

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆరోగ్యాది అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి... ఫేస్బుక్

Like us to follow

@mohanpublications

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథ నిలయం

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం - 533101.

భాగవతకథ

గ్రంథకర్త - శ్రీ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి

అనువాదం - శ్రీ కుందుర్తి వేంకట నరసయ్య

భాగవతదర్శనము

250

భాగవత కథ

లేఖకులు:

శ్రీగంధ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి మహారాజు
అనువాదకులు: శ్రీకుందుర్తి వేంకటనరసయ్య

భాగము

1

శ్రీరామ $\frac{250}{100}$

శ్రీ భాగవత దర్శనము

భా గ వ త క థ

(ప్ర థ మ ఖం డ ము)

126
4-62

శ్లో॥ వ్యాసశాస్త్రోప వనతః సుమనాఃసి విచిన్వతా,
కృతావై ప్రభుదత్తేన మాలా భాగవతీ కథా॥

★

గ్రంథకర్త :

శ్రీ గంగ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారిగారు

అనువాదకుడు :

శ్రీరామశరణ్ కుందుర్తి వేంకటనరసయ్య

★

ప్రకాశకులు :

శ్రీరామ శరణ మందిరము, బుద్దాం.

నామ ప్రయాగ.

అనువాదకుని నివేదనము

శ్రీ శ్రీ శ్రీ ౧౦౮ ప్రభుదత్త బ్రహ్మచారి మహారాజు గారు మన యాంధ్రదేశమునకుఁజరిపరిచితులే. వీరు గుంటూరు రెండుసార్లు శ్రీ సీతారామనామ సంకీర్తన మందిరమునకు విచ్చేసిరి. అప్పుడు వారితో నాకు గట్టి పరిచయము కలదు. పరిచయమేకాదు వారు నన్నుఁ జాలగ బ్రేమింతురు. వారు త్రివేణిలో జరిపిన విరాట్ సంకీర్తన యజ్ఞమునకును వెళ్ళితిని. తర్వాత అనుష్ఠానమునకై ఉత్తర దేశము రెండవసారి వెళ్ళి నప్పుడు వారితో గోవర్ధనగిరి దగ్గట కుసుమ సరోవర తీరమున పది పండ్లెండు దినములుండుటయు, నప్పుడు వారు భాగవత సప్తాహము కావించుటయు జరిగినది. వారి యాజ్ఞచే నిదివఱకు వారు రచించిన 'శ్రీ శ్రీ చైతన్య చరితావళి'ని అనువదించితిని. వారి మిగిలిన గ్రంథము లన్నిటిని నేనే అనువదింపవలెనని వారి యాజ్ఞయగుటచే నాకు హిందీలో నధిక పండిత్యము లేకపోయినప్పటికిని నా చేతనై నంతవఱకు భావము పోకుండ ననువదించితి ననుకొనుచున్నాను. తప్పలను పండితులు మన్నింపవలయును. తెలుఁగులోనై నను భాషా శుద్ధతను గమనింపలేదు. భావశుద్ధతనే గమనించితిని. సహృదయులు లోపములు తెలిపిన సవరించుకొనువాఁడను.

భాగవతకథ ప్రథమభాగము చాలకాలముగ ఐపోయినది. నేటికి ద్వితీయముద్రణ నందుచున్నది. పాఠకులు మాయాకృషిని అభిమానించి సహకరించవలయునని కోరుచుంటిని.

ఇట్లు

శ్రీరామచరణ పరిచరణుడు

కుందుర్తి వేంకటనరసయ్య

శ్రీహరిః

ప్రకాశకుని వక్తవ్యము

శ్లో॥ వంశీ విభూషిత కరాన్న వనీరదాభాత్
పీతాంబరాదరుణ బింబఫలాధరోష్ఠాత్ ।
పూర్ణేందు సుందరముఖా దరవిందనేత్రాత్
కృష్ణాత్పరం కిమపి తత్త్వమహం న జానే॥

మాకు చాల దినములనుండి శ్రీ మహారాజుగారి గ్రంథము లన్నిటి కొక స్వతంత్రప్రకాశన విభాగమును దెలువ వలెనను కోరిక యుండెడిది. మహారాజుగారి 'భగవన్నామ సంకీర్తన మహిమ' యను చిన్న పుస్తకమును నే నిదివఱకు ప్రకటించితిని. దానిని నేను మూడువేల చుప్పవేయించితిని. కాని అన్నియు ఖర్చైనవి. అది అప్పుడు దొరకదు. తెలుగు మొదలగు నన్యభాషలలోఁ గూడ దాని యనువాద మును బ్రకటించిరి. ఈ కార్యము సువ్యవస్థిత రూపమున నడుపవలెనని మా యందఱి కోరిక. కాని మే మెన్నిసార్లు హెచ్చరించినను మహారాజుగారు దీని నంగీకరింపలేదు; వారంగీకరింపనిది మే మేమి చేయుటకు సాహసములేదు. వారు దీనిని శుద్ధ వ్యాపారమని, మీతోపాటు నేను కూడ దీనిలో నిరుకుకొందును, అప్పుడు దీనిమూలకముగా సమస్త సంకల్పములు రేగునని యనిరి. "మిమ్ములను మేము చేయు మనుట లేదు, మీరు మీ పుస్తకముల నన్యప్రకాశకుల కిచ్చుచునే యున్నారు. వారిలోఁ జాలమంది కావలసినదానికంటె నెక్కువ ఖరీదును వేయుదురు. దీనిమూలకముగ వారికి

కొంచెము ఆర్థికలాభము కలిగితీరును. కాని పాతకులకు లభింపవలసినంత ప్రయోజనము లభింపదు. ఇక వ్యాపార విషయమున్నది. ఆ విషయములో మే మేదియో వ్యాపారము చేయనే చేయుచున్నాము గదా ! ఇది కూడ కానిండు. డెబ్బదివ 'డెట్లో యెనుబదివ దట్లే' అని మేమంటిమి. కాని వారు "ఇవన్నియు మీ కృత్రిమాలోచనలు. ఇట్లు చెప్పి నన్ను దీనిలో దింపి 'ఊకలో నిప్పుపెట్టి, ఊరి వెలుపలకుఁ బోయినట్లు' తొలగి పోవుదురు. మీ వ్యాపారమా, మీరు మీపిల్లజల్లల కొఱకు చేయుచుందురు. ఇదియూ పరమార్థము కొఱకు ? ఇది యంతయు నా నెత్తిన పడును. అప్పుడు నామాల, సంచి మూలబడును. 'ప్రేమ మఱపునకు వచ్చెను. బుద్ధి పనిచేయక పోయెను. కాని కన్ను, నూనె, కఱ్ఱ జ్ఞాపక' మున్నట్లు ఇది కాలేదు, అది కాలేదు అనునది మిగులును. 'హరిభజనమున కని వచ్చి, ప్రత్తిరాట్నము ముందు పెట్టుకొనినట్లు' యీ ప్రస్తావనను టలాయించుచునే యుండెను."

ఇచ్చట ఒకరిద్దరు ప్రకాశకుల యొక్క అనుచిత వ్యవహారము వలన గత సంవత్సరము వారి మనస్సులో సంక్షోభ మెక్కుడుగఁ గలిగెను. ఇదియే సమయమనుకొని (రామజీ, పరమహంసాదులు) మేము మరల ఈ ప్రస్తావనఁ దెచ్చితిమి. మేము చెప్పియొప్పించిన పిమ్మట ఈ ప్రస్తావనము విషయములో నీ షరతులపై నొప్పుకొనిరి. "నే నేమియుఁ జేయను. ఎవ్వరిని చందాదారులుగఁ జేరుమని కోరను. దీని కొఱకై ధన మెవ్వరి నడుగను. ఇతర ప్రకాశకులకు వ్రాసి యిచ్చినట్లు మీకును వ్రాసి యిచ్చెదను. తర్వాత మీకు

తెలియవలెను, మీ పనికి తెలియవలెను. లాభ నష్టములకు నేను భాగస్థుఁడనుగాను ” ఇవి షరతులు. మేము భగవంతునిపై భారమువేసి అంగీకరించితిమి. దాని పరిణామమే నేఁడీ ద్వితీయ గ్రంథమును పాఠకుల కరకమలములందు చాల సంతోషముతో నర్పించుచున్నాము. మొట్టమొదట ‘శ్రీశుక’ అను పేరుగల విశుద్ధ ధార్మికనాటకము సంకీర్తన భవనములోఁ బ్రకటించితిమి. ఇప్పుడి రెండవ గ్రంథము ‘శ్రీ భాగవతదర్శనము’న కంఠర్గతమైన “ భాగవతకథ ” యొక్క ప్రథమ ఖండము. ఈ గ్రంథము గొప్పదగును. ఒక విధముగ శ్రీ మద్భాగవతాధారమున నిది స్వతంత్రగ్రంథము. ఇది కనీసము ౫౦ - ౬౦ భాగములతోఁ గాని, యింత కధికముగఁ గాని పూర్తియగును.

పాఠకుల చరణములకు నా నివేదన యిదియే. దీనిలోఁ బనిచేయు మే మందరము చిన్న వాంఁడము; అనుభవ శూన్యులము. ఎప్పుడు నిట్టిపని చేసియుండలేదు. ప్రకాశన సాధన మేమియు మా దగ్గరలేదు సర్వసాధనా హీనుల మైనప్పటికి మేము కేవలము భగవంతుని యొక్కయు, భగవద్భక్తుల యొక్కయు కృపా విశేషముచేతనే యింతటి మహాత్కార్యము నొనర్చుటకు సాహసించితిమి. మొదట మే మీ కార్యమును జేయఁ దలఁచినప్పుడు ‘ ఇది యేమంత కఠినకార్యము కాదు. ఒకటి రెండు పుస్తకములు వెలువడునప్పటికి, వెంట వెంటనే వేలకొలఁది చందాదారులు చేగుదురు. అప్పుడన్నియు ఖర్చు గును. మరల క్రొత్త క్రొత్తవి బయలు వెడలును ’ అనుకొంటిమి. కాని దీని నారంభించునప్పటికి యిది కష్టసాధ్యమైన పని

యని గ్రహించితిమి. ప్రథమ ఖండమును బ్రకాశించుటకు
 తంటాలు పడుచుండఁగానే, స్వంత ముద్రణాలయ మున్నఁ
 గాని యిట్టి మహద్గ్రంథ మెట్టి స్థితిలోనైనను బూర్తిగఁ
 బ్రకటింపఁబడ దని గ్రహించితిమి. ఇప్పుడు కాగితము దొర
 కుట యెంత దుర్లభమో, అచ్చుస్థితి యెట్లున్నదో అది అనుభ
 వించినవారికిగాని తెలియదు. ఇదంతయుఁ జెప్పటచే మా
 యభిప్రాయ మేమనఁగా మనకు స్వంత ముద్రణాలయము
 లేకపోవుటచే నొకవేళ రాబోవు - ఖండములు సరియైన సమ
 యమునకు వెలువడక పోయినచో మేము వివశుల మని
 గ్రహించి క్షమింపవలె ననియే. ప్రతిఖండము సమయమునకు
 వెలువడునట్లు మా చేతనైనంతవఱకు ప్రయత్నించెదము. కాని
 యింకను మేము తపాలా సంబంధమగు రిజిస్టరీ చేయించ
 వలయును. రిజిస్టరీ కాకున్న తపాలా వ్యయ మధికముగ
 నగును. కావున రెండుగాని, మూడుగాని ఖండము లొక్క
 సారిగాఁ బంపినచోఁ బాఠకు లన్యథా తలంపవలదు. ఈ
 గ్రంథ మెంత యధికముగఁ బ్రచారమునకు వీలుండిన నంత
 ప్రచారము కావలెనని మా యాశయము. ఏలననఁగా సనా
 తన ధర్మమున కిప్పుడు కలిగిన పతన మిదివఱ కెన్నడును
 కలుగలేదు. ఈ పాశ్చాత్య విద్య మన సర్వస్వమును నాశము
 చేసినది. ఇది మన సామాజిక; రాజనైతిక పతనమును గావించినది.
 కావించినది; అన్నిటికంటె నధిక కుఠారాఘాతము నీ
 విద్య మన మతముపై విడిచినది. ఈ విద్య బాల్యకాలము
 నుండియు మన హృదయములలోఁ జొరపడి, మనము మన

పురాతన సంస్కృతిని, సభ్యతను నొక్కసారిగా మఱచునంతగ నాటుకొనినది.

మన పిల్లలు మనోరంజనము కొఱకు చదువు కథలు, నవలలు బాలబాలికల మనస్సును మలినము కావించునంతటి చెడ్డవిగ నుండును. వారి వైషయికవృత్తి జాగృతి చెందును. వారు విషయభోగమును అవైధసంబంధమునే సుఖసాధనముగ భావింతురు. మన పిల్లలు ధార్మిక కథలను జదువు నెడల వారికి మనోరంజనముతోఁ బాటుగా ధార్మిక జ్ఞానము కూడ కలుగును. తమ యాచార విచార సదాచారముల విషయములోఁ గూడ నసభిజ్ఞులుగ నుండరు. హిందూమత గౌరవమును గూడ తెలిసికొనఁ గలుగుదురు. అందఱు వారి యున్నతి విషయములో నెఱైన ననుకొననిండు, కాని హిందూ పులయున్నతి ధర్మము వలననే కలుగును. కావున నిట్టి హిందూ ధర్మమునకు సారసిద్ధాంత రూపమైన గ్రంథ మొకటి యధికముగఁ బ్రచారము కావలెనని మా యాశయము. మేము చక్కని సరళ సాహిత్యమునందు, సనాతన సంస్కృతియందుఁ బ్రేమ గలవారి కప్పుడప్పుడు సేవఁజేయవత్తుము. కాని పాఠకులు మాయీ కార్యములో చేయుత నొసంగి, సమస్త విధముల మా యుత్సాహమును బెంచినచో నీ కార్యము చక్కఁగ నెఱవేరుటకు వీలగును. పాఠకులీ యుపాయములచే దీనికి సహాయ పడవచ్చును.

౧ ఈ గ్రంథమును స్వయముగఁ జదువవలెను. తమ స్త్రీలచేతను, బాలకులచేతను, పరివారముచేతను పఠింపఁ జేయవలయును.

౨ మీ పరిచయ బంధువులచే దీనిని జదివించుట. ప్రతి పాఠకుఁడు ౧౦—౨౦ మంది తన ప్రിയ స్నేహితులను జందాదారులుగఁ జేర్పించవలెను.

౩ సాధారణాదాయము కలిగిన బీదవాఁడీ గ్రంథమును ఖరీదిచ్చి కొనఁజాలనంత పెద్ద గ్రంథముగ నిది పెరుగును. వారి కొఱ్ఱకై ధనవంతులు, సమర్థతగల వారి గ్రంథమును సార్వజనిక గ్రంథాలయములలో దీని నుంచుటకుఁ బ్రయత్నించవలెను. డబ్బుగా దాన మిచ్చిన నది వ్యయమైపోవును. ఈగ్రంథదానమువలనఁ బుస్తకాలయ మున్నంతవఱకు ఆ దాతపేరు శాశ్వతముగ నుండును. దాని జడువుటకుఁ గొనిపోవు పాఠకులందఱు దానిమీఁద దాతపేరును జూచి వానికి ధన్యవాదము లర్పింతురు. దాత అందఱకు విద్యాదాన మొనర్చిన ఫలభాగి యగును. విద్యాదానము నకు మించిన దానము లేదు. ఏ దాతయైన నెన్ని గ్రంథాలయములకు నెన్ని పుస్తకము లీయఁదలఁచిన వాటి కేర్పాటంతయు మేము చేయుదుము. వార్తాపత్రికలలో నూచన నిచ్చి గ్రంథాలయములనుండి యుత్తరముల తెప్పించుకొందుము. లేక దాతయే గ్రంథాలయముల కీయఁదలఁచిన వాటి కీయవచ్చును.

౪ ప్రచార దృష్టితోఁ బ్రజల కీ కథలను వినిపించుఁడు.

౫ మేమీ కార్యములో సాఫల్య మొందుటకు పాఠకుల మమ్ముల నాశీర్వాదింపవలయును.

చివరకు మేము మాకు కాగితము మొదలగునవి
 లభించుట కత్యంత సాహాయ్యమును గావించిన రాయ్ బహ
 దుర్ మహేశానంద ఘిల్డియాల్జీగారికి మా యత్యంత కృతజ్ఞ
 తను బ్రకటించుచున్నాము. వాడు మావారే. ఎల్లప్పుడు మా
 యందఱఁ గృప చూచెదడు. మా కంటె పెద్దలు. కావున
 మేము వారికి ధన్యవాదము లిచ్చుటేమి సర్వదా వారి కృపకు
 బాత్రులమై యున్నాము; ఉండఁగలము.

ఈ కార్యమును విశుద్ధ భగవత్సేవ యను భావముతో
 మేము చేయునట్లు సర్వాంతర్యామి యగు ప్రభు పాదపద్మ
 ములకు మా ప్రార్థన మర్పించుచున్నాము.

సంకీర్తన భవనము
 ఝూసీ (ప్రయాగ).
 శంకరలాల్ ఋషి కుమార్
 దుకాణీవాలే
 మోతీబజార్, ఢిల్లీ.

వినీత సేవకుఁడు,
 శంకరలాల్ గుప్త.

నా ప త న ము

శ్లో॥ శిరః కార్వం స్వర్గాత్ పశుపతిశిరస్తః క్షితిధరమ్ ।

మహీద్రా దుత్తుంగాదవనిమవనేశ్చాపి జలధిమ్॥

అథోఽథోగంశయం పదముపగతా స్తోకమథవా ।

వివేకభ్రష్టానాం భవతి వినిపాతః శతముఖః॥ *

(శ్రీ భర్తృహరి నీతిశతకము ౧౦ శ్లో॥)

ఇప్పటికి ౨౩-౨౪ సంవత్సరములకుఁ బూర్వము కాశీలోఁ గొంతకాలము నేను సాహిత్యజీవనమును గడపితిని. ఆ సమయమున హృదయములోఁ గొంచెము వైరాగ్యముండెడిది. భగవంతుని బొందుట కభిలాష కూడ యుండెడిది. సాహిత్యక జీవనము నాకు నచ్చలేదు. భగవంతుని 'ప్రభో! నన్ను లేఖకునిగాను, బ్రకాశకునిగాను చేయకుము. నీ చరణములందు భక్తి నీయవలయును. భవదీయ చరణారవింద మకరందపానముచేయు మత్తమధుకరమగుదును. పిచ్చివాండ్రవలె, స్వేచ్ఛాచారు లగు పక్షులవలె, వనములలోఁ దిరుగు జంతువులవలె నిన్నే దలఁచుచు నుస్మత్తుండనై చరించెదను. విశ్వ బ్రహ్మాండ విషయముల నన్నిటిని విస్మృతి చెందవలె'నని

* విష్ణుపాదాబ్జ సంభూతయైన భగవతీ భాగీరథీ శ్రీ విష్ణు పద స్వర్గమునుండి పతితమై శివుని శిరస్సుమీఁదను, అక్కడనుండి హిమశైలము వైనను, అక్కడనుండి భూమిమీఁదను, తర్వాత భూమిపైఁ బ్రవహించుచు సముద్రములోఁ జేరినది. ఇట్లే వివేక భ్రష్టుడగు పురుషుఁ డొక్కసారి పతనమయ్యెనా, యింకను బోనుపోను పతనమే యగుచుండును. వానికి పోనుపోను అవసరియే జరుగుచుండును.

ప్రార్థించితిని. దీనికి ప్రయత్నముకూడ చేసితిని. వ్రాయఁగూడ దని నియమముకూడ పెట్టుకొంటిని; కాని విధి విధానమును వ్యర్థము కావించు సామర్థ్య మెవనిలో గలదు. ప్రారబ్ధమును బురుష ప్రయత్నముచేఁ దొలగింప నెవరికి సాధ్య మగును. బ్రహ్మవ్రాతపై మేకును గొట్టగలవాఁ డెవఁడు? నా వైరాగ్యము కర్పూరమువలె నెగిరిపోయెను. ఇప్పు డేదైన నున్నచో నది కర్పూర మెగిరి పోయిన తర్వాత డబ్బీలో మిగిలిన సుగంధము వంటిదని గ్రహించవలయును.

“జ్వర వైరాగ్యము లొక్కరీతిగ నుండ”వను సామెత కలదు. అట్లెల్లప్పుడుండిన వాఁడు చాలదినము లీ మర్త్యలోకములోఁ జిక్కుకొని యుండఁడు. మానవ శరీరము సత్త్వ రజస్తమో గుణములచే నేర్పడినది. సముద్రములో నెల్లప్పుడును చిన్నవి, పెద్దవి, మధ్యరకపు టలలు లేచు చుండును; అట్లే మానవ శరీరములో త్రిగుణమయ మగు తరంగము లేచును. సత్త్వగుణము వృద్ధియైనప్పుడు విషయవైరాగ్యము పరమార్థచింతనములం దభిలాష కలుగును. ఎటుచూచినను బ్రకాశమే కనఁబడును. సాంసారిక విషయచ్ఛేదనము చేయఁ బరువిడును. అట్టి స్థితిలో మానవుఁడు సంసారబంధనములను వీడి, వైరాగ్యము నాశ్రయించి, యేకాంతవాసము కావించుటకు బయలుదేరును. పూర్వజన్మోపార్జిత అశంఖ్యాకములగు పుణ్యకర్మలొనర్చిన వానికిని, ననేక జన్మలలో సాధన చేసినవానికిని యేకాంతవాసమందును, భగవచ్చింతనమందును మనస్సు లగ్నమగును. అట్టి వారి సంసారబంధనమును దెగఁగోసి పరమపద ప్రాప్తి చెందెదరు; ముక్తులగుదురు. ఇట్టిపారిలో యోగభ్రష్టు

లరుదుగ నుందురు. వారి వైరాగ్య మెన్నడును దిగదు. త్తయ
రోగికి జ్వరమువలె, వైరాగ్యము వాని కెల్లప్పుడు నుండును.

సత్త్వగుణ ప్రాబల్య మున్నప్పుడు మొదట మొదట
వానికి వైరాగ్యముండి కాలాంతరమున నావైరాగ్యము క్షీణ
మగును. వైరాగ్యము క్షీణించఁగానే యీ ప్రపంచ మసత్య
ముగఁ దోచక, పదార్థము లన్నియు సత్యముగఁ దోచును.
రోగము వచ్చిన ఔషధముకావలెను; ఔషధము డబ్బువలనఁ
గాని లభింపదు. ధనము ధనికుల వద్ద నుండును. ధనికులు
సాధారణముగ విషయలోలురుగ నుందురు. వారు స్వార్థము
లేక ధనమీయరు. అందువలన వారికి ప్రభావమునుజూపియో,
సిద్ధులఁజూపియో, ధర్మము నడ్డముగాఁ బెట్టుకొనియో, పర
లోకభయమును జూపియో, స్వర్గాదిలోకముల నాశపెట్టియో,
యంత్ర, మంత్ర, ఇంద్రజాల, గారడీ, పొగడ్తలు మొదలగు
వాటిచే వారి వద్దనుండి ధనము గ్రహింపఁ గోరిక కలుగును.
దానిని బూర్తికావించుటకు సామగ్రిని ప్రోవుచేయవలెను.
అట్టి దుకాణమును బెట్టవలెను. తిరిగి తిరిగి మరల సంసారమే
వచ్చి పడినది.

మొదటినుండియు స్వార్థసిద్ధికొఱకు కపట వైరాగ్య
వేషము వేసినవారి సంగతి మన కక్కఱలేదు. వానికి వైరా
గ్యము కలుగనే లేదు. ఆతఁడా విశుద్ధ డాంబికుఁడు; కాని
జీవితములో యథార్థ మగు వైరాగ్యము కలిగి, తర్వాత సది
శిధిలమగుచో, వానికి చివరకు రెండు దశలు కలుగును—
ఒకటి విషయములలోఁ బడిపోవుటయు, రెండవది ఏదో పార
మార్థిక వ్యాపారము.

అందఱు నాడించువాఁడు శ్రీహరియే. జీవు లందఱు తిరిగి సౌంజ్ఞ చేతనే ఆడుదురు. జీవుల అభిమానము వ్యర్థము. ఆతఁ డే సమయమున, నెవనిచే నేది చేయింపఁ దలఁచునో, వాని కట్టి బుద్ధినే యిచ్చును.

ప్రకృతి వశముచే నెప్పుడో యొకప్పుడు కొంత లిఖించుటకు బాధ్యుఁడ నగుదును. ఇది పరోపకారము, సాహిత్య సేవ, పారమార్థికోన్నతి, ప్రచారమునకు సాధనము అను నివి యన్నియు మనస్సు సరిపెట్టుకొనుట కనుకొను మాటలు. ఆ ప్రభువే సర్వమును జేయించువాఁడు. ఆయన ప్రేరణలేక జీవుఁ డేమి చేయఁగలుగును? నేను బ్రకాశన కార్యములోఁ గూడ సహాయము కావించి యొక నూతన ప్రయత్నము సృజింప వలసివచ్చు నని యెన్నడును దలఁపలేదు. వెంటనే అప్పటికప్పు డేపనియు కాదు. దాని బీజము చాల దినముల క్రిందటనే యేర్పడును; అది మూర్తిమంతమై సముఖమునకు వచ్చినప్పు డది ప్రజల యెదుట ప్రకటమగును. వృక్షములోప లనే ఫల మేర్పడును; కాని అది బయటకుఁ గనఁబడినప్పుడు 'దీని కప్పటి కప్పుడు ఫలము పుట్టిన' దని యందుము. ఇట్లే యీ ప్రకాశన సంకల్పము ప్రజల మనస్సులలోఁ జిరకాలము నుండి యుండెను; ఇప్పుడు సమయము వచ్చినప్పటికి వెంటనే వ్యక్తమయ్యెను. చాలసార్లు ఈ ప్రస్తావము నాదగ్గఱకు వచ్చెను. కాని నేను దానికి వ్యతిరేకించితిని. కారణ మేమనఁగా నే నీ కార్యమునకు సర్వథా అయోగ్యుఁడను.

ఈ సంవత్సరము 'అష్టాదశ పురాణసత్ర' మారంభ మైనది మొదలుకొని రామజీ చాలసార్లు మిక్కిలి పట్టుదలతో

‘మహారాజ! మనము ప్రకాశనకార్య మారంభింపవలెనని తీవ్రేచ్ఛయున్నది’ అనెను.

‘సోదరా! చూడుము. ఈపని మనచేతకాదు. వంశ పారంపర్యముగా నీపని చేయుచున్నవారే దీనిని చక్కగ నెఱవేర్చుగలుగుదురు. ఎవరు చేయుపని వారు చేయవలెను. చాకలిపిల్లవాడు చక్కగా గుడ్డ లుడుకఁగలఁడు. మనము మాలను, సంచిని జింతింపఁగలము. సత్యనారాయణ కథ చదువఁగలము. పూజా పారాయణములు చేయఁగలము. ఈ వ్యాపారము వ్యాపారస్థులకే శోభించును. ఒక సామెత యున్నది—

‘ఖత్రీ దాతా లాఖ్ మేఁ, కాయథ సౌ మేఁ నూమ్
బనియా బూఁగ్ హజార్ మేఁ, బామన్ బూంగ్ హీ బూఁగ్’

(క్షత్రియులలో లక్షకొకఁడు దాత. కాయస్థులలో నూటి కొకఁడు పిసినికొట్టు. వ్యవహారము తెలియనివాఁడు వైశ్యులలో వేయికొకఁడు. బ్రాహ్మణులలో నందఱు వ్యవహార మందకుశలులే.)

వ్యవహార మందకుశలుడైన వానిని, చాకచక్యము నేర్పు లేనివానిని బూఁగ్ అందురు. వైశ్య బాలకులలో బాల్యకాలము నుండియే వ్యాపార చాకచక్య ముండును. చిన్న వైశ్యబాలకుఁడు కూడ పెద్దపెద్దవారి చెవులను కోయఁగలఁడు. నేను దక్షిణదేశ యాత్రకు పోయినప్పుడు ౧౩ ౧౪ వర్షముల మార్వాడి పిల్లవాఁడు నా పెట్టెలోనికి వచ్చి కూర్చుండెను, ఇది ఖాండ్వాకు దగ్గరలో

జరిగిన విషయము. ఆతఁడు గొప్ప చురుకుగాను మిక్కిలి శిష్టుఁడుగాను, అతి కార్యదక్షుఁడుగను గనఁబడెను. మాటవరుసకు నేను 'అబ్బాయీ! నీ వెక్కడికి వెళ్ళుచున్నా'వంటిని. ఆతఁడు 'మాకు ఫలానిచోట ఫరమున్నది. అక్కడ పని చూచుకొనఁ బోవుచున్నా' ననెను. నాకు చాల ఆశ్చర్యము కలిగెను. 'అబ్బాయీ! నీవు ఒంటరిగా నెట్లు వెళ్ళుచున్నావు? మీ తండ్రినిగాని, సోదరునిగాని, పోనీ గుమాస్తా నౌకర్లనుగాని దీసికొనిపోవుటలేదు. నీవు ఒంటరిగా వెళ్ళుచున్నావు. చాల సాహసము' అని నేనంటిని. పిల్లవాఁడు నవ్వి 'అయ్యా! దీనిలో సాహస మేమున్నది? సి. పి. లో నావి చాల చోట్ల ఫరము లున్నవి. నే నెప్పుడు నిశ్చే వెళ్ళుచుండును. తండ్రి చనిపోయినాఁడు. సోదరులు లేరు. నేనే రెండు సంవత్సరములనుండి పని చూచుకొనుచున్నాను. నౌకరు స్టేషనులో నన్నుఁ గూర్చుండఁబెట్టినాఁడు. అక్కడ స్టేషనులో గుమస్తా కలియును. వానికి తంతినిచ్చితిని. అట్టియెడ నింకొక మనుష్యునకు వ్యర్థముగ బాడుగ (చార్జి) ఖర్చుపెట్టు టెందులకు?' అనెను. అప్పుడు నేను నా నెత్తి కొట్టుకొంటిని. మా గ్రామములలో ౧౨-౧౩ సంవత్సరముల పిల్లలు గుడ్డ కట్టుకొను టెఱుంగరు. అర్థణాయిచ్చి కూర తేలేదు. ఈ కుట్టవాడింత గొప్ప ఫరము నెట్లు నిర్వహించుచున్నాఁడో అనుకొంటిని.

ఇంతకు విషయ మేమనఁగా నిప్పుడు వృత్తిసంకరము, వర్ణసంకరము, ఆశ్రమసంకరము యైనది. పూర్వము కుల పరంపరగా వచ్చు సదోష వృత్తినైనను మానవుఁడు బుద్ధిపూర్వకముగ విడిచెడువాఁడు కాఁడు. ఇంత గొప్ప మహా భారత

యుద్ధ మీ యాధారముమీఁదనే జరిగెను, 'మేము సమర్థులమై, పరాశ్రయమున నుండి, భిక్ష మెత్తుకొని రోజులు గడుపఁజాలము. ఇది మా వర్ణధర్మమున కనుకూలమైనది కాదు' అని ధర్మరా జనెను. వంశపరంపరా వృత్తిలో మన పూర్వజుల సంస్కారములు మనకు స్వతః ప్రాప్తించును. నేఁడందఱును దమ కులాగత వృత్తిని వీడి యన్యవృత్తుల నాశ్రయించిరి. కాలధర్మము. ఇప్పు డా పైతృక వృత్తులచేఁగూడ పని గడువదు. జీవన నిర్వాహము కాదు. పరమతస్థుల సంస్కర్షణచే మన యాధారణ నష్టప్రాయమైనది. ఇప్పు డెట్టులో యొకటుల పొట్ట నింపుకొనుట ధర్మమైనది. ఇదంతయు కాలప్రభావము.

నేను పొరబడితిని, ప్రసంగాంతరమునకు వచ్చితిని. ఈ విషయము రామజీకి తెలిపితిని. కాని మాఘమాసములో బీరమ్ బాబు వచ్చెను. వారుకూడ పుస్తకము లిచ్చట నుండియే వెలువడవలెననియు, తాము గూడ యథాశక్తిగఁ గనిపెట్టియుండెద మనియుఁ జెప్పి దానిని బలపఱచిరి. చైత్ర మాసోత్సవమున కందఱును సమావేశమైరి. శంకరజీ, బీరమ్ బాబు, హరిశంకర బాబు, కబూల్ సింహజీ, దాదూజీ, సెక్రటరీ సాహెబ్, రాయ్ బహదూర్ సాహెబ్ మొదలగువారందఱును గలిసి, మిగిలిన పను లన్నియు నెట్లగుచున్నవో యిదియు సక్లేయనిరి. మీరు చేయవలసిన దేమియు లేదు, అన్నియు మేమే చూచెదమనిరి. శంకరజీ తన వంతు పరిశీలనా కార్యమును గైకొని 'మీరు కి-ర ఖండములు నాపరిశీలనక్రింద వెలువఱచుఁడు. తర్వాత మీరు చూడనక్కఱలే' దనెను.

వీ రందఱు నన్ను గుండములోఁ బడవేయఁ జూచుచు
 న్నా రని నేనంతయుఁ దెలిసికొంటిని. ఈ భక్తులు వారి కిష్ట
 మైన టెక్కలు కట్టి ఆకాశమున కెగురవేయఁ గలరు. తలఁచు
 కొనిన నెట్టి రసాతలమునఁ నైన బడవేయఁగలరు. ఇవన్నియుఁ
 దెలిసియు నా పూర్వజన్మవాసన యనుఁడు, లోభమనుఁడు,
 మానప్రతిష్ఠా ప్రసారము చేసికొను నభిలాష యనుఁడు,
 ప్రారబ్ధచక్ర మనుఁడు మొత్తమునకు నేను దీని కొప్పుకొం
 టిని. దాని ఫలస్వరూపమే, యీ ప్రథమ ఖండము వెలువడి
 పాఠకుల కరకమలములం దున్నది.

నియమానుసారముగ నా కీ ప్రకటనతోనే విశేష
 సంబంధము లేకపోయినప్పటికిని, నా యితర పుస్తకములు
 భిన్న భిన్న ప్రకాశకులచే భిన్న భిన్న సమయములలో వెలు
 వడినవి. అట్లే యిదియు వెలువడుచున్నది. క్రొత్త విషయ
 మేమియు లేదు. కాని అన్యప్రకాశకులకంటె నీ పుస్తక
 ప్రకాశకులతో నాకు ఘనిష్ట మమత్వ మున్న దను సంగతిని
 దాఁచుట దంభము మహాపాపమే యగును అనర్థమునకు
 మూలము, పతన కారణము మమత్వమే ఇంటి పిల్లి యెలుక
 లను దినిన బాధయే లేదు. కాని పంజరములోని చిలుకను
 దినిన బాధ కలుగును. ఎలుకలు, చిలుక రెండును నింటిలోని
 జంతువు లైనప్పటికిని చిలుక మీఁద మమత్వమున్నది, ఎలుకల
 మీఁద లేదు. అన్యప్రకాశకుల కంటె వీరి లాభనష్టముల
 మీఁదకు ధ్యానమెక్కువగఁబోవును. ఇదియే నా పతనము.
 కాని యీ పతనమును నేను బుద్ధి పూర్వకముగ సంగీకరించి
 తిని. ఏలననఁగా నీకార్యమునకు భగవచ్చరిత్రలతోడను,

భాగవత కథలతోడను, భగవన్నామ సంకీర్తన ప్రచార ప్రసారములతోడను సంబంధముకలదు. ఈవిషయమునుగూర్చి నే నెల్లప్పుడును జాకరూకతతో నుండినను నీ లక్ష్యమును సర్వదా స్మరించుకొనుచుండినను, నేను పతనమైనప్పటికిని యుత్థానమార్గమున ముందువాడ నయ్యెదను. అట్లుగాక యీలక్ష్యమునుండి జారి లాభనష్టముల గుండములోఁ బడి పోయినా, అది శుద్ధ పతనమే యగును; అపు డనేక వ్యాపారులతోఁబాటు మేమును లెక్కింపఁబడుదుము.

ఈ ప్రథమఖండ ప్రకాశనములో నే యే వీశ్వేర్పడి నవో, ఏయే విఘ్నబాధ లేర్పడినవో వీటి నన్నిటిని విస్తార పూర్వకముగ వర్ణన చేయుచో దీనికంటె నింకఁబెద్ద గ్రంథ మగును. అప్పుడిది భాగవతీ కథ కాక పాఠకుల కేమాత్రము సంబంధము లేని “ప్రకాశన దుఃఖరోదన కథ” యగును. భోజనాలయములో వర్ష కాలములో తడికట్టెలతో వంటచే యుట క్రొత్త వంటవాని కెంతటి బాధ కలుగునో అది వంటల వారికిఁ దెలియును. యజమాని పరివారమునకు తయారు చేసిన వంటతోడనే పని. సురిగా తయారు కాకపోయెనా పప్పుడకనేలేదే, కూరలో నీరు విడివిడిగాఁ గనఁబడుచున్నదే, రోట్టె పచ్చగానే యున్నదే, బియ్యములో నూక లున్నవే,— యీ నెపములన్నియు వచ్చును. వారట్లుచేయుట మంచిదే. వంటవాఁ డీవిషయమగు నొకరినే పొందును కావున నే నాపని చేయలేననిన దారి పట్టుమందురు. ‘సుద్ధకూలి’ శుద్ధమగుపని’ అనునట్లు మామీఁద కృతజ్ఞత చూపవలసిన పనిలేదు. కావున ప్రకాశనములోఁ గలిగిన యిబ్బందుల నిచ్చట చెప్పటలేదు.

నేను శారీరకముగ నెక్కడికి పోజాలను రాజాలనని నియమ
రజ్జువుచే బంధించుకొనినప్పటికిని, అటునిటుఁ బరువిడువారు
మాదక్ జీ, పరమహంసజీ, రామ్ జీ మొదలగువారు కలరు.
అయితే ఇదికా లేదు, అది కా లేదు, సకాలమునకు వెలువడదు
మొదలగు మానసిక సంకల్పములు చేయవలసియే వచ్చును.
ఇది నాకేమి తక్కువజంజాటమా యేమి ?

కావున నెవరైన నది చేయుఁడు, లేక యిది చేయుఁడు.
3-౪ ఖండములు మాత్రము నేను చెప్పినట్లు వెలువరుతును.
తర్వాత మీపని, మీరు మీయిష్టము; బీరంబాబు యిష్టము;
నూర్యనారాయణబాబు, ఆదిత్యబాబు యిష్టము; విపినజీ
యిష్టము; పరమహంసజీ, రామ్ జీ, శంకర్ జీ యిష్టము అనిన
నెట్లు ? అప్పుడు మా రామ్ జీ మరల చేతులు జోడించును.
ఈ విషయములో నా ప్రవృత్తియు లేదు, యోగ్యతయు లేదు,
వీనితోఁ జెప్పితిని; వానితోఁ జెప్పితిని యను చింత నా కక్కట
లేదు. కావున సోదరులారా ! ఈ జంజాటము నా వశమున
లేదు. నేను స్పష్టముగఁ జెప్పుచున్నాను.

‘సోలహో రోటీ ఖాడఁ, భరోసో రామ్ కో
మేరే వశ కీ నాహిఁ, ఘోసో రోఈ గామ్ కో’,

(౧౬ రొట్టెలు తిందును. నాకు అండ ఆ రాముఁడే.
నావల్ల నేమియుకాదు. ఎవరినైన నూరిలోనికి తరుమండి.)

ఒక గ్రామములో నొక బావిని ద్రవ్యచుండిరి. గట్టి
ముద్దలను చేసి ముసిఁగి తీయువానిని ‘సేహా’ అందురు. ఒక
బాటసారి యా ధారిని బోవుచుండెను. వానికి బాగుగా

నాకలి యయ్యెను. ఏదైన యుక్తిచేసి పొట్ట నింపుకొనవలె ననుకొనెను. ఆతఁడు బావి దగ్గఱకు పోయి, యిటునటు తొంగి చూచుచుండెను. బావి తీయువారు వీడుకూడ మంటిముద్దలను దీయువాఁ డనుకొని 'నీకుకూడ మంటి ముద్దల నెత్తుట చేతనగునా యేమి?' అని అడిగెను. ఆతఁడు పేక్షా స్వరముతో 'ఏదో కొద్దియో గొప్పయో' అనెను. ఇంటినుండి రొట్టెలు వచ్చియుండెను. అప్పుడు బావి తీయువారు 'అయితే, నీవు ముందు రొట్టెలను దిను' మనిరి. వానికి కావల సినదే అది. మంచి లావుపాటి రొట్టెలను, శనగ కూరతో పదునాటింటిని దిసెను. తిని పైగా మజ్జిగ త్రాగెను. పొట్ట నిండి పోయెను. హుక్కా పొగాకు త్రాగి స్వస్థుడైన తర్వాత బావి తీయువారు 'చౌధరీగారు, ఇప్పు డింక బావిలో దిగుఁ' డనిరి. అప్పుడు చౌధరీ మహోదయుఁడు చేతులు జోడించి యిట్లనెను.

“సోలహ్ రోటీ ఖాడఁ, భరోసో రామ్ కో

మేరే వశ కీ నాహి, ఘుసో కోయి గామ్కో.”

(౧౬ రొట్టెలు తిందును. నాకు అండ ఆ రాముఁడే. నావల్ల నేమియు కాదు. ఎవరినైన నూరిలోనికి తడుమండి.)

అట్లే వ్రాయించుకొనఁ దలచిన నా నెత్తిన యెక్కి యెన్ని కావలెననిన నన్ని వ్రాయించుకొనుఁడు. నెలకు రెండు ఖండములను వెలువఱచినప్పటికిని యెటులో పూర్తి చేయుదును. కాని యీ ప్రకాశనరోగము నా వలన గాదు. వ్రాయుటలోఁ గూడ, ఎప్పుడు నెవరో పురికొల్పిననే

యగును. ఇప్పటి వఱకు జరుగుచున్న దేమనఁగా వ్రాసిన దానిని శ్రీనివాసుఁడు ప్రతిదినము కథ చెప్పుచుండును. త్వరగా వ్రాయుటలో చాల తప్పులు కూడ నేను వ్రాసి యుండవచ్చును. వ్రాసి రెండవసారి పఠించుటకుకూడ వ్యవధి లేదు. పూవులు దిద్దుటలో తప్పులు పోవు ననుకొంటిని. కాని నేను గంగ కీవల ఝూసీలోను, అచ్చు గంగ కావల ప్రయాగ లోను, అదియుఁజాల తంటాలుతో, చాల శీఘ్రముగ నయ్యెను. అందువలన పూవులను జూడఁజాలక పోతిని. ఒకవేళ తప్పులుండినఁ బాఠకులు స్వయముగ దిద్దుకొనుఁడు. మా వివశతను గ్రహించి మమ్ములను క్షమింపుఁడు.

ఎంత సుందరముగ దీనిని వెలువరించవలెనని యిక్కడ కార్యకర్తల కభిలాష యుండినదో అంత సుందరముగ వారు వెలువరింపఁజాలక పోయిరి. ఏలననఁగా నెండాకాలపు శలవుల తర్వాత విద్యాలయము లన్నియుఁ దెరిచుగమయ మిదియే ముద్రణాలయము లన్నియు పాఠ్యపుస్తకములతోను. విద్యాలయ సంబంధమైన కార్యములతోను నిమగ్నమై యుండెను. చిత్రముల బ్లాకులు మొదలగునవి కూడ సుందరముగా, సమయమునకు సిద్ధము కాలేదు. ఈ సమస్త సాధన సామగ్రి లభించుటకు నేఁడుచాల తిప్పలుపడవలసి వచ్చినది. కాని పాఠకులు దీనిని తమదిగా భావించి, యుత్సాహ పూర్వకముగ దీని ప్రచారములో సహాయము చేయు నెడలను, శీఘ్రాతి శీఘ్రముగ శాశ్వత చందాదారులుగ నైనవో కార్యకర్తలు మీకు సుందరాతి సుందరముగను, దృఢముగను తేలికగను సేవ చేయఁగలుగుదురని యాశించుచున్నాను.

వ్యవహార సంబంధమైన విషయము లన్నియు నై నవి. నాకు శ్రీహరి చరణారవిందములం దహైతుకభక్తి కలుగు నట్లు నాకు ఉదారతా పూర్వకముగ నాశీర్వాదములు ప్రసాదింపవలయు నని నేను చివరకు నా 'భాగవతీకథా' పాఠకుల కొక ప్రార్థన చేయుచున్నాను. 'భాగవతీకథ'ను భగవద్భక్తులే పఠింతురు. ఇసుమంతైన భక్తిలేని వారి చేతులలోని కిది పోనే పోదు. ఒకవేళ పొరపాటున పోయినప్పటికిని వారు దీనిని గాంచి, ముఖము చిట్లించుకొని యచ్చట నుంతురుగాని, చదువనే చదువరు. భగవద్భక్తులైన వారే చదువుదురు. లేదా భగవద్భక్తులు కాఁగోరు వారు కూడ చదువుదురు. ఇట్టి భగవద్భక్తులు హృదయపూర్వకముగ నిచ్చిన యాశీర్వాదము లెన్నడును వ్యర్థములు కావు. అందఱు నన్నాశీర్వాదించు నెడల, నీ పతనము నుండి బయటపడి ఉత్థాన పథమున నగ్రసరుడను కాఁగలను. నిరంతరము భగవత్ స్మృతి కలుగుటయే అన్నిటికంటె సర్వశ్రేష్ఠ మగు నుత్థానము.

‘హరిస్మృతిః సర్వవిపద్విమోక్షణీ’

శ్రీవేణీ సంగమలో,
సంకీర్తన భవనము, ఝూసీ
(ప్రయాగ)
ఆషాఢ శుక్ల ౧౧, సం. ౨౦౦౩
విక్రమ శకము.

భాగవతుల చరణరజము
ప్రభు దత్త బ్రహ్మచారి

శ్రీహరిః

స మ ర్పణ ము

కృష్ణకథా రస పాన కాన కరి మమ భరిహైః ?

కరి హరి దరశన అశ్రునయన కబ ఝర-ఝర-ఝరిహైః ?

కబహాః జీవన మూరి, ధూరి-పగ భక్తని మానూః ?

కబ శ్రీరాధారమన చరన సరబసు కరి జానూః ?

జే నిత అస వాంఛా కరహిః, తజహిః జగతకీ సబవ్యథా॥

ఉనహిః భాగవత కరని మహాః, అరపతి 'భాగవతీ కథా॥'

పురాణసత్ర మండపము ఝూసీ (ప్రయాగ)

ఆషాఢ శు॥ దేవశయనీ ౧౧,

౨౦౦౩ విక్రమ శకము.

ప్ర భు ద త్ర

విషయ సూచిక

౧.	భాగవత కథా (భూమిక)	...	25
౨.	జయార్థము	...	58
3.	నైమిశారణ్యము	...	65
౪.	శ్రీ నూతుఁడు	...	81
౫.	సర్వోత్కృష్ట ప్రశ్న	...	90
౬.	పరమ ధర్మము	...	103
౭.	భాగవత నేప	...	113
౮.	భాగవత ప్రక్రియ	...	123
౯.	శ్రవణ పరంపర	...	133
౧౦.	విరాట్పురుషుఁడు	...	144
౧౧.	స్రద్ధమావతారము	...	155
౧౨.	అన్యాయతారములు	...	167
౧3.	పావన ప్రశ్న	...	183
౧౪.	శ్రీ వ్యాసుఁడు	...	203
౧౫.	వేదవ్యాసుని చింత	...	221
౧౬.	వ్యాసాశ్రమమున నారదుఁడు	...	235
౧౭.	వ్యాసుని వ్యాకులతకు గారణము	...	245
౧౮.	నారదుని పూర్వజన్మ వృత్తాంతము	...	261
౧౯.	గంధర్వుఁడు గా నారదుఁడు	...	272
౨౦.	శూద్రుఁడైన నారదునకు సత్సంగము	...	283

అనువాదకులు

గ్రంథకర్తలు

భా గ వ త క థ

భూ మి క

శ్లో॥ త్రివేణీం మాధవం సోమం

భరద్వాజంచ వాసుకిమ్।

వందేఽక్షయవటం శేషం

ప్రయాగం తీర్థనాయకమ్॥*

జగదుద్ధారిణి యగు శ్రీగంగ యొక్కడకు వచ్చి పట్టపురాణియగు శ్రీయమునతోఁ గలిసెనో, ఆ పరమపావన పుణ్యప్రదేశమగు ప్రయాగరాజము యొక్క మహిమను వర్ణింప నేరితరము? ఎచ్చట నెప్పుడును క్షయించని నిత్య శాశ్వత అక్షయ వటము ప్రతిష్ఠితమై యున్నదో, యెచ్చట త్రైలోక్యపావనము చేయునట్టియు, ద్విగుణమయము, త్రిదేవ మయము నైన గంగా యమునా సరస్వతు లను మూడు ప్రవాహము లున్నవో, ఎచ్చట వారాహ వేషమును ధరించి శ్రీమాధవుఁడు నిత్యనివాసము కావించుచున్నాఁడో, ఎచ్చట శివుఁడు తన యనేక యద్భుత రూపముల ధరించి యీ క్షేత్ర మునకు నాల్గువైపుల విరాజిల్లు చున్నాఁడో, ఎచ్చట బ్రహ్మ దేవుఁ డక్షయ వటమూలము నందు నిత్యసన్నిహితుఁడై

* శ్రీ త్రివేణీ, శ్రీ మాధవుఁడు, శ్రీ సోమేశ్వరుఁడు. శ్రీ భరద్వాజముని, శ్రీ వాసుకి, శ్రీ అక్షయవటము, శ్రీ శేషుఁడు, తీర్థనాయకుఁ డగు ప్రయాగరాజుకు నేను ప్రణామము చేయుచున్నాను.

యుండునో అట్టి త్రిమూర్తులకు నివాసభూతమైన ప్రయాగ
క్షేత్ర మాహాత్మ్యమును వర్ణించుట నూర్చుని దీపముతోఁ
జూపించుటయే యగును. స్వయముగ నా తీర్థరాజముకూడ
సమస్త త్రిభువనములలోని తారక తీర్థముల కొక ఛత్ర
సామ్రాట్టు. ధర్మార్థ కామ మోక్షములతో నిండిన దాని
రత్నభాండారమునుండి నిరంతరము వాటిని పంచుచున్నప్పటికి
నది సర్వదా నిండుగనే యుండును. కోటి కోటి తీర్థములు
దేనికి వేగవతీ, బలవతీ యగు సేనయో; ఉగ్రాతియుగ్ర పాప
ములను వినాశము చేయుటలో నేది సదా అవ్యగ్ర భావ
ముతో తత్పరమై యుండునో; గంగా యమునల యొక్క
యుతాల తరంగములు దేనికి తెల్లని నల్లని చామరములో,
ఆకుపచ్చని చిగురుటాకులు గల అక్షయవటము దేనికి
నీలాతపత్ర ఛత్రమో, అట్టి తీర్థరాజము యొక్క పావనతను
గూర్చి వర్ణన చేయుట పవిత్రతను గూడ సంకోచ పఱచు
టయే యగును.

ఈ తీర్థనాయకున కిట్టి పావనత్వ ముండుటచే బ్రహ
న్నుండై లోకపితామహుఁడు దీనిని తన క్షేత్రముగాఁ జేసికొ
నెను. అందుకనియే దీనికి 'ప్రజాపతిక్షేత్రమ'నియుఁ బేరు
గలదు. కమలోద్భవుఁ డగు బ్రహ్మ యిచ్చట ప్రకృష్ట మగు
యాగముల నెడతెఱపితేక చేసెను. అందువలన నిది
'ప్రయాగ' యను పేర ప్రసిద్ధమయ్యెను. యజ్ఞముల శాశ్వ
తము కావించుటకై వేదగర్భుఁ డగు చతురాననుఁడు
మూఁ డగులకు మూఁడు విశాలకుండముల నేర్పఱచెను.
ఈ మూఁడు కుండముల మధ్యగా గంగా యమునలు ప్రవ

హించెను. శ్రీ సరస్వతి గుప్తరూపమున వచ్చి యీ రెంటితోఁ గలిసెను. అందువలనఁ బ్రయాగకు పట్కోణములుగను, మూఁడు విభాగములుగ నయ్యెను. పట్కోణములుగ నైన యీ క్షేత్రము మూఁడు భాగములుగ విభాగింపఁ బడినది. గంగా యమునా సంగమమున నిలుచుండిన పట్కోణములు స్పష్టముగఁ గనఁబడును. గంగకు రెండు తటములు, యమునకు రెండు తటములు, రెండు తటములు మిశ్రిత ప్రవాహములకుఁ గలవు. గంగా యమునల మధ్య గార్హపత్యాగ్ని కుండ మున్నచోటకు ప్రయాగ యను పేరు వచ్చెను. యమున కావలి యొడ్డున దక్షిణాగ్నికుండ మున్నచోటకు అలర్కపురము (అరైల్) అందురు. గంగకావలి యొడ్డున నాహవనీయాగ్ని కుండమున్న పుణ్యప్రదేశమునకు ప్రతిష్ఠానపురమని పేరు. పురాణములలోఁ బ్రతిష్ఠాన పురమునకు మిక్కిలి మహిమ కలదు. ఇచ్చట సమస్త తీర్థములు ప్రతిష్ఠింపఁబడుటచే దీనికి ప్రతిష్ఠానపుర మను పేరు వచ్చినది. త్రివేణీ సంగమము ప్రతిష్ఠానపురము (ఝూసీ) నకు దగ్గఱనే కలదు. చంద్రవంశీయుల కిది మొదటి రాజధాని. ఇప్పుడును ఇచ్చట ననేక తీర్థములు కలవు. ఆవలియొడ్డున దారాగంజిలో బ్రహ్మ దశాశ్వమేధములను జేసిన దశాశ్వమేధ ఘట్టమునకు సరిగా నెదురుగా నీవలియొడ్డున ఝూసీలో యజ్ఞతీర్థ మున్నది. ఇప్పుడును గోడకట్టుటకు నేల త్రవ్వచుండఁగా దాని క్రింద నుండి యజ్ఞభస్మము వంటిది చాల మట్టి బయలుదేరినది. ఇప్పుడు నిత్య పురాణప్రవచనము, కృష్ణకీర్తనము జరుగుచోటను, తులసీవనము, పురాణ పఠనము జరుగుటచేతను

నది శ్రీహరి నివాసమైనది. ఆ పవిత్ర యజ్ఞతీర్థములో గుప్తముగాను, బ్రకటముగాను చాలమంది సంత, మహాత్ములు సమావేశమగుచుందురు. ప్రతిష్ఠానపురము (ఝూసీ) లో వేలు, లక్షల సంవత్సరములు గల మహాత్ములు గుప్తముగ నివసించు రని పరంపరగా ప్రసిద్ధమైయున్నది. ఇది యనుభూత సత్యము కూడా. ప్రకటరూపముగ ప్రతిష్ఠానపురము (ఝూసీ) సాధు, సంత మహాపురుషుల పట్టణము. సంత మహాంతులయొక్క చాల ఆశ్రమములు, కుటీరములు గంగా తీరముననే యున్నవి. ఈ దీనహీనుడు, మలినమతియు, సాధనావిహీనుడు, క్షుద్రసేవకుడు కూడ ఆ యజ్ఞతీర్థమందే ఒక్క శిష్యునిమాత్రమే తోడుచేసుకున్నవాడై నివాసము చేయుచున్నాడు. అట్లే దగ్గటలో నింకను సాధువులు, సన్న్యాసులు, విరక్తులు, బ్రహ్మచారులు నివసించుచున్నారు.

ఈతఁ డిట్లు శిష్యులొలుపుఁడై సుడిగుండములో నేల పడినాఁడు? ఈతఁడు తన యింటిని వదలి తన బంధువుల నందఱఁ జూడకున్న వాఁడొంటరిగా విరక్త భావముతో నుండవలెను. శిష్యునకు సుతునకు భేద మేమున్నది? రెండును బంధములే. ఇది 'గుంటలోనుండి బయటపడి బావిలోఁబడిన'ట్లున్నది. గృహస్థ సంబంధమును వదలి తీర్థమునకు వచ్చి యిచ్చట నూతన గృహస్థుఁడై మరల పడిపోయినాఁడు. శిష్యులను బ్రోవు చేసిన గౌరవ ప్రతిష్ఠలు పెరుగును. వాటి కాశపడెనా పతనము తప్పదు. కావున పూజాప్రతిష్ఠలు దూరముగ నుండి మెదలకుండ శాంతిగా భజన చేసికొనవలె నని మీరనవచ్చును.

శిష్యులను బ్రోవు చేసిన బంధన మగుట సత్యమే
 శిష్యులు గురుపూజాప్రతిష్ఠాదులు తమ కర్తవ్య మనుకొని
 చేయుదురు. మానప్రతిష్ఠల కాసించెనా పతన మడుగడుగునకు
 తప్పనిదై యుండును. కాని, ఏ కార్యములోఁ బతన భయము
 లేదో నాకు జెప్పఁడు? ఒక ప్రసిద్ధ మహాపురుషుఁడాతని
 జీవితములో నొక్క సన్మాన పత్రమైన గ్రహింపలేదట.
 ఎక్కఁడాతనికి సన్మాన పత్రమియవలె ననుకొనుచుండిరో,
 అక్కడనే ఆతఁడు నిషేధించెడువాఁడు. ఆతఁడు సన్మాన
 మాన పత్రములను ద్యాగము కావించి నాఁడనుకొనుఁడు;
 కాని సన్మాన పత్ర త్యాగముచే నూలు రెట్లుగ లభించిన
 సన్మానమును నాతఁడు త్యాగము చేయఁజాలక పోయి
 నాఁడు. నేనొక్క సన్మాన పత్రమును గూడ గ్రహింపలే దని
 గర్వము కలిగియుండును. త్యాగి — తన సంబంధులను, తన
 జాతిని, తన వర్ణమును, ఆశ్రమమును బాగుగానే త్యాగము
 చేసియుండవచ్చును. వస్త్రముల విషయములో లంగోటిని
 గూడ త్యాగముచేసియుండవచ్చును. కాని త్యాగాభిమానము
 వానికుండనే యుండును శిష్యుఁడు చేసిన సన్మానముకంటె,
 శిష్యులను జేకొన నను సన్మానాభిమానములను వదలిన
 వాఁడే నిజమైనత్యాగి. లేక మిగిలిన వన్నియు వ్యాపారములే.
 అందఱును శిష్యులను జేకొని తిరుగుచు, తాను వారందఱు
 కంటె శ్రేష్ఠుఁడ ననుకొనుటయే అధిక సన్మానము ప్రాప్తి
 చుట కుపాయములు. నేనెవరి చెవులో నూదను. చెవిలో
 (మంత్రము) నూదక, వాని చిత్తము నాకర్షించి, వీఁడు నా
 దగ్గఱ నుండిపోవలెను; ఇంకొక చోటుకు శిష్యుఁడుగ వెళ్ళరా

దను మానసిక ప్రవృత్తిలో నుండుట కూడ ఒకవిధముగ శిష్యులఁ జేకొనుటయే. ఇది ద్రవిడ ప్రాణాయామ మైనది. అనఁగా నిటు సరిగా ముక్కుపట్టుకొనక తలవెనుకగఁ ద్రిప్పి ముక్కుపట్టుకొన్నటు లుండును. శిష్యులను జేకొనరాదు, నే నెవరిని శిష్యులుగఁ జేకొన నని యనువాఁ డందఱను దన శిష్యులుగాఁ జేకొనఁ గోరుచున్నాఁ డని గ్రహింపవలయును. ఎవనికైన నిట్లు చెప్పట కతని కధికార మెక్కడిది? జగద్గురువు కావలెనని ప్రతిజీవికి స్వాభావికముగఁ గోరికయుండును. తన తరువాత తన వంశ ముండవలె నని ప్రతి మానవునకును గల స్వాభావికమైన సశింపని కోరిక. పూర్ణ బ్రహ్మజ్ఞానము కలుగనంతవఱకు, విశుద్ధభక్తి ప్రాప్తించ నంతవఱకు లక్ష ప్రయత్నములు కావించినప్పటికిని యీ వాసన పోదు. నీ వది చేయుము, ఇది చేయుము. ఇది యుండితీరును. అది యుండి తీరును, అవశ్య ముండితీరును. దీని నెవడును బోఁగొట్టఁజాలక పోయిరి, పోఁగొట్టుకొనలేరు. ప్రకారాంతరము లేకున్న అవి బూరుగు చెట్టుయొక్క రెండు పత్రములు.

వంశములు రెండురకములు. ఒకటి బిందువంశము, మఱియొకటి నాదవంశము. తన వీర్యమువలన సాగుచున్న పుత్రపౌత్రాదుల వంశమును బిందువంశ మందురు. దీని యొక్క ఆధానము మాతృయోనిలోఁ జేయఁబడును. అక్కడ నుండియే యిది వృద్ధిపొందును. మంత్రపరంపరచే వృద్ధి పొందు వంశమునకు నాదవంశ మని పేరు. దీనియొక్క ఆధానము చెవిలోను, హృదయములోను, మనస్సులోను గురువు చేయును. ఈ పరంపరకే గురుపరంపర యందురు. ఒకని

వలన మఱియొకనిలోనికి శక్తి వచ్చును. ఇది శిష్య ప్రశిష్య రూపమున వృద్ధిబొందును. ఈ వంశపరంపర నక్షుణ్ణము కావించుకొనుటకు గృహస్థులందఱును సుయోగ్య పుత్రుని గాంక్షింతురు. ఇకఁ బరమార్థపథ పథికులు - వారు గృహస్థులు కానిండు, విరాగులు కానిండు, అందఱును దమ శిష్య పరంపరను నిల్పుకొనుట కుత్సహింతురు.

ఈ విధముగ దోషమునే చూచునెడల నందఱలోఁ గొంచెమో గొప్పయో దోష మవశ్యము లభించును. ప్రపంచములో భగవంతుఁడు తప్ప నిర్దోషి లేనేలేడు. అయితే యిక మిగిలినది, యాదోషమునే సుఖోపాయముచే నివారించుకొనవలెను. ఏదో యుత్తమ యుక్తిచే జేయవలెనను కొనుటకు సాధన మందురు. విరక్తులు చాలమంది శిష్యాదులను గ్రహించుట నిషేధము. శిష్యులను జేకొను వృత్తి కలవారు శిష్యులను జేసికొనుటలోనే వివశులై యుందురు; కాని వృత్తి త్యాగము కావించి విరక్తులైనవారు శిష్యాది సుడిగుండములో బడరా దని శాస్త్రకారులు నిషేధించిరి.

‘నశిష్యా ననుబద్ధీయాత్

గ్రంథా నైవాభ్య సేద్యహూక్’

భాషలో నొకటికంటె నెక్కువ వస్తువు లుండిన యన్నిటికి ‘బహు’ అను సంజ్ఞ కలదు. సంస్కృతములో నేక వచనము, ద్వివచనము, బహువచనమని మూఁడువచనములు కలవు. అనఁగా రెంటికంటె నెక్కువ వస్తువులుండిన, వానికి బహు సంజ్ఞయగును. ఇక్కడ ‘శిష్యా’ అనునది బహు వచ

నము. దీని తాత్పర్యమేమనఁగా గావలెననిన శిష్యుల నొకనినో, యిద్దరినో చేకొనవలెను గాని, యిద్దరి కంటె సధికముగ శిష్యులను ద్యాగులు, విరాగులు, సన్న్యాస వృత్తిలోఁ దిరుగువారు చేకొనరాదనియే. ఈ విధముగానే 'చాల గ్రంథములను గూడ నభ్యాసము చేయరాదు' అని కలదు. ఇచ్చట నన్యగ్రంథములను జదువుటకే నిషేధముకాదు. 'అభ్యాస' శబ్దమున కర్థము ఒక వస్తువును మాటి మాటి కావృత్తి కావించుట; అనఁగా గ్రంథములను బ్రసంగ వశమునఁ జూడవలసివచ్చినఁ జూడుము, కాని ఉపనిషద్బ్రహ్మసూత్రాది యొకటి రెండు గ్రంథములను మాటి మాటి కావృత్తి కావింపుము.

ఈ న్యాయానుసారముగ నేను ఇద్దరి నింకను జేకొన లేదు కాని, ఒక్కనే శిష్యునిగఁ జేకొంటిని, ఒకే గ్రంథమును శ్రీమద్భాగవత మహాపురాణ పరమహంస సంహితను - మాటి మాటికి ఆ వృత్తి కావింప నిశ్చయించితిని. ఏలననఁగా దీనిలో నుపనిష ద్వేదాంతాది సమస్త శాస్త్రముల సారము వచ్చును. *

నేను నిరంతరము శ్రీమద్భాగవత పారాయణ కావించుటఁ గాంచి, యొక దినమున నా శిష్యుఁడు 'మహారాజుగారు, మీ రెల్లప్పుడును శ్రీమద్భాగవతమునే చదువుచుందురేల?' అని అడిగెను.

* శ్లో॥ అర్థోఽయం బ్రహ్మసూత్రాణాం సర్వోపనిషదామపి ।

గాయత్రీ భాష్య రూపోమసౌ శ్రీమద్భాగవతాభిదః ॥

“అన్నా! శ్రీమద్భాగవతము సమస్త శాస్త్రముల సారము. సమస్త వేద, వేదాంత, ఇతిహాస పురాణాదులలోని సారము సంతయుఁ గైకొని శ్రీ శుక దేవుఁడు పరీక్షిన్మహారాజుకు వినిపించెను. అన్నిటి సారము దొరికినప్పు డింక నన్య శాస్త్రములందు శ్రమించుట కేవలము భ్రమ మాత్రమే యగును” అని నే నంటిని. *

“మంచిది, ఇది సత్యమే, కాని మీరు శ్రీమద్భాగవతమునకు చాల సప్తాహములు చేతురు, చేయింతురు. ఎక్కడికి వెళ్ళిన నక్కడ సప్తాహము చేయుదురు. దీని యభిప్రాయమేమి?” యని శిష్యుఁడ నెను.

“నీవు చాల పిచ్చివాఁడవోయి! సప్తాహ మని దేని నందురో అది తెలియనే తెలియదా? శ్రీమద్భాగవతమును ఏడు దినములలోఁ బారాయణము చేయుటకు సప్తాహమందు” రని నే నంటిని.

శిష్యుఁడు శీఘ్రముగా “అది కాదండీ! మహారాజు గారు! ఏడు దినములలోఁ బారాయణము కావించుటకు సప్తాహ మందురని నాకుఁ దెలియును; కాని నే నట్లడుగు నభిప్రాయ మేమనఁగా, మన మేడు దినములలోనే యేల చేయవలయును? ఒక సంవత్సరములోఁగాని; రెండు సంవత్సరములలోఁగాని, ఆఱునెలలోఁగాని యేల చేయరాదని” అనెను.

* శ్లో॥ సర్వవేదేతిహాసానాం సారం సారం సముద్భవమ్
స తు సంక్రావయామాస మహారాజం పరీక్షితమ్॥

“అవును, ఇదియు సత్యమే. సప్తాహ పారాయణమును రాజసమనిరి. మాససిక పారాయణమును సాత్త్విక మనిరి. ఒక వర్షము చేయు పారాయణమును దామసమనిరి. శ్రీ మద్భాగవతమునకు పాక్షిక, మాసిక, వార్షిక పారాయణలన్నియు నుండు”నని నేనంటిని.

“కాని మహారాజగారూ! ఈ రోజులలో సర్వత్ర ‘భాగవత సప్తాహ యజ్ఞ’ మనియే విశేషముగ వాడుకకలదు. పాక్షిక, మాసిక పారాయణ యజ్ఞములనుగూర్చి యెక్కడను వినలేదే” అని శిష్యుడనెను

“అన్నా! చూడు, సప్తాహయజ్ఞమాహాత్మ్యము విశేషముగ నెన్నబడుచున్నది. పద్మ పురాణాంతర్గత ౬ అధ్యాయములలో శ్రీ మద్భాగవత మాహాత్మ్య వర్ణనము చేయబడినది. అది సాధారణముగ నిప్పుడు ప్రచారములో నుండిన సమస్త శ్రీ మద్భాగవత గ్రంథములతో ముద్రింపబడినది. దానిలోనే శ్రీ మద్భాగవత సప్తాహ ప్రశంస కావింపబడినది. దానిని గూర్చిన గుణగానము చేయబడినది. అన్నా! నిశ్చయమే. ఈ కలియుగములోని జీవులు చాల పెద్ద వ్రతములను, ఉపవాసములను, అనుష్ఠానమును జేయజాలరు. సత్యశౌచాది విముక్తులై దీర్ఘకాల యజ్ఞదీక్షలో స్థిరముగ నుండజాలరు. చాలకాలము వఱకు మనస్సునకు విరుద్ధముగ నడువజాలరు. అట్టివారి కీ సప్తాహ యజ్ఞమే చాల యుత్తమమైనది. ఏడు దినముల వఱకు మిక్కిలి యుత్సాహము నిలిచియుండును. విఘ్నములు కలుగజాలవు. అందుకనియే సప్తాహ యజ్ఞ ప్రశంస కలదు. ఈ యజ్ఞము సర్వోపయోగకరమైనది కూడ.

ఆ కారణమున దీనిని గూర్చి సర్వత్ర ప్రశంస కలదు” అని నేనంటిని.

“అట్లైన నీ సప్తాహ యజ్ఞాచారము ప్రాచీన మైనదే?” అని శిష్యుఁ డడిగెను.

“అయితే దీనిని నేనే యేర్పఱచినా ననుకొంటివా యేమి? సనాతనాచారము. పరీక్షిన్మహారాజును ఋషి కుమారుఁడు నీ కేడు దినములలో మృత్యువు సంభవించునని శపించెను. అందుకనియే శుకభగవానుఁ డాయనకు సమస్త శాస్త్రముల సారభూతమగు నీ పరమహంస సంహితను ఏడు దినములలోనే వినిపించెను. అప్పటినుండి సప్తాహాచారము వచ్చెను. సనకాది మునులకు నారదుఁడు కూడ సప్తాహములో వినిపించెను. నూర్యదేవుని యాజ్ఞచే గోకర్ణుఁడుకూడ తన సోదరుఁడగు ధుంధుకారి యుద్ధారము కొఱకు సప్తాహములో వినిపించెను. ఈ విధముగ నీ సప్తాహముయొక్క పునీత పరంపర జరుగుచు వచ్చెను” అని నేను నవ్వుచు నంటిని.

శిష్యుఁడు శ్రద్ధాసహితముగ ‘మహారాజగారు ! చూడండి. పరీక్షిన్మహారాజు సమస్త శాస్త్రముల నెఱిగిన వాఁడు. ఆతఁడు ధర్మాత్ముఁడు. బహుశ్రుతుఁడు. సమస్త మైన ఋషులను, మునులను, బండితులను, విద్వాంసులను ఆతఁడు సదా సమ్మానము, సత్సంగము చేయుచుండును. మును లాతని మృత్యువార్తను వినఁగానే సమస్త దేవర్షులు, బ్రహ్మర్షులు, మహర్షులు, రాజర్షులు, ఇతర మునులు, ఋషులు, సిద్ధులు తమ తమ శిష్యప్రశిష్యులతోడను, పుత్ర

పాత్రులతోడను ఆతని సమీపమునకు వారంతట వారే పరు
 గిడి వచ్చిరి. దీనినిబట్టియే వారి లోకప్రియత తెలియఁగలదు.
 పిలిచినను సమీపమునకు రాని మునులు చాలమంది, పిలువ
 కయే యాతని దగ్గఱకు వారికి వారే వచ్చిరి. ఆవును బాలు
 బిందునంతసేపుకంటె నెక్కువ కాల మొక్కచోట నిలువని
 శ్రీశుకుఁడు కూడ యోగబలముచే నంతయుఁ దెలిసికొని
 వ్యగ్రతతోఁ బరువిడివచ్చి, అడుగకయే తనకుఁ దానే యానన
 మునఁ గూర్చుండి, ఏడు దినము లొకే స్థానమునఁ గూర్చుండి
 కథా ప్రవచనము కావించెను. దీనినిబట్టి మహారాజు గొప్ప
 గుణగ్రాహి యనియు, శాస్త్రవిజ్ఞాత యనియు, విద్యా
 వ్యాసంగి యనియు మనము గ్రహించవచ్చును. ఇట్టివాఁడు
 శ్రోత. ఆతని బరివేష్టించియున్న ఋషులు, మునులు పరీక్షిత్తు
 నితోఁ బాటు భాగవత సప్తాహమును వినిరి. వారు కూడ
 ఒకనికంటె నొకరు జ్ఞానులు, విజ్ఞానులు, సర్వసంశయ
 ఛేత్తలు, బ్రహ్మవేత్తలు, సర్వశాస్త్ర విశారదులు. సప్తాహ
 యజ్ఞమునకు వీరందఱు శ్రోతలైరి. వీరివంటివాఁడే వక్త
 యును. శుకమహర్షిని గుఱించి మన మెంత చెప్పినను నది
 యత్యల్పమే యగును. ఆతనికి చెప్పుటలో శ్రమ యేమా
 త్రము కలుగలేదు. పరీక్షి న్మహారాజునకుఁగాని యితర
 ఋషులకు మునులకుఁగాని గ్రహించుటలోను శ్రమ కలుగ
 లేదు. శుకుఁడు శాస్త్రసంకేతమును గావించుచుఁ బోవుచుం
 డెను. సర్వశాస్త్ర సంస్కారములను శ్రోతలు వినుచునే
 సర్వమును గ్రహించుచుఁ బోయిరి. అక్కడేడు దినములలో
 జ్ఞాన, ముక్తి, భక్తిప్రాప్తి సరిగా లభించెను. ఇట్లే కుమార

నారద సప్తాహ సంబంధములోఁగూడ నని గ్రహింపవలయును. సప్తాహ యజ్ఞము జరుగరాదని నే ననను. శాస్త్రవిధియగుచో నవశ్యము చేయవలయును. ఆ దివ్యమంత్రవద్భాగవత శ్లోకములను గ్రహింపకున్నను - కేవలము శ్రవణమాత్రముచేతనే - పాపక్షయమై తీరును; కాని విశేషఫలము యథార్థమైన అర్థమును గ్రహించుటచేతనే కలుగును.

ఆ సమయమున సర్వత్ర సంస్కృత ప్రచార ముండెడిది. వక్త జెప్పుకొనుచుఁ బోయెడువాఁడు; శ్రోతలు వినుచుఁ దెలిసికొను చుండెడువారు. కాని యిప్పుడంత సంస్కృత ప్రచారము లేదు. ఇప్పుడు ముందు సంస్కృత పాఠమును జదువుట, మీఁదట అర్థమును జెప్పుట జరుగు చున్నది. ఇంత త్వరగా సమస్త శ్లోకములలోని సంపూర్ణాభిప్రాయము రాదు. అందువలన దాని సంపూర్ణాభిప్రాయమును తెలిసికొన వీలు లేదు ” అనెను.

“ అవును ! నీ మాట నిజము. కేవలము శాస్త్ర శబ్ద శ్రవణమాత్ర ఫలమే లభించును. అర్థము పూర్తిగా రాదు. ఒకవేళ వచ్చినను శ్రోతలు గ్రహింపఁజాలరు ” అని నే నంటిని.

అంత శిష్యుఁడు మిక్కిలి వినయ పూర్వకముగ “ అయి తే మహారాజగారు ! నా దొక ప్రార్థన మున్న ” దనెను.

“ చెప్పు మదేమియో ? ” అని నే నంటిని.

“ మహారాజగారు ! మీరు దేశీయభాషలో భావార్థమును ధైలుపవలెనని కోరుచున్నాను. పద్యములో వలదు.

గద్యములో ఏలననగా పద్యమును గ్రహించుటలోఁ గూడ గొప్ప బుద్ధి యుండవలయును. దానికై నను మఱియొకఁడు తెలియఁజెప్పవాఁ డుండవలెను. పద్యములో విస్తార వర్ణన యుండనే యుండదు; దానిలో తక్కువ శబ్దములలో నెక్కువ భావము ప్రకటిత మగును. అందువలన సాధారణ చదువు చదువుకొనినవారు స్వయముగఁ జదువుకొని దానిని గ్రహింప లేరు. గద్యములో నెంతైనఁ బెంచుడు. ఒకే విషయమును మాటిమాటికి విస్తారముగఁ జెప్పవచ్చును. దానిలో నేమి యభ్యంతరములేదు. కావున మీరు గద్యములోనే చెప్పుఁడు. పద్యములుకూడ అక్కడక్కడ యుండవచ్చును. అవియు సరళముగ, నందఱుఁ దెలిసికొనఁ దగిన ట్లుండవలెను.

జీవనమున కేకమాత్రధ్యేయము భాగవతము. భాగవతుల గుణగాన మైనపుడు సమయు సంకోచము కావింప రాదు. విస్తారమును భయము చెందరాదు. శ్రీమద్భాగవతము సర్వశాస్త్రార్థ సారమని మీరు చెప్పితిరి. కావున మీరు మొట్టమొదట సంక్షేపముగ సమస్త శాస్త్రసార సిద్ధాంతము నెఱుక పరుపుఁడు. అదియునుగాక యీ సిద్ధాంతము శ్రీమద్భాగవతములో నెచ్చట, యే స్థలములో, నే రూపమున నెట్లు ప్రకటింపఁబడినదో కూడ తెలుపవలయును. వేదములలో నే విషయమును గూర్చిన విశేష వివరణ మున్నదో అది ముందుగాఁ జెప్పుఁడు. ఏ వేదములోని భావము శ్రీమద్భాగవతములో నెచ్చటెచ్చట వచ్చినది దాని నుల్లేఖించుఁడు.

స్మృతి ధర్మశాస్త్ర వ్యాకరణము, శిక్ష, కల్పము, జ్యోతిషము, నిరుక్తము, ఛందస్సు మొదలగు వేదాంగ విషయములు

యములను జెప్పి, శ్రీమద్భాగవతములో నివి యెచ్చట నున్నవో తెలుపుడు. దర్శనముల ప్రతిపాద్య విషయ మేమి? న్యాయ దర్శనముయొక్క ముఖ్య తత్త్వ మేది? యోగ శాస్త్రముయొక్క అంతిమ లక్ష్య మేది? సాంఖ్యముయొక్క సంక్షిప్త సిద్ధాంతమును జెప్పుడు. ఈ విధముగ వైశేషిక, పూర్వ మీమాంసముల సారసిద్ధాంతమును జెప్పి, శ్రీమద్భాగవతములో నెచ్చటెచ్చట నీ సిద్ధాంతముల నేరూపమాన నుల్లేఖింపఁబడినవో కూడ చెప్పుడు. బ్రహ్మసూత్రముల సంక్షిప్త వివరణమును దెల్పుడు. వేదాంతాభిప్రాయమును దెల్పుడు. వేదాంత సూత్రములద్వారా అద్వైత, విశిష్టాద్వైత, శుద్ధాద్వైత, ద్వైతాద్వైతములను మతములెట్లు సిద్ధాంతము చేయఁబడినవో, ఒకే సూత్రముచే భిన్న భిన్న యాచార్యులు తమ తమ సిద్ధాంతముల నెట్లు పుష్టికావించుకొనిరో చెప్పి, వాటిబీజములు శ్రీమద్భాగవతములో నెచ్చట, నేవిధముగా నున్నవో చెప్పుడు. ఏలననఁగా శ్రీమద్భాగవతము సమస్త వైదిక ఆచార్యులకు మాన్యమైనది. దానియందు సమస్త సంప్రదాయములవారికి సమాన్యమైన యాదర మున్నది. అదియును గాక బ్రహ్మపురాణములో దేనినిగూర్చి విశేష వర్ణన మున్నది? శ్రీమద్భాగవతములో బ్రహ్మపురాణములోని యే యే విషయములు, యే యే కథ లేయే విధముగ గ్రహింపఁబడినవో చెప్పవలయును. ఏయే శ్లోకము లున్నపున్నట్లుగ భాగవతములో దొరకును. ఏయే శ్లోకములు తలక్రిందుల మార్పులతో దొరకునదియుఁ జెప్పవలయును. ఈవిధముగఁ బద్మపురాణము, విష్ణుపురాణము, శివపురాణము, దేవీభాగవతము,

నారద, మార్కండేయ, అగ్ని, భవిష్యత్, బ్రహ్మకైవర్త, లింగ, వారాహ, స్కాంద, వామన, కూర్మ, మత్స్య, గరుడ, బ్రహ్మాండ పురాణములకు సంబంధించిన విషయములను గూడ చెప్పుడు. ఉప పురాణములలోను, నౌప పురాణములలో నే విషయ మున్నదో, వానితో భాగవతమున కెక్కడెక్కడ సంబంధము కలదో దీనినిగూడ సంక్షేపముగఁ దెల్పుడు పురాణములలోఁ గల సర్గ, స్థాన, పోషణ, ఊతి, మన్వంతర, ఈశానుకథా, నిరోధ, ముక్తి, ఆశ్రయములను గూర్చి విస్తృత వివరణము కావింపుడు. సృష్టి యెట్లైనదో, సృష్టి విషయములో భిన్న భిన్న పురాణములలో నెన్ని మతములున్నదియు, వానిలో నిన్ని భేదము తెల్లు వచ్చినదియు, శ్రీమద్భాగవతములో నెన్ని విధముల సృష్టిని గూర్చిన వర్ణనలు కలదియు, నీవిధముగ నన్ని విషయములను వివరించి చెప్పుడు.

భక్తిమార్గములో నెన్ని భేదములు కలవో, శ్రీమద్భాగవతములో వానినిగూర్చి యెచ్చటెచ్చట వర్ణనము కలదియు, నామ మాహాత్మ్య మహాత్వము, శ్రీమద్భాగవతములో నివి యెట్లు యెక్కడ నుల్లేఖింపఁబడినవియో యదికూడ తెల్పుడు. ఉపనిషత్తు లన్నిటిలో నేయే విశేష వాక్యములను భాగవతీ భాషలో నెచ్చటెచ్చట వర్ణన వచ్చునో, ఇది కూడ తెల్పువలెను. మహాభారత సారసిద్ధాంతమును జెప్పి, భారతములోని యే యే కథలు భాగవతముతో సామంజస్యము కలదో తెల్పుడు. ఏ యే కథలలో నే కారణమునఁ గొంచె మంతరము కనఁబడుచున్నది? శ్రీ మద్భాగవత స్తోత్రములలో

నాయా ఘట్టములలో వచ్చు స్తుతులయొక్క విశేష మహత్వమును దెల్పుడు. వాటికి విశద వ్యాఖ్యను జేయుడు. పురాణములలో నే కథలకు శ్రీమద్భాగవతములో విశేష మహత్వము చెప్పబడినది చెప్పుచు దాని కారణము దెల్పుడు. కేవలము సంక్షేపముగఁ జెప్పబడినవి కథలను గూర్చిగాని, సుల మనుకొని సంకేతముగఁ జెప్పబడినవి యున్నచో వాటిని మన భాషలో విస్తారముచేసి తెల్పుడు. శ్రీమద్భాగవతము మీఁద సంస్కృతములోను, మన భాషలోను, నన్య భాషలలోని వ్యాఖ్య లేవి కలవో వాని విశేషతను జెప్పుడు. ఇవి గాక నే నడుగునవియు, మీకు హితకరమని తోచునవియుఁ గూడ తెల్పుడు. నే నడుగక పోయినను గృపతోఁ దెల్పుడు. ఈ విషయములను గూర్చియే మీరు మీ యభిప్రాయములను బ్రకటింపుఁ డని నేను విషయసూచిక యిచ్చి యీనివేదన కావించుట లేదు. నేనొక నిర్దేశము మాత్రము కావించితిని. సంకేతముద్వారా నా యభిప్రాయమును దెల్పితిని. ఇప్పు డింక మీ రేది యుచితముగఁ దలంతురో, యేయే విషయములను గూర్చి దలఁచితిరో వానిని జేయుడు. అతి సాధారణభాష పఠించిన వ్యక్తియైనను దెలిసికొనఁ జాలినంత సరళముగఁ దెలుపుడు.

నా శిష్యుని అతిథోరణి వాక్యములను విని నేను చాల బిగ్గరిగ నవ్వితిని. నవ్వుచు నవ్వుచు నేను “నీ వీ వాక్యములన్నియు నెక్కడ వల్లించితివి? నీవు వినీ వినని మాటలను వాగుచున్నావు. అరే! నాలో నింతటి సామర్థ్య మెక్కడిది? ఈ శాస్త్రములను నేను విధిప్రకార మధ్యయనము కావింప

లేదు. వీటిని దెలిసికొనఁ జాలినంత విశాలబుద్ధిగాని యోగ్యత గాని లేదు. అట్టియెడ నే నిన్ని విషయముల నెట్లు తెలుపఁ గలను. పిచ్చివాడవులాగున నున్నావు. చీమను పేరుపర్వత మెత్తుమనుచున్నావు. ఆవాలమీఁద భూమినుంచు ప్రస్తావము చేయుచున్నావు. నూర్యుని, దీపముమీఁద నుంచఁ జూచు చున్నావు. ఇవన్నియు నా సామర్థ్యమున కతీతములైనవి. ఇవన్నియుఁ జేయుట, చేయించుట అట్లుంచుఁడు. వీటి విషయ మాలోచించుట కూడ నాయెడల దుస్సహసమే యగును” అంటిని.

శిష్యుఁడు ప్రాధేయపడుచు “లేదు, మహారాజుగారు ! మీరు సర్వము చేయఁగలుగుదురు; మీరు సర్వజ్ఞులు. మీకు కఠినమైన కార్యమేమియు లేదు. మీరు సంకల్పము చేయు టయే ఆలస్యము. మీరు నిశ్చయము గావించి, కటిబద్ధులైనచో, మీరు చేయఁజాలనిపని యైనను సులభముగాఁ జేయఁగలుగుదురు.” అనెను.

నీవు నన్నుఁ బండితుని జేయుచున్నావు. మధురము లగు ముఖస్తుతి వాక్యములను బలికి నన్నేల మఱిపింతువు ? నేను నీ ముఖస్తుతి వాక్యములను విని మోసపోవువాఁడను గాను. నాకు నా యల్పజ్ఞత, ఆయోగ్యతలను గుఱించి బాగుగఁ దెలియును. అది నీకును దెలియును గాని నామీఁదఁ బ్రేమచే నిట్లనుచున్నావు. శిష్టాచార ప్రకారముగ పైకీవిధముగ మాటిలాడుచున్నావు. నీ ప్రశంసనే సత్యమనుకొనిన యెడల నాపతనము తప్పనిసరియే యగును. నీవు హృదయ

పూర్వకముగ నన్ను దృఢముగ విశ్వసించినచో నీవు ఒడ్డున పడినట్లే, నా కారణమున నిసుమంతయు కాదు కాని నీ విశ్వాసబలమున నీవు దాటి యొడ్డునఁ బడఁగలవు. కాని నా కా విశ్వాసము కూడ లేదు. లోపలనుండి న న్నయోగ్యునిగఁ దెలిసికొనియు, బయటకు మాత్రము సర్వజ్ఞుడ ననుచున్నావు. నేను నీ వలలోఁ బడువాడను గాను.” అని నే నంటిని.

“మహారాజగారు ! చూడుఁడు, నేను మీ మాట లంగీకరించుటకు నే నబద్ధమాడువాడనా ? సరియే, పోనిండు. కొంచెముసేపు మీలో యోగ్యత లేనే లేదనుకొనుఁడు. కాని శ్రీమద్భాగవతమును మీ రంగీకరింతురు గదా?” అని శిష్యుడ నెను.

“అన్నా ! ఎక్కడ నంగీకరింతును. దాని నంగీకరించుచో, నే నావలియొడ్డున చేరినట్లే” అని నే నంటిని.

శిష్యుఁడు, తన మాటమీఁద నిలబడుచు “సరియే, మీరు బుద్ధిపూర్వకముగ నంగీకరింపరు; మీకు విశ్వాసము కూడ లేదనుకొనుఁడు; కాని పఠింతురు గదా ! కొంచెమో గొప్పయో శ్రద్ధలేనిది యింత పరిశ్రమ నెన్నటికిని జేయఁజాలరు” అ నెను.

“అవును, పఠించుచునే యున్నాను; కాని మనస్సును లగ్నము చేయక, నలక్ష్యముగా, సర్థమును దెలిసికొనకయే చిలుకవలె వల్లించుచుందు”నని నేనంటిని.

తన మాటను నిలుపుకొనుచు “పోనిం డర్థము నెఱుంగ కయే సేవించుచున్నారగదా ! బలమగు నౌషధమును, దాని బల వీర్యములను దెలిసికొనకయే సేవించినచో దాని గుణ మది యీయదా యేమి? అగ్ని నేమియుఁ దెలియని పసివాఁడు తాఁకిన వానికి కాలదా యేమి? విషమును బొరపాటునఁ దినిన దాని పరిణామము నది చూపదా?” అని యాతఁ డనెను.

“అవును ఎందుకుండదు. తెలియకున్నను పఠించుటచే లాభము కలుగును. శ్రీమద్భాగవత సేవనము సమస్త విధముల శ్రేష్ఠమైనదే” అని నేనంటిని.

తన పక్షము ప్రబలమగుటను గాంచి యాతఁ డుల్లాస మున వెగురుఁగు ‘మంచిది’ శ్రీమద్భాగవత సేవనము వలన లాభ ముండు నెడల భాగవతమును మీరు శ్రీకృష్ణుని సాకార వాఙ్మయ విగ్రహమందురా?’ అనెను.

“అవునయ్యా! శ్రీమద్భాగవతములో నట్లే లిఖింపఁ బడినదా?” అని నేనంటిని.

ఆతఁడు నవ్వుచు “శ్రీమద్భాగవతములో నట్లే లిఖింపఁ బడినది. కాని దానిని మీరొప్పుకొనరన్నమాట ? ఇంతేనా?” అనెను.

“కాదయ్యా ! ఇప్పు డంగీకరింతునని యెట్లందును ? అంగీకరించిన నేఁడీ మాయామోహములో నెందుకు పడుదును ? ‘అంగీకరింప’ ననుటకును సాహసములేదు. అది ఆస్తి

కతకు విరుద్ధము. నే నాస్తికుఁడ ననుకొనుచున్నాను” అని నే నంటిని.

“మంచిది, మీ రంగీకరింతురు. కాని మీ యయోగ్యతాకారణమున దానిశక్తిని ధారణ చేయుటలో మీరు మిమ్ముల నయోగ్యుఁడనుకొనుచున్నట్లు సిద్ధాంతమగుచున్న” దని శిష్యుఁడనెను.

“సోదరా! నీవు వకాలతు నెప్పుడు పఠించితివి? నీవు చాల తీవ్రతర్కమును జేయుచున్నావే” అని నేనంటిని.

ఆతఁడు కొంచెము కుపితుఁడై “మీరు చూడుఁడు, మహారాజుగారు, నన్ను వేళాకోళము చేయకుఁడు. నా మాటకు బ్రత్యుత్తర మిండు” అనెను.

“నీ మాట మూర్ఖతా పూర్ణమైనది. దానికి జవాబేమియు లేదు. పో, నీపని చూచుకొనుము” అని నే నంటిని.

వాఁడు వెళ్ళ కట్లే “ఎవనిని మీరు సాక్షాత్తుగ భగవద్రూపముగఁ జెప్పుకొనుచున్నారో, అట్లే యనుకొని నిత్య నియమముతో దాని సేవారాధనము కావించుచున్నారో, దాని శక్తివిషయములో మీ రేల విశ్వసింపరు? భగవంతుఁడు సర్వము జేయ సమర్థుఁడు. భగవంతుని విషయ మట్లుంచుఁడు. భగవద్భక్తుఁడే అసంభవ విషయములను సంభవము కావింపఁ గలఁడు. జ్ఞానదేవుఁడు గేదె నోటికుండా అందఱు యెదుట వేదమును జెప్పించెను. రైదాసుఁడు సమస్త బ్రాహ్మణ పంక్తిలోనికి భగవంతుని గూర్చుండఁబెట్టుకొని చూపించెను.

అందఱి యెదుట భగవన్నూర్తిని తన దగ్గఱకుఁ బిలిచెను. ఇట్టి వింక ననేక దృష్టాంతములు కలవు. బ్రాహ్మణులు తమ మంత్రశక్తిచేఁ బాషాణ ప్రతిమయందు ప్రాణప్రతిష్ఠ కావించి దానిని దేవునిగాఁ జేయుదురు. భక్తులలోనే యిట్టి సామర్థ్యమున్నప్పుడు భగవంతుఁ డెవనిచేనైన నెంతటి కార్యమునైనను జేయింపఁగలడు. అతి బాల్యములో నుండు పిల్లవానికై నను బుద్ధియోగము నిచ్చి గొప్ప గొప్ప శాస్త్రములను జెప్పింపఁ గలఁడు. ఏదేండ్లవాఁ డగు ధ్రువునిలో స్తుతిచేయు సామర్థ్య మెక్కడ నున్నది? కాని భగవత్కృప కలుగునప్పటి కితఁడు వేదశాస్త్ర సమ్మతమైన యెంతటి భావపూర్ణస్తుని గావించెను! మీరు శ్రీ భాగవతమును శరణు వేడితిరా, అదియే మీకు శక్తిప్రదానము కావించును” అనెను.

“కావించును. అయితే నిన్నడిగి కావించునా యేమి? కావించునపుడు చూచెదముగాక” అని నేనంటిని.

అతఁడు నిరాశా స్వరముతో “అయితే నా ప్రార్థనము నిష్ఫల మగునా?” అనెను.

“సీ ప్రార్థన మసంభవము. నా సామర్థ్యమున కతీతమైన కార్యమును నీవు చేయు మనుచున్నావు” అని నేనంటిని.

అతఁడు చాల కుపితుఁడై “మీరు అసంభవము, అసంభవము అనుచున్నారు. ప్రపంచములో నసంభవమేది? మీరు మమ్ములను జ్ఞాపకము పెట్టుకొనవలెను. మేమెల్లప్పుడును మీసేవలోనే యుందుము” అనెను.

“అసంతుష్టుడ వేల యయ్యెదవు? నీవు నామమునకే శిష్యుడవు. నిజముగ నాకు గురువు. సేవా వస్తువే యిట్టిది. సతి సాధ్వి పతివ్రతయగు స్త్రీ తన యయోగ్యపతిని తన సౌజన్యముచేతను, సద్యవహారము చేతను, తన వశము కావించుకొనునట్లును, భక్తుడు భగవంతుని తనవశము చేసికొనఁగా భగవంతుడు వాని వెంటఁ దిరిగినట్లును నీవు నన్ను నీవశము చేసికొనినావు. నేనా పుట్టురోగిని. అదియునుగాక సుఖముగా నుండవలెనను కోరికయుఁ గలదు. నేను నీ యధీనుడను. నీవు నన్నంగీకరింపకున్న నొక ఉపాయమున్నది” అని నేనంటిని.

ఆతఁ డుల్లాసముతో “అదేమి యుపాయము?” అనెను.

“చూడుము. నైమిశారణ్యములో నెనుబది యెనిమిది వేల మునులుండెడు వారు. వారింకను గొందఱు చావలేదు. వారు నీవలె నావలె బద్ధజీవులు మాత్రము కారు. వారు నిత్యజీవులు. వారి కాయు వొకకల్పము. భూమిమీఁదఁ గలియుగ ప్రభావమును గాంచి వారు మహర్లోకమునకు వెళ్ళిపోయిరి. నూతనుడచ్చట కూడ ప్రతి దినము కథలు చెప్పుచుండును. ఆయునదగ్గఱ సాప్తాహిక, పాక్షిక, మాసిక, వార్షిక పారాయణ నియమము లేదు. నిత్యము కథ జరుగుచుండును. వారందఱు బ్రహ్మజ్ఞానులగు ఋషులు. వారి కార్యము లన్నియు విశేషించి లోకకల్యాణము నిమిత్తమే యుండును. ఇప్పుడు పుణ్యభూమియైన భారతదేశములో సంస్కృత విద్యను జదువుటయుఁ జెప్పటయు సతి స్వల్పమని సర్వజ్ఞులగు ఋషులకుఁ దెలియును. కేవలము సంస్కృతములో కథలు సర్వ

సాధారణుల కుపకారము జరుగదు. అందువలన సూతుఁ డచ్చట దేశీయ భాషలోనే కథను జెప్పుచున్నాఁడు. ఆ సర్వజ్ఞులైన ఋషులకు భూత భవిష్య ద్వర్తమానములలో నే భాషయుఁ దెలియనిది లేదు. వారు గుణగ్రాహులు. భాష నెన్నడును నిరాదరింపరు. దేశీయభాషాకథనే వారు మిక్కిలి ప్రేమతో విందురు.

సూతుఁ డా కథను జెప్పుచుండును. దానిని నేను వినఁగలను. విన్న దేదియో యట్లే వ్రాయుచుండును. నీవు చదువుచుఁ బోవలయును. ఇప్పుడు యోగ్యతాయోగ్యతల ప్రశ్నయే లేదు. నే నొక వ్రాయు యంత్రము నైతిని. కాని దీనికి నీ సహాయము కావలసియుండును” అని నే నంటిని.

ఆతని ముఖము విప్పారెను. ఆతఁ డుల్లాసముతో “అవును, మహారాజుగారు! మీ రాజ్ఞాపించినది నేను జేయుటకు తత్పరుఁడనై యున్నాను. నే నేమి చేయవలయును? మీ రా సంవాదము నెట్లు వినఁగలరు?” అనెను.

“సోదరా! ఈ వాయుమండలములో మాట్లాడిన శబ్దము నాశము కాదు. దానిని యుక్తిద్వారా వినవలెను. ఎక్కడ శబ్దము కదలుచున్నను కూర్చుండియే వినవచ్చును. ఈ విధముగనే మహాశ్లోకములో సూతుఁడు, ఋషులు చేసికొను సంవాదమును - నేను, నీవు యిద్దరము కలిసి యేకాగ్ర చిత్తులమై వినఁగలము. నీవు నీచాంచల్యమును వదిలి నాకు సహాయపడవలెను. నేను నీసహాయతను బొంది వ్రాయుచుండును. నీవు చదువుచుండవలెను. కాని యీ పని

నెల, రెండు నెలలలో నగునది కాదు, చాలకాలము పట్టుకలదు.” అని నేనంటిని.

“ఘమారు ఎంతకాలము పట్టును?” అని ఆతఁడడిగెను.

“ఆతేడు సంవత్సరములకు తక్కువ పట్టదు. ఇంత కంటె నెక్కువ కాలము కూడ పట్టవచ్చును. అంతవఱకు నీ వొకే చోటనుండి నాయీ కార్యములో దత్తచిత్తుఁడవై సహాయము కావింపవలయును” అని నేనంటిని.

దీనిని విని యాతఁడు చకితుడై, కొంచెముకాల మాలోచించుచు “మహారాజుగారు, ఇది కొంచె మసంభవముగఁ దోచుచున్నది” అనెను.

నేను నవ్వుచు “నీ విప్పుడేకదా అనినది — ‘అసంభవమనునది లేనే లే’దని, నీకు దీనివలన నేమి బాధ?” అని అంటివి.

ఆతఁడు కొంచె మాచి యాచి “లేదు బాధ, బాధేమియు లేదు. కాని నాకు మీ వెంబడియుండి నిత్య నూతన పురుషులతో కలియుటయు, క్రొత్త క్రొత్త స్థానములకు వెళ్ళుటయు, పెద్దపెద్ద సుందరములగు వస్తువులను గాఁజేయుటయు, మంచి మంచి మోటారులలోఁ గూర్చుండుటయు, సుందర సుగంధిత మాలలను ధరించుటయు నభ్యాసమైనది. ఇంతలోనె యొక్కచోట నాచిత్తమెట్లు లగ్నమగును?” అనెను.

“చూడుము, చిత్తము లగ్నమగు నుపాయము నేను చెప్పెదను. నాతో నెల్లప్పుడును సేవాపూజలలో సంలగ్నమై యుండుము. కథామండపములో జరుగు కథను వినుచుండుము. కీర్తన జరుగును. అప్పుడు దానిలోఁ జేరుము. మనః ప్రసన్నత కొఱకు ఇక్కడ యింత భూమి యూరక పడియున్నది. దీనిలో భగవత్పూజకొఱకు సుందరములగు పుష్పజాతులను నాటుము. గులాబియున్నది. గంధరాజమున్నది, మొల్లలున్నవి, బంతులున్నవి, తగరు పున్నది, విరజాజియున్నది, ములుగోరింట యున్నది; ఈ మొక్కలను వేయుము. మల్లె, చేమంతి, అడవిమల్లె, మాలతి, సంపెంగ వీటినిగూడ వేయుము. మామిడి, దా నెమ్మ, జామ, కమలాఫలము, బత్తానారింజ, నేరేడు, పనస, బొప్పాయి మొదలగు ఫలవృక్షములను వేయుము. ఇవ్వేళ యీ మొక్క యింత పెద్దదైనది, ఈ లత యింత పెరిగినది, నేడు దీని పూలుపూసినవి అని ప్రతిదినము చూచుచుండుము. దీనివలనఁ జిత్తమానందము చెందును. ప్రేమ యుండును. ఇప్పుడు దీని పండ్లు పండినవి. ఇప్పుడు దీనికి పూలు పూచినవి అనుటచేతను చిత్తము ప్రసన్నమగును. ఈ మానవులతో మాటాడునపు డెవఁడైన సుందరముగ నున్నను, వాక్కు మధురముగ నున్నను, భక్తి యున్నను, గుణవంతుఁడైనను వానిమీఁద రాగము కలుగును. ఎవఁడైనఁ గ్రోధియైనను, మన విషయములను ఖండించువాఁడైనను, ఉద్ధతుఁడైనను, అభిమానియైనను వానిని జూచిన ద్వేషము కలుగును. కాని యీ వృక్షములలో నది లేదు. మనము ప్రేమించిన, యివి మనలను మిక్కిలిగఁ బ్రేమించును.

తెలిసికొను శక్తి లేదు కాని, యివి మాటలాడగలవు. మఱి యొక్కమాట, సావధానముగ నుండవలయును. లేకపోయిన కుక్కను గొట్టినవానిగతి యగును.” అని నేనంటిని.

“కుక్కను గొట్టినవాని గతి యంటిరేమి, మహారాజు గారు?” అని ఆతఁడనెను.

“శ్రీరామచంద్రుని రాజసభలోని కొక కుక్క వచ్చి ‘ఫలాని వ్యక్తి నే నేమియు నపరాధము చేయకున్నను నన్నుఁ గొట్టినాఁడని మొఱపెట్టుకొనెను. నేరస్థుఁడు పిలిపింపఁ బడెను. ప్రశ్నించి విచారించిన మీఁదట గొట్టినవాఁడే వాస్తవముగ నపరాధి యని తేలెను. ఆతఁడు నిరపరాధియైన కుక్కను గొట్టెను. అంత భగవంతుఁడగు రామచంద్రమూర్తి వాని కేమి శిక్షవేయుదునా యని యాలోచించుచుండెను. అప్పుడా కుక్క ‘వీనికి నేను చెప్పి శిక్షను వేయుఁడు. వీనిని ఫలాని మఠమునకు మఠాధీశుని గావింపుఁడు’ అనెను. దాని యీ వాక్యమును విని సభాసదులందఱును నవ్వి ‘ఇది శిక్షయా, పారితోషికమా?’ అనిరి.

అప్పుడా కుక్క “ప్రభో! నేనుగూడ యిట్టి మఠము నకు మఠాధీశుఁడనే. దానికి కలిగిన ఫలమును మీరందఱు చూచుచునే యున్నారు. అందువలన నింతకుమించి వేతొక శిక్ష వీనికి మంచి దని నేను దలఁచుటలేదు.” అనెను.

ఇది విని యాతఁడు ‘లేదు మహారాజుగారు! ఈవిషయములో మీరు నిశ్చింతగ నుండుఁడు. ఇది యున్నచోట వ్యర్థముగ ఖర్చు ఆరంభ మగును’ అనెను.

“వ్యర్థవ్యయము విషయము నేననుటలేదు. శరీరమున్నప్పుడు భూమిపైన నిపసింపవలయును. ఎక్కడను ఆకాశములోఁ గుటీరము వేసికొనవు గదా! ప్రయాగరాజమునకు మించిన పాపనాశకము, పరమ పుణ్య ప్రదమైన తీర్థమెచ్చట దొరకును? బ్రదికియున్నన్ని నా శ్మండుము. అయితే ప్రయత్నపూర్వకముగ నుండుము” అని నేనంటిని.

“భగవదేచ్చ ప్రకారము జరుగును. అయితే మీరా సంవాదము నెప్పుడు వినిపింతురు? ఎప్పుడు వ్రాయుదురు? మీకు వ్యవధియే లేదు కదా. ఎప్పుడును బనిలోనే నిమగ్నులై యుండురు” అని యాతఁ డనెను.

“సోదరా! చూడుము. ఇక్కడ తీరిక చిక్కదు. ఇక్కడెప్పుడు కార్యక్రమముతోఁ గట్టుపడి యుండును. ప్రాతఃకాలమున నరుణోదయ సమయమునకుఁ బూర్వము త్రివేణీ స్నానమునకు మనమిద్దరము వెళ్ళుచుందుమే, ఆ సమయమున నొకలో వచ్చునపుడును, బోవునపుడును వ్రాయుదును. ఆ సమయముకూడ చక్కనిది. ఆ సమయమున సంభాషణముకూడ వినఁబడును. గంగమధ్యలో వ్రాసినచో నబద్ధము కూడరాదు. ఏదైనఁ బ్రమాణము చేయవలసి వచ్చిన యెడల నే నీమాటను గంగలో నిలుచుండి చెప్పుచున్నానని ప్రమాణము చేయుదురుగదా! ఒక్క విషయము. నీవు నాతోఁగలిసి యుండి, ఏకాగ్రుడవై నాతోఁబాటు వినునెడలను, కొంచెమైన చంచలతను జేయకుండునెడలను, నేను దానిని విని వ్రాయఁగలుగుదును; కాని నీవు గడబిడ చేసితివా అంతయుఁ బేడయు బెల్లము కలిపినట్లగును. అప్పుడేమియు వ్రాయఁ

జాలను. నీవు మరణింపసంతవట కిది యున్నది. నీవు మరణించి నను లేక నీత్రోవ నాత్రోవ వేతైనను నీ సంభాషణము సగములోనేనిలిచిపోవును. కానిండు, “స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్” ఈ మార్గములోఁ జేయబడిన కించితకార్యమైనను, చాల భయముల నుండి రక్షింపఁ గలుగును” అని నే నంటిని.

“సరియే మహారాజుగారు, నిశ్చయమే, నా కన్నియు నీప్తమే. ఇప్పు డింక మీరు శ్రీ మద్భాగవతములో వచ్చు భగవంతుని యొక్కయు, భక్తులను గూర్చినవియు నగు కథ లను విస్తారపూర్వకముగ సమస్త విషయములను నిస్సంశయము కావించుచు నద్దమువలె మెరియునట్టి మన భాషలో వర్ణింపవలయును. భాగవతీ కథ లన్నియుఁ బూరియైన తర్వాత నేనడిగిన విషయములను గూర్చి వర్ణింపవలయును. ఇంక మీరు జయార్థ మంగళాచరణము చేయుఁడు. ‘తతో జయముదీరయేత్’ అని యాతఁడ నెను.

ఈ విధముగా నాకు నా శిష్యునకు ఒడంబడిక జరిగినది. దాని పరిణామముననే యీ గ్రంథావళి యారంభమైనది. దీని కంత మెచ్చటనో, ఏ స్థలములో నెప్పుడగునో, యిది సర్వాంతర్యామి హరియే యెఱుఁగును. యంత్రమునకు దీనితో నేమిపని? దీనిని గూర్చి యంత్ర చింతించవలయును.

‘మహారాజుగారు! మీ రింత చాటభారతమంత గురు శిష్య సంవాదమును వినిపించితిరే, కాని మీ రా యేకమాత్ర ప్రియశిష్యుని పేరుమాత్రము చెప్పనేలేదు. మీ దగ్గట దీక్ష

కొనకున్నను చాలమంది మిమ్ములను తమ గురువని చెప్పు
కొనుచుందురు. మీరే నా కొక్కడే శిష్యుఁ డనుచున్నారు.
వాఁడైనను మీ మాటలనుబట్టి మీ స్వాధీనమున లేనివాఁ
డనియు, జంచలుఁడనియు తెలియు చున్నది. వాని పేరు
చెప్పుడు. భగవంతుఁడు తప్పజూచి మీరీ మధ్య కన్ను మూసి
నచో మీకు ఉత్తరాధికారిగా వానిని జేసెదము. అని పాఠకు
లనవచ్చును.

నా యేకమాత్ర శిష్యుని నామము 'నా మనస్సు.'
యథార్థమునకు శిష్యునిగాఁ జేసికొనవలసిన దిదియే. దీనికి
దీక్షనిచ్చి వశమం దుంచుకొనినవాఁ డీ జగత్తు సంతను వశమం
దుంచుకొనినట్లే. ఆతఁడే యథార్థ గురుపదమున కధికారి.
వీనిని వశము కావించుకొనక గురువగువాఁడు కేవలము వాఁడు
వ్యవహారమాత్రమునకే. పరమార్థములో వాని కేదైన యుప
యోగమున్నచో నది లేనిదానిక్రింద లెక్కయే. ఈ నా విలా
సియుఁ జంచలుఁడు నగు శిష్యుఁ డిప్పటి కింకను వశపడలేదు.
అందువలన నేను గురు వని పిలువఁబడక గరవ నగుచున్నాను.
వ్యాపారసంబంధమైన లెక్కవేయుటకు చెప్పు సూత్రమునకు
వారు 'గుర' వందురు. ఎట్లనఁగా

ఒక రూపాయ కెన్ని సేరులో (సేరనఁగా ౧౦ తుల
ములు) ఒక అణా కన్ని చటాకులు. (చటాకు ౫ తులములు)
ఇది యొక 'గురపు'. ఏదైన వస్తువు రూపాయకు పదిమ్మప్పా
తిక సేర్లు వచ్చిన వనుకొనుఁడు. ఒక అణాకు పదిమ్మప్పాతిక
చటాకులు వచ్చును. దీనికి లెక్కవేయవలసిన పనియేలేదు.
ఒకని జీతము రోజున కెన్ని అణాలో దానిని 'రెట్టింపు

చేసి, ఆ సంఖ్యను రూపాయలుగా భావించి, అన్ని అణాలను దానిలోనుండి తీసివేసినవానికి నెల జీతమెంతో వచ్చును. ఒకడు రోజుకు ఎనిమిదణాలు సంపాదించుచున్నాడు. డనుకొనుడు. ఎనిమిదికి రెట్టింపు పదునాఱు. పదునాఱు రూపాయలలో పదు నారణాలు తీసివేసిన నెలకు రు ౧౫-౦-౦ లు వేతనమయ్యెను. దీనికి లెక్కవేయవలసిన పనిలేదు. దీనిని వ్యాపారిక 'గురు' వందుకు. నేను గురువునుగాక గుడము నగుదును. గుడ మనగా బెల్లము. గుడము చెఱకు నొక్కఁగా లావుగాను, బుష్టిగా నైనది. తర్వాత తీపి యని తెలిసికొని దానిని ప్రజ లెగురఁగొట్టుదురు.

లేక 'గురు'వును గాక గోరూ నగుదును. వంగభాషలో 'గురువు'నకు గోరూ వలె నుచ్చరింపఁబడును. గోవులను, గేదెలను గోరూ అందురు. ఆవులను గేదెలను పాలిచ్చు నన్నాళ్ళు బాగుగానే చూతురు. పాలీయకపోయిన దాని సంగతి అడుగున దెవరు? చివరకు వేళకు నీరైనఁబెట్టరు.

లేక 'గురు'వును గాక గరూ నగుదును. మార్వాడీ భాషలో గురువునకు 'గరూ' అని యుచ్చరింతుడు. గరూ అనఁగా బరువు. నొకమీఁద దాటవలెనను నాశతో సందఱు నెక్కుదురు; కాని నొక యెక్కడ (గరూ) బరువైనప్పు డది మునిగిపోవును, తనతో బాటు కూర్చుండినవారి సందఱను ముంచివేయును.

కావున నేను నా యీ యజ్ఞానపు శిష్యునకు నిత్యము విద్యగఱపుదును. 'చూడు నాయనా, నా గురుత్వమంతయు

నీపై నాధారపడియున్నది. నీవు సరియైన చోటుకు వచ్చితివా, మంచిదే. దానివలన నీవు నుద్ధరింపబడుదువు. నేను నుద్ధరింపబడుదును. నీవు లోభలోబడి. నన్ను నీవు వశపఱచుకొని విషయలోలతలోని కీడ్చితివా సరకమార్గము తెఱవఁబడినట్లే. సామెత యొకటి ఉన్నది— “లోభియగు గురువు లోలత్వము గల శిష్యుఁడు సరకములో నెట్టఁబడుదురు” అని. ఇదిగో నా యాత్మకథ. ఈతఁడే యీ భాగవతీ కథను వ్రాయుట కారణము. నేను నాశిష్యుని యీకార్యమునకుఁ బ్రశంసించును. ఏదోవిధముగ భాగవత చింతన స్మరణముచేయు నవసరము లభించెను. ఇక పాఠకులారా! ఈ గురుశిష్య సంవాదమును సమాప్తము కావించి ముందు రాబోవు శుకశౌనక సంవాదమును వినుఁడు.

ఛ ప్ప య

సురసరి ఉత్తర ఓర్ త్రివేణీ పార్ మనోహర
ప్రతిష్ఠానపుర యజ్ఞతీర్థ ఝూసీ అతి సుందర॥

మనీరామ మమ శిష్య చపల చంచల అజ్ఞానీ
తాహీ కే ప్రతి సుధా సరిస రసకథా బఖానీ॥

దైహిక దైవిక మానసిక, చాహి హోహి భవకీవ్యధా
సబ రోగని కీ ఏక ఈ, బౌషధి “భాగవతీ కథా”॥

అ ర్థ ము

గంగానదికి ఉత్తరపు వైపున, త్రివేణికి ఆవలియొడ్డున మనోహరము, అతి సుందరమునై పూర్వము ప్రతిష్ఠానపుర

మను పేరు కలిగి, యిప్పుడు ఝూసీ యనుపేరున విలసిల్లు
 నట్టి పురములో యజ్ఞతీర్థమున్నది. అక్కడే యిప్పు డీ బ్రహ్మ
 చార్యాశ్రమము. అచ్చట చపలుఁడును జంచలుఁడును, సజ్జా
 నియు నగు మనీరామ్ యను పేరుగల నాశిష్యునకు అమృతో
 పమానమైన రసవత్తరమైన యీకథ చెప్పబడినది. దైహిక,
 దైవిక, మానసిక సంబంధమైన సమస్తములైన భవవ్యాధుల
 కొకే బౌషధము “భాగవత కథ”.

జ యా ర్థ ము

శ్లో॥ నారాయణం నమస్కృత్య, నరంచైవ నరోత్తమమ్
దేవీం సరస్వతీం వ్యాసం, తతో జయ ముదీరయేత్.*

(శ్రీభాగవతము ౧ స్కం. ౨ అ. ౪ శ్లో.)

చ ప్ప య

శ్రీనారాయణ విమల విశాలా పురీ నివాసీ!
నర నారాయణ ఋషీ తపస్వీ అజ అవినాసీ॥

మాతా వీణాపాణి సరసుతీ వాణీ దేవీ!
కియో వేద కో వ్యాస శక్తి సుత హిమగిరిసేవీ॥

ధరి సిర సబకే పాద కీ, పావన పుణ్య పరాగ అతి!
భనూఁ భాగవత భవ్య భవ, భయహర భాషాయథామతి॥

ఆద్యంతములు లేని శ్రీమన్నారాయణుడును, భూ
వైకుంఠమగు శ్రీవిశాలపురియందు సదా నివసించువాడును,
చరాచర జగత్తుకు స్వామియును, శ్వాస ప్రశ్వాసలచేఁ బ్రతి
క్షణ మసంఖ్యాకములగు బ్రహ్మాండములను రచించువాడు
నగు సర్వాధారుడు, లక్ష్మీకాంతుడు, అనంత బ్రహ్మాండ
నాయకుడు నగు శ్రీమన్నారాయణ భగవానుని పాద
పద్మములకుఁ గోటి కోటి ప్రణామములు.

దక్షుని కుమార్తెయు, ధర్ముని పత్నియు, జగన్మాత
యైన మూర్తి దేవి గర్భమున నవతరించినవారును, పుట్టినది

* శ్రీనారాయణుని, నరుని, నరోత్తముని, సరస్వతీదేవిని, వ్యాసుని
నమస్కరించి జయభాగవతాది గ్రంథములను జెప్పవలయును.

మొదలు త్యాగులు, విరాగులు నైసవారును, నైమిశారణ్య, పుష్కరక్షేత్రాది పావనతీర్థములో తమ యునికిచేతను, తపస్సు నొనరించియుఁ బావనము కావించినవారును, శతక్రతు వైన దేవేంద్రుఁడు పంపిన యసంఖ్యాకములగు సప్సరసలు, మన్మథుఁడు, వసంతుఁడు, సమీరుఁడు మొదలగువారు తమ తపస్సునకు విఘ్నము కావింపవచ్చినను వారిని గాంచి వార్షిషైఁ గుపితులు కానివారును, కామముతోఁబాటు క్రోధమును గూడ జయించినవారును, తమ యూరువులనుండి యూర్వశిని బోలినవారి ససంఖ్యాకములుగ నుత్పన్నము కావించి దేవత లకు విస్మయము కావించినవారును, నిరంతరము తపోనిష్ఠా గరిష్ఠులై జాజ్వల్యమానమైన ప్రత్యక్ష తపోమూర్తులైన సరనా రాయణులను నేను సతమస్తకుఁడనై సమస్కారము చేయు చున్నాను.

ఏయమలేక విశ్వమున వర్ణవిభాగమే లేదో, అస్తిత్వమే లేదో, ఏతల్లి జ్ఞానమును ప్రసాదించినదో, ఏయమ వాక్యం కారముచేతనే సప్తస్వర సహితమైన సంగీత ముత్పత్తియైనదో యేతల్లికి జగజ్జనని యనియు, కుమారి యనియు ననేక నామ రూపములు కలవో అట్టి సరస్వతీదేవి చరణములకు సమ్రుఁ డనై నేను శ్రద్ధాంజలిని సమర్పించుచున్నాను.

భగవతి సత్యవతియందు పరాశర భగవానుని వీర్య ముచే నుత్పన్నమైనవాఁడును, నొక్క వేదమును నాల్గింటిగా విభాగించి లోకకల్యాణార్థమై దానిని సరళము, సుగమము కావించినవాఁడును, స్త్రీ, శూద్ర, ద్విజబంధువులకు వేదాధి

కారము లేకపోవుటచే వారిపైఁ గృపచూపి పంచమవేదముగు
‘మహాభారత’ రచనమును గావించినవాఁడును, భరత వంశ
మును రక్షించినవాఁడును, అది సశించిపోకుండ కాపాడిన
వాఁడును, వేదార్థము సంతను బురాణములద్వారా వ్యక్తము
చేసినవాఁడగుటచే దుష్కరమగు జ్ఞానమును సుగమముగ
సర్వసాధారణముగఁ దెలిసిన పురుషుఁడు కూడ తెలిసికొను
నట్లు చేసినవాఁడును, ధర్మరక్షణము, ధర్మప్రతిపాలనము
కావించిన వాఁడును, బ్రహ్మసూత్రములకు వ్యాఖ్యానముచేసి
పరస్పరము విభిన్నముగఁదోచు నుపనిషద్వేదాంత వాక్య
ముల నేకవాక్యముగ నొనర్చినవాఁడును, సమస్తజ్ఞానము
నుచ్ఛిష్టముగ నొనర్చుకొనినవాఁడును, నా యుచ్ఛిష్టజ్ఞానమునే
వివిధములగువారు తమతమ భాషలలోనికి చెప్పకొనునట్లు
చేసినవాఁడును, సాక్షాత్తుగ శ్రీహరియొక్క అవతారమైన
వాఁడును, ఒక్క ముఖముగల బ్రహ్మయు, రెండు చేతులు
గల విష్ణువు, రెండు కన్నులుగల శివుఁడు నైనవాఁడును మాన
సిక భేదమును వ్యాజమున దేవర్షియగు నారదభగవానుని
వలన భాగవతజ్ఞానమును బొంది, కలికాలములోని అల్ప
మతులు, అల్పాయువు లగువారు అజ్ఞానసాగరమున మునుఁగు
టను గాంచి శ్రీమద్భాగవతరూపమగు దృఢనౌకను
నిర్మించి స్వయముగఁ గర్ణధారుడై వారి నుద్ధరింపఁ బ్రయ
త్నము చేసినవాఁడును, జ్ఞానమంతయు సదాచారులగు ఋషు
లలో విభక్తమై లోపింపఁగా దానిని రక్షించివాఁడును,
శ్రీమద్భాగవత మను త్రైలోక్యపావన మహాస్వాదురసమును
భేదభావములేక వితరణ కావించుటకు పరమజ్ఞానియు, పరమ

విరక్తుఁడునగు తనపుత్రుని శుకదేవుని యుత్పన్నము కావించిన
 వాఁడును, పుట్టగనే సంసారత్యాగము కావించి వనములకు
 వెళ్ళఁగా, అతికౌశలముతోఁ బిలిచి, యధికారియని తెలిసి
 కొని యా శుకునకు భాగవతామృత వితరణము కావించుటకు
 నియమించినవాఁడును, ఋషులలోఁ బరమ సమ్మాననీయుఁ
 డును, నకుంతిత జ్ఞానముగలవాఁడును, త్రివర్గ సాధనములం
 దును ముక్తి సాధన మందును సమానరూపముగ నిష్ణాతుఁ
 డైనవాడును, ఎవని దృఢనౌక సహాయమున అనేకులు నజ్ఞా
 నులై సంసారమున మునిగిపోవు జీవు లా సంసార సముద్రము
 నుండి శాశ్వతముగ వాటిపోయిరో అట్టి లోక పితామహుఁ
 డగు బ్రహ్మ మునిమనుమని పుత్రుఁడును, వశిష్ఠునకుఁ బౌత్రుఁ
 డును, శక్తికి పౌత్రుఁడును, బరాశరునకు బుత్రుఁడు నగు
 వ్యాసభగవానుని చరణములకు నేను శ్రద్ధాభక్తి పూర్వక
 ముగఁ బ్రణామము చేయుచున్నాను. ఓ జ్ఞాననిధి! ఓ జగ
 దుద్ధారకా! ఓ పరమ గురుదేవా! ఓ విశ్వపంద్యా! ఈ
 త్సుద్రజీవితైఁ గృపజూపుము. నీ పరమపావన పదచిహ్నముల
 ననుసరించుచు, నేనీ భాషా భాగవత తత్త్వమును నాబోటి
 విద్యాబుద్ధిహీనుల సమ్ముఖమున నుంచెదను. నాలో విద్యా
 బుద్ధులు లేవు. నాకు నా విద్యాబలమం దాశలేదు. నేను
 సమస్త సాధనా విహీనుఁడను, మతిమలీనుఁడను, దీనాతిదీనుఁ
 డను. కాని నీ యహైతుకకృప నొక్కదానినే యాధారముగఁ
 గైకొని సంతమహాత్ముల మనోగతభావముల నెఱిగి, వారి
 యాంతరంగికయాజ్ఞను బొందియే యీ దురూహ్య దుష్కర
 కార్యమందుఁ బ్రవృత్తుఁడనైతిని. ఓ అశరణశరణ్యా! నా

మస్తకమున నీ వరదహస్తము నుంచుము. నా మనస్సులోఁ గూర్చుండి ప్రేరేపించుచుండుము. నా చేయిపట్టుకొని వ్రాలుంచుము. నీ గూఢతత్త్వమును సర్వసాధారణుల సమ్మతిమున దేశీయభాషా గద్యములోఁ బ్రకటింపఁ జేయుము. దీనిలో నా చాతురి యేమియు లేదు. నీ కార్యమే. మీరు జ్ఞానశ్రోతలు. మీ కే యీ పదమునకు ప్రతిష్ఠ కలదు. నేను మీ యాజ్ఞాను సారి యగు క్రితదాసుఁడను నీ భావములఁ బ్రకాశింపఁ జేయు వాఁడను. నీ నిర్జీవ యంత్రమను; నీ వంశమను; నీ వెట్లూదిన నట్టి స్వరములఁ బలికెదను. సమస్త విశ్వమును నీ సుమధుర సంగీతముచే మోహింపఁ జేయుదునో దేవా! నా పునఃప్రణామములను గ్రహింపుము.

ఓ శ్యామనందనా! నీ కృపలేక యెవ్వడును భగవత్తత్త్వమును దెలియఁ జాలఁడు. ఓ సద్గురూ! నిన్నే శబ్దములతో స్తుతింతును? భావములేదు. భావలేదు. నీ అవతారము జగజ్జాలములోఁ జిక్కుకొనిన నాబోటి జీవులను రక్షించుటకే. నీవు జన్మతః నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్తుఁడవు. నీవు రాధికా కర కమలములలోఁ గ్రీడించు క్రీడాకీరమవు. నీ వా మధురాతి మధుర రసమును స్వయముగ సనుభవించి, దానిని వ్యాస ముఖమున విని ప్రపంచమం దంతటను వ్యాపింపఁజేసితివి. ఈ దివ్యాతి దివ్య మధుర రసమునకు నిజమైన యధికారివి నీవే. ఏలననఁగా నెవని హృదయములో కామవాసన కలదో వాని హృదయములో శ్యామవాస నుండదు. నీకు కామునితోఁ బరిచయము కూడ లేదు. నీ యాత్మను కృష్ణభూత మావేశించినది. నీ వా భూతావేశము చేతనే యిటు నటు భ్రమణము

కావించుచు నాధివ్యాధులను నగ్నిలోఁ బఠన మగుచున్న ప్రాణులకుఁ బరమ శీతలతా ప్రదాసము కావించుచుఁ దిరుగు చుండువు. నీ వెక్కడను జాలసేపు నిలువనే నిలువవు. నీ కవకాశము కూడ లేదు; ఏలననఁగా నీ యనాది జగత్తులో ననంతముగ అధికారు లున్నారు. నీవు వారినందఱును వెదకి పట్టుకొనవలయును. అందఱు నుద్ధరించవలయును. కాని కృష్ణకథలో నీ వంతయు మఱచిపోదువు. పరివ్రాజకవ్రతమునుఁ బరిత్యాగము కావించి యొక్కచోట కొంతకాల ముందువుకూడా. ఓ నా గురుదేవా ! ఆచార్య ప్రవరా ! రమ్మ. కొంచెముసేపు నా కలుషిత నీలహృదయములోను, నీలలోహ లేఖనిలోఁ గూడ వాసము చేయుము. ఇట్టి యపవిత్రస్థానములోఁ గూడ వసింపుమని ప్రార్థనచేయు టేలకో తెలియునా? వీనిద్వారా యత్కించి తృప్తకథాగాన మగుబద్ధముగనైనఁ గావలెననియే. ఎట్లైన నుండనిండు, కృష్ణకథ కృష్ణకథయే. ఎవనిద్వారా అది గానము చేయఁ బడినప్పటికిని దాని స్వరూపములో వికృతి కలుగఁజాలదు. కాకిరెట్టలో నున్నప్పటికిని అశ్వత్థవీజ మశ్వత్థవృక్షమునే నుత్పత్తి కావించును. ఆ వాసుదేవస్వరూప మందఱకుఁ బూజనీయ మగును. కావున రమ్మ; నాకు నేర్పింపుము; చెప్పుము; లిఖింపఁజేయుము. నీవాక్కుతోడనే పల్కుదును; నీశక్తిచేతనే వ్రాయుదును. జయజయధ్వని చేయుచు, నీ చరణములను శరణుపొంది యీ 'భాగవతకథ' నారంభించుచున్నాను.

చ ప్ప య

వ్యాసతనయు వాళిష్ఠ విజ్ఞ వైరాగ్యవాక్ అతి ।

కృష్ణనామ మధుమధుర మధుప మదమత్తమహామతి॥

భక్తిభాగవత భసీపార భవ సింధు కియో హై ।

కలికల్మష కరి దూరి దివ్య ఆలోక దియో హై॥

పరమహంస శుక దేవవర, సుందర సుఖకర నామ హై॥

తినకే పద పాథోజమే, శ్రద్ధా సహిత బ్రణామ హై॥

అ ర్థ ము

వ్యాసతనయుఁడును, వాళిష్ఠగోత్రజుఁడును, విజ్ఞానియు, నత్యధిక మైన వైరాగ్యవంతుఁడును, శ్రీకృష్ణనామ మధు మధుర మధుపమదమత్తుఁడును, మహామతియు సగు శుకుఁడు భక్తిని భాగవతమును బలికి సంసారసముద్రమును దాఁటిం చెను. కలికల్మషమును దూరముకావించెను. దివ్యదృష్టి నొనఁగెను.

అట్టి సుందర సుఖకరనామము కలిగిన పరమహంస శుక దేవవరుని పదకమలములకు శ్రద్ధాపూర్వకముగఁ బ్రణామము కావించుచున్నాను.

నైమిశారణ్యము

శ్లో॥ నౌమిషేఽనిమిషక్షేత్రే

ఋషయః శౌనకాదయః

సత్రం స్వర్గాయ లోకాయ

సహస్ర సమ మాసత॥*

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౧ అ. ౪ శ్లో॥)

చ పృ థ

నైమిషార సుఖసార హార భూ కో హై భారీ।

సహస అతానీ శౌనకాది ఋషి జహః వ్రతధారీ॥

సహస సాల కో సత్ర రచ్యో సుని సూతహు ఆయే।

సభ ఇతిహాస పురాణ అతారహ గాఢ సునాయే॥

కింతు భాగవత మధుర అతి, సబ శాస్త్ర ని కో సార హై।

పఠత సునత గావత గునత, హోత జగత్-ఉద్ధార హై॥

అ ర్థ ము

నైమిశారణ్యము భూమికి గొప్ప సుఖసారమైన హారము. ఎనుబది యెనిమిది వేలమంది శౌనకాది మహర్షులు వ్రతధారులై యెచ్చట వేయిసంవత్సరములు సత్రయాగము జరుగవలె నని దానిని రచించిరో, అచ్చట కామాట విని

* ఒక సమయమున వైష్ణవ క్షేత్రమున నైమిశారణ్యమున శౌనకాది మహర్షులు స్వర్గాది లోకప్రాప్తి కోటకు వేయి సంవత్సరములకు సమాప్తమగు యజ్ఞము వారంభించిరి.

నూతుఁడు వచ్చెను. ఇట్లు వచ్చి సమస్తములైన యితహాస పురాణములను పదునెనిమిదింటిని గానముచేసి వినిపించెను.

కాని అతిమధురమైన భాగవతము సమస్త శాస్త్రము లకును సారభూతమైనది. దానిని జదువుటచేతను, వినుట చేతను, గానము చేయుటచేతను, ఆలోచించుటచేతను, జగదుద్ధారము కలుగును.

భృగువంశములో నొక పరమతేజస్వి గుత్సమదుఁడను పేరుగల ఋషి పుట్టెను— అతని పుత్రుఁడు శునకుఁడు. శునక మహర్షి పుత్రుఁడే మహాతేజస్వియు, నియమవ్రత పరాయణుఁడును, ఋషులలో నగ్రగణ్యుఁడును నగు శౌనక మహర్షి. ఈతఁడు పుట్టుకతోడనే విరాగియు, త్యాగియు, సాంసారిక భోగములం దుదాసీనుఁడు నైయుండెను. ఈతఁడు కొంచెము పెద్దవాఁడైన తర్వాత తండ్రి యీతనికి విధ్య క్తముగ నుపనయనసంస్కారము, వేదారంభాది సంస్కారము కావించెను. వేదాధ్యయనానంతరము సమావర్తన సంస్కారసమయము వచ్చునప్పటి కీతఁడు సమావర్తనమున కంగీకరింపక, ప్రపంచములో తపస్సే సారభూత మైనది; ఈ సాంసారిక సుఖభోగము లన్నియు క్షణికసుఖము నిచ్చు నశ్వరము లైనవి, బంధహేతువు లని నిశ్చయించి, తన తండ్రి వద్ద నాజ్ఞ గైకొని తపస్సుకొఱకు వెడలిపోయెను.

ఈతని నిశ్చయమును విని, యింకఁ గొందఱు చాల మంది ఋషికుమారు లీతని వెంటఁ జనిరి. ఏదియో పరమ పావన మగు పుణ్యభూమి యందు కుటీరములు నిర్మించుకొని

కుందలు సుఖముగ యజ్ఞయాగాదులను జేసికొనుచు కృష్ణ
ధాత్రశవణము చేయుచుండుటచే నందఱహృదయములు ప్రపు
తము లయ్యెను. అందఱును సంసారసుఖములకు విముఖు
రి. తపస్సునే పరమధనముగ నెంచు నా యూర్ధ్వ
కీతస్కులగు ఋషికుమారు లేదైన పుణ్యభూమిని వెదుక
లె నని భూమిలోఁగల తీర్థము లన్నిటియందును భ్రమించు
పండిరి.

గొప్ప గొప్ప ప్రాచీనవృద్ధమహర్షులవలన వారు తీర్థ
రాజమగు ప్రయాగ ప్రశంసను వినిరి. ఈ మహాతీర్థ ప్రశం
ను విని వారు తీర్థరాజమునకు లోలోనఁ బ్రణామము
వించుచు నక్కడకు బయలుదేరిరి. వారు ప్రయాగకు
గిరి సుందరమగు గంగా యమునా సరస్వతీ సంగమ స్థాన
మును గాంచఁగానే వారి మనస్సు లత్యంత ప్రపుల్లితము
య్యెను. గంగా యమునల మధ్యభాగమందు గల రజత
సూక్ష్మాపమానముగ మెఱయు నిసుకను గాంచి వారిహృదయ
ముప్పొంగసాగెను. ఇట్టి మనోహర స్థానదర్శనము చేతనే
గా రందఱ శరీరములు రోమాంచితము లయ్యెను. ప్రేమా
శువులు ప్రవహించు చుండఁగా వారు తీర్థరాజమగు ప్రయా
గను గూర్చియు, త్రివేణీ మాతను గూర్చియు స్తుతిం
చిరి. స్నాన, సంధ్యావందన, దేవర్షి పితృతర్పణాది సమస్త
కర్మాక కృత్యములను దీర్చుకొని వారు ప్రయాగరాజ
ములోని ముఖ్యముఖ్యతీర్థములను దర్శించి పిమ్మట భరద్వాజ
సగవానుని ఆశ్రమమునకు వెడలిరి. మహర్షికి వందనము
గావించి యందఱాయనను భూజించిరి, ఋషికూడ యీ

ఋషికుమారుల నందఱను యథోచిత ఆదరసత్కారములు కావించి, యుండుటకు పర్ణకుటీరములను జూపించి, భోజనము నకు వివిధములైన స్వాదిప్తము లగు మధురమాలఫలముల నొసంగెను.

వారందఱు శ్రమతీర్చుకొని కందమాలఫలములను దిని, సుఖముగ స్వస్థులైన తర్వాత ఋషి “కుమారులారా! మీకు మేలు కలుగుఁగాక! నేఁడు మీ రందఱు నా యాశ్రమమునకు వచ్చితిరి. ఇది చాల సంతోష విషయము. మీ తండ్రులు మొదలగువారు ప్రయాగకు వచ్చినయెడల నిచ్చటనే నిలుతురు. వారు నన్ను జాలగఁ బ్రేమింతురు. మీ రందఱు నాకు పుత్రసమానులు. నేఁడు నేను మిమ్ముల గాంచి చాల యానందము చెందితిని. మీ రందఱు తీర్థయాత్రార్థమై వచ్చితిరా లేక మనస్సులో వేఱొక కోర్కె యేమైనఁ గలదా? నా దగ్గఱ బిడియపడవలదు. యథార్థమైన విషయమును నాతోఁ జెప్పుడు” అని అడిగెను.

ఇట్లు స్నేహముతోడను, సత్యంత మధురముగను, నాత్మీయులుగ భావించి పలికిన మహర్షి వాక్యములను వినఁగా ఋషికుమారుల హృదయము పితృస్నేహముచే నిండిపోయెను. వారు ప్రేమాశ్రువులను గార్చుచు ఋషి చరణములను దడిపిరి. గట్టిగా ఋషిచరణములను బట్టుకొని వారాతని చిక్కని రంగుకలిగిన రక్తమును కమలసమానము కావించెను. క్రమముగా ఋషి యందఱ నాలింగనము చేసికొనెను. అంత వారిలో శౌనకుఁడు ‘నేఁడు మే మందఱము కృతార్థుల మైతిమి. భగవానుని వాత్సల్య స్నేహములను

బొంది మేము నేఁ డనుగృహీతుల మైతిమి. నాతండ్రి సమ
క్షమున ప్రయాగ ప్రసంగము వచ్చెనా, అప్పుడు
భగవాను (భరద్వాజుని) గూర్చిన చర్చ గొప్ప గద్గద
కంఠముతోఁ జేయును. ఆయన తమ గుణములను
గానము చేయుచుఁ దృప్తిచెందఁడు. అప్పటినుండి నా మన
స్సులో భగవానుని (తమ) సమీపమున కెప్పుడు వచ్చి
యుండి మీ చరణముల నారాధింతునా యను లాలస
యుండెడిది. ఒక్కొక్కప్పుడు మేమిట్లనుకొనుచుండెడివా
రము. “భగవానుఁడు మహాత్ముఁడు. ఆయన అపరబ్రహ్మ.
వారి యాశ్రమములో వేలకొలది, లక్షలకొలది ఋషులు,
మహర్షులు, యక్షులు, కిన్నరులు, దేవతలు నివసించుదురు. మన
బాలకులకు వారు సందర్శన మిచ్చునో లేదో తెలియదు.
కాని మా యీ సందేహ మిక్కడకు వచ్చినతర్వాత నిర్మూల
మైనది. మేము రాఁగానే భగవానులు వాత్సల్య స్నేహము
లచే నిమజ్జనము కావించితిరి. ప్రేమసాగరములో నిమగ్నులఁ
గావించితిరి. నేఁడు మేము యథార్థమగు పితృస్నేహమును
బొందితిమి. మే మందఱము భగవచ్ఛరణములం దొక విశేష
ప్రార్థనము చేయుటకొఱకు వచ్చియుంటిమి” అనెను.

భరద్వాజ భగవానుఁడు శౌనకుని దన సమీపమునఁ
గూర్చుండబెట్టుకొ నెను. తన చేతితో మెల్లమెల్లగా నాతని
జడల చిక్కు విడఁదీయుచు ‘నీవు నీ యభిప్రాయమును నాతో
సంకోచములేకుండ చెప్పుము. నీవు నా బిడ్డఁడవే’ యనెను.

శౌనకుఁడు కొంచె మూగి యూగి మెల్ల మెల్లగాఁ జెప్పుటకు ప్రారంభించెను. “భగవానులు సర్వజ్ఞులు; భూత భవిష్యద్వర్తమానములు మూఁడు కాలములను దెలిసినవారు. అందఱు మనస్సులలోని విషయములను గూడ తెలిసికొనఁగలవారు. అట్టియెడ భగవానుని సమ్ముఖమునఁ గొంచెముగఁ బలుకుట అనుచిత సాహసమే యగును; కాని భగవానుని యాజ్ఞ యగుచో మేము చెప్పకొందుము. మాకు సాంసారిక వ్యవహారములలో నిరుక్తుకొనవలెనను కోరిక లేదు. మేము మా జీవితము సంతయు దపము చేయుచు శ్రీకృష్ణకథా కాలక్షేపము చేయవలెనని యున్నది. దీని కేదైన నొక పుణ్యస్థలమును నిర్దేశించి మాకు చెప్పవలయును. భగవానులెచ్చట యాజ్ఞాపించిన నచ్చటనే మేము సదా యజ్ఞ యాగాదులు చేయుచు భగవత్కథాకీర్తనద్వారా ఆయుశ్శేషమును గడిపెదము. ఈ ఋషులందఱి యభిప్రాయము కూడ నిదియే.” యనెను.

భరద్వాజ భగవానుఁ డత్యంత ప్రసన్నభావముతో వారితో నిట్లు నెను. “నాయనలారా! మీరు ధన్యులు. చిన్నతనములోనే యిట్టి మంచిబుద్ధి కలిగినది. తపస్సు మీఁదను, భగవత్కథా కీర్తన మందును రుచి కోటిజన్మల పుణ్యముచేఁగాని కలుగదు. సాధారణజీవు లీ ప్రపంచమందు చచ్చుచుఁ బుట్టుచు నుందురు. పశు, పక్షి, కీట, పతంగాదుల వలె నాహార నిద్రాభయమైదునాదు లందే వారి స్వాభావిక ప్రవృత్తి కలుగుచున్నది. అనుగ్రహసృష్టిజీవులైనవారికి కోటిజన్మలు యజ్ఞ, యాగ, తీర్థ, వ్రత, జప, తప, ధ్యాన, సమాధ్యాది

శుభ సాధనలు చేసినవారికిని మనస్సు నియమ పూర్వకముగఁ గఢా కీర్తనములందు లగ్నమగును. ప్రపంచములోఁ బ్రయాగకు మించిన పుణ్యప్రదేశ మింకొకటి యెచ్చట కలదు? ఈ యాశ్రమము మీదియే యనుకొనుఁడు; అనుకొనుటేమిటి మీదియే. ఇక్కడే ఆనందముగ నుండుఁడు. యజ్ఞ, జప, తపములు మొగలగువాటిలో నేవి చేయఁదలఁచితిరో వాటిని జేయుఁడు. ఇచ్చట యధేష్ట ఫలవృక్షములు కలవు. అమృతోపమాన మగు శ్రీతిపథగామినీ సురనది యొక్క సుమధుర విపుల సలిలము కలదు. ఇది సిద్ధ, చారణ, గంధర్వ, రాజర్షి, దేవర్షి, మహర్షి మొదలగువారి నివాసస్థానము. ఇంతకంటెఁ బవిత్రస్థానము మీ కెచ్చట లభింపఁగలదు? ఇచ్చటనే ఆనందపూర్వకముగ నివాసము చేయుము. ఏమి నాయనలారా, నిశ్చయమే కదా?” యని వార లందఱతో ననెను.

అంత నందఱు చేతులు జోడించి “భగవానుని వచనములు యథార్థము. ప్రయాగకు మించినతీర్థములేదు. గంగకు మించిన నదిలేదు. గంగా యమునలకు మధ్యప్రదేశముకంటె మించిన భూమిలేదు. భగవాన్ భరద్వాజాశ్రమము కంటె మించిన పవిత్రతమ ఆశ్రమ మింకొకటిలేదు. మేము భగవానుని యాజ్ఞను శిరసావహించి యిచ్చటనే నివసించుము” అనిరి.

సమస్త బుద్ధికుమారుల వాక్యములను విని శౌనకుఁడు మిక్కిలి సమ్రతతోఁ జేతులు జోడించుకొని, మునితో “భగవానుని యాజ్ఞయే మాకు సర్వస్వము. ఈ బుద్ధి

కుమారులందఱకు నిష్ఠమైన దానికంటె నింకేమి కావలయును? మేమందఱ మిక్కడనే నివసించి భగవచ్చరణోపాసనచేసి, భగవానుల ఛత్రచాయయందే యుండి, సుఖపూర్వకముగ భగవానుని ఆజ్ఞాప్రకారముగను ఉపదేశానుసారముగను మా జీవితములను గడిపెదము.”

తర్వాత నందఱును భగవాన్ భరద్వాజుని శ్రీచరణములకు నమస్కరించి, ఋషి చూపించిన స్థలమున వేలు వేలుగఁ దమతమ పర్ణకుటీరములను వేసికొని నివసించుచుండిరి. చాల నెలలవఱకు వారు శ్రీ భరద్వాజాశ్రమముననే యుండి ఘోరతపస్సు చేయుచుండిరి. కొలఁది దినములకే మాఘమాసము వచ్చెను. నూన్యఁడు మకరరాశియందుండెను. మాఘ మకరమందు శీర్థరాజ మగు ప్రయాగ స్నానమున కంతఫలము కలదు. ఆ కాలమునాటికి ధర్మము ఇప్పటివలె క్షీణదశకు రాలేదు. కలియుగము వచ్చినది కాని అది యింకను కాలు నిలువతోక్కుకొనలేదు. ప్రజలలో ధర్మభావన బాగుగ నున్నది. వేలకొలఁది రాజులు, మహారాజులు, తమయొక్క సేనా పరివారములతో వందలకొలఁది కోసులనుండి వచ్చి గంగా యమునా మధ్యభూమి యందు మకరమాస మంతయుఁ గల్పవాసము కావించెడివారు. అప్పటివఱ కీ భూమిని ఋషులు పరిత్యాగము కావింపలేదు. వారు స్థూలశరీరముతోడనే భూమిమీఁద నుండెడివారు. మాఘ మకరమందు వారందఱొక్కచోఁ జేరుదురు. వేలు, లక్షలకొలఁది బండ్లలో ఋషి మునుల యొక్క అగ్నులు, యజ్ఞసామగ్రులు వచ్చెడివి. ప్రయాగయొక్క యిరువది

కోసుల మూఁడుతీరముల భూమి నిండిపోయెడిది. భరద్వా
 జుని ఆశ్రమములో నువ్వుగింజ నుంచుటకై ననుస్థల ముండదు.
 కమలకోశమునకు చుట్టు నొకటి తర్వాత నొకటి చిన్న పెద్ద
 పూదళము లంటుకొని యుండునట్లే మహర్షి యాశ్రమము
 ఋషులు, మునులు, సిద్ధులు, చారణులు, గంధర్వులు,
 యక్షులు, రాక్షసులు, కింపురుషులు, మనుష్యులు వీరితో
 నిండిపోవును. అచ్చట యెల్లప్పుడు వేదధ్వని నివసించుచు
 డును. వందలకొలది, వేలకొలది స్త్రీపురుషులు, రాజులు,
 రాజపుత్రులు మహర్షి దర్శనార్థము వచ్చుచుఁ బోవుచుందురు.
 మహర్షి తన యోగశక్తిచే అందఱకు శ్రద్ధాసహితముగ
 యథోచిత సత్కారములు కావించును. అందఱను జేమ
 మడుగును. ఇట్లున్నను ఆశ్రమములో సర్వదా శాంతి విరా
 జిల్లుచుండెడిది. కాని శౌనకుఁడు బయట గుంపునుజూచి
 చకితు డాయెను. ఆతఁ డింత జనసమూహమును గాంచి
 వ్యధితుఁడయ్యెను. ఆతని మన స్సేకాంతమును గోరుచుం
 డెను. ఒక్కఁడైనట్లైన నెక్కఁడైన నేకాంత స్థానమునఁ బడి
 యుండెడువాఁడే, కాని యాతనివెంట వందలకొలది ఋషులు
 మును లుండిరి. ఆతఁడు 'తీర్థరాజము మహాక్షేత్రమే. ఇచ్చ
 టకు నలుదిశలనుండి యెల్లప్పుడు మనుష్యులు వచ్చుచుఁబోవు
 చుందురు. మా కత్యంత పవిత్రమైనదియు, సంత విశాలము
 గొప్పది కానిదియు నగు నొక స్థానము కావలయును. దాని
 కింతటి ప్రసిద్ధికూడ నుండకూడదు. అక్కడ కూర్చుండియే
 మేము మా యభీష్టమును బ్రాప్తింపఁ జేసికొనవలయు' నని
 అనుకొని యాతఁడు తన సహచరులతో ఋషి దగ్గఱకుఁ

బోయెను. వారి పాదములకు నమస్కరించి యాతఁ డొకవైపు మెదలకుండఁ గూర్చుండెను. మహర్షి దగ్గఱ క్రొత్తగావచ్చిన చాలమంది ఋషులు, మునులు, తపస్వులు, రాజులు, రాజకుమారులు కూర్చుండి యుండిరి. వారందఱచేఁ బరివేష్టించఁ బడిన యా మహర్షి దేవతలచేఁ జట్టుకొనఁబడిన దేవగురువైన బృహస్పతివలె శోభించు చుండెను. మహర్షి యందఱ కుశలము నడిగి, అందఱకు యథోచిత స్వాగత సత్కారముల గావించి శౌనకునితో “శౌనకా! నీవు ఋషు లందఱలో శ్రేష్ఠుఁడవు. నీ యాకృతిని గాంచిన నీ వేమియో చెప్పకొనఁ దలఁచినట్లు తోఁచుచున్నది. నీ వేదైన చెప్పవలసి యుండినఁ జెప్పుము. నీ విషయ మెంతటి రహస్య విషయ మైనప్పటికి చెప్పకూడనట్టి వా రిచ్చట లేరు” అనెను.

చేతులు జోడించి శౌనకుఁడు “లేదు. అట్టి విషయ మేమియు లేదు. భగవానుల పాదాభివందనము చేయుటకే మేమందఱమును వచ్చితిమి. అనంత సాగరముతో సమానమైన యీ సమూహమునుగాంచి మేము చకితుల మగుచున్నాము. ఇంతకంటె సధికాశ్చర్యము భగవానుని గాంభీర్యసాహ సములను గూర్చి ఇంత జనము వచ్చుచుఁ బోవుచున్నను భగవానుని హృదయమం దేవిధమైన క్రోధముగాని, యుద్వేగము గాని లేదు. సుమేరు పర్వతమువలె భగవానుని ధైర్య మచలము. దానిలో నొక్క తరంగమైన లేవదుకదా” అనెను.

శౌనకుని వాక్యములను విని భగవంతుఁ డగు భరిద్వాజుఁడు చాల బిగ్గఱగఁ నవ్వెను. నవ్వుచు “మీరీ జనసమూహమును గాంచి బెదరినట్లుగఁ దోఁచుచున్నది. మీరు నిల,

రెండు నెల లిట్లే యుందురు. అంత వీరు మకరము వెళ్ళి పోగానే యెవరి ప్రదేశములకు వారు వెళ్ళిపోవుదురు. ఎందుకు? మీకీ జననమూహము బాగుండలేదా యేమి?" అనెను.

శౌనకుఁడు కొంచెము సంకోచస్వరముతో “ఎందుకు బాగుండలేదు? ధర్మాత్ముల దర్శనమగుట గొప్ప యదృష్టమే; కాని యీ జననమూహములో మే మనుకొన్నట్లు సాధన జరుగుటలేదు. ఈ స్థానము మీబోటి సిద్ధుల కుపయుక్తమైనది. లేక యొంటరిగా పది, అయిదుగురికిని, ఏదో కొంతకాల ముండువారికిని బాగుండును. నాకెట్టి స్థానము కావలెననఁగా, చాల ప్రసిద్ధమైనదిగ నుండరాదా, కాని పరమ పావనముగ నుండవలయును. ఏకాంతముగ నుండవలయును. సాధనమునకు సహాయకముగ నుండవలయును. కావలసిన సామగ్రియంతయు దొరుకునట్లుండవలెను. ఇక తర్వాత భగవానుల యాజ్ఞ యెట్లైన నట్లు” అనెను.

భగవానుఁడగు భరద్వాజుఁడు కొంచెము సేపు ధ్యానము చేసినతర్వాత “శౌనకా! నీ సంకల్పము మంచిది. నీవు దీర్ఘ సత్రముకొఱకు శాంతమును, ఏకాంతమును, రమణీయమును, నిరాపదమును, కందమూల ఫలములతోఁ బరిపూర్ణమైనదియు, నిరుపాధికమైనదియు, బరమ పవిత్రమైనదియు నగు యజ్ఞీయస్థానమును గోరుచున్నావు. నేను నీయెడఁ బ్రసన్నుఁడ నైతిని. నీవొక పనిచేయుము. ఇచ్చట భగవంతుఁడగు మాధవుఁడు ద్వాదశరూపములతో వసించుచున్నాఁడు. నీవు త్రివేణీతటమునకు వెళ్ళి ధ్యానించుము,

ఆతఁడే నీకు స్వయముగఁ బ్రత్యక్షమై హితకరమగు నుపదేశము కావించును. ఉపయుక్తమగు పావనస్థానమునుగూడ నిర్దేశించి చెప్పఁగలఁడు” అనెను.

“తమ యాజ్ఞప్రకారము” అని సమస్త ఋషులతో శౌనకుఁడు మహర్షికి పాదాభివందనము కావించి, వారి యాజ్ఞనుగైకొని తన సహచరులతో సంగమము సమీపమునకు వెళ్ళి సావధానముగాను, సంయమ పూర్వకముగాను భగవంతుఁడగు మాధవుని యారాధించు చుండిరి. అల్పకాలమునకే భక్త భయహారియు, వాంఛా కల్పతరువును, ఘటఘటమున వ్యాపించినవాఁడు నగు భగవంతుఁడగు మాధవుఁడు శంఖ, చక్ర, గదా, పద్మాది యాయుధములతో శౌనకాది మహర్షుల సముఖమునఁ బ్రత్యక్షమయ్యెను. నవజలధరశ్యాముఁడును, అతసీపుష్ప సంకాశుఁడును, ఇందీవరశ్యాముఁడు నగు నా చతుర్భుజుఁ డగు మాధవుని దర్శించఁగానే అందఱి ముఖకమలములు వికసించెను. వారు దప్పికచెందినవానివలె భగవంతుని యనిర్వచనీయ రూపమాధురిని తెప్ప వ్రాల్పక పానముచేయుచుండిరి. వారి నేత్రములు భగవంతుని మనమోహినియు, త్రైలోక్య సుందరియును, మనోహరము నగు మాధుర్యమూర్తిని దర్శించి తృప్తి చెందుట లేదు. వారు విధ్యుక్తముగ భగవానుని బూజించి దివ్యస్తోత్రములచే స్తుతించిరి. వారి పూజాప్రార్థనములచేఁ బ్రసన్నుఁడై ప్రణతపాలుఁడైన ప్రభువు “ఋషులారా! నేను మీయొడలఁ బ్రసన్నుఁడనైతిని. మీకేమి కావలయునో ఆ మీ యభీష్టములను నన్నడుగుఁడు!” అనెను.

చేతులు జోడించుచు మహర్షి శౌనకుఁడు అందఱ
తరపున 'ఓమాధవా ! నీవు సాక్షాత్తుగ మాకన్నులెదురుగ
నుండఁగా మాకు వేఱు కోరికయేమి యుండును ? సాధన
లన్నియు నీ దర్శనముకొఱకే చేయఁబడుచున్నవి. నీ దేవ
దుర్లభ దర్శనముచే దైహిక, దైవికాది దుఃఖములన్నియు
దూరమగును. జీవుఁడు సహజముగనే మీదర్శనముచే
ఆవాగమన చక్రమునుండి విడివడి ముక్తుఁడగును. అయినను
మేము జీవనయాపనకొఱకు ఆయుశ్శేషమును మీ యారా
ధనలో గడుపుటకు వీలైనట్టి పరమపావనమును, శాంతమును
నేకాంత మనోరమస్థానమును సత్రము కొఱకు మాకు
చెప్పఁడు. అక్కడ కూర్చుండి యార్థ్య రేతస్కులగు
నీ ఋషులు శాంతితో తపస్సు, ఆరాధన చేసికొనుటకు
వీలుగ నుండవలెను" అని నివేదించెను.

శౌనకమునియొక్క యీ వినయపూర్వక వాక్కులను
విని వరదాతలలో శ్రేష్ఠుఁడగు శ్రీహరి "ఋషులారా !
అత్యంత జాజ్వల్యమానమును, కోటిసూర్య ప్రభాభాస
మానమునగు నా యీ చక్రము మీకు ముందు ముందుగాఁ
బోవుచుండును. ఏ స్థానమునకు వెళ్ళి దీని "నేమి" పడి
పోవునో, ఆస్థానమును మీరు పరమ పవిత్రమని తెలిసికొని,
సహస్రవర్షముల సత్తారంభమును గావింపుఁడు" అనెను.
ఇట్లు చెప్పుచుఁ జెప్పుచు భగవంతుఁడు వెంటనే అక్కడి
కక్కడే యంతర్ధానమయ్యెను.

క్షణములో నీవృత్తాంతమంతయు సమస్త ప్రయాగ
క్షేత్రమున వ్యాపించెను. ఋషులు గుంపులు గుంపులుగా

శౌనకమహర్షి సమీపమునకు వచ్చి “మేముకూడ మీ వెంట వచ్చేదము. మేముకూడ మీ సత్రమందు దీక్షఁ గైకొందుమని బ్రదిమిలాడ మొదలిడిరి. ఈవిధముగ వేలకొలది ఋషులు వచ్చి శౌనకుని జుట్టుకొనిరి. శౌనకమహర్షి అందఱతో మిక్కిలి వినయవాక్కులతో “ఋషులారా! సాంసారిక భోగేచ్ఛ లేనివారును, జీవిత పర్యంతము ఊర్ధ్వరేతో బ్రహ్మచర్యములో నుండి విధ్యుక్త బ్రహ్మచర్యమును, నియమములను బాలింపఁ దలఁచువారే నా వెంట రావలయును. గృహస్థులగు ఋషులు, మునులు దయయుంచి అక్కడకు వచ్చు నుద్దేశ్యమును మానుఁడు” అనెను.

శౌనకమహర్షియొక్క యీ వచనములను విని యందఱును “మేము జీవితపర్యంతము నైస్థిక బ్రహ్మచర్యములో నుందుము. ఇదికాక మీ రేయాజ్ఞనిచ్చిన దానిని బాలింతుము, మీరు మమ్ములను వదలవలదు. మమ్ముల నవశ్యము మీ వెంటఁ గొనిపోవలయు” ననిరి.

నైస్థిక బ్రహ్మచర్యపాలనము కావింప ప్రతిజ్ఞను గొనువారే ఋషులగుదురు. ఈవిధముగ జేరిచేరి వారెనుబదియెనిమిది (౮౮) వేలమందైరి. భగవంతుని ధర్మచక్రము బయలుదేరెను. దాని వెనువెనుకనే యెనుబదియెనిమిది వేలమంది యూర్ధ్వరేతస్కులగు ఋషులు బయలుదేరిరి గంగను దాటి యాచక్రము లక్షణపురము, సీతాపురముల మీఁదుగా పుణ్యసలిలయగు గోమతీ భగవతీ నదీతటమందొక ఘోరారణ్యమున వెళ్ళి యాగిపోయెను. ధర్మచక్రము యొక్క ‘నేమి’ యెక్కడ వదలి క్రిందపడిపోయినదో,

ఆ అరణ్యమునకు ఋషులు “నైమిశారణ్య” మని పేరిడిరి. భగవదాజ్ఞాకూడ నిశ్చయించెను. ఆ స్థానమే యజ్ఞమునకుఁ బరమపావనమని తెలిసికొని మునులచ్చట దీర్ఘ సత్రము నొనర్చుటకు నిశ్చయించిరి. ఎత్తుపల్లములు సమమట్టముగ నొనర్పఁబడినవి. ఋషులు పుణ్యసలిలయగు గోమతీ తటమున నొక యెత్తైన సమతలభూమి యందు శాస్త్రీయ విధి చొప్పున వేదిక నమర్చిరి. దగ్గఱనున్న ఒక విశాల వట వృక్షము క్రింద కథా కథనమునకై చతుష్కోణమగు నొక చక్కని అరుగును వేసిరి. వేదికకు మూడు వైపులను ఋషులు తమతమ చక్కని పర్ణకుటీరములను నిర్మించుకొనిరి. దక్షిణపువైపున నది ప్రవహించుచుండెను. అల్పకాలమునకే ఆ స్థానము లక్ష్మీ సరస్వతులచే శోభితమయ్యెను. ఆ స్థాన శోభను గాంచి శౌనకాది మహర్షులందఱు పరమప్రసన్నులైరి. మహర్షి శౌనకుఁ డందఱకుఁ బ్రధాన కులపతిగ నెన్నఁబడెను. అతఁడు శాస్త్రీయ విధి చొప్పున వేయి సంవత్సరములలోఁ బూర్తియగు మహాయజ్ఞమునకు దీక్షను గైకొనెను. సిద్ధులు, చారణులు, గంధర్వులు, దేవతలు, యక్షులు, రాక్షసులు అందఱా మహాయజ్ఞమును జూడవచ్చిరి. ఆ స్థలమున మొట్ట మొదట పండ్రెండు సంవత్సరములలోఁ బూర్తియగు యజ్ఞము నారంభించిరి. తర్వాత నితరయజ్ఞములు చేయుటకుఁగూడ నిర్ణయింపఁబడెను. ఈవిధముగ “నైమిశారణ్యము” సమస్త కథావార్తేతిహాస పురాణములను ప్రపంచములోఁ బ్రసారము కావించు పావనభూమి యయ్యెను. నారచీరలు, వల్కలములు, మృగచర్మములు, దండములు, కమండలువులు,

సవిధలు, మేఖలలు, కుశలు, బ్రహ్మదండములు మొదలగు
ముఖుల సామాను లచ్చటచ్చట చాల సందముగఁ బడియుం
డెను. యజ్ఞీయ సామగ్రిచే నాస్థానము వ్యాప్తమయ్యెను.

చ ప్ప య

కహీఁ పరే కుశ కహీ కమండలు జల కే సోహేఁ ।
మ త్త మృగని కే ఝుండ్ మునిన కే మన కూఁ మోహేఁ॥
సమిధా, వల్కల, చీర, మూల, ఫల పూల సుహావేఁ ।
భక భీర సుర, అసుర నాగ, కిన్నర, నర, ఆవే॥
యజ్ఞభూమి పావన పరమ, నబ విధి సుఖద శరణ్య హై ।
శౌనకాది సుఖతేఁ బసహేఁ, నామ నైమిశారణ్య హై॥

ఆ ర్థ ము

ఒక్కొక్కచోట దర్భలు, ఒక్కొక్కచోట జలముతో
నున్న కమండలువులు, మునుల మనస్సులను గూడ మోహ
పెట్టు మదించిన మృగసమూహము, సమిధలు, వల్కలములు,
చీరలు, మూలములు, ఫలములు, పూలు యివన్నియు నంద
ముగ నున్నవి. దేవతలు, అసురులు, నాగులు, కిన్నరులు,
నరులు గుంపులు గుంపులుగా వచ్చిరి.

యజ్ఞభూమి పరమపావన మైనది. సర్వవిధముల
సుఖము నిచ్చునది. ఆశ్రయ మిచ్చునది. నైమిశారణ్య మను
పేరుగల దానిలో శౌనకాది మహర్షులు సుఖముగ వసించు
చున్నారు.

శ్రీ సూతుఁడు

శ్లో॥ తే ఏకదాతు మునయః

ప్రాతర్హత హుతాగ్నయః

సత్కృత సూత మాసీనం

పప్రచ్ఛురిద మాదరాత్ ॥ *

(శ్రీభాగవతము ౧ స్కం. ౧ అ. ౧౪ శ్లో.)

చ ప్పయ

పృథ్వీపతి పృథురాజు ఆది భూ కే భూపాలా ।

విషమ భూమి సమ కరీ, రచేపుర నగర విశాలా ॥

మాగధ సూత బనాయ బహు విధిబినతీ కన్తీఁ ।

దయే దేశద్వా మునిన వృత్తి వాచక వర దీప్తీఁ ॥

క్షత్రియ పితౄ మాఁ బ్రాహ్మణీ, సంకరతా తే సూత హైఁ ।

ఉగ్రస్రవా అతి విమల మతి, కథా కమాన తేఁ పూత హైఁ ॥

అర్థము.

పృథుచక్రవర్తి మొదలగు రాజు లెత్తుపల్లములుగ నన్న భూమిని సమముగఁ జేసి విశాలములగు పురములను, గరములను కట్టిరి. మాగధ సూతులు బహువిధములుగ పృథుచక్రవర్తిని వినతులు చేయుటచే రెండుదేశములను సూతమాగధముల నిచ్చి మునివృత్తికి కథావాచకమున కధికార ముండు నట్లు వారికి వరము లొసంగిరి.

* ఒకరోజున ప్రాతఃకాలమునఁ దమ యగ్నిహోత్రాది నిత్యకర్మలు, గాత్రిచేసికొని మునులు, విధిప్రకారము సత్కారము కావింపఁబడి దగ్గఱనే గొద్దుండిన సూతుని మిక్కిలి ఆదరముతో యీ ప్రశ్న నడిగిరి.

నూతునితండ్రి క్షత్రియుఁడు, తల్లి బ్రాహ్మణస్త్రీ. ఈతఁడు సంకరుఁడు. ఈతనిపేరు ఉగ్రశ్రవుఁడు. మిక్కిలి నిర్మలమైన బుద్ధిగలవాఁడు. కథలు చెప్పవారిలోఁ బవిత్రుఁడు.

పూర్వము వేనుఁ డను రాజు భూమిని పరిపాలించుచున్నప్పుడు సర్వత్ర అధర్మము వ్యాపించెను. వేనమహారాజు తండ్రి మృత్యుకుమార్తెను పెండ్లాడెను. అందువలన నామెకు పుట్టినకొడుకు కావున తమ మాతామహుని గుణములన్నియు వచ్చెను. ఆతఁడు యజ్ఞ, యాగ, ధర్మ, కర్మల నన్నిటిని ఆపించెను. ఈకారణమున ఋషు లందఱు క్రోధపూర్వకముగ హుంకారము కావించి వానిని జంపిరి. వాని మృతకళేబరమును మధించుటచే భగవంతుని అంశావతారమగు పృథువు జనించెను. ఆ మహారాజు చాల యజ్ఞములు చేసెను. ప్రధాన దేవత యింద్రుఁడుగాఁ గలిగిన యజ్ఞమొకటి ఆతనికడ జరిగెను. అందువలన నాయజ్ఞము వింద్రయజ్ఞ మయ్యెను. సూర్యాది గ్రహములతోఁగూడ బృహస్పతి యచ్చటనుండెను. నియమాను సారముగ మొదట గురువునకు హవిస్సు సిచ్చి తర్వాత శిష్యున కీయవలెను. ఆ యజ్ఞములో తలక్రిందులయ్యెను. మొదట శిష్యుఁడైన యింద్రున కిచ్చి తర్వాత బృహస్పతికి హవి స్సీయఁబడెను. ఇట్టి సంకటము కలుగుట చేతనే సూత్రియందు సంకరవర్ణుఁడైన నూతుఁడు జనించెను. బ్రాహ్మణస్త్రీ క్షేత్రమందు క్షత్రియ వీర్యముచే నుత్పన్నమైన జాతిని సూత్ర జాత్రియందురు. ఇది సంకరజాతి. సంకరజాతి రెండు రకములుగ నుండును. అనులోమసంకరము, ప్రతిలోమ సంకరము. ఉచ్చవర్ణుఁ డగు పురుషుని వలన హీనవర్ణ యగు

ప్రయందు కలుగు సంతతిని అనులోమ సంకర మందురు. బ్రాహ్మణుని వలన క్షత్రియజాతి స్త్రీయందు, క్షత్రియుని వలన శ్యజాతి స్త్రీయందు, వైశ్యునివలన శూద్రజాతి స్త్రీయందు ఏర్పడిన సంతానము లన్నియు అనులోమ సంకరజాతులు. అక్కడక్కడ స్మృతికారు లీజాతులను తల్లిజాతివారినిగా న్నిరి; అక్కడక్కడ తల్లిజాతికంటె శ్రేష్ఠముగను దండ్రాతికంటెఁ గొంచెము నీచముగను నెంచిరి. బ్రాహ్మణుని వలన క్షత్రియ భార్యయందు కలుగు సంతానము “మూర్ధాభిక్తు” లనఁబడుదురు. సంకరజాతి వృత్తివారి మాతృకులముండియే స్మృతికారులు నిశ్చితము కావించిరి. ప్రతిలోమ సంకరజాతిని హేయముగ నెన్నిరి. అక్కడక్కడ వీరి కన్యలను క్షత్రియులుకూడ గ్రహించినట్లు కనబడుచున్నది. వీరి సంస్కారము ద్విజాతులకు వలెనే యుండును. వీరికి యజ్ఞోపవీతము నీ, సంధ్యావందనమునకు కూడ అధికారము కలదు. పృథుమహారాజు యజ్ఞములు సూత మాగధులిద్దరు రాజాధిరాజులు పృథుచక్రవర్తిని స్తుతించిరి. వీరి స్తుతులకుఁ బ్రసన్నుడై మహారాజు సూతునకు సూత దేశమును, మాగధునకు మాగధదేశమును (గోరఖపూరు పరిసర ప్రదేశము) బారిశీషికముగ నిచ్చెను. అక్కడనే ఋషులు, సూతులు వతా, ఋషి, రాజవంశీయులు పౌరాణిక కథలను జెప్పలసినదిగ వృత్తిని నిర్ణయించిరి. వేదములను వదలి ఇతిహాస రాణాదులను జెప్పుటకు వీరి కధికారము కలదు. వేదాధికారము వీరి కీయ బడలేదు. ఈవిధముగా సూతజాతియొక్క సూతనధర్మము ఇతిహాస పురాణాదులను జెప్పుటయే.

వ్యాసభగవానుఁ డొక్కవేదమునే అత్యంత సంక్షిప్తము కావించి, దానినైనను నాలుగు చిన్నచిన్న సంహితలుగ నేర్పఱచెను. అప్పుడే ఆయన పురాణములను గూడ విభాగించెను. పురాణములు కోట్లసంఖ్యగ నుండెను. వానిలోనుండి వ్యాసభగవానుఁడు నాలుగు లక్షల శ్లోకముల నేటి వాటిని వదునెనిమిది భాగములుగ విభాగించెను. వేదమును ఋగ్వేదాస్సామాధర్వణములుగ విభాగించి, యా సంహితలను గ్రమముగఁ దన శిష్యులగు పైల, జైమిని, వైశంపాయన, సుమంత్రులకుఁ జెప్పెను. ఇతిహాస పురాణాదులను వ్యాసభగవానుఁడు నూతజాతివాఁడును, దన శిష్యుఁడు నైన లోమహర్షణున కిచ్చెను.

లోమహర్షణుఁడు మిక్కిలి ధర్మాత్ముఁడు. వ్యాసుల వారికి పరమ ప్రിയశిష్యుఁడు. శౌనకాది మహర్షులు నైమిశారణ్యములోఁ దమ యజ్ఞమును బ్రారంభించినప్పుడు లోమహర్షణుని బిలిచి కథావాచకమునకుఁ బ్రధానపదమున నియోగించిరి. ఋషులు సర్వసమర్థులు. వారేది చేయఁదలచుకొనిన దానిని జేయఁగలరు. వేదమంత్రములచేతఁ బాపాణప్రతిమలోఁ బ్రాణప్రతిష్ఠ కావించి దానిలో దేవత్వమును స్థాపింతురు. వారి వచనములే శాస్త్రములగును. వారి యాజ్ఞ లార్హ వచనములని సర్వత్ర మాన్యముగ నెంచెడువారు. ఋషులు నైమిశారణ్యములో యజ్ఞమందు నూతుఁడగు లోమహర్షణునకు బ్రహ్మాసన ప్రదానము కావించెను. మునులు ఋషులందఱును క్రిందఁ గూర్చుండి కథలు వినుచుందురు. ఆతఁ డుచ్చాస నమునఁ గూర్చుండి యందఱకు వివిధములగు కథలను జెప్పును.

ఆ సమయములో తీర్థయాత్ర చేయుచుఁ జేయుచు
 కృష్ణాగ్రజుఁడును, హలముసలములను ధరించు బలరాముఁ
 డచ్చట ఋషుల యజ్ఞము దగ్గఱకు వచ్చెను. ఋషులందఱును
 లేచి ఆయన కభ్యుత్థాసము కావించిరి. ఆయనకు స్వాగత
 సత్కారములు కావించి కుశలక్షేమము లడిగిరి; కాని లోమ
 హర్షణుఁ డట్లే తన యుచ్చాసముననే కూర్చుండెను వ్యాసా
 సనమునఁ గూర్చుండిన వాఁడెవరికిని అభ్యుత్థాసము చేయఁ
 గూడదను నియమా మున్నది. అయితే దీని కపవాదముకూడ
 కలదు. ఎవఁడైన గొప్ప విశేషముగల వ్యక్తి వచ్చినట్లైన
 వ్యాసాసనమున నున్నను వానికి యధోచిత సమ్మాన సత్కా
 రములు కావింపవలయును. బలరాముఁడు సాక్షాత్తుగ
 శేషుని అనతారము. చతుర్వ్యూహములలో నీతఁడు సాక్షా
 త్తుగ సంకర్షణుడు. బలరాముఁడు క్షత్రియుఁడైనను గొప్ప
 గొప్ప ఋషులు మహర్షు లందఱు లేచి వానికి స్వాగత
 సత్కారములు కావించి, భగవద్బుద్ధితోఁ బూజించినపుడు,
 సూతుఁడాయనను సమ్మానించవలసివది. కాని దురదృష్టవశ
 మున నాతఁ డట్లు చేయలేదు. ఆ కారణమున సంహారశక్తి
 గల సంకర్షణ భగవానునకు క్రోధము కలిగెను. తీర్థయాత్రా
 వ్రతములో వ్రతయైన కారణమున నాతఁడు శస్త్రములను
 వదలెను. అతనికి ప్రియమగు హల ముసలాయుధములను
 వదలినప్పటికిని దివ్యాస్త్రము లాతని సంకల్పములోనే యుం
 డెను. చేతిలో గుప్పిడిలోఁ బట్టుకొనియున్న కుశలలో నొక
 దానిని దీసి, దానిని బ్రహ్మాస్త్రముచే నభిమంత్రించి సూతు

నిపైఁ బ్రయోగించెను. సూతుఁ డాక్షణముననే నిర్జీవుఁడై
ఆసనమునుండి క్రిందపడిపోయెను.

ఋషి మండలములో హాహాకారములు వ్యాపించెను.
'మహాభాగా ! ఇదేమి యిట్లు చేసితిరి ? మీ నీతని నెందులకు
చంపితిరి ? మేము బుద్ధిపూర్వకముగనే బ్రహ్మసనము నిచ్చు
టయే కాక సహస్రవర్షము లాయుఃప్రదానము కూడ కావించి
తిమి. మా యజ్ఞము పూర్తియగునంతవఱ కీతనికి మృత్యు
వుండరాదు. మీరు బ్రహ్మస్త్రమును బ్రయోగించి యీ
యనుచిత కార్యమును గావించితిరి. మీకు బ్రహ్మహత్యతో
సమానమైన పాపము లభించినది. మీరు పాపపుణ్యముల
కతీతుల రైనప్పటికిని మానవదేహమును ధరించితిరి. దీని
మీరు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలయును.

ఋషుల వాక్యములను విని బలరాముఁడు “ఋషు
లారా ! నేను పొరపాటున నిట్లు కావించితిని. ఇప్పుడు నీ వెట్లు
చెప్పిన నట్లు చేయుటకు సిద్ధముగ నున్నాను ” అనెను.

“దేవా ! మా యాశీర్వాదము నిష్ఫలము కారా ”
దని ఋషు లనిరి.

“అయితే నే నీతనిని నా యోగబలమున బ్రతికిం
తునా ? ” అని బలరాముఁ డనెను.

“అప్పుడు మీ బ్రహ్మస్త్రము నిష్ఫల మగునుగదా !
ఎన్నడును వ్యర్థముకాని బ్రహ్మయొక్క యమోఘాస్త్రమున
కవమానము జరుగుట మా కిష్టములేదు ” అని ఋషులనిరి.

“అట్టైన మీ రెట్లాజ్ఞాపించిన నట్లు చేసెద ” నని బల రాముఁ డనెను.

“మీ కేది యుచితమని తోచిన దానినే చేయుఁడు. మా వరదానము సత్యము కావలెను; నీ యస్త్రము నిష్ఫలము కాఁగూడదు ” అని ఋషులందఱు సర్వసమ్మతమగు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

అప్పుడు బలరాముఁడు “మంచిది, ఆత్మనుండి పుట్టిన కారణమునఁ బుత్రుని తనరూపముగానే చెప్పిరి. కావున నీతని సమస్తగుణములు, సమస్తజ్ఞానము, సమస్తవరదానము ఈతని పుత్రుఁడగు ఉగ్రశ్రవుని శరీరములో నుండుఁగాక. ఆతఁడే మీ యజ్ఞమును యథాప్రకారము పూర్తికావించుఁ గాక ! ఆతఁడే మీకు సమస్త ఇతిహాస పురాణకథలను విని పించుఁగాక ” అనెను.

ఋషులందఱు “సాధు ! సాధు !” అని పలికి దీని నొప్పుకొనిరి. అప్పటినుండి యుగ్రశ్రవుఁడు పురాణ వక్త యయ్యెను. ఉగ్రశ్రవుఁ డప్పుడప్పుడు నైమిశారణ్యమును విడిచి యిక్కడికక్కడకు వెళ్లుచుండెడువాఁడు. శౌనకాది మహర్షి లీ సత్రయాగమును మహాభారతయుద్ధమునకు చాల పూర్వమే యారంభించిరి. వీలససఁగా శ్రీ బలరాముఁడు మహాభారత యుద్ధసమయముననే తీర్థయాత్ర నిమిత్తమై నైమిశారణ్యమునకు వచ్చెను. ఆ సమయమున నచ్చట సత్ర యాగము జరుగుచుండెను. మహాభారతయజ్ఞములోఁ గౌరవ పక్షియులందఱు మరణించిరి. యుధిష్ఠిరమహారాజు చక్రవర్తి యయ్యెను. ఆయన దాదాపు ముప్పది సంవత్సరములు

రాజ్యము చేసెను. భగవంతుడగు శ్రీకృష్ణుడు తన స్వధామమునకు వెళ్ళినప్పుడు పాండవులుకూడ తమ మనుమడగు పరీక్షిత్తుహారాజునకు రాజ్యము నొసంగి హిమాలయమునకు మహాప్రస్థాన పథమున కగ్రగరులైరి. దీని తర్వాత దాదాపు ముప్పదినవత్సరములు పరీక్షిత్తుహారాజు రాజ్యము చేసెను. శుక దేవుడు గంగాతటమున, శుక దేవుని ఆశ్రమమున పరీక్షిత్తుహారాజునకు శ్రీమద్భాగవతమును వినిపించినప్పు డీ పరమ బుద్ధిశాలియుగు ఉగ్రశ్రవనూతుడు కూడ అక్కడుండెను. ఈతని పేరు ఉగ్రశ్రవుడు. ఈతడు శ్రవణము చేసి, ధారణచేయు శక్తి యీతనికి మిక్కిలి ఉగ్రముగ నుండెడిది. అందువలన నీతఁడుగ్రశ్రవుఁడయ్యెను. శుక దేవునివలన నాతఁడు వినినదంతయు నున్నదున్నట్లుగ ధారణ కావించెను. తర్వాత నైమిశారణ్య సత్రమునకు వచ్చెను. ఈతని తండ్రి లోమహర్షణుడు కూడ ఋషులకు అనేక పురాణములను ధర్మశాస్త్రములను, ఇతిహాస కథలను వినిపించుచుండెడువాఁడు. ఆయన తరువాత నీతఁడే వినిపించుచుండెడువాఁడు ఋషులు భాగవతమును తమ సత్రయాగాంతమందు వినినట్లు తోచుచున్నది. అప్పుడే వీరందఱకు యజ్ఞములయెడల కంటె భగవత్కథలయెడల నత్యధికానురాగము వృద్ధిపొందెను. ఋషులు నూతునితో స్పష్టముగ “ఓ నూతా ! నీవు చిరకాలము వర్ధిల్లుదువుగాక ! ఏలననఁగా నీవు మాకు భగవంతుని అత్యంత అమృతోపమానమైన కథలను వినిపించుచున్నావు. ఈకథ యీ మరణశీలురగు వారికి అమరమును గావించు జీవనమూలము. మేము చేయు

రియజ్ఞమునకు నిశ్చితఫలములేదు. విధులలో యత్కించిత్తుగ
లోపము జరిగినప్పటికిని నిష్ఫలమే యగును. సాంగోపాంగ
ముగ నిర్విఘ్నముగ నిది నెఱవేఱెనా స్వర్గాదిఫలము లభింపఁ
గలదు; లేకున్న శ్రమమాత్రము మిగులును. యథార్థమున కీ
శల్లని యజ్ఞధూమముచే ధూమ్రవర్ణమువలె మా మనస్సులను
సదా శంకితము కావించినది. నీవు మమ్ముల మత్తులఁజేయు
శ్రీ గోవిందచరణారవింద మధుమయాద్భుతాసవమును ద్రావిం
చుచున్నా విదియే దీనివలన కలిగిన పరమలాభము. దీనిని
ద్రావి 'మేము తృప్తిపొందుచున్నాము' అనెను. ఈవిధముగ
ఋషుల మనస్సు సదా శ్రీకృష్ణగుణానువాదమందే లగ్నమై
యుండెను. కథ లన్నిటిని వినిన తర్వాత నొకదినమున ఋషుల
మనోగతభావములను దెలిసికొని, శ్రీ శౌనకుడు నూతుని
కొక యత్యంత యద్భుత ప్రశ్న మడిగెను. దాని వర్ణనము
యందు రాఁగలదు.

సో ర తా

కహీ కథా కమనీయ, శౌనకాది తేఁ నూతజీ ।

హర్షిత హోవే వోయ, భవభయ భంజన హోయసుని॥

అ ర్థ ము

నూతుఁడు శౌనకాది మహర్షులకు కమనీయ కథలను
జెప్పెను. ఆ కథలను విని వారి హృదయములు సంతసించెను.
సంసారభయము నాశమయ్యెను.

స ర్వో త్కృష్ట ప్ర శ్న

శ్లో॥ తత్ర తత్రాంజసాఽఽయుష్మక్

భవతా యద్వి నిశ్చితమ్ ।

పుంసా మేకాంత తః శ్రేయ

స్తన్నః శంసితు మర్హసి॥ *

చ ప్ప య

పథే శాస్త్ర ఇతిహాస పురాణాది సబ తుమనే।

కహీ కథా అతిమధుర సునీఁ శ్రద్ధాతేఁ సబనే॥

సబ శాస్త్ర ని ణో సార్ నూతజీ శీఘ్ర సునాఁ।

కృష్ణ చరిత కహి పుణ్య ప్రేమ పీయాష పిలాఁ॥

శాస్త్ర జ్ఞాన పయజమాకే, దధి మధి సార జనాఇ దో।

ఖట్టో మర్తా పృథక్ కరి, మక్థ్ మధుర చఖాఇ దో॥

అ ర్థ ము

నీవు సమస్త శాస్త్రేతిహాస పురాణాదాలను జదివి,
అతిమధురముగఁ గథలు చెప్పితివి. అందఱు శ్రద్ధతో వినిరి.
ఓ నూతా ! సమస్త శాస్త్రముల సారమును శీఘ్రముగ విని
పింపుము. కృష్ణచరిత్రమును జెప్పి, పుణ్యప్రేమామృతమును
ద్రావింపుము.

* ఓ ఆయుష్మంతుఁడవగు నూతా ! నీవు సమస్త శాస్త్రములలో
మానవ కల్యాణము కొఱకు, ఎప్పుడును వ్యర్థముకాని యమోఘ సాధన
మును సరళముగా సర్వసమ్మతముగాఁ దెలియఁదగు నా సర్వోత్తమ సాధ
నమును మాకు తెలుపవలయును.

శాస్త్రజ్ఞాన మను పాలను తోడుపెట్టి, పెరుగును జిలికి సారమును దెలియఁ జేయుము. పుల్లని చల్లను వేలు చేసి, మధురమగు వెన్నను రుచిచూపుము.

మానవుఁడు విని విని వేసారినప్పుడు వాని మనస్సులో సారవస్తువును దెలిసికొనవలె నను జిజ్ఞాస కలుగును. ఆతఁడు సర్వోత్కృష్ట సారాతిసార తత్త్వమును దెలిసికొనుట కువ్విల్లారుచుండును. పరస్పరము అనుకూల ప్రతికూల విషయములను విని సాధారణుల చిత్తము భ్రమలోఁ బడిపోవును. వారిది చేయుదుమా, అది చేయుదుమా యని యాలోచించుచుండురు. చివరకు వివాద విషయములను విడిచి, సర్వ సమ్మత సిద్ధాంతమును వినుటకు వ్యాకులపడు చుండురు.

ఇది యంతయు నాలోచించి తెలిసికొనియే శ్రీ శౌనక మహర్షి సూతుని సర్వోత్కృష్ట సారవస్తువును గుఱించి ప్రశ్నించెను. శౌనకుఁడు 'మహాభాగుఁడ వగు నో సూతా! పరమ బుద్ధిమంతుఁ డగు నీ తండ్రి మాకు పరమ చిత్ర విచిత్ర కథలను వినిపించుచుండెడువాఁడు. వాటివలన మాకు మనోరంజనమును గలుగుచుండెడిది; జ్ఞానాభివృద్ధియు నగుచుండెడిది. లోమహర్షణుని జ్ఞానమున కంతులేదు; ఏలనన నీ తండ్రి భగవదవతారమగు వ్యాసమహర్షి సేవ చిరకాలము చేసి, వారి వలన జ్ఞానమును బొందెను. ఆ సమస్త జ్ఞానము కఠినసేవలు చేయకయే బలరాముని కృపచేతను, ఈ ఋషుల యొక్క అనుగ్రహము చేతను అనాయాసముగ నీకుఁ బ్రాప్తించినవి. నీవు సమస్త శాస్త్రములను చదివితివి; వింటివి. నేఁడు మేము నిన్నొక పరమోత్కృష్టమైనదియు, సారాతిసారమైనదియు

నగు నొక ప్రశ్న నడిగెదము. నీవు దానిని సమాహిత చిత్తముతో విని, దానికి సరియైన ప్రత్యుత్తరమిమ్ము.

చూడుము. శాస్త్రము లనంతములు. వాటి కావలి యొడ్డు లేదు. జ్ఞాన భండార మగాథ మైనది. ఎవ్వఁడును దానిని దాటజాలఁడు. ఋషులనేకు లున్నారు. అందఱు తమ తమ యనుభవానుసారముగ ననేక సుందర సాధనములను చెప్పిరి. కొన్ని సాధనలు చూచుటకు పరస్పర మొకటొకటి విపరీతముగఁ దోచును. ఒక్కొక్కప్పు డనేక విషయములను విని చిత్తము విభ్రమములోఁ బడిపోవును. ఇంతవఱకు మే మడిగినవాటికి నీవు శాస్త్రానుసారముగఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చితివి. పాద్య సంబంధమైన కథల నడిగినప్పుడు నీవు వాటినే వినిపించితివి. ఇప్పుడు మేము నీపైన భార మిడుచున్నాము. సమస్త శాస్త్రములను జదివి నీవు తెలిసికొనిన సర్వశ్రేష్ఠ సారమును మాకు వినిపింపుము. అనధికారికి పొరపాటున నైన నుపదేశింపరాదనియు, అడుగనిది యెవ్వరికి చెప్పరాదనునదియు నిజమే; కాని తనకు భక్తులైనవారికిని, తనయందు ప్రేమ గలవారికిని, తాను జెప్పినట్లు వినువారికిని వారికి హితమగు వాక్కుల నడుగక పోయినను తనకుఁదానే చెప్పవలెను. చివరకు మే మడుగుచున్నాము. మీ మీఁదఁ బ్రేమ నుంచుచున్నాము. నిన్ను సత్కరించు చున్నాము. కావున నీవు మాకు నీ మనస్సులో విషయమును దాచిపెట్టరాదు. నేఁడు సమస్తమును స్పష్టముగ యథార్థ విషయమును జెప్పము.

నేను వినినదియు, జదివినదియు నున్న దున్నట్లు మీకు చెప్పితిని. సారవస్తువు సంగతి నాకేమి తెలియు నని నీ వనుటకు వీలులేదు. అట్లనిన నొప్పుకొనము. ఏలననఁగా నీమీఁద వ్యాసభగవానునకు బాల్యకాలము నుండియుఁ గృప కలదు. ఇతర ఋషులుకూడ నీయెడలఁ బ్రేమ వహింతురు. అందఱును నీకు తమ యాంతరంగిక భావములను జెప్పుదురు. నీవు స్వయముగఁ గూడ మిక్కిలి బుద్ధిమంతుడవు. నీవు కూడ అన్నిటిని జదివియు, వినియు నన్నిటియొక్క యంతిమ సారమును బిండియుండవచ్చును. ఆ సారమును నేఁడు మాకు వినిపింపుము.

నీవనవచ్చును— మహారాజా ! మీరు తొందరపెట్టెదరెందులకు ? వినుచు వెళ్ళుఁడు, చివరకు సారము దాని కదియే మనస్సునకు రాఁగలదు. కాని అన్నా ! ఇంత వ్యవధియేది ? అందులో విశేషించి కలియుగములోని జీవుల దగ్గఱ మన యీ యజ్ఞములోఁ గాలముయొక్కయు, కలియుగముయొక్కయు, మృత్యువుయొక్కయు బాధ లేమియు లేకున్నను, మనము వెరుక ముందు లాలోచింపవలయును. ఇఁక ముగిదు కలియుగములో మిక్కిలి క్రూరకర్మ చేయువాడును, మందమతు లగు మానవులు పుట్టెదరు. రాత్రింబవళ్ళు సంసార ప్రపంచములోనే వ్యాప్తులై యుందురు. వారికి పరమార్థ చింతనమునకు సమయమే చిక్కదు. జీవు లందఱు నల్పాయుష్కులుగ నుందురు. ఎక్కువ కాలము శరీరభరణ పోషణమందును, కుటుంబ చింతలోను గడచిపోవును. వారు సమస్త శాస్త్రములను శ్రవణ మననములు కావించి తమ

బుద్ధిచే సారాసార నిర్ణయము కావింపజాలరు. అదియును గాక, “శ్రేయాంసి బహువిఘ్నాని” ప్రతి సాధనలోను, ప్రతి కార్యములోను గొప్ప గొప్ప విఘ్నములు, వివిధములగు నుపద్రవములు కలుగుచుండును. ఆ కలియుగ జీవుల బుద్ధి కూడ మిక్కిలి విశాలముగ నుండదు. స్వాభావికముగా వెంటనే యేదైన విషయములో సర్వసమ్మత నిర్ణయముగూడ కఠినమగును. కాబట్టి నీవు ఈ విషయ మీ శాస్త్రములో నిట్లు వ్రాయఁబడిన దని మాకు చెప్పవలదు. వ్రాసినమాట నిశ్చయమే. దాని నింతవరకు వినుచునే యుంటిమి. ఇప్పుడు నీవు నీ మనస్సుచే శాస్త్రరూప మగు పెరుగును జిలికి చక్కనిది, స్వచ్ఛమైనది, సుగంధము కలిగినది, స్వాదిప్తమైనది, శుభ్రమైన దగు నవనీతమును మాముందు పెట్టుము. దానిని దినుటచే జిహ్వాయుఁ దుష్టి చెందవలెను; శరీరముకూడ పుష్టి చెందవలెను; ఆకలి తీరవలెను. ఇప్పుడు మాకు పాలు, పెరుగు, మజ్జిగ వీనియందు రుచిలేదు. వెన్నను పాల నుండియే తీయుదు రని మాకు తెలిసినను, తీయుటలోఁ గల చాతుర్యముచే దానిలో నన్నిటికంటె నధికరుచి యుండును. ఆ వెన్ననైనను అందఱు తీయలేరు. ఇట్లనుచున్నామని నిన్ను శాస్త్రవిరుద్ధ వాక్యములను జెప్పమనుటలేదు. నీవు శాస్త్ర విషయములనే చెప్పుము. కాని యిప్పుడు విస్తారముగ చెప్పవలదు. సారవిషయమును సంక్షేపముగఁ జెప్పుము. మేము దీనికై మిక్కిలి యుత్సుకులమై, శ్రద్ధావంతులమైయున్నాము. కావున నిప్పుడింక నాలస్యము చేయవలదు, దానిని వినిన

మా రోమరోమము బ్రసన్నమగును. మాకు పరశాంతి ప్రాప్తించును.

“మీరుకూడ సమస్త శాస్త్రములను శ్రవణము చేసి తిరి. మీరు సర్వసాధన సంపన్నులు. సర్వదా శాస్త్రచింతన మందును, సత్సంగమందును కాలమును గడుపుచున్నారు. మీరుకూడ కొంతసారము గ్రహించియుండవచ్చును. అన్నిటి కంటె శ్రేష్ఠమైన దేదియని మీరు నిశ్చయించినారో ముందు మీరు చెప్పుడు. మీ కేవలము వధిక రుచికరముగఁ దోచు చున్నదో దేనిని వినిన మీ హృదయము హర్షము చెందు చున్నదో ప్రేమతరంగములు దేనిని శ్రవణము చేయుటచే నధికముగ లేచుచున్నదో అట్లే మీరు నా నిర్ణయముకూడ వినుడు. నా నిర్ణయము మీ నిర్ణయ మొకేరీతిగ నున్నచో మీ రిప్పుడు సమస్త యితర విషయములను వీడి, దానిని జెప్పు” డని మీ రనవచ్చును.

సూతా ! నేనుమాత్రము ‘శ్రీకృష్ణ’ అనున దొక్క టియే సారమని గ్రహించితిని. శ్రీకృష్ణ అనఁగా నేమి యని మీరనవచ్చును. కృష్ణ అనఁగా ‘నలుపు’ అయితే నలుపు రంగు సారమా? ‘కృష్ణ’ అను రెండక్షరముల నామము సారమా? కనుక సూతా ! నామమునకు నామికి పరస్పర మేమియు భేద ముండదు. “ఉగ్రశ్రవుఁ” డనఁగానే మా సమ్ముఖమునకు ఉగ్రశ్రవనూతుని సౌమ్యమూర్తి వచ్చును. భగవంతుఁ డీ ప్రాకృత నామరూపముల కతీతుఁ డనుట సత్యమే. ఆతఁడు మాయిక జగచ్ఛీమలో నాబద్ధుడై లేడు, కాని యాతఁడు సరరూపమున నవతరించినప్పు డాయన

యొక్క యచింత్య దివ్యకర్మలు సర్వదా నలౌకికములుగ నుండును. వాటిని వినుటచేతనే సంసారమును దాటించుటకు సమర్థము లగును. సాక్షాత్తుగ భగవంతుఁడగు శ్రీహరి భూమియందు దేవకీ వసుదేవులకుఁ గొడుకై యవతరించి దివ్యమానుషీయ క్రీడలను జరిపినాఁడని మేము వినియుంటిమి. ఆ కమనీయక్రీడలను నీవు శ్రద్ధాళువులగు మా సమ్ముఖమునఁ జెప్పము. శ్రీకృష్ణలీలా స్వారస్యము, మాహాత్మ్యము అనంతము. కేవల మాతని నామము ననిచ్ఛాపూర్వకముగ నై నను ఉచ్చరించినట్లైన, అట్టివానికి సమస్తపాపములనుండి ముక్తినిచ్చి పరమపదమును బ్రాప్తింపజేయు నంతటి శక్తి దానికి కలదు. ఆ శ్రీహరి కాలునకుఁగూడ కాలుఁడును, మృత్యువునకుఁ గూడ మృత్యువును, భయమునకుఁ గూడ భయమును గలిగించువాఁడు.

మీ రాయన నామ, లీలా, గుణ, కీర్తనముల కింతటి పట్టుదల బూనెదరేల యనవచ్చును. అట్లు మే మనుటేమి? గొప్ప గొప్ప బుద్ధిమంతులు, విద్వాంసులు, ఋషులు, మహర్షులు వేయేల నందఱు నాయన దివ్యకర్మలను గూర్చి చెప్పిరి. ఏలననఁగా నాయన మహిమ అనంతమైనది. ఆయన సంపూర్ణ శ్రీయంగ మహిమ మట్లుంచుఁడు. ఒక్క యంగము తాఁకుటచేఁ గలుగు మహిమనే విచారించుఁడు. శారీరకముల దోషములున్నను, క్షుద్రపాతకములు, ఉపపాతకములు, మహాపాతకములు వీనిచేఁ గూడినవాఁడైనప్పటికిని వాఁడు శుద్ధిబొందుట కెచ్చటి కేగును? శ్రీ గంగాదేవిని శరణు

చొచ్చును గదా ! గంగాజల స్వర్ణమాత్రముననే ఘోరాతి
 ఘోర పాపములైనను క్షణకాలములో నశించిపోవును. గంగ
 స్వర్ణమునకు నిచ్చెన. పాపమును తెగగొట్టుటకు ఉలి. ఈ
 నామము మొదటినుండియు ప్రపంచములో సర్వత్ర ప్రసి
 ధము. శాస్త్రములలో గంగామహిమను గూర్చి సర్వత్ర
 చాల విస్తారముగ గానము జేయఁబడినది. ఎవఁడైన నెంత
 దూరదేశములోనైన నుండుఁగాక; వాఁడు మరణించినచో,
 వాని అస్థి నేదోవిధముగ వచ్చి గంగలోఁ బడెనా, వాఁడు
 సమస్త పాపములనుండి విడివడి స్వర్ణమునకుఁబోవును. ఇంతటి
 మహిమ కలిగిన గంగయేమిటి ? భగవంతుని కాళ్ళు కడిగిన
 నీరు. పూర్తిపాదములుకూడ కాదు. శ్రీచరణముల యొక్క
 ఒక్క అంగుష్ఠము తాకుటచేతనే బ్రహ్మాండ కటాహమును
 భేదించుకొని, యీ త్రిపథగామిని మూఁడు లోకములను
 వ్యాపించెను. కేసల మంగుష్ఠము మాత్రము తగులుట చేతనే
 భగవతీ భాగీరథికి యింతటి గొప్ప మహిమ కలిగెను. ఇంక
 నత్యంతశుద్ధి చెంద నుత్సహించువాఁడా ప్రభుని త్రైలోక్య
 పావనమగు యశము నేల వినరాదు ?

నిర్గుణమునకు జ్ఞానము, కాని భగవంతుని సగుణ
 రూపమందు భక్తియుండును. వానికి శ్రద్ధతో సేవాపూజలు
 కావింతురు. ఆయన దివ్యగుణములను గానము చేయుదురు.
 ఆయన త్రైలోక్య పావన నామముల నున్నట్లులైన ప్రేమ
 పూర్వకముగ నుచ్చారణ చేయుదురు. దీనివలన హృదయ
 గ్రంథులన్నియు వికసించును. సమస్త సంశయములు దూర
 మగును. సమస్త విధముల పుణ్య పాపకర్మలు క్షీణమగును.

కావున నా యాత్మారామ, లోకాభిరామ, సర్వైశ్వర్య సంపన్న వాసుదేవ భగవానుని కథలను నీవు మాకు వినిపింప వలయును.

“వందలకొలది సంవత్సరములనుండి మీ రిదే వినుచు న్నారు. ఇన్నాళ్ళనుండి వినుచున్నను మీకు తృప్తి కలుగ దేమి?” అని మీ రనవచ్చును. అన్నా, ఇది తృప్తిచెందు వస్తువు కాదు. ఇది యెటువంటి రసమనఁగా దీని నెంతగాఁ ద్రావుచుండిన నంతగా కోరిక పెరుగుచుండును ఇంక ప్రావం చిక విషయములను దీసికొనుఁడు. దేనిలో క్షణికము, ఆభాసమాత్ర సుఖ మున్నదో, అట్టిదాని నొక్కసారి భోగించిన, మరల కోరిక పెరుగును. ప్రతి దినము పదార్థముల నుపయోగించుచుండినను మఱునాఁడు మరల దానినే యుప భోగింప నిచ్చు కలుగును. ఇంక నిదియూ పరమ మధురాతి మధుర రసము. ఇంకొక టేదియైనను బాగుగాఁ దృప్తి కలుగునేమో. కాని సూతా! మేము నీతో సత్యము పలుకు చున్నాము. దీనివలన మాకు దృష్టి కలుగలేదు. కలుగుట లేదు. ఇంక ముందు కలుగఁబోదు. ఇప్పు డింక నీవు ఆ మాటలను ఈ మాటలను వదలి కేవల మవతార చరిత్రలనే చెప్పుము. ఈ చరిత్రము పదపదమందు మధురముతో నిండి యున్నది. ఈ రసము నెంతగా గ్రహించిన నంతగా లోభము పెచ్చుపెరుగును. కావున నీవు మాకు కృష్ణ కథనే వినిపించుము. కేవలము కృష్ణచరిత్రనేకాదు, యాతని యన్నయగు బలరాముని చరిత్రను గూడ వినిపింపుము. ఏలననఁగా నాతఁడు గూడ నాయన రూపమే. ఆతడు నవతారమూర్తియే.

ఒంటరిగా నాతఁడు క్రీడించనేలేదు. అన్నదమ్ము లిద్దరు ఒక సంవత్సరము తేడాతోఁ బుట్టిరి. తోడుగాఁ బెరిగిరి; పోరాటములయం దెల్లడ తోడుగా నుండిరి; తోడుగాఁ దమ స్వధామమునకు వేంచేసిరి. కావున సోదను లిద్దర లలిత లీలల నాస్వాదింపఁజేయుము. ఇద్దర గుణములను గానము చేయుము. ఇద్దర చరిత్రలను చక్కెర బెల్లములతోఁ మిలిత మైన పాకమును రుచి చూపినట్లు రుచి చూపింపుము.

ఇది యింత స్వాదువు, సర్వహితకారి, సుందరమగు చరిత్ర యగుచో, మారిక్కడ ఏకాంతమునఁ గూర్చుండి, యొంటరిగా నేల యాస్వాదించుచున్నారు. ప్రపంచములో సంచరింపుడు; ఉపన్యాసము లీయుఁడు; సభలు చేయుఁడు; అందఱకు నెఱుకపఱచుఁడు. ఒంటరిగా మిమ్ములను మీ రుద్ధరించుకొను టేమిటి? అందఱ నుద్ధరింపుఁ డని మీ రన వచ్చును.

అయితే సూతా! నీవు చెప్పనది నిజమే; కాని ఇప్పుడు ఘోర కలికాలము వచ్చిపడినది. ఈ కఠిన కరాళ కలికాలమును దాటుట చాల దుష్కరము. దీనిని సామాన్యులు దాటలేరు. జీవులయొక్క స్వాభావికప్రవృత్తి విషయములం దుండును. ధర్మపాలనమునకు సహిష్ణుతా సాహసము లుండవలయును. వివిధములగు క్లేశముల సహించుటకు మానవుఁడు సిద్ధపడి నప్పుడు ధర్మపాలనము జరుగును. అధర్మప్రవృత్తి పరలోకములో వాని కది యెంత అనిష్టకారి యైనను, చూచుట కాకర్షణీయముగను, సరళముగను

దోచును. అధర్మమందు ప్రవృత్తి చెందువాడు “పరలోకము నెవడు చూచినాడు. ముం దిక్కడ ఆనంద మనుభవించిన దర్వాత చూడవచ్చును” అని భావించును. ఈ విధముగ విషయము లందు నిమగ్నులై జీవులు సంసార సాగరమందు మునిగి తేలుచుందురు. కాని భగవంతుడు మమ్ముల నీ సాగరములో మునిగిపోవువారలను రక్షించెను. ఏలనన దీనిని దాటించుటకు కర్ణధారునిగ నిన్ను చేసి పంపించెను. నీవు మాకు భగవచ్ఛ్రితలను వినిపించుచున్నావు. ధర్మోపదేశము చేయుచున్నావు. ధర్మరక్షణ చేయఁగలవాఁడా శ్రీహరియే. ధర్మమునకు హాని కలిగినప్పు డెల్ల సాధుపురుషులను రక్షించుటకును, దుష్టప్రకృతి గల పురుషులను వినాశము కావించుటకును నానారూపములతో నాతఁ డవతరించును. వాసుదేవుఁడు, నందనందనుఁడు, సంకర్షణుఁడు మొదలగు రూపములతో మిక్కిలి సావధానముతో రక్షించుచుండును. ఆయన స్వధామమునకు వేంచేసిన తర్వాత ధర్మముగతి యేమైనదో అదికూడ మీరే చెప్పవలయును.

నూతా ! ఇప్పుడు మే మీ పుణ్యస్థలమును వదలి పెట్టి యెక్కడకు పోదుము ? ఎవరి కుపదేశింతుము ? ఎవరైన వినువా రుండిన నప్పు డేదైనఁ జేయవచ్చును. కుత్తుక వఱకు దుర్వాసనకూడిన జలము బాగుగాఁ ద్రావిన తర్వాత వాని ముం దెట్టి మధుర శీతల గంగాజలము నుంచినప్పటికిని దానిని ద్రావుటకు వాని కిష్టముండదు. ఆకలికి మించి పొట్టనిండ భోజనము చేసినవాని ముం దెన్ని రుచ్యములగు పదార్థములైన నుంచుఁడు; వాడు తిననే తినలేడు. ఈవిధముగ నీ

సాంసారికులు విషయములలోఁ గట్టుపడియున్నారు. వీరు తమ మనస్సులను వివిధములగు విషయములతో నింపుకొని యున్నారు. అందువలన వీరికి భగవన్నామ గుణకీర్తనము, భగవత్కథా శ్రవణము చేయవలెనను గోరిక యుండనే యుండదు. వినఁ గోరిక లేనివారికి చెప్పుట తమ కాలమును దురుపయోగము కావించుకొనుటయే అందువలన మే మెచ్చుటకును రాము; పోము. గోరిక గలవా రిచ్చటికే రాఁగలరు. నూ యీ భగవన్నామ గుణకీర్తన రూప మగు సత్ర ద్వార మందఱకు తెఱవఁబడినది. ఎవరైనను వచ్చి భగవన్నామ కథను వినవచ్చును. ఎవరికిని నిషేధము లేదు. దేశ, కాల, జాతి, వర్ణబంధనము లేదు. అందువలననే కలి వచ్చినదని తెలిసికొని, మే మీ వైష్ణవ క్షేత్రమందు దీర్ఘసత్ర దీక్షను గైకొని, భగవత్కథ కొఱ కవకాశము కల్పించుకొని కూర్చుండి యున్నాము. ఇప్పు డింక మీరు మాకు సర్వోత్కృష్ట సారాతిసార తత్త్వము నుపదేశింపుఁడు.

చ ప్ప య

కలియుగ ఆయో జాని ఆని బైతే వర బనమే ।

విష్ణు బతా ఈ బాట్ చక్రలే ఆయో ఛిన మే॥

జాని వైష్ణవక్షేత్ర యజ్ఞ కీ దీక్షా లీ స్థి ।

కృష్ణకథా నితసునేఁ నబని శుభ సమ్మతి కీస్థి॥

సూత ! జగతతేఁ మోరి ముఖ, కృష్ణ చరణ మేఁచితదియో ।

కృష్ణకథా కలిమలహరని, కహీ కృపా కరి హిత కియో ।

అర్థము

కలియుగము వచ్చినదని తెలిసికొని, విష్ణువు చెప్పిన బాటను చక్రము తీసికొనివచ్చిన యీ వనములోఁ గూర్చుంటిమి. ఇది వైష్ణవక్షేత్రమని యజ్ఞదీక్ష గైకొంటిమి. నిత్యము శుభమైన కృష్ణకథను వినవలెనని అందఱు మంగీకరించితిమి.

ఓ నూతా ! జగత్తుకు విముఖులను గావించి శ్రీకృష్ణ చరణము లందు చిత్తము నుండునట్లు చేసితివి. శ్రీకృష్ణకథ కలిమలమును హరించునది. నీవు దానిని జెప్పి హితమును కావించితివి.

ప ర మ ధ ర్మ ము

శ్లో॥ స వై పుంసాం పరోధర్మో
యతో భక్తి రథోక్ష జే
అహైతుక్య ప్రతిహతా
యయాత్మా సంప్ర సీదతి॥*

శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౨ అ. ౬శ్లో.

చ ప్ప య

పరమ ధర్మ హై యహీ భక్తి భగవత మే హోవే ।

హోవే హర్షిత హృదయ మలినతా మన కీ ఖోవే ।

హేతు రహిత నిష్కామ భక్తి అతి పరమ సుహాక ।

సబ శాస్త్రని కో సార్ యహీ మేరే మన భాక॥

శౌనకజీ ! సచ్ సచ్ కహూ, సబసంతని సమ్మత యహీ ।

భక్తి భనీ భాగీరథీ, విషయ వాసనా విష కహీ॥

అ ర్థ ము

భగవంతునియందు భక్తి కలుగుటయే పరమధర్మము. ఈ భక్తి వలన హృదయము హర్షోత్ఫుల్ల మగును. మనో మలినములు పోవును. అహైతుకమగు నిష్కామభక్తి ఉత్తమ మైనది. అదియే శోభించును. సమస్త శాస్త్రముల సార మిదియే నని నా మనోభిప్రాయము.

*దేనివలన సధోక్షజుఁ డగు వానుడేవుని యందహైతుకము నవ్యభి చారి యగు భక్తి కలుగునో, దేనివలనఁ దన యంతరాత్మ ప్రసన్న మగునో అదియే మానవులకు సర్వశ్రేష్ఠమైన ధర్మము.

ఓ శౌనకా! సత్యము చెప్పుచున్నాను. భక్తి భాగీ
రథిగాఁ జెప్పఁబడినది. అది యుండిన నిక విషయవాసనా
విష మెచ్చట యుండును? ఇదియే సమస్త సాధుమహాత్ముల
యొక్క యభిప్రాయము.

ప్రపంచములో గొప్ప గొప్ప విద్వాంసు లగు వక్తలు
చాలామంది దొఱకుదురు. కాని శ్రద్ధావంతు లగు నిజమైన
శ్రోతలు కూడ మిక్కిలి దుర్లభులు. ఉపదేష్టకు మేధావి
విషయమును దెలిసికొనఁగలుగు బుద్ధిమంతుఁ డగు శ్రోత
దొఱకెనా యాతఁడు తన హృదయ కవాటమును దెఱచును.
వాని కేమియు దాపరిక ముండదు. చంద్రకాంతిలో చంద్ర
కాంతమణి ద్రవించి నట్లు శ్రద్ధావంతుఁ డగు శ్రోత సముఖ
మున వక్త వాక్కు ప్రకాశించును.

శౌనకుని యిట్టి యైకాంతిక రహస్యమయ ప్రశ్నను
విని హర్ష కారణమున సూతుని వెండుకలు నిక్కపొడిచెను.
ఆతని నేత్రములు రెండును బ్రేమాశ్రువులచేఁ దడిసిపోయెను.
హృదయ కళిక వికసించెను. ముఖము ప్రసన్నమయ్యెను.
కంఠము గద్గద మగుటచే చాలసేపటివఱ కేమియు మాట
లాడఁజాలక పోయెను. ప్రేమవేగము కొంచెము తగ్గిన
తర్వాత నాతఁడు చేతులు జోడించి మిక్కిలి ప్రేమతో
“ఋషులారా! మీరు తప్ప ఇంకెవ రడుగఁజాలని యద్భుత
యతాకిక ప్రశ్న నడిగితిరి. నేఁడు మీరు నన్నుఁ గృతార్థుని
గావించితిరిఁ నేను మలినమతి నగుటచే, దీనికి యథార్థమగు
ప్రత్యుత్తరము నీయఁజాలకున్నాను. నేను జెప్పిన దేకొద్ది

యైన నుండిన, దానిని నా గురుదేవుని కృపవలనఁ జెప్పెదను. నా తండ్రి వ్యాసభగవానుని కడ సమస్త పురాణేతిహాసముల సధ్యయవము కావించెను. నేను సమస్త శాస్త్రములను నా తండ్రివలన వింటిని. కాని సారాతిసార తత్త్వమును నేను వ్యాససందనుఁ డగు శుకునివలన వింటిని. కావున నాతఁడే నా యజ్ఞానమును నాశము చేసిన గురుదేవుఁడు. నే నేది చెప్పినను ఆయన కృపాప్రసాదముచేతనే చెప్పెదను. గురు కృపవలననే మానవుఁడు సమస్తము చేయఁగలుగుచున్నాఁడు. గురుకృపవలన మూగవాఁడు కూడ ఉపన్యాసము చెప్పఁ గలడు. కుంటివాఁడు కొండను దూకఁగలఁడు. నా సర్వస్వము శ్రీ శుకదేవుఁడే. ఆయన పాదపద్మములకు వందనము కావించి, అనంతరము నేను శ్రీమన్నారాయణునకు, నరునకు, నరోత్తమునకు, సరస్వతీదేవికి, నా గురువునకుఁ గూడ గురువైన వ్యాసభగవానునకు వందనము కావించి మీ ప్రశ్నకు సరియైన సమాధానము చెప్పెదను.

మీకు శంకేమి యుండఁగలదు? మీరు సర్వశాస్త్ర నిష్ణాతలు. సారాసార మర్థము బాగుగాఁ దెలిసికొనఁగల వారు. మీరీ ప్రశ్నము లోకకల్యాణము కొఱకు చేసితిరి. మీరు నన్ను నిమిత్తమాత్రునిగఁ జేసి ప్రపంచమునకు వెల్లడి చేయఁగోరుచున్నారు. మీరు ఋషిముఖమునఁ బ్రకటము చేయక సూతముఖమునఁ జెప్పింపఁ గోరుచున్నారు. అన్నియు మీ ముఖములే. యంత్రముయొక్క ముఖము యంత్రయధీనము. మీ కెట్టి భావములు కావలయునో వాటిని యీ యంత్రము ద్వారా ప్రకటింపఁ జేతురు. ప్రపంచములోఁ జెప్పఁదగినది

శ్రీకృష్ణకథయే. దానిని తప్పితే ఇంకఁ జెప్పటకుఁ గూడ యేమున్నది? అందువలననే మీరు కృష్ణకథను జెప్పింపఁ గోరుచున్నారు. కల్యాణకాంక్షికి ఇంతవఱకు కృష్ణకథవలన తృప్తిపొందలేదు, పొందలేదు. ఇందులో శ్రోత వక్తల కిద్దరకు సంతృప్తము కలుగును. అందువలన నామన స్సత్యం తాహ్లాదకరముగ నున్నది. నేను మీ పరమపావన ప్రశ్నకు ప్రసన్నతాపూర్వకముగఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చెదను. మీరందఱు సమాహిత చిత్తులరై వినుఁడు.”

“మునులారా! భగవంతుని చరణములం దహైతుక నిష్కామభక్తి కలిగినచో సమస్త ఇహపరలోక కార్యములన్నియు నెఱవేఱునను నీ సారవాక్యమును వింటిని, తెలిసికొంటిని. హృదయములో భగవంతుఁడు వాసము చేసెనా, ఇంక కామక్రోధములను ననుదు లెట్లుండఁగలరు? సమస్త దుఃఖములకు మూలకారణము ‘కామము’. మొట్టమొదట హృదయములో విషయభోగేచ్ఛ కలుగును. విషయభోగము ప్రపంచములో నెంత యపర్యాప్తమో తెలియునా? సమస్త ప్రాణుల విషయ మెందుకు? సమస్త విషయసామగ్రి నొకే పురుషునకిచ్చినను, అవన్నియుఁ గలిసియు నొకవ్యక్తిని తృప్తిఁ బొందింపఁజాలవు. ఇంక నసంఖ్యాకులగు పురుషుల వాసనల నన్నిటిని నిరంతరము తీర్చుట యసంభవము. మనము కోరినవస్తువు లభింపకపోయెనా, హృదయములో ఝోభముత్పన్నమగును. ఆఝోభమే చిత్తప్రసన్నత నంతను నాశము కావించును. ప్రపంచములో దీనిచే మానవుల చిత్తము సదా ఝోభము చెందుచుండును. అందఱు నేదో చింతకు వశీ

భూతులై చింతితు లగుచుందురు. వారి మనస్సంతోషము వినష్టమై పోవును. హృదయమంతయు భక్తిభావముతో నిండి పోయెనా, ఇంక జింత యుండఁజాలదు. అందుకనియే భక్తులెల్లప్పుడును ప్రపుల్లచిత్తులుగ నుందురు. వారు భగవత్ప్రేమలో నేడ్చినను వారికాంతి తరుగదు. ఇంతేకాదు, వారేడ్చునపుడు ముఖము కమలమువలె మిగుల వికసించి దర్శనీయముగఁ గానఁబడును. ఈ భగవద్భక్తి రూపానుష్ఠానమును మొదలుపెట్టుట చేతనే గొప్పగొప్ప దుఃఖములనుండి మానవుఁడు ముక్తుఁడగును.

‘సంసారములో నుండి మేము భక్తిచేయుద మన్నను జ్ఞాన వైరాగ్యములు కలుగవుకదా ! దానికి శమదమాది షట్క సంపత్తి కావలెనుకదా ! గృహత్యాగ మావశ్యకము గదా’ యని మీరు ప్రశ్నింపవచ్చును. ఈ మార్గములో నవి అక్కఱలేదు. రాజు ముందు వెళ్ళుచుండిన, నాయన సేవకులు స్వయముగ నాయన వెనుకనే వెళ్ళునట్లు, నిష్కామభక్తి కలిగిన తర్వాత జ్ఞాన వైరాగ్యములు తమకుఁదామే వచ్చును. జ్ఞాన వైరాగ్యములు భక్తికి పాలుత్రాగు పసిపాపలు. అవి తల్లిని వదలి యెచ్చటికి పోగలవు ?

ఇంక త్రివర్గముల విషయమున్నది. ధర్మము చేయుటచే నర్థప్రాప్తి కలుగునని శాస్త్రములందు చెప్పఁబడినది. అర్థము వలన నింద్రియసుఖ మిచ్చునట్టి కామప్రాప్తి కలుగును. కామ్య పదార్థముల నుపభోగించుటచే నింద్రియజన్య సుఖము కలుగును. ఈ లోకములో నింద్రియసుఖము, పర

లోకములో స్వర్గసుఖము అనగా నిహపరలోక సుఖముల రెంటిని కావలెనని కామమును (కోరికను) వినియోగించినా దానిని ధర్మముగఁ బరిగణింతురు. భగవద్భక్తులకు శారీరక సుఖముండదు. ఉన్నను చాల కొలఁదిగ నుండుటను గాఁచుచున్నాము. వారు సాధారణముగ నిర్ధనులుగను, నకించనులుగను గనఁబడుచున్నారు. భగవద్భక్తియే పరమ ధర్మమగుచో ధర్మమునకు ఫలమైన నే యర్థము కలదో అది వాని కెక్కువగ నుండవలెను. ధర్మముచేఁ గలుగు నర్థప్రాప్తికంటెఁ బరమ ధర్మముచేఁ గలుగునది దానికంటె జెక్కువైనచో బాగే. లేకపోయిన భగవద్భక్తి పరమ ధర్మమని యెట్లునుకొనఁ గలుగుదుము? ఏలననఁగా ధర్మమునకు ఫలమైన నే యర్థము కలదో అది కనఁబడుటలేదు.

ఇట్టి సందేహము భ్రమాత్మకమే. ధర్మమునకు వాస్తవికఫల మర్థసిద్ధియే కాదు. ధర్మమునకు ముఖ్యప్రయోజనము భగవత్చరణారవిందములందు ప్రేమ కలుగుటయే. ఏ ధర్మానుష్ఠానమువలన ప్రభు పాదపద్మములందు ప్రేమ కలుగదో, ఏ ధర్మము భగవద్భక్తి సుత్పన్నము కావింపదో, ఏ ధర్మము వలన త్రైలోక్యపావనమును, ముని మనోహారిణియుఁ, గమనీయును నగు వాసుదేవుని కథలయందు రతి కలుగదో అది ధర్మమే కాదు, ధర్మాభ్యాసము. అది నిరర్థకపరిశ్రమయే. అది యూసరక్షేత్రమున నీరుపెట్టుట వంటిది. ధర్మతాత్పర్యము కృష్ణకథలయం దనురాగము కలుగు టొక్కటియే. ధర్మానుష్ఠానమును జేయుట అర్థము కొఱకు కాదు. దాని యుద్దేశ్య మొక్క మోక్షప్రాప్తి కొఱకే. ధర్మము ధర్మముకొఱకు

చేయఁబడును గాని కామముకొఱకు కాదు. ధనమునకు ఫలము కేవల కామోప భోగమునకు, ఇంద్రియ సుఖమునకే కాదు. ధనము భగవత్పూజనములో సదుపయోగము కావింప వలయును. విశేషధనమున్నయెడల మహారాజులకువలె వైభవముగ వాసుదేవభగవానుని పూజింపవలయును లేదా ఆయన పూజార్చనల కేర్పాటు చేయవలయును. పూజకొఱకు ఫల పుష్పద్యాన పనములను వేయించవచ్చును. దివ్యదేశములను మందిరములను నిర్మాణము చేయవలెను. భగవద్విగ్రహములను బ్రతిష్ఠింపవచ్చును. మిక్కిలి వైభవోపేతముగ నుత్సవములు చేయవచ్చును. భగవద్భక్తి ప్రసారము, ప్రచారము చేయించవచ్చును. ఇదియే ధనమునకు యథార్థోపయోగము.

అధర్మపూర్వకముగ నింద్రియతృప్తి కావించుటయే కామము కాదు. కామము ధర్మపూర్వకముగనే యుండవలయును. కేవలము ఋతుకాలములో, స్వభార్యతో, కేవలము సంతానోత్పత్తి కొఱకే, వంశమూలచ్ఛేదము కాకుండుటకుఁ గాను, ఇది సనాతనధర్మముగా నున్నది. కావున నీ భావము తోడనే, పితృఋణవిముక్తి కొఱకు పోవలయును. ఇంద్రియ విషయోప బుద్ధితోఁ బనికిరాదు. ఇది భగవత్ప్రసాద మను బుద్ధితో చేయవలయును. ఇంద్రియతృప్తి బుద్ధితోఁ జేసిన సదే విషయమగును. కేవలము భావనను మార్చుటయే అవసరము. తాను విషయ కింకరుఁడు కాక కేశవ కింకరుఁడు కావలయును. ఆ కేశవునే కొందఱు కృష్ణుఁడందురు, కొందఱు పరతత్త్వ మందురు. కొందఱు అవినాశి, అవ్యయ, అలఘు, అగోచరుఁడందురు. జ్ఞానులాయనను బ్రహ్మ మందురు. యోగులు

పరమాత్మ యని పిలుతురు. భక్తులాయననే భగవంతునిగ నెంచి పూజింతురు. ఆయన కొఱకే సమస్త కార్యములు చేయవలెను. ఇదియే త్రివర్గముల ఫలము.

కేవలము యశః ప్రతిష్ఠకొఱకు, లక్ష్మీకొఱకు వర్ణాశ్రమ ధర్మపాలనము చేసి, దానివలన శ్రీధరభగవానుని పాదపద్మముల నిరంతర స్మృతి కలుగకపోయినచో నది వాస్తవిక ధర్మముకాదు. మన చేష్టలన్నియు నందనందనుని కొఱకై యుండవలయును. ఇదియే పరమార్థము. ఇదియే సారాతిసారము. ఇదియే సర్వోత్కృష్ట సాధనము. ఇదియే మోక్షముకంటెఁగూడ మించిన పుగుషార్థము. భగవంతుని ప్రసన్నము కావించుటే వర్ణాశ్రమ ధర్మముయొక్క ప్రయోజనము.

‘ముఖ్యకర్తవ్యమేమి?’ యని మీరడిగితిరి. నేను మానవజన్మ యెత్తినందుకు ఏవిధముగనైనను, ఏ ఉపాయముచేనైనను, సమస్తవిధముల, సమస్తపద్ధతులచే మనస్సును బలాత్కారముగ విషయములనుండి తొలగించి వాసుదేవ భగవానుని లీలలను, గుణములను నిరంతరము శ్రవణముచేయుటే ముఖ్యకర్తవ్యమని తలఁచుచున్నాను. ఆయన మధురాతిమధుర నామములను, త్రైలోక్యపావన యశమును గీర్తింపవలయును. ఏకాంతములోఁ గూర్చుండి, సమస్త విషయములనుండి చిత్తమును దొలగించి యాతని భ్యాసమునే చేయవలయును. దొఱకిన ద్రవ్యముతో, సమస్త విధములగు సాధనములచే, సమస్త ప్రయత్నములచే నా పరమాత్మ పూజనము చేయవలయును.

శౌనకా ! నీవే యాలోచించుము. ఎవని ధ్యానమును ఖడ్గముచే సమస్త విధములగు క్లేశములు, సమస్త విధములగు చింతలు, సమస్త విధములగు బంధములు క్షణములోఁ గోయ బడునో, భవభయహారియు, మదన మురారియు సగు శ్రీహరి పాదపద్మముల నెవఁడు ప్రేమింపఁడు? ఎవని కాతని చరణారవిందములందు రతి కలుగదు? ఋషులారా! నేనిదియే సర్వశ్రేష్ఠసారమని తెలిసికొనుచున్నాను. ఇప్పుడింక మీరేమి విసఁగోరుచున్నారు? దానిని మీరు నాకు చెప్పఁడు. ఇప్పుడు నామనస్సతి ప్రఫుల్లితమైనది. మీరు దేనినడిగిన దానికి నేను ప్రత్యుత్తర మొసంగెదను.” అనెను.

చ ప్ప య

క థా శ్రవణ నితకరేఁ శ్రవణవేహీహౌఁ సుఖకర్ ।

వాణి విమల వహీ కృష్ణ కీర్తనమేఁ తత్పర్ ॥

మన మోహన మేఁ మితే సతత హరి చరనని సేవే ।

కర్మ కరే జోకభూ కృష్ణ అర్పణ కరి దేవే॥

ధ్యాన ఖడ్గసే కర్మకీ, గ్రంథి కతరతే తీక్ష్ణ అతి ।

జినకో యశ సావన పరమ, కోన కథామే కరహిరతి॥

అ ర్థ ము

ప్రతినిత్యము శ్రీహరి కథాశ్రవణము చేసిన చెవులే చెవులు. అది సుఖకరమైనది. శ్రీకృష్ణ కీర్తనములోఁ దత్పరమైన వాళ్ళే విమలవాక్కు. మన మోహముని గలిసికొని నిరంతరము శ్రీహరి చరణములను సేవింపవలయును.

ఏ కొంచెము కర్మ నొనర్చినప్పటికిని దానిని శ్రీకృష్ణున
కర్పింపవలయును.

అతితీక్షణమగు ధ్యానఖిడ్గముచే కర్మగ్రంథిని ఛేదింప
వలయును. ఎవని యశము పరమపావనమో అట్టివాని కథ
యందు ప్రీతి యెవరు చెందరు ?

భాగవతసేవ

శ్లో॥ వష్టప్రాయేష్య భద్రేషు
నిత్యం భాగవత సేవయా ।
భగవత్యుత్తమశ్లోకే
భక్తి ర్భవతి నైస్థి కీ॥*

(భాగవతము ౧ స్కం. ౨ అ. ౧౦ శ్లో.)

ఉ ప్ప య

భగవత భక్తి సహాయ భాగవత తే కమలావే ।

అజ అవ్యక్త అనాది సగుణ సాకార లభావే॥

వే అనంత అవతార అమిత లీలా విస్తారే ।

నామ, రూప, గుణ, ధామ జగత్ జీవన కూఁ తారే॥

జో ఇనకూఁ గావే సునే, నిత సేవన సుఖ సే కరే ।

భక్త భాగవత హౌఁ వహీ, కరత జగత పావన ఫిరే॥

అ ర్థ ము.

భగవద్భక్తికి సహాయమైనది భాగవతమనిపిలువబడును. అజుడు, నవ్యక్తుడు, ననంతుడు నైన పరమాత్మ సగుణ సాకారమును ధరించి యనేక అవతారముల నెత్తి అంతులేని లీలలను విస్తరింపజేసెను. అట్లాయన నామ, రూప, గుణ, ధామములు జగత్తులోని జీవితములను దరింపజేసెను.

* నిత్యము భాగవత సేవవలనను, భక్తుల సేవవలనను, అశుభవాసన లన్నియు సాధారణముగా శాశ్వతమగును. అప్పుడు తత్తమ శ్లోకుడైన నంద నందసుని యందు నిశ్చలమైన ప్రేమ భక్తి యుత్పన్నమగును.

దీని నెవఁడు గానము చేయుచున్నాఁడో, వినుచున్నాఁడో, నిత్యము సుఖముగ సేవించుచున్నాఁడో, వాఁడే భక్తుఁడు, వాఁడే భాగవతుఁడు. వాఁడు తిరిగి జగత్పావనము కావించును.

సూతుఁడు మాటి మాటికి 'భాగవతము' అను పద ప్రయోగము చేసినప్పుడు 'భాగవత' శబ్దముయొక్క అభిప్రాయ మేమియా యని స్వాభావికముగ జిజ్ఞాస కలుగును. ఇట్లు విచారించి ఋషుల తరపున శౌనకమహర్షి "నూతా! సమస్త పాపములు భాగవత సేవవలన నశించునని నీవు చాల సార్లు చెప్పితివి. అయితే 'భాగవతసేవ' యనిన నీ యుద్దేశ్య మేమి? భాగవతమని దేని నందురు? భాగవతసేవ యెట్లు చేయవలయును? శ్రీమద్భాగవత పుస్తక సేవ చేయవలెనా, లేక యింకేదైన గూఢాభిప్రాయ మున్నదా?"

ఋషులప్రశ్నను విని సూతుఁడు "మహానుభావులారా! మీ కన్నియుఁ దెలిసియుండియు లోకహితము కొఱకు దీని నడుగుచున్నారు. భగవంతునితో సంబంధము కలది 'భాగవత' మని నా యభిప్రాయము. అయితే మీరు భగవంతునితో సంబంధ మేపదార్థమునకు లేదని మీ రడుగవచ్చును. చరాచర విశ్వమంతయు నాయన రూపమే. తృణము మొదలు పర్వతము వఱకు, బిందువు మొదలు సింధువువఱకు, చీమ మొదలు బ్రహ్మవఱకు, పరమాణువు మొదలు బ్రహ్మాండము వఱకు అన్నిటిలో నాతఁడు సమానముగ

వ్యాప్తమై యున్నాఁడు. ఆతఁడు లేక యింకొకటి లేనే లేదు. అట్టియెడ నన్నియు 'భాగవత' మయ్యెను.

ఇది నిజమే. అన్నిటిలో భగవత్ సత్తా యున్నది; కావున నన్నియు భాగవతములే. ఆయినను సంబంధము సామాన్యముగ విశేషముగఁగూడ నుండును. సామాన్యముగ నన్నిటితోను సంబంధము కలదు. కాని ఇచ్చట విశేష సంబంధమునకే వర్తించును. ఏ భక్తుఁడు భగవద్భక్తి కావించునో వారిని 'భాగవతు' లందురు. ఏ కథలలో, నేగ్రంథములలో భగవద్భక్తుల కథలు, భగవదవతార, నామ, రూప, వీలా, ధామాదుల వర్ణనముండునో, దానిని కూడ భాగవత మందురు. భగవంతుఁ డనేకరూపములను ధరించి, అనేక ప్రకారముల లీలలఁ గావించును. ఆయన లీలల కుపకరణములైన వాగును, ఆయనయొక్క విశేషకృపను బొందిన భక్తులును, భగవల్లీలలు జరుగు పరమపావన ధామములును, అనేక దివ్యగుణములు, లీలల కారణమునఁ బ్రకటమైన జగత్పావన నామములును, భగవంతుఁడు తన భక్తుల ననుగ్రహించి ప్రత్యక్షమైన అనేకరూపములును 'భాగవతము'. వీరి కథలుండు గ్రంథములుకూడ భాగవతమే. భగవత్స్వరూపములే. వాటి పూజకూడ భగవద్బుద్ధితోడనే చేయవలయును. ఇప్పుడిచ్చట ఒక సందేహము కలుగును. భగవత్కృపాప్రసాదమును బొందిన భక్తుల కథలు, భక్తులు 'భాగవతు' లనుట నిశ్చయమే. కాని భక్తగ్రంథములలో చాలమంది అభక్తుల కథావర్ణనము కూడ కలదు. వేనుఁడు, హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులు, రావణ కుంభకర్ణులు, శిశుపాల దంతవక్త్రులు మొదల

కొనకున్నను చాలమంది మిమ్ములను తమ గురువని చెప్పు
కొనుచుందురు. మీరో నా కొక్కడే శిష్యుఁ డనుచున్నారు.
వాఁడైనను మీ మాటలనుబట్టి మీ స్వాధీనమున లేనివాఁ
డనియు, జంచలుఁడనియు తెలియు చున్నది. వాని పేరు
చెప్పుడు. భగవంతుఁడు తప్పజూచి మీ రీ మధ్య కన్ను మూసి
నచో మీకు ఉత్తరాధికారిగా వానిని జేసెదము. అని పాఠకు
లనవచ్చును.

నా యేకమాత్ర శిష్యుని నామము 'నా మనస్సు.'
యథార్థమునకు శిష్యునిగాఁ జేసికొనవలసిన దిదియే. దీనికి
దీక్షనిచ్చి వశమం దుంచుకొనినవాఁ డీ జగత్తు సంతను వశమం
దుంచుకొనినట్లే. ఆతఁడే యథార్థ గురుపదమున కధికారి.
వీనిని వశము కావించుకొనక గురువగువాఁడు కేవలము వాఁడు
వ్యవహారమాత్రమునకే. పరమార్థములో వాని కేదైన యుప
యోగమున్నచో నది లేనిదానిక్రింద లెక్కయే. ఈ నా విలా
సియుఁ జంచలుఁడు నగు శిష్యుఁ డిప్పటి కింకను వశపడలేదు.
అందువలన నేను గురు వని పిలువఁబడక గరవ నగుచున్నాను.
వ్యాపారసంబంధమైన లెక్కవేయుటకు చెప్పు సూత్రమునకు
వారు 'గుర' వందురు. ఎట్లనఁగా

ఒక రూపాయ కెన్ని సేరులో (సేరనఁగా ౧౦ తుల
ములు) ఒక అణా కన్ని చటాకులు. (చటాకు ౫ తులములు)
ఇది యొక 'గురపు'. ఏదైన వస్తువు రూపాయకు పదిమ్మప్పా
తిక సేర్లు వచ్చిన వనుకొనుఁడు. ఒక అణాకు పదిమ్మప్పాతిక
చటాకులు వచ్చును. దీనికి లెక్కవేయవలసిన పనియేలేదు.
ఒకని జీతము రోజున కెన్ని అణాలో దానిని 'రెట్టింపు

క్రీడల నొనర్చును. తన ప్రియమైన భక్తుల కనేక విధములగు సుఖముల నొసంగును. వారి దుష్టత్వమే లీలలకు ఆధేయమున కాధారమగును. వీరు తమ యత్యధిక క్రూర కర్మలచేతను, అత్యాచారములచేతను అనాది, అవ్యక్త, అచింత్యతి గుణములుగల ప్రభువును సర్వసాధారణుల యెదుట వ్యక్తరూపమున నుండునట్లు చేయుదురు. కావున వారి చరిత్ర భగవచ్ఛ్రితకు భిన్నముకాదు. అది భగవచ్ఛ్రిత కనుకనే దానికి భాగవతమను పేరు వచ్చినది. భక్తులతోడను, భగవంతునితోడను మిక్కిలి సంబంధము కలవారి చరిత్ర లన్నియు భాగవత చరిత్ర కంతర్గతములే. వేనుఁడు దుష్టుఁడైనప్పటికిని అతఁడు భగవంతుని యంశావతారమగు పృథుమహారాజునకుఁ దండ్రు. అతఁడు ఋషుల యెడలను మునుల యెడలను దుష్టత్వము నొనర్చి వారిచేఁ జచ్చెను. పృథ్వీపతియగు పృథు చక్రవర్తితోడను, ధర్మస్వరూపులగు ఋషులతోడను సంబంధముండుటచే వాని చరిత్ర కూడ భాగవత చరిత్రయే యైనది.”

“దీనివలన తప్పనిసరిగ భగవంతుని యవతార మెత్తునట్లొనర్చిన యీ ప్రబల పరాక్రములు, అసురస్వభావము కలవారే శ్రేష్ఠు లని తేలుచున్నదే యని మీ కిప్పుడొక శంక కలుగ వచ్చును.”

దీనిలో నేమియు సం దేహము లేదు. భగవంతునికంటె భక్తునే శ్రేష్ఠునిగఁ జెప్పినారు. ఇంకొక మాటతో భక్తునికి తన కేమియు సంకల్పము లేకపోయినప్పటికిని చరాచరస్వామి అతని హృదయములోఁ గూర్చుండి యెట్లు ప్రేరేపించునో,

యెట్టి సంకల్పములు కావించునో ఆతఁ డట్లే చేయును. యథార్థమునకు భక్తుఁడు భగవంతునకు భిన్నుఁడు కాఁడు; ఈ రావణ, కుంభకర్ణ, హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యాకశిప, శిశుపాల, దంతవక్త్రాదు లన్యు లెవరును గారు. వారు నిత్య పార్షదులు. ఒకవిధముగ భగవచ్ఛరీరమునకు వా రంగములే. వీరు జయ విజయు లను పేరట వైకుంఠవాసియగు విష్ణువునకుఁ బ్రియాను చరులు. ఒంటరిగా నుండి యుండి భగవంతునకు విసుగు పుట్టెను. అప్పుడాయనకు కొంచెము క్రీడింప నిచ్చకలుగును. కొంచెము కలియబడుట, యుద్ధముచేయుట, దెబ్బలాడుట యుండిన మనస్సున కాహ్లాదముగ నుండును. సర్వసమర్థుఁ డగు ప్రభువుతో నెవరు పోరాడఁగలరు. ఋషులు, మునులు, దేవతలు దాసభావముతో నుందురు. వారిని గంటలుపాయించు మనిన వాయుంతురు, పూజచేయుమనినఁ జేతురు. కాని భగవా నునితోఁ బోరాడు మను టెందులకు. విరోధము మాట చెప్పఁ గనే కోసులుదూరము పారిపోవుదురు. వీ రెల్లప్పుడును భగ వంతుని ముందు అంజలి బంధించుకొని యుందురు. భగ వంతుఁ డీ వినమ్రతకు విసుగు చెందినప్పటికిని వారు వారి స్వభావములను మార్చుకొనఁజాలరు. భగవంతుని స్మరణము కలుగఁగానే అశ్రువులు వాటి కవియే ప్రవహించును; హృద యము కరిగిపోవును; రోమములు నిక్కపొడుచును; కంఠము గద్గదిక మగును; చేతులు రెండును ప్రయాసము లేకయే జోడించుకొనును; పోట్లాట; యుద్ధము విడిచేతులతో జరుగ వలసిన పని. కావుననే భగవంతుఁడు తన ఆంతరంగ సఖులకు అనంతశక్తిని సమర్పించి తన దివ్యలోకమునుండి ధామ

ధామమునకుఁ గౌతుకమునకై పంపుచుండును. ఆతఁడు పంపిన కార్యమునకు వెళ్ళినప్పుడు దానిలో ద్వేష మేమున్నది. వారు భగవదిచ్చానుసారముగ విరోధించుచుండురు. వారు భగవంతుని యంత్రము లైనప్పుడును, ఆతఁడే తన శక్తిచేతనే వారిని ప్రబలులుగఁ గావించినప్పుడును వారు గొప్పవారే; వారి చరిత్ర భగవచ్ఛరిత్రయే యైనది.

“సత్త్వరజస్తమో గుణములు మూఁడును ప్రకృతివే; ఆ ప్రకృతి భగవంతుని చేడియ. ఆయన సంకేతానుసారముగ సృష్ట్యు చేయుచుండును. ఈ మూఁడు భావములతో బ్రహ్మ వృణ్ణ మహేశ్వరు లను పేర శ్రీహరి సృష్టి, స్థితి, సంహారములు చేయుటకు మూఁడు రూపములను ధరించు చున్నాఁడు. అందులో పరమ ఆరాధనీయుఁడును, పరమ మంగళమయుఁడును భగవంతుని సత్త్వమూర్తియే. సాత్త్వత వైష్ణవు లా మూర్తి నే ఆరాదించుచుండురు. ఆయన గుణములనే గానము చేయుచుండురు. ఆయనశక్తిమాత్ర మన్నిటిలోను గలదు అగ్ని అన్నిటిలోను వ్యాపించి యున్నది. అగ్ని లేక కాష్ఠ ధూమాదు లుండజాలవు. అయినప్పటికిని కాష్ఠముకంటె ధూమము, ధూమముకంటెఁ బ్రజ్వలితాగ్ని శ్రేష్ఠముగ నెన్నుట లోకములోఁ గానఁబడుచున్నది. అట్లే తమోగుణముకంటె రజోగుణము, రజోగుణముకంటె సత్త్వగుణము శ్రేష్ఠముగ నెన్నఁబడుచున్నవి. కావున సత్త్వమూర్తి యగు శ్రీహరి గుణ గానము చేయుటచే సంతోకరణము పవిత్ర మగుచున్నది.

భాగవతమునకు ముఖ్య ఆధేయము అవతారతత్త్వము. అవతారకథలో భక్తిభక్త భాగవతుల సమావేశ మొక్కసారిగాఁ గలుగుచున్నది.

అవతారకథలో కేవలము భక్త భగవంతుల సంబంధమే యుండును. భగవదవతారము కేవలము దుష్టసంహారము కొఱకే రాదు. ఇది యొక నిమిత్తమాత్రమే. నిజము చెప్పవలసి వచ్చునెడల భగవంతుడు కేవలము భక్తుల కొఱకే అవతార మెత్తుచుండును. గోవు పాలను తన దూడ కొఱకే యెట్లిచ్చుచుండునో ఆ మూలకముగ నితరులుకూడ యెట్లు ప్రయోజనమును బొందుచున్నారో అట్లే భగవంతుఁడవతరించుట కేవలము భక్తుల సుఖము కొఱకే. భక్తులలోఁ గూడ చాల భేదములు కలవు. భగవంతుని భక్తుల తే భావముతో భజించుచుండురో భగవంతుఁడు కూడ వారి కాభావముతోడనే యిచ్చాపూర్తి కావించుచుండును. భగవదవతారము కేవలము మానవుఁడుగానే, భూమియందే కలుగునని లేదు. ఆతఁడు దేవతా, తిర్యక్పశుపక్షి యోను లన్నిటి యందును అవతరించుచుండును. ఆతని యవతారము భూమిమీఁదను, స్వర్గాదిలోకములకు పైనను, భూమికి క్రిందలోకములలోనను అవతరించుచుండును. హంసావతారము సత్యలోకములోను, శూకరావతారము మహర్లోకములోను కలిగెను. ఈవిధముగ భగవదనుగ్రహము జీవమాత్రులపైఁ గలదు. ఆతఁడు దేశకాల బంధనములనుండి విముక్తిఁ జెందినవాఁడు. ఆయనకు జీవు లందఱు సమానులే. ఆయన

యేజాతిలోఁ బుట్టుట అవశ్యకమో ఆజాతిలోఁ బుట్టి అక్కడ జీవులను తన దివ్య లీలలచే నానందింపఁ జేయుచుండును.

అప్రభువు భూతభావనుఁడు. చరాచరములకు స్వామి. సర్వత్రాత. బ్రహ్మరూపమును ధరించి యాతఁడే ప్రళయము నందు లీనమై ప్రజలను సృజించును. ఆతఁడే విష్ణురూపమును ధరించి రాజులలోను, దేవతలలోను, ఋషులలోను తనశక్తి ప్రసాదించి నానావతారములను ధరించి యీచరాచరజగత్తును బాలించుచుండును. చివర కాతఁడే సాక్షా చ్ఛివరూపమును ధరించి సమస్తలోకములను సంహారము కావించును. ఆతని శక్తికి అంతులేదు. ఆతని పురుషార్థమునకు పరిధి యేమియు లేదు. ఆతని అవతారములకు లెక్కలేదు. ఆ అనాది అనంత ప్రభువు అనేక రూపములతో కళావతారము, అంశావతారము, ఆవేశావతారము, యుగావతారము మొదలగు వివిధ భేదములతో నవతరించుచుండును. ఆతని కథాశ్రవణమునకు 'భాగవత సేవ' అందురు. ఆతని అనంత మగు నవతారములనుండి కొన్ని నామముల నత్యంత సంక్షేపముగ చరిత్రకు తోడుగా ముందు ముందు వర్ణింతము. ఈ గ్రంథములోని సమస్తచరిత్రలను భక్తులయొక్కయు, భగవదవతారములను గుఱించినవియు మాత్రమే యుండును. గాన యోగ్యమైనది భాగవతచరిత్ర. ఇక మిగిలిన వన్నియు వ్యర్థములే.

చ ప్ప య

జనకే చరిత పవిత్ర హృదయ కూఁ పావన కరతే ।

సునకేఁ శ్రద్ధా సహిత మనుజ భవసాగర తరతే॥

తదను రూప హి భక్త చరిత్ర అతి హి సుఖదాతా
అపనే సే భీ అధిక స్వయం హరి మహిమా గాతా॥

భక్త కహో భగవంత వా, భేద న, ఏక సర్వాప హై ।
భక్తి భవన కే భూప హై, దోనో చరిత్ర అనూప్ హై॥

అర్థము

ఎవని చరిత్రము పవిత్ర హృదయమును బావనము
కావించునో, దానిని శ్రద్ధాసహితముగ వినఁగానే మానవుఁడు
భవ సాగరమును దాటును. తదనురూపముగనే భక్తచరి
త్రము కూడ అత్యధికానందమును కలిగించును. దానిలో తన
కంటె సధికముగు హరిమహిమయే కలదు.

భక్తుఁ డనుము, భగవంతుఁ డనుము. వీరిద్దరకును
భేదములేదు, ఒక్కటే స్వరూపము. వీరిద్దరూ భక్తి భవనమున
కథిపతులు. ఇద్దరి చరిత్రములు ఉపమా రహితములు.

భాగవతప్రక్రియ

శ్లో॥ శృణ్వతాం స్వకథాం కృష్ణః పుణ్యశ్రవణ కీర్తనః ।

హృద్యంతః స్తోహ్య భద్రాణి విధునోతి మహాత్మతామ్ ॥

(శ్రీ భా. ౧ స్కం. ౨ అ. ౧౭ శ్లో.)

(సాధుజనులకు సుహృదుఁడును, పుణ్యశ్రవణ కీర్తనుఁ
డగు వాసుదేవ భగవానుఁడు తన కథలను విను భక్తుల
హృదయములో విరాజిల్లుచు వానియొక్క నమస్త అశుభ
వాసనలను నాశనము కావించును.)

చ ప్ప య

జినకో యశ గుణ నామ గాన హై సుఖకర అతిశయ ।

కథా కీరతన కరహి కలుష కానని కూఁ మధుమయ ॥

సాధుజనోంకే సుహృద్ సబని కే జో హైఁ స్వామి ।

అచ్యుత అజర అనాది అగుణ అజ అంతర్యామి ॥

కృష్ణకథా కే రసికవర, శ్రోతా తినకే హృదయ బసి ।

అశుభ వాసనా మలినమతి, దేత తురత హైఁ నాథనసి ॥

అ ర్థ ము.

ఎవని యశో, గుణనామగానము అతిశయ సుఖకర
మైనదో, ఏ కథా కీర్తనముచేసిన కలుషకాననము మధుమయ
మగునో, సాధుజనములకు సుహృదుఁడును, సర్వస్వామియైన
వాఁడును, అచ్యుతుఁడును, అజదుఁడును, అనాదియు, అగుణుఁ
డును, అజుఁడును, అంతర్యామియు నగు శ్రీకృష్ణుఁడే కృష్ణ

కథా రసికుడగు నాశ్రోత హృదయములో నివసించుచు
వానియొక్క మలినమతిని నాశము కావించును.

బౌషధముయొక్క ప్రశంసను విని అది యేరోగమునకుఁ
బనికివచ్చునో ఆ రోగి దానిని సేవింపఁ దలచినప్పుడు, వానికి
దానిని సేవించు విధిని గూర్చియు, పథ్యాపథ్యములను
గూర్చియుఁ దెలిసికొనవలె నను కోరిక పుట్టును. అస్త్రజ్ఞాన
మును గోఠవాఁడు దాని ప్రయోగోప సంహారాదులనుగూర్చి
కూడ తెలిసికొనఁ గోరును. యంత్ర, మంత్ర, తంత్రము
లన్నియు బ్రక్రియ తెలియనిది నిష్ఫలము లగును, నూతుని
ద్వారా భగవత్తత్త్వమును గూర్చిన యిట్టి ప్రశంసను వినఁ
గానే శౌనకాది మహామునులకు భాగవతీకథా ప్రక్రియను
వినవలె నను కౌతూహలము కలిగెను. వారు సూతునితో
“మహానుభావుఁడ వగు నో సూతా! నీవు భాగవతకథను
గూర్చి మిక్కిలిగ బ్రశంసించితివి. సమస్తములగు నశుభ
ములు, సమస్తదుఃఖములు భాగవత కథను ఆశ్రయించుట
చేతనే నాశనమగు నని చెప్పియుంటివి. దయయుంచి భాగ
వత కథ శైలు శ్రవణము చేయవలయునో మాకుఁ జెప్పఁడు.
ఎక్కడ శ్రవణము చేయవలెను? ఏమి చేయుచుఁ జేయవల
యును? ఎవరితోఁ గూడి చేయవలయును? ఈ యడిగిన విష
యములను గూర్చియు, ఇంకను దీని కుపయోగకరము లగు
నితర విషయములను గూర్చియు యధారీతిగ వర్ణింపవలెను.
సూతా! నీ వాక్కులలో రసమున్నది. అందఱకును ఇంక
జంజాటము లేవియును లేవు. కావున మీ సుఖమున శ్రీకృష్ణ
కథాశ్రవణము కావించిన మాకు మిక్కిలి సుఖము లభించు

చున్నది. మీరు మాకు సమస్త ప్రక్రియలను సరళముగ జెప్పవలెను” అనిరి.

ఋషు లిట్టి ప్రశ్నను వేయఁగా నూతుఁడు “మహాను భావులారా! మహద్వలారా! మీ రత్యంతోపయోగకరముగు ప్రశ్న నడిగితిరి. నేను మీకు భాగవత ప్రక్రియను గూర్చి చెప్పెదను. మీ రందఱును నాపైఁ గృపాదృష్టిని బఱపి శ్రవణము చేయుఁడు” అనెను.

“ఎవనికి భాగవతధర్మ జిజ్ఞాస కలిగినదో, వానికి ప్రప్రథమమున దానియందు రుచి కలుగుట అత్యంతా వశ్యకము; ఏలననఁగా రుచి లేక చేసిన కార్యములో రసము లభింపదు. నీరసకార్యము చాల దినములవఱ కుండఁజాలదు. కావున మునుముందుగా వాసుదేవ కథలందు రుచి కలుగ వలయును.

మానవుల స్వాభావికమగు రుచి విషయములమీఁద నుండునని మీరనవచ్చును. విషయ భోగముల కెవ్వఁడును శిక్షణ నీయఁడు. జనము నేర్చుకొనకయే జన్మజన్మాంతర సంస్కారముల కధీనులై వాని నొనర్చుచుందురు. ధర్మ, జప, ఉపవాస, సంధ్యావందనాదులను గూర్చి యింతగా శిక్షణ నిచ్చినప్పటికిని, ప్రశంస చేసినప్పటికిని వానిమీఁద రుచి కలుగదు. రుచి కలుగనిది కార్యమే జరుగదని మీ రనిన నింక భగవత్కథలందు రుచి కలుగుటెట్లు?

మానవున కారంభములో నే విషయము మీఁదను రుచి కలుగ దనునది నిజమే; కాని నిరంతరము దానినే చేయు

టచే దానియందు స్వతః రుచి యుత్పన్నమగును. బాల్యకాలమున పిల్లలకు తల్లిపాలను వదలి అన్నమందు రుచి కలుగదు; కాని తల్లి వానికి మెల్లమెల్లగా నిత్యము కొంచెము కొంచెముగ నన్న సేవనము చేయించుచుండును. అన్నము స్వాదుమయముగ నుండును. నిత్యసేవనముచే దానిలో రుచిపుట్టును. తర్వాత నది యింతగా నభ్యాసమగును. ఆతఁడు జీవితములో అన్నము లేక నిలువఁజాలనంతగా నేకాకారుఁడగును.

అట్లే ప్రప్రథమమున జిజ్ఞాసువులు కథాకీర్తనమే ఆహారముగఁ గలిగి కథాకీర్తనము లేక నిలువఁజాలని సాధుసంతమహాపురుషుల సేవ చేయవలయును. సజ్జను లనుటకు స్థూలమగు గుర్తు ఏమి యనఁగా వా రెక్కడ సమావేశమై కూర్చుండినను, ఏమి మాటలాడినను సాంసారిక విషయముల నెత్తరు. వారు భగవచ్ఛర్మ చేయుదురు. భగవచ్ఛర్మ అనుకూల పుణ్యప్రదేశములో వేయిరెట్లు ఫలము కలదగును. సమస్త వస్తువులమీఁదను దేశప్రభావము మిక్కిలిగ పడుచుండును. ఏ ప్రదేశములో నెట్టి యాలోచన కలవార లెక్కువగ నివసించుచుందురో ఆ ప్రదేశముయొక్క వాయుమండల మట్లే యగును. తీర్థములలో అనాదికాలమునుండియు ప్రజలకు పవిత్ర భావన లున్నవి. ఇప్పటికైనను తీర్థయాత్రా నిమిత్తమై వచ్చువారిలోఁ జాలమంది శుద్ధ ధార్మిక భావన తోడనే వచ్చుచుందురు. జగత్పావనముచేయు పావనతమ స్రవంతులగు గంగాదులందు ప్రజల కత్యంత భక్తిభావన కలదు. కావున నిరంతర పవిత్ర తీర్థసేవనముచేఁ గూడ భగవత్కథలందు రుచి వృద్ధియగును.

“మునుముందుగా నెవఁడైన పుణ్యపవిత్రతీర్థ మందు కృష్ణకథాలోలుపులగు సంతమహాపురుషుల సమీపముననుండి వారిని శ్రద్ధాపూర్వకముగ సేవాసత్కారములచేఁ బ్రసన్నులఁ గావించి వారితోఁ గూడి శ్రీకృష్ణకథాశ్రవణము చేయవలయును. భగవత్కథ లందు రుచి కలుగకపోవుట పూర్వజన్మ పాపఫలమే. కావున మనస్సు లగ్నము కాకపోయినను సాధు పుల మధ్య కూర్చుండి మనస్సు అక్కడ లగ్నము కాకున్నను, తెలియకపోయినను శ్రవణము చేయవలయును. ఇట్లు చేయుటచే మెల్లమెల్లగా కథమీఁద రుచి పెరుగును. విషయము కూడ మనస్సునకు వచ్చుచుండును.

“కథను నియమముతో వినవలయును. దానిలో నెన్నడును ప్రమాదపడరాదు, తప్పు చేయరాదు. స్వయముగఁ జదువుటకంటెఁ గథాశ్రవణము చేయుటలో నెక్కువలాభము కలదు. ఒంటరిగా వినుటకంటె చాలమందితోఁ గూడుకొని వినుట అంతకంటె నింక నెక్కుడు ప్రయోజనముకరము. సాధారణులతో కంటె మహాపురుషుల సమీపమునఁ గూర్చుండి వినుటవలన ననంత మగుఫలము కలుగును. మహాపురుషుల శరీరమునుండి యొకవిధమగు దీప్తి వెలువడుచుండును దానివలన స్వతః మనస్సు వశపడును. వారి కథలలో స్వాభావిక మగు రుచికలుగును. వారి రుచిప్రభావము సమీపమునఁ గూర్చుండిన శ్రోతలమీఁదకూడ పడును. ఎవరైన దుఃఖములోఁ బడియేడ్చుచుండఁ జూచువారల కండ్లకుకూడ నీరు కారి నట్లును, ఎవరైన నిమ్మపండు తినుచుండిన ఆపులుపు వలన దగ్గఱనున్నవారి నోటఁగూడ నీ రూరినట్లును, వివస్త్రి

యగు స్త్రీని గాంచిన నిర్వికారులకుఁ గూడ మనస్సుల వికార ముదయించినట్లును, నప్పుచున్న పిల్లవానిని జూచినన ఆనందముఖముతో నున్న వ్యక్తిముఖమును జూచినను మనకుఁ గూడ ఆనందము కలుగునట్లును, విశాలనేత్రములను గాంచి మనకుఁగూడ కన్నులు స్వతః సుఖానుభవమును బొందినట్లును ఎవరికైన కన్నులెఱ్ఱఁబడి కన్నుల నీరుకారుచుండిన, దనఁ గూడ కన్నులు గ్రుచ్చుకొన్నట్లుండి, యెఱ్ఱపడి, కన్నుల నీరు కారునట్లును, ఎక్కడనైన వీరత్వమును జూచుచుండినను వీరత్వమునకు సంబంధించిన వక్తృత్వమును వినుచున్న న పిటికివాండ్ర హృదయములోఁ గూడ ఉత్సాహ ముబికినట్లును అత్యంత మసహ్యముగ నుండిన బీభత్సదుర్మేధ్య పదార్థమును జూడఁగనే ప్రాణము కొట్టుకొని క్రక్కుగూడ వచ్చునట్లు మహాపురుషుల దగ్గఱఁ గూర్చుండి కథాశ్రవణము చేయుట సాధకుల కత్యంతలాభము కలుగును. ఏల ననఁగా నెవ హృదయములో భగవద్భక్తి కలదో వాని శరీరములోని సమస్తసద్గుణాలు వచ్చి నివసించును. కావున కలాణేచ్ఛకులైనవారు మునుముందుగా పుణ్యతీర్థములలో నుండు మహాపురుషుల సత్సంగములోఁ గూర్చుండి వాసుదేవ భగవానుని కథలను వినవలయును.

కథాకీర్తనములో రుచి పెరిగినకొలఁది కలుషిత మగ హృదయ కుహరము స్వచ్ఛమగును. ఏదైన నాశ్రమముఁ మురికి చేరియుండిన దానిని ప్రతిదినమును చిమ్ముటచేతను బూజు దులుపుటచేతను, కలయంపిచల్లి మెత్తి అలుకుట చేతను నది స్వచ్ఛ మగుచుండును. అదేవిధముగా దుర్వాసః

లచే మలినమైన మనస్సులోనికి కర్ణములద్వారా భగవన్నామము చేరునప్పటికి శుద్ధ మగుచుండును. అంత భగవంతుఁడు అక్కడ హృదయ కుహరములో పీఠము వేసికొని కూర్చుండును. తదుపరి భగవంతుఁ డచ్చట తన యధికారమును సాగించును. ఇంక నిప్పటివఱకు అచ్చట తిష్ఠ వేసికొని యుండిన కామ, క్రోధ, లోభ, మోహాది దస్యులు నెత్తిన గుడ్డవేసికొని పాటిపోవలసినదే. ఇంతవఱకు వాటిని పరివార రూపముగనున్న చెడ్డవాసన లన్నియు తరలుటకు బయలుదేరును. ఇంక నెన్నటికిని మరల రాకుండునట్లు దుష్టవినాశకుఁ డగు ప్రభువు తన సుదర్శన చక్రమును గైకొని వాటినన్నిటిని వినాశము కావించును అప్పు డాయంతఃకరణము నిష్కంటకమై విశుద్ధ మగును.

“ఇంతవఱకు జీవుఁ డా కామక్రోధాదులనే తనవిగాఁ దలఁచెను. వాటినే ప్రేమించుచుండెను. అవన్నియుఁ జచ్చి పోయెను. ఇప్పుడు ప్రేమించిన దెవరిని? ప్రేమింపలేక మానవుఁ డుండలేడు. పూర్వపుప్రేమి నాశముకాగా, స్వచ్ఛ మగు నింటిలో పరమ మనోహరుఁ డగు మదనమోహనుఁడు వచ్చి కూర్చుండి నప్పుడు ఆతని యెడల ప్రేమ యుత్పన్న మగును. పొలములో దున్నక గడ్డిగాదము పెరిగినట్లు పెరిగి కంటకవృక్షములు, ఇంక నితర అనావశ్యకములగు వృక్షములు పెరిగినపుడు ఆ యనావశ్యకము లగు కంటకవృక్షములను నటికి నట్టు విడిచి, దున్ని, పదునుచేసి, యెఱువువేసి, నీరుపెట్టి బాగుచేసినప్పుడు దానిలో బీజమును వేసిన దాని నుండి యుత్తమాంకురము ఉత్పన్నమగును. ఆ అంకురమునకు

స్నేహశలిలమును జల్లుచు దాని సమీపముగఁ బుట్టిన కలుపు మొక్కలను బీకివేసి దానికి నిత్యసేవ చేయుచుండు నెడల దానియందు సుమధుర, సుస్వాద్యువై హృదయమునకు సుఖ మొసంగు ఫలము లుత్పన్నమగును. వాటిని దినుటచే తుష్టి, పుష్టి, యుధానివృత్తి మూఁడును ఒక్కసారిగా నగును. ఈ యంతఃకరణమే క్షేత్రము. పాపపుణ్యములే బీజములు. సత్సంగమునకు దూరముగ నుండుటయే యా క్షేత్రము నుపేక్షించుట. సత్సంగము చేయకున్నయెడల అనేక జన్మముల లోని పాపమూలము లొకచో తమకుఁ దామే గుమికూడును. సత్సంగమును కుఠారమును దీసి దానిని స్వచ్ఛము కావింప నిది, సాధుసేవ రూపమగు శ్రమకావించి దానినిదున్ని ఎఱుపు వేయవలెను. భగవత్కథారూప మగు అమృతరసమును దానిపైఁ జల్లవలయును. భగవద్భక్తి రూపమగు బీజమును దానిలో నాటవలయును. అప్పుడు ప్రేమరూప మగు ఫలము దానిలో నుత్పన్నమగును. ప్రేమఫల మెంతటి మధురమో, ఎంతటి రుచియో, ఎంతటి హృద్యమో, దానిని సేవించుటచేఁ జిత్తమెంతటి నిర్మలత, ప్రసన్నత కలుగునో అది చెప్పవలసినది కాదు; అనుభవింపఁదగినది.

హృదయములో భగవత్సాక్షాత్కారము కలుగఁగానే సమస్త శోకమోహములు దూరమైపోవును. హృదయములో కోణకోణములందుఁగల గ్రంథులన్నియు వాటికవియేవిచ్చును. సమస్త సంశయములు భిన్నభిన్నములగును. పాపపుణ్యాది కర్మలన్నియు వాటికవియే భస్మీభూతము లగును. ఆ వాసుదేవుఁడు హృదయములోనికి రాఁగానే ఒక్కసారిగాఁ బరివర్తనము

చెందును. వెనుకటి విషయము లన్నియు మారిపోవును. ఘోరాంధకారము నాశ మగును. పుణ్యప్రకాశము దిశ దిశ లందు వ్యాపించును. ముకుళితములైన కమలము లన్నియు వికసించును. రుద్ధమైన అమృతస్రోత తీవ్రగతితో మరల ప్రవహించును. మానససరోవరము క్షీరసాగర రూపమును ధరించును. జీవరూపమగు నీహంస దానిలో విహరించుచుండును. ఆ అమృతసాగరములో నవగాహనము కావించి సుఖయుఁ బ్రసన్నుఁడు నగును. ఏ బంధనమును లేదు; ఏ పరిధియు లేదు; ఏ దుఃఖము లేదు; ఏ చింతయు లేదు; ఇంక ప్రాప్యవస్తు వేదియును లేదు. అమృతవర్షము, అమృతపుష్పము, అమృతస్నానము, అమృతపానము, అమృతచింతనము, అమృత బాహ్యుఁడై అమృతానందమయుఁ డగును. ఇది యంతయు భగవత్సేవనముచేఁ గలుగును. కావున నో ఋషులారా! సదా సర్వథా మీరు భాగవత సేవనము కావింపవలయును.

చ ప్ప య

సేవనీయ జో సదా సులభ సుఖదాయీ సుబక్తి ।

మాఖన చోర చరిత్ర మధుర అతిహీ కానన కీ॥

శ్రోతమార్గసే ప్రవిసీ హృదయమేఁ బబ్ ఆ జావేఁ ।

కరే జ్ఞాన పరకాశ తురత అజ్ఞాన నసావే॥

జ్ఞానశూర్యకే ఉదయతే మోహమలినతా దూర హో ।

సబ్ సంశయ దినమేఁ నసేఁ, హృదయప్రేమ పరిపూర్ హో॥

అర్థము

అందఱకును సులభుఁడును, సుఖప్రదాతయు నగు
వాఁడు సేవనీయుఁడు. నవనీత-చోరుని చరిత్ర కర్ణముల కతి
మధుర మైనది. అది శ్రోతమార్గమునఁ బ్రవేశించి హృదయ
మున కెప్పుడు వచ్చునో అప్పుడు జ్ఞానప్రకాశము కలిగి అజ్ఞాన
మును నాశము చేయును.

జ్ఞాన సూర్యుఁ డుదయించఁగానే మోహమలినము
దూరమై పోవును. సంశయము లన్నియు ఆ వెంటనే నశించి
హృదయము ప్రేమపరిపూర్ణ మగును.

శ్రవణపరంపర

శ్లో॥ ఇదం భాగవతం నామ

పురాణం బ్రహ్మ సమ్మితమ్।

ఉత్తమ శ్లోక చరితం

చకార భగవాన్ ఋషిః॥

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౩ అ. ౪౦ శ్లో.)

చ ప్ప య

పుణ్య పురాణ మహా వ్యాస భగవాన్ బనాళ
పరమహంస శుక దేవ పుత్రకో పూర్ణ పథాళ॥

గంగాతటపర్ నృపతి పరీక్షిత శాపిత హాకర్।
ముక్తిద్వారకో మార్గ మునిని తే పూచే రోకర్॥

కహీ కథా శుక నే వహీ, పాపరాశి పలమేఁ దహీ।
శ్రద్ధా సే సుని నూత నే, శౌనకాది సే పుని కహీ॥

అర్థ ము

పుణ్యము నొసంగు గొప్ప పురాణములను వ్యాస
భగవానుఁడు రచించెను. వాటిని తన పుత్రుఁ డైన శుక దేవ
పరమహంసకుఁ బూర్ణముగఁ జెప్పెను. పరీక్షిత్తహారాజు
శృంగి మహర్షి వలన శాపమును బొంది గంగాతటమున శుక
మహామునిని యేడ్చుచు ముక్తిద్వార మార్గము నడిగెను.

అప్పుడు శుకుఁ డాకథనే చెప్పెను. అది పాపరాశిని
ఒక్కక్షణములో దహించినది. అప్పుడు నూతుఁడు దానిని
శ్రద్ధతో వినెను. మరల నాకథను శౌనకాది మహామునులకు
జెప్పెను.

పరంపరాగత మగు గుణముగాని, అవగుణముకాని ఏకారణవశముచే నైనను నేవిధ మైన సంకరతయు కలుగకున్న యెడల సాధారణముగ రాబోవు సంతతి కబ్బుచుండును. అందుకనియే ఆర్యసంస్కృతి యందు కుల గోత్రముల నడుగు ఆచారము ప్రాచీనకాలము నుండియుఁ బరిపాటి యైనది. ఏ జ్ఞానము, ఏ వంశము కులీనముగ నుండునో అది వర్ణాశ్రమ ధర్మమం దాదరణీయముగ నుండును. అజ్ఞాత కులశీలము, పరంపరాహీనమైన జ్ఞానము సాధారణముగ నుపేక్షణీయమైనది. ఈవిషయములోఁ గొన్ని అపవాదములు కూడ లేక పోలేదు కాని సాధారణ నియమ మిట్టిది.

నూతుఁడు సంక్షేపముగ శ్రీకృష్ణుని కళా, అంశ, పరిపూర్ణ అవతారములను గూర్చి దిగ్దర్శనముగఁ జెప్పెను. ఈ జ్ఞానమును బ్రామాణికముగ జెప్పుటకును, సముపస్థిత శ్రోతల యుత్సాహము నినుమడింపజేయుటకును నూతుఁడు తన జ్ఞాన పరంపరను జెప్పుచున్నాఁడు.

విజ్ఞాఁడగువాఁడు అనధికారుల సమ్ముఖమున మహాత్మ పూర్ణమగు కథ నేమియుఁ జెప్పకుండుట పురాతననియమము. ఏల ననఁగా నూపరిక్షేత్రమున బీజములు నాటుట వ్యర్థమే కాదు, సమయమును, శక్తిని దురుపయోగము కూడ కావించుటయే యగునని వారికి బాగుగాఁ దెలియును. కావున శ్రవణ సంబంధములో మొట్టమొదటి నియమ మేమనఁగా అనధికారి సమ్ముఖమున జ్ఞానమును బ్రకటింపకుండుట. రెండవది అడుగనిది చెప్పకుండుట. అడుగనిది చెప్పినచో నా విషయ

ములోని మహత్వము పోవును. మూడవ నియమము, యెంతవఱకు యోగ్యత కలదో అంత జ్ఞానమునే ప్రకటించుట. అంతకంటె నెక్కువగఁ బ్రకటించినచో నాతఁడు దానిని బూర్ణముగఁ గ్రహింపజాలఁడు. ఒకవేళ నధికారి యైనవానికి యోగ్యతకు తక్కువగ జ్ఞానము నుపదేశించినచో వానికి నంతోషము కలుగదు, కావున నధికారి యోగ్యతా పరీక్షకొఱకు మొట్టమొదట నేదైన విషయమును సూత్రరూపముగఁ జెప్పుచుండును. దానిని వినఁగానే శ్రోత లకు జిజ్ఞాస పెరిగినయెడలను, ఆ విషయమును బూర్తిగ విన వలెనను ఉత్సాహమును బ్రకటించినను తర్వాత కథను జెప్ప వలయును. లేకున్నయెడల సంతవఱకే చెప్పి సమాప్తము కావింపవలయును. ఇట్టి యాచారము ప్రాచీన గ్రంథములలో లభించుచున్నది. అందువలననే మొట్టమొదట సూతుఁ డత్యంత సంక్షేపముగ నవతారముల నుల్లేఖించియుండెను. అవతార కథయొక్క పేరే భాగవతకథ. ఈ యవతారము లన్నియు శ్రీకృష్ణునినుండి వచ్చినవే. ఈ యవతారము లన్నిటిలో నేకమాత్రావతారము నందనందనుఁడగు వాసుదేవ శ్రీకృష్ణుఁడే. కావున నవతారకథ శ్రీకృష్ణకథయే. కృష్ణ కథ యనిన కేవలము మధురా బృందావన కథయని కాని, ద్వారకా కథయని కాని తలఁపరాదు. ఎన్ని అవతారములు గలవో అన్ని అవతారకథలు శ్రీకృష్ణ కథలోనే సమావేశ మగును.

సమస్త ఋషిగణము మిక్కిలి శ్రద్ధతో సూతుని నోటినుండి వెలువడు కథామృతమును దత్తచిత్తులై పానము

చేయుచుండిరి. వారి యుత్సాహము పెరుగుచుండెను. శరీర మంతటను సాత్త్వికభావము లన్నియు నుదయించుచుండెను. వారి యీస్థితిని గాంచి సూతుని హృదయ ముప్పొంగిపోయెను. ఆతఁ డా మహాభాగులను బ్రశంసించుచు 'ఋషులారా! మీ భాగ్యము నెవరు ప్రశంసింపఁగలరు? అందు కనియే మిమ్ములను నేను మాటిమాటికి మహాభాగులని సంబోధించుచున్నాను. నేను పృథివిలో విషయానక్తులను జూచితిని. వారికి విషయములలో సమస్త ప్రపంచమును మఱచునంతటి యేకాగ్రత కలదు. నూతనవధువు వచ్చినపుడు ఆమెయొక్క యువకపతి యెట్లు సమస్తవిషయములను మఱచి పోయి అట్లు దానినే చింతించుచుండునో అట్టి దృశ్యమే నే నిచ్చట గాంచి యత్యంత ప్రశన్నుఁడనైతిని. మీకు కృష్ణకథ వలన నింకను దృష్టి కలుగలేదని నేను భాగుగాఁ దెలిసికొని యున్నాను. నేను వర్ణించుకొలఁదియు మీ యుత్సాహము పెరుగుచున్నది. ప్రథమమున మీరందఱు ఉత్తమాధికారులు. కులపరివారములతో, బంధుమిత్రులతో వేయేల సందఱు తోడను సంబంధ విచ్ఛేదము కావించుకొని యిచ్చట భగవచ్చింతనము నిమిత్తము కూర్చుండియున్నారు. రెండవది, ఈ క్షేత్రము పరమపవిత్రమైనది. ఆ పవిత్రతా కారణముననే యిచ్చట చిత్తము స్వతఃగా నేకాగ్ర మగును. మూడవది ఈ కృష్ణకథ యెటువంటివాని నైనను వినఁగ వినఁగ ముగ్ధునిఁగ జేయునంతటి సరస మనోజ్ఞమైనదియు, స్వతః తనవైపున కాకర్షించునదియు నైయున్నది. ఒక్కసారి వాసుదేవభగవానుని కథాస్వాదనమును కావించెనా మరల నాతఁడు కుత్సిత

కథల నేల వినును? ఈ కథలను వినఁగా వినఁగా నీ సంసారము విలీన మగును. చిత్త మా చిత్తచోరుని చరణారవిందము లందు హత్తుకొనిపోవును. ఇంక నాతఁడు సాంసారిక విషయ చింతన మెట్లు చేయగలఁడు? ఈ భాగవత కథకు మానవుఁడు దూరముగ నున్నంతవఱకే వానికి బంధనము. ఒక్కసారి దీనిలో నిమగ్నమయ్యెనా.... తన పతినిగాంచి సిగ్గుచెందు పిల్ల దాగుకొన్నట్లు మాయ లజ్జచే దాగుకొనును.

ప్రపంచములోని సమస్త జీవులు ఈ ప్రపంచములో తమ తమ పాపపుణ్య కర్మానుసారముగా సుఖదుఃఖములను భోగించుచుందురు. ప్రపంచములోఁ జాలమంది పూర్వ జన్మపాపములచే నిర్ధనులై, దుఃఖవంతులై, నానా వ్యాధి గ్రస్తులై, భయాతి భయంకరములగు రాజరోగములచేఁ బీడింపఁబడుచున్నారు. చాలమంది సుకృతు లగు పుణ్యాత్ములు వారి పీడనుగాంచి దుఃఖితులై దయావశమున వారికి అన్న వస్త్రముల నేర్పాటు చేయుదురు. ఔషధోపచారముల నేర్పాటు చేయుచుందురు. ఈ కార్యములలో వారికి శారీరక స్వార్థమేమియు నుండదు; కేవలము కృపావశమున దయచే ద్రవీభూతులై దుఃఖులయొక్క దుఃఖమును పారద్రోలుటకు స్వయముగఁ దాము కష్టపడి వారిని సుఖవంతుల నొనర్తురు.

జనన మరణ చక్రమునందు పడిన జీవులనుగాంచి వేద వ్యాస భగవానునియొక్క నవనీత సమానమగు హృదయము ద్రవీభూతమై పోయెను. అతఁ డిట్లు తలఁచెను. “ఈ జీవులెట్లుద్ధరింపఁ బడెదరు? వీరు విషయ భోగచింతచేఁ దదా

కాదులైరి. సమస్తేంద్రియములకు విషయములు జడములే. ఈ జీవులిదేవిధముగా జడచింతనములో నిమగ్నులై యున్న యెడలఁ జివరకు వీరు పశు, పక్షి, కీట, పతంగ, లతా, వృక్షాది జడ యోనులలోనికి వెళ్ళవలసివచ్చును. అప్పుడు వీరి నుద్ధరించుట కే యుపాయమును లభింపదు. ఏలననఁగా జడజంతువులకు స్వయముగ సాధనచేయు సామర్థ్యముండదు. సాధకజన్మ మీమానవజన్మమే. సమస్త సాధనలు ఈ మానవ శరీరము వలననే చేయవలెను. కావున నాతఁడు జీవులపైఁ గరుణించి భక్తిభవనద్వారమార్గమును జెప్పనట్టియు దానిలో సరళతాపూర్వకముగఁ బ్రవేశింపఁజేయునట్టియు నగు నీ యనుపమ భాగవతశాస్త్ర రచనమును గావించెను. దీనిలో సమస్త శాస్త్రసారమును నింపివేసెను. అందువలన నిది సమస్తశాస్త్రములకు మించిపోయినది.

ఇది సమస్త శాస్త్రములనుండి బయలుదేరినపుడును, దీనిలోని సమస్త చరిత్రము, సంపూర్ణజ్ఞానము, శాస్త్రములనుండి గ్రహింపఁ బడినప్పుడు ఇది అన్నిటికంటె గొప్పదని యెట్లనవచ్చునని మీరడుగవచ్చును. దీనిని మీరు శ్రద్ధతోఁ దెలిసికొనుఁడు. చెఱకు శ్రేష్ఠమా? పటిక బెల్లము శ్రేష్ఠమా? అని నేనడుగుచున్నాను. చెఱకు కంటె కలకండ మంచిదని మీరు సమాధాన మిచ్చెదరు. మీరాలోచించుఁడు—కలకండ చెఱకుకంటె నేల శ్రేష్ఠమైనది? చెఱకు నుండి రాని పదార్థము కలకండలో నొక్కటియు లేదే. చెఱకురససారము వలననే గదా యీ కలకండను తయారు చేసినది. కేవలము యుక్తికౌశలముచే దానిలోనుండి పరమోపయోగకరము లగు

తత్త్వములు తీయఁబడినవి. ఆ చెఱకులో వ్యర్థ మగు వస్తు
వొక్కటియు లేదు. కొంచమో గొప్పయో అన్నియు నుప
యోగకరములే. దానిలోని ప్రతిఅంశము ఏదియో జీవికి
పనికివచ్చును, కాని మనమో, మధురతను ఉపాసించువార
లము. చెఱకుపిప్పి కావలసినవారు దానిని గ్రహింతురు గాక!
ఎవరికి బెల్లము పానకము, రసము, చక్కెర కావలయునో
వారు దానిని గ్రహింపనిండు. మనకు కలకండ కావలయును.
ఇట్లే గడ్డిపోచ లన్నిటిలోను పాలుగలవు. కాని గడ్డివలన మనకు
పాలు లభింపవు. ఈపని ఆవువలననే కావలెను. గడ్డిని దిని
అది పాలనిచ్చును. అసంతృప్తములలో నిండిన మధురి
మను పక్షము కావించి వ్యాసభగవానుఁ డను కామధేనువు
అందఱకు జీవనదానము చేయు మధుమయక్షీరముల నొనర్ప
సమర్థుఁడు.

సమస్త జలముల కోశము సముద్రములోనే కలదు.
బావులలోనికి, చెఱవులలోనికి, నదీనదములలోనికి తీవినీరు
సముద్రమునుండియే వచ్చుచున్నది. సముద్రము లన్నియు
నింకిపోవు నెడల నీ జలస్రోతలన్నియు జలరహితము లగును.
అందఱకు జలదాత సముద్రుఁడే; కాని మనము స్వయ
ముగ సముద్రము దగ్గఱకు పోవు నెడల మన దాహము
తీరకపోగా నింకను బెరుగును. యుక్తిలేక దానిదగ్గఱనుండి
మనము నిరాశులమై తిరిగి రావలసినదే. ఆ జలమే మేఘమై
వర్షించునెడల నది త్రాగఁ దగిన మధురమగును. చరాచర
ప్రాణు లన్నియు దానిని త్రాగి ప్రసన్నులై జీవనధారణ
చేయుదురు.

పాలవలననే నవనీతమగును. కాని పాలకంటె సధిక స్వాదిప్తము, పౌష్టికము, బలవర్ధకము నగు నవనీతము భృతమగును. స్వర్గములోని యస్సరసల సమస్త కామములను బూర్తికావించు పారిజాతము, జరామరణములను దూరము కావించు అమృతము, సమస్త లోకములకు దీప్తి నొసంగు విష్ణుప్రియయగు లక్ష్మి ఇవన్నియు క్షీరసాగరములోనే కలవు. ప్రబల పరాక్రమశాలురగు దైత్యులును, సమస్త గుణనిధానులగు దేవతలును వీటినిఁ రాఁబట్టఁజాలక పోయిరి. శ్రీహరి సముద్రమథనము ద్వారా యా అమృతమును బ్రకటించి నపుడు సమస్త లోక, మోహ, జరా, మృత్యువులను హరించు పదార్థ ముత్పన్న మయ్యెను. శ్రీహరికాక సముద్రమథనము కావించి యా సారవస్తువు నెవరు బయటకుఁ దీయఁగలరు ?

ఇట్లే శాస్త్రరూపమగు సముద్రమును శ్రీమన్నారాయణునియొక్క కల్ప అంశావతారమగు వ్యాసభగవానుఁడు మధించి యీ భాగవత మను అమృతమును బ్రకటించెను. ఈ దివ్యామృతము ప్రకటమైనప్పుడు దీని నెవరికి చెప్పుదుమాయని యాతనికి చింత కలిగెను. అనధికారికి చెప్పట వ్యర్థము. ఆతనికి చాలమంది శిష్యులు గలరు. అందఱును 'మాకుఁ జెప్పుఁడు, మాకుఁ జెప్పుఁడు' అని బ్రతిమలాడిరి. కాని సత్యవతీ నందనుఁడగు వ్యాసభగవానుఁడు ఎవరి ప్రార్థనను అంగీకరింపలేదు. అందఱును సరళతాపూర్వకముగ 'నాయనా ! నీవు దీని కధికారివి కాదు' అని చెప్పెను.

ఇంతలోనే యాతని పుత్రుఁడు శుకదేవుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యెను, ఈతనిని ఉత్తమాధికారిగా భావించి వ్యాసభగవానుఁడు ఈ కృష్ణకథను చెప్పెను. నిజానందమగ్నుఁడగు పరమహంస చక్రచూడామణి యగు శుకమహర్షి ఈ సారాతిసార రహస్యశాస్త్రమును గంగాతీరమున దుఃఖముతోఁ గూర్చుండిన పరీక్షిన్మహారాజునకు ఏడుదినములలోఁ జెప్పి వినిపించెను.

బ్రాహ్మణ శాపముచే శపితుఁడై అన్నపానీయములను బరిత్యాగము కావించి పరీక్షిన్మహారాజు శ్రీ శుకమహర్షి వలన సారాతిసారశాస్త్రమును శ్రద్ధా సంయమములతో వినెను. అక్కడా చక్రవర్తి ఒంటరిగాలేడు. ఆతనికి సానుభూతిని బ్రకటించుటకు సమస్త దిశలనుండి ఋషులు మునులు వేంచేసిరి. వారాధర్మాత్ముడగు రాజునకు నలువైపులను గూర్చుండిరి.

అక్కడే యీ గ్రంథము ప్రకటమయ్యెను. ఈ గ్రంథమేమి సాక్షాచ్ఛ్రీకృష్ణుఁడే ఈ రూపమున మరలఁ బ్రకటమైనట్లుండెను. సమస్త జగత్స్వామి యగు శ్రీహరి యీ ధరాధామమును వదలి స్వధామమునకు వేంచేసినపుడు ఆయనతోఁ గూడ దయా, ధర్మ, జ్ఞాన, సత్య, శౌచాది గుణములుకూడ వెల్లిపోయెను. ఋషి, మహర్షు లందఱును చాల దుఃఖమును జెందిరి. అందఱకు అజ్ఞానాంధకారము వచ్చి ఆవరించివేసెను. శ్రేయ, ప్రేయ వివేకము నశించిపోయెను. మంచి చెడ్డ లేమియుఁ గనఁబడుటలేదు. ఆ సమయమున నీ భాగవత మను

జ్ఞానసూర్యుడు దయించెను. ఇది ప్రకటము కాఁగానే సమస్త వస్తువులును యథారీతిగఁ గనఁబడ మొదలిడెను. సత్యాసత్య, సారాసార వివేకము కలిగెను. ఈ గ్రంథము అందఱ కన్నులలో వ్యాపించిన అంధకారమును బోఁగొట్టెను. అందఱును గర్తవ్యా కర్తవ్య నిర్ణయ సమర్థులైరి.

సంయోగవశమున భగవత్కృపవలన నామహాసమాజములో నేనుకూడ యుంటిని. మనస్సుంచి సమస్త చిత్త వృత్తులను నిరోధించి నేనుకూడ యీ శాస్త్రమును శ్రద్ధా సహితముగ శ్రీశుకుని ముఖమున వింటిని. దీనిని విని యథా విధిగ ధారణ చేయఁగల సామర్థ్యము నా కెక్కడిది? కాని యీ కృపాశుండగు ప్రభువు నన్నధికారిగా భావించి యిట్టి శక్తిని ప్రసాదించెను. అతని కృపవలననే నేను దీనిని ధారణ చేయ సమర్థుఁడనైతిని.

ఓ ఋషులారా! నే నా కమనీయ కృష్ణకథను, అమందనీయ భాగవత శాస్త్రమును మీ యందఱ సమ్ముఖమున నివేదించెదను. పరమహంస శిరోమణియగు శుకమహర్షి యే ప్రేమచే, ఎట్టి చక్కని స్వరములతో, నెట్టి గంభీరతతో, ఓజస్వితో, సమస్త ఋషులతోఁ గూడిన పరీక్షిన్మహారాజునకు వినిపించెనో మీకు నే నెట్లు చెప్పఁగలనని మీరనుకొనవచ్చును. అది సాధ్యముకాదు. శుకుఁడు శుకుఁడే. నేను నేనే. కపోత మెన్నఁడైన గరుడునితోఁ బోలునా? కాకి రాజహంస నడకతో నెట్లు నడువఁగలదు? కాకి కొయిలవలె నెట్లు పలుకఁ గలుగును? నా బుద్ధికొలది నేను విని ధారణచేసినది

మీకు నేర్పుదమను నుద్దేశ్యమున కాదుకాని నా వాక్కును సార్థకము కావించుకొనుటకు మీకు చెప్పుచున్నాను. మీ రందఱును సావధానులరై సమాహిత చిత్తముతో శ్రవణము చేయవలయును.

చ ప్ప య

శ్రీనారాయణ బీజ అమల అంకుర చతురానన ।

శ్రీనారద తనుతనా వ్యాసశాఖా అతి శోభన॥

శ్రీశుక పావన పుష్ప గంధ మై సరస సుబానీ ।

కృష్ణ కథా ఫల మధుర భోకతా ముని విజ్ఞానీ॥

సృపతి పరీక్షిత శౌన కహః, సేవేఁ ఋషి ముని సహిత మైఁ॥

వృక్షభాగవత భవ్య అతి, సుబసుఖ జామేఁ నిహిత మైఁ॥

ఆ ర్థ ము

భాగవత మహావృక్షము అతి భవ్యమైనది. సమస్త సుఖములు దానిలో నిమిడియున్నవి. ఈ వృక్షమునకు అమల బీజము శ్రీమన్నారాయణుఁడు. బ్రహ్మదేవుఁడు అంకురము. నారదమహర్షి బోదె. వ్యాసు డతి శోభన మగు శాఖ. శ్రీ శుకుఁడు పావన పుష్పము. అతని సరసవాక్కు పుష్ప గంధము. కృష్ణకథ ఫలము. దానిలోని మధురమును భుజించు వారు విజ్ఞానులగు మునులు. ఆ మహావృక్షమును పరీక్షిస్తే హః రాజు, శౌనకాది మహర్షి మునులతో కూడి సేవించిరి.

వి రా ట్పు రు షు (డు

శ్లో॥ స వేద ధాతుః పదవీం పరస్య
దురంత వీర్యస్య రథాంగపాణేః ।
యోఽమాయయా సంతత యాను వృత్తైః
భజేత తత్పాద సతోజ గంధమ్॥ *

(శ్రీ భా. ౧ స్కం. ౩ అ. ౩౮ శ్లో.)

భ ప్ప య

హైఁ అనంత భగవంత అసుంత న ఉనకో జానేఁ ।
ప్రాణీ ప్రేమ విహీన కహో కై సే పహిచానే ॥
పావన ఉనకా చరిత అమిత మధుమయ సుఖదాతా ।
లీలా లలిత లలామ లభేఁ జినదేహిఁ లఖాతా ॥
ఛాండి కపట ఛల ప్రేమసే, కరహి నమర్పణ కర్మ సబ్ ।
నామ రూప గుణ ధామకో, నమర్పు నకేఁ సతసార్తబ్ ॥

అ ర్థ ము

అనంతుఁడగు భగవంతుఁ డొక డున్నాఁడు. అసాధువు
లైనవా రాతనిని దెలిసికొనఁజాలరు. ఆతనిని ప్రేమవిహీను
లగువా రెట్లు గుర్తింపఁగలరో చెప్పుమా ! ఆతని చరిత్రము

* దురంత వీర్యుఁడును, రథాంగపాణియు, భగవంతుఁడును, పరాత్ప
రుఁడును, విధాతయు నగు భగవంతుని జన్మ, కర్మాది రహస్యములను, ఆ
పదవిని, కపటరహితుఁడును, మాయాప్రపంచమును నిరంతరము అత్యంత
ప్రేమతో ఆయన కనుకూలముగు నాచరణమును జేయుచు, నాతని పాద
పద్మములయొక్క పవిత్రగ్రంథమును శ్రద్ధతో నేవించువాఁడే తెలిసికొనఁ
గలుగును.

పావన మైనది, అమిత మధురమైనది, సుఖము నొసంగునది. ఆతని దేహములోనే అంటిపెట్టుకొనియున్న లీలాలలిత లలామ ఆతని జూచినది.

కపటప్రేమచే వేతై కర్మలన్నియు సమర్పణముచేసి అప్పుడు నామరూపగుణధామమును శతములుగ నున్నట్లు తెలిసికొ నెను.

భగవంతుని యొక్కయు, భగవద్భక్తుల యొక్కయు చరిత్రశ్రవణగానములు కావింపనిది ఈ భవసాగరము నెవఁ డును దాఁటఁజాలఁడు. ఇది సర్వసమ్మత సిద్ధాంతము. భగ వానుని అవతారకథలు మానవుని హృదయమును స్వచ్ఛము గను మలరహితముగను నొనర్చును. వానిలో భగవంతుని విశద వీర్య వర్ణనము కలదు. ఆతనికి జీవులపై నెంత కరుణ యున్నదియు, కృపాకారణమున నెట్లెట్లు కఠినకార్యము లొనర్చునదియు దానిలో నుండును. భక్త పరాధీనుఁడై యాతఁడు సమస్తమును జేయఁగలఁడను ప్రసంగము మరల మరల వచ్చుచుండును. వీనిని శ్రవణము చేయుటచే నంతః కరణమునకు సుఖము కలుగును. కృపాసింధువుయొక్క కృప యొక్క ఒక అర్థబిందువైనను నామీఁద నెన్నటి కైనను పడునా యను విశ్వాస మధిక మగును. కావున నవతార కథలే సదా శ్రవణీయము లైనవి. వాటిని వర్ణించునదియే “భాగవతము”. నూతుఁ డీవిధముగ మాటిమాటికి పలుకఁగా ఋషులందఱ పక్షమున శౌనకుఁడు “మహానుభావా ! అవ

తారకధలను, వాటికి సంబంధించిన భక్తుల కథలకే భాగవతమని మీరంటిరి. ఇప్పుడు మేము అత్యంత సంక్షేపముగ మునుముందుగ ముఖ్యముఖ్యములగు నవతారములను గూర్చి వినఁదలఁచుచున్నాము. ఆ అవతారములను గూర్చి వినిన తర్వాత మీరు మాకు వారి దివ్యలీలలనుగూర్చి విస్తారముగ వినిపింపవచ్చును” అనెను.

ఋషులయొక్క యీ ప్రశ్నను విని నూతుఁడు “ఓ ఋషులారా! సాంసారికములగు సమస్త విషయముల నుండి పరాజ్యుఖులై యీ పరమపావనమగు పుణ్యభూమి యందు కూర్చుండి శ్రీకృష్ణ కథాశ్రవణమునందు సులగ్నమనస్కులైన మీరు ధన్యులరు. భగవదవతార లీలలను గూర్చి ప్రశ్నించువారును, చెప్పువారును ధన్యులే. ఈ జిహ్వా యున్నందులకు అన్నిటికంటె మిక్కిలి సార్థకత శ్రీకృష్ణ కథాకథనము. ఈ శ్రవణము లున్నందులకు సర్వశ్రేష్ఠమగు సార్థకత సర్వాధారుఁడగు శ్రీహరి లీలలను శ్రద్ధతో శ్రవణము కావించుట. నేను మీకు ముఖ్యముఖ్యములగు నవతారములను గూర్చి చెప్పెదను. మీ రందఱును సావధానపూర్వకముగ శ్రవణము చేయవలయును.

సృష్ట్యాది యందు మొట్టమొదట శ్రీహరియొక్క పురుషావతారము కలిగెను. అది వేదములలో పురుషసూక్తముచే స్తుతింపఁబడినది. ఈ యవతారము సృష్టిరచనకొనికై నది. జీవులు శుభాశుభముల ననుభవించుటకై వారి శరీరములుత్పత్తి యగుటకు ఈ ఆదిఅవతారము కలిగెను. సమస్త

విశ్వచరాచరములు, దేవతలు, నానావతారములు దీనివలననే
 యుత్పత్తియైనవి. అనంతేశ్వర్యస్వామిని యగు శ్రీకి యీతఁడే
 ఏకైక ప్రథమ పుత్రుఁడు పుట్టెను. విశ్వబీజ మీ పురుషావ
 తారమున నిహిత మైయున్నది. దాని వర్ణనము భాషద్వారా
 చేయఁబడజాలనిది. అది ఇంద్రియాతీత మైనది. ప్రకృతి,
 మాయ, అవిద్యగంధము కూడ లేనిది. సూర్య, చంద్ర, నక్ష
 త్రములు, పంచభూతములు లేకయే గతులు నడుచును. ఇట్టి
 దొక లోకము కలదు. లోకమనుట కూడ ఉపలక్షణము
 మాత్రమే. అది ఉత్పత్తి, వినాశ, వికార, పరివర్తన, నిరా
 నందముల కతీత మైనది. అచ్చట సర్వేశ్వరుఁడు తన పరమా
 హ్లాదినీ శక్తితోఁ గూడి నిత్యనూతన లీల లొనర్చుచుండును.
 నూతనమని యెందుకు చెప్పఁబడిన దనఁగా ప్రేమస్వరూపము
 నిత్యనూతన మైనది. అచ్చటి ప్రేమకూడ విలక్షణ మైనది.
 కాని యేమి చేయుదుము; మనము దాని వర్ణనము ప్రాకృత
 భాషలో చేయుచున్నాము. అచ్చట భాష యేమియు లేదు.
 ఒక్కటే ప్రేమభాష కలదు. అది వాక్కుల కతీతమైనది.
 కావున గతిలేక మే మిచ్చట శబ్దములను బ్రయోగింపవలసి
 వచ్చుచున్నది. అయితే 'ఆతఁడు' 'ఆమె' ఒకరివైపు ఒకరు
 నిరంతరము చూచుకొనుచుండురు. ఏల? ఆతని సౌందర్యము
 క్షణక్షణము ఉత్కృష్ట్య త్యుత్కృష్టముగఁ గనబడుచు
 చున్నాఁడు. ఇప్పు డేది మనోహరముగను, సరసముగను,
 దివ్యముగను నుండినదో అది క్షణములో నంతకంటె శ్రేష్ఠ
 మైన దైనది. ఆమె స్థితియు నిట్టిదే, కావున కనురెప్ప
 వ్రాల్చకుండ ఆదికాలము నుండియు యుగయుగముల నుం

డియు వారు ఒకరివైపు ఒకరు చూచుకొనుచుండిరి. ఇద్దరకును దృష్టికలుగలేదు; కలుగదు. ఈ చూచుకొనుటలోనే ఒక్కొక్కప్పుడు విలక్షణ క్రీడ యగును. ఆ క్రీడా వికారమే యీ విశ్వము. దానిలో నాతని కేమియు విశేష పురుష ప్రయత్నమును లేదు, సుఖల్పమును లేదు. అట్లే ఆడుచుండఁగ నాడుచుండఁగనే యుత్పన్న మగుచుండును. పిల్లలు ఆటలలో గింజలను వెదఁబెట్టి యాడి తమ తమ యిండ్లకు వెళ్ళిపోవుచుందురు. మరునాఁడు వారి కక్కడ బీజములు నాటిన జ్ఞాపకము కూడ యుండదు. మఱునాఁ డింకొక చోట నాడుదురు. ఆటలో నాటిన యా బీజములు జలసంయోగముచే వృక్షము లగును. పుష్పించును. మనము వేసిన బీజములచే నింతటి వృక్షము లైనసంగతి పిల్లలకు జ్ఞాపకముకూడ ఉండదు. వారి యుద్దేశ్యము బీజములనాటె వృక్షములను బెంచుట కాదు. అవి సంయోగవశమున నాటలో పడిపోయినవి. పెరిగినవి. ఇట్టి స్థితియే యీ యనాది అనంత విశ్వబ్రహ్మాండ విషయములోఁ గూడ. ఇదిగూడ ఆటలాడుటలోనే నిర్మిత మైనది.

మధురము మధురమే. అయినను రుచిని మార్చుటకు మధ్యమధ్య పచ్చడిని సంజుకొనిన రుచి పెరుగును. అభిమానము వలనఁ బ్రేమ స్వచ్ఛ మగును. ఆకులు రాలిపోఁగానే మరల శ్రోతశ్రోత చిగురులు పుట్టును. ఇది పతనముకాదు. నూతనకానియమము. విషయాంతరమునకుఁ బోయి మరల విషయములోనికి వచ్చుటచే దానిలో నభిరుచి వృద్ధిపొందును. ఇది యంతయు నాలోచించి చేయునదికాదు; స్వభావము

తర్వాత దార్శనిక విచారము చేయువాడు ఒక సిద్ధాంతముగ పొదిగి దాని ప్రక్రియను నిర్మింతురు.

అనాదికాలము నుండియు వచ్చుచున్న లీలాప్రసంగము నందు ఒకానొక సమయమున రాధిక “మన మిన్నాళ్ళనుండి క్రీడించుచున్నాము. కాని మనకు పుత్రుఁ డెవఁడును కలుగ లేదు. ఒక్కపుత్రుఁడు పుట్టిన బాగుండు ననుకొనుచున్నాను” అనెను.

ఆతఁడు “నీ వీ జంజాటము నంతను విడిచిపెట్టుము. ముగ్గురిమధ్యలో వచ్చిన ప్రేమ ముగ్గురిమీఁదను పంపిణీ యగును. ప్రేమకు ప్రేమిప్రేమపాత్ర లిద్దరే యుండవల యును” అనెను.

కాని అయిన సంకల్పము నెఱవేరి తీరవలసినదే. అమోఘ సంకల్పమే ప్రేమమార్గమునకు భిత్తి. ఆతఁడు ఒప్పు కొనునట్లు చేసినకొలఁది ఆమె హఠముచేయ బ్రారంభించెను. చివర కొక ప్రియపుత్రుఁ డుత్పన్న మయ్యెను. ఆమె వానిని మిక్కి జాగ్రత్తగా, మిక్కిలి ప్రేమతో సమస్త మోహ మమత్వముల నొక్కచోఁ బ్రోవుచేసి లాలనపాలన చేయ మొదలిడెను. ఏ అనుమానము తగిలినదో అట్లే అయినది. ప్రేమ విభాగింపఁబడెను. ఒకరి కిద్దరు భాగస్వాములైరి. అద్వైతములోనికి ద్వైత మడుగిడినది. ఆ ద్వైతము ఏకత్వ ములో విశిష్ట మైనప్పటికిని, ద్వైతమయ్యు నద్వైతమే. అయి నప్పటికిని మాయాపతి శ్రీపతులకు ఉపాధులలో సమమే కాని కొంచెము భేద మవశ్యము కలదు, పాలు, జలము కలిసి

నవి. ఇప్పుడవి వేలుకావలయు నను సంకల్పము క్షణములో, వారి మనస్సులలో నుత్పన్నమయ్యెను. ఈ లీల యంతయు నెంతసేపు జరిగినదో లెక్కవేసి చెప్పద మనెన నక్కడ కాలములేదు; కాని ఇది జలములోని ఒక తరంగము వలె నొక్క క్షణకాలము గానిపించ, నా క్షణమే దానిలో లీల లన్నియు జరిగినవి.

పిల్లవాఁడు తల్లివడిలో మురిపెము పొందినాఁడు. ఆతఁడు తనను మఱచెను. వానికి సోమరితన మావహించెను. ఏల? అచ్చటి కా సోమరితనమెట్లు చొరబడినది? నీవీ ప్రశ్న నిప్పుడు వేయకుము. ఈ క్షణిక సంకల్ప మెట్లు వచ్చినదో అట్లే ఆ సోమరితనము కూడ. పిల్లవానికి ఆవలింత వచ్చినది. తల్లి యాతని కనిష్టము పోవలయు నని చిటికవేసెను. పిల్ల వాఁడు నోరు తెఱచునప్పటికి వాని నోటియందుఁ గూడ అద్భుతాద్భుతములగు వస్తువులు కనఁబడినవి. సహస్ర శిరస్సులు, సహస్ర హస్తములు, అసంఖ్యాకములగు కన్నులు చెవులు, ముక్కులు, నోళ్లు, ఉదరములు, స్త్రీలు, పురుషులు, వృక్షములు, ఆకులు, పర్వతములు, నదులు, వనములు, గుఱ్ఱములు, ఏనుఁగులు, ఒంటెలు, నగరములు, పట్టణములు, వేయి ముఖములు కలిగినట్టియు, నూలు ముఖములు కలిగినట్టియు, చతుర్ముఖములు కలిగినట్టియు ననంతములగు బ్రహ్మా విష్ణువులు, మహేశ్వరులు, దేవతలు, యక్షులు, కిన్నరులు, గంధర్వులు, తృణము మొదలు మేకువు వఱకును, చీమ మొదలు బ్రహ్మవఱకును గల సమస్త పదార్థములు ఆ ముఖ మందు తల్లికి కనఁబడియెను. మూర్తిమంతము లగు మహా

త్వము, అహంకారము, శబ్దస్పర్శరూప, రస, గంధములు, మనస్సు, జ్ఞానేంద్రియములు, కర్మేంద్రియములు అన్నియు దానిలోఁ గలవు. కిరీట మకుటములచే సుశోభితము లగు సహస్ర శిరములు, కర్ణములందు మిరుమిట్లు కొలుపు కుండలములు ధరించుట కనఁబడుచుండెను. సమస్త చరాచర జగత్తు అసంఖ్యాకము లగు బ్రహ్మాండములు దానిలో సముద్రము లోని చేపలవలె దిరుగాడుచుండెను.

ప్రేమోపాసన మేమిటి? ఈ జగజంజాల మేమిటి? ఆమె చాల ఖిన్నురాలైనది. ఛీ ఛీ, ఎట్టి అసహ్యాకర మగు పుత్రుడు పుట్టినాఁడు. నాకు వీఁడక్కఱలేదు.

“వీని నెక్కడ నుంచెదను? ఇప్పుడు మీరే చెప్పఁడు.” అని యామె అనెను.

“నే నేమి చెప్పుదును? బుద్ధిపూర్వకముగ నీవే యీ చిలుకను బెంచితివి. ఫరవాలేదు. వీనిని మహానారము (జలము) లలో నుంచుము. అదియే యీతనికి ఆయనము.” ఇదియే యీతని సరళమగు ప్రత్యుత్తరము.

“అట్లే కానిండు” అని మాత్రము ఆమె అనెను. ఇప్పటివఱకు ప్రేమమయమగు నొడిలోఁ గ్రీడించువాఁడు, ఇప్పటివఱకు అంకమే ఆతని ‘అయనముగ’గఁ గలవాఁడు క్షణములోనే ఆతఁడు యోగనిద్రకు వశీభూతుఁడై సలిలమందు శయనించెను. అప్పుడే పుట్టిన పిల్లవాఁడగుటచే నింకను నాభినాశమును గోయలేదు. భాగ్యముయొక్క చిద్విలాసము ఆతనికి సలిలశయ్య లభించినది. జల సంయోగ

ముచే నాతని నాభినాశము నవనవలాడుచుండెను. దానిలోఁ జూచుచుండగనే కమల ముండెను. దానిలో నుండి నాల్గు ముఖముల దేవత యొక్కఁడు పుట్టెను. క్షణములో నా కమలము వేతైపోయెను. అప్పుడే యింకొక కమల ముండెను. దానిలోఁ గూడ నూలు ముఖముల ఒక దేవత యుండెను. ఆతఁడు కూడ సృష్టిచేయ నారంభించెను. ఆ సలిలశాయి యగు శిశువు శ్వాసించినప్పుడు బ్రహ్మాండములు లోపలికి పోవును. ఆ నాశము నుండి నిరంతరము బ్రహ్మాండములు పుట్టుచుండును. ఆతఁడు సంకల్పము చేయవలసిన పనిలేదు. ప్రయాస పడవలసిన పనియు లేదు. వాటి కవియే అసంఖ్యాకము లగు బ్రహ్మాండము లుత్పన్నము లగును. మరల దానిలోనే విలీనమైపోవును. సమస్త బ్రహ్మాండములకును వేలు వేలు బ్రహ్మలు, విష్ణువులు, మహేశ్వరులు, దేవతలు, మనువులు, ప్రజాపతులు, రాజులు, ఋషులు, చరాచర జీవులు వేలువేలుగ నుండురు. అది బ్రహ్మాండోత్పత్తి మంత్ర మని గ్రహింపవలయును. ఎన్ని బ్రహ్మాండములు పుట్టినవో, ఎన్ని విలీనములైనవో ఆతని గోమగోమమం దసంఖ్యాకములగు బ్రహ్మాండము లెన్ని దాగియున్నవో ఆతనికి తెలియదు. అయినను అవి వ్యాపించి యున్నవి. ఒకటొకటి ఎదురు డీకొని కొట్టుకొనవు. యోగనిద్రలో కన్నులు మూసికొని ఆతఁడు సుషుప్తిసుఖము నాస్వాదించుచుండెను. విశ్వసృజనము కావించు నాతని మహా మాయాశక్తి స్వయముగ నాతని చరణసేవ చేయుచుండును, ఆమె కెవరును నేర్పను లేదు, ఎవరును మంత్రములను బఠించి యాతనితోఁ బాణి

గ్రహణము చేయించను లేదు. ఆమె ఆతని తోడనే పుట్టినది; చెప్పకయే, నేర్పకయే, సేవలోఁ జేరిపోయినది.

ఈ యాది అవతారమే సమస్తావతారములకును మూలకారణము. అవతారము లన్నియు దీని నుండియే యుత్పన్నమగుచుండును. ఆతని యొక్క యేదో అంశనుండి యీ దేవతలు, ఋషులు పుట్టుచుండును. మరల నాతనిలోనే విలీనము లగుచుండురు. ఈ అవతారము సృష్టినిమిత్తమై అన్నిటికంటె ముందుగా వచ్చినది; అందువలన దీనిని 'ఆది' అవతార మందురు. సలిలములో శయనించుటచేతను, నారములలో నివసించుటచేతను ఈతనిని నారాయణుఁ డనియు నందురు. శరీర మను పురములో శయనించుటచే నీతనిని 'పురుషుఁడు' అనియు నందురు. విశ్వబ్రహ్మాండములో అన్నిటి కంటె విశేషమైనది. ఈతని శోభ; అందువలన యీతనిని 'విరాట్' అనియు నందురు. వేదములలో నీవిరాట్పురుషుని గూర్చియే వివిధము లగు స్తుతులు కలవు. కావున మేమీ విరాట్పురుషుని పాదపద్మములకు శ్రద్ధాభక్తితోఁ బ్రణామము కావించుచున్నాము.

చ ప్ప య

యే అగణిత బ్రహ్మాండ లీన రహతే హైఁ జినమేఁ
జడ, చేతన, చర, అచర సృష్టి సృజతే హైఁ చినమే॥

నిహిత తత్య చాబీస్ ఆదిఅవతార్ కహతే ।

ఇన్ సే హోఁ ఉత్పన్న ఇన్హి మేఁ ఫిర్ మిల్ జాతే॥

అజ అవాది అవ్యక్త ప్రభు, అమితజ్ఞాన విజ్ఞాన హైఁ |
 నారాయణ అవ్యయ పురుష, వే విరాట్ భగవాన్ హైఁ ||

అర్థము.

ఈ అగణిత బ్రహ్మాండము లన్నియు నెవనిలో లీనము
 లైనవో, క్షణములో నెవఁడు జడ, చేతన, చరాచర సృష్టిని
 చేయునో, ఇరువదినాల్గు తత్త్వములతోఁగూడి యుండి, ఆది
 అవతారమని పిలువఁబడి, సమస్తము ఎవనిలోఁ బుట్టి యెవ
 నిలో నేవి లీనము లగుచున్నవో అట్టి అజుడు, అనాది,
 అవ్యక్త ప్రభువు, అమిత జ్ఞాన విజ్ఞానములు కలవాఁడు, నారా
 యణుఁడు, అవ్యయ పురుషుఁడు, ఆతఁడే విరాట్స్వరూపుఁడగు
 భగవంతుఁడు.

ప్రథమావతారము

శ్లో॥ సవీఢ ప్రథమం దేవః

కౌమారం సర్వమాస్థితః।

చచార దుశ్చరం బ్రహ్మ

బ్రహ్మచర్య మఖండితమ్॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౩ ఆ. ౬ శ్లో.)

ఛ ప్ప య

దివ్య, దిగంబర ఫిరేం సభీ స జగమేఁ జినకో।

పాంచ వర్ష కే సదా, జతా వ్యాపే నాహిఁ తినకో॥

రాగ ద్వేష తే దూరి, ఊర్ధ్వ రేతా వ్రతధారీ।

అవ్యాహత గతి రహేఁ సకల జీవని హితకారీ॥

సవక, సనందన, సనాతన, సనత్ కుమార కుమార వర।

మన తిన పద పంకజని కీ, రజ శ్రద్ధాసే ధారి సిర॥

అ ర్థ ము

దివ్యులును, దిగంబరులై తిరుగువారును, జగము
ంతను సమముగఁ జూచువారును, ఎల్లప్పుడును నైదు వర్ష
యిల వారుగ నుండువారును, ముసలి తనము లేనివారును,
రాగద్వేషములు లేనివారును, ఊర్ధ్వరేతస్కులును, వ్రత

* ఆ భగవానుడే ప్రథమమున సనకాది కుమారుల సర్వములనుండి
రాహ్మణ వేషమును ధరించి దుష్కర మగు అఖండ బ్రహ్మచర్య వ్రత
మును బాలించెను.

ధారులును, అవ్యాహతగతి కలవారును, సకల జీవులకు హిత మొనర్చువారు సగు సనక, సనందన, సనాతన, సనత్కుమార వరుల పదపంకజ రజమును శ్రద్ధాభక్తులతో మనస్సున ధరింతును.

ఏవస్తువు మనకుఁ గొంచెమైన మహత్వముగ నుండదో, మన దృష్టిలో నేది నగణ్య ఉపేక్షిత మైనదో దానికొఱకు మన పరంపరలో నుద్భవించువారు—మన ఉత్తరాధికారు లగు పిల్లలు పోరాడు కొనుటయు, వ్యాకులము చెందుటయు నొక నియమము. ఈ నాశవంత మగు వస్తువు లందు మహత్వ మగు వస్తువేదియు లేదు. మనము మన మహత్వ కారణమున, మన వాసనలను బూర్తి కావించుకొనుటకు, మన శ్రమను మన దనుకొని, దాని ఫలమును బొందుటకు అధికారుల మనుకొని వస్తువులకు వ్యక్తు లగుచుందుము. వాటియందు తనది అను అభినివేశము నొనర్తుము. అవి ప్రాప్తించుటలో విఘ్నము కలిగెనా క్రోధము చూపెదము; తమ కంటకములను నాశము చేయుట కుద్యుక్తు లయ్యెదము. ఇదియే సంసారము. కర్మయో బంధన హేతువు. అసత్తును సత్తుగా భావించి దానిని బొందుట కును, తనదిగనభిమానించుటకును, మాయలేక అవిద్య అందురు. ఈ మాయ చేతనే జగత్తు సంభవించినది. ఈ యనర్థకారిణి యగు మాయ మధ్య రాకుండి యుండిన యెడల సంసారిము లేనే లేదు. అంతయు నాటయే. ఇంద్రును సుఖులుగ నుండెడువారే. ఎవరికి నే చింతయు లేకుండెడిది. అంశ రానందముతో నాడుదురు, యెగురుదురు, నృత్యము చేయుదురు, గానము చేయుదురు, ఆనందమును పొంది యుందురు.

కాని యీ మమత్వమునకు సంబంధించిన కర్మ లన్నియు బెల్లము పేడ చేసినవి. సమస్తానందమును నిరానందముగఁ బరిణతము కావించినది.

విరాట్పురుషుని ప్రాదుర్భావము సంగల్పముచేత కలిగినది కాదు. క్రీడామూలముననే అయినది. విరాట్పురుషుని నాశము కూడ జలములో దాని కదియే పచ్చనయ్యెను. దానిలో ప్రయాసము, ప్రయత్నము, సంకల్పము కొంచెమైన లేదు. ఇప్పటి కింకను ఆ ఫేలన మున్నది. ఇందులోఁ జేయుటకు, చేయించుటకు, తన పరాయ అను ఆరోపము లేనే లేదు. ఇప్పు డీ కమలమునుండి పుట్టిన దేవతను జూడ బుద్ధి పుట్టెను. ఎందుకు పుట్టినది? ఏలననఁగా నీతని హృదయములో సంకల్పము ప్రవేశించినది. ఎట్లు ప్రవేశించినది? ఎట్లు మనుచున్నది? ఇప్పుడు ప్రతివిషయమును ఎట్లై ట్లనరాదు. ఇట్లు ఎట్లై ట్లని యనుటకుఁ బ్రారంభించితినా యీ యెట్లు అనుదాని కంత ముండదు, “ఆ ప్రభువువారి యిచ్ఛవలననే దేవతయొక్క మనస్సులోఁ జూడవలె నను కోరిక కలిగినది. దీని సంగీకరించిన తర్వాతనే బండి నడువఁగలదు. చూడఁ గోరిక కలుగఁగానే నాల్గువైపులను న్గాముఖము లయ్యెను. వానిలోనికి ఇంద్రియములు వచ్చి ప్రవేశించెను. చతుర్ముఖుఁడు చూడ మొదలిడెను. ఇప్పు డాతని కోరిక పెరుగ సాగెను. ఏలననఁగాఁ బుట్టినవాఁడు పెరుగును గదా! ఏ విషయమం దాతనికి ప్రవృత్తి కలదో దానిని ముందుకు సాగించుటకు స్వాభావిక మగు నిచ్ఛ కలుగును.

ఇప్పటి వఱకు ఎవరి మనస్సులోను ఏవిధ మగు వికారమును లేదు. అందఱును గామవిహీను లగు బ్రహ్మచారులే. అమోఘ సంకల్పము. సమస్త కార్యములు సంకల్పము వలన నయ్యెను. దీనికి బాహ్యోపకరణములు, విశేష ఉపాదానము లేవియు నవసరము లేదు. చతుర్ముఖునకు సంకల్పము కలుగు నప్పటికి నలుగురు సుకుమారులు, సదా సుప్రసన్నులు, మోహ మమతా రహితులు, విశుద్ధ బ్రహ్మచారులు పుట్టిరి. ఈ పేర్లతో అసలులో నవతారము కలిగినది. కొంచెముగ నైన వీరిలో మాయంశము లేనిది శరీరము లెట్లగును. కాని విశేష వికారము లేవియును లేవు. వీరి సుందర స్వరూపము లను గాంచి బ్రహ్మదేవుఁడు ముగ్ధుఁ డయ్యెను. బ్రహ్మ సంకల్పముచే నెనారు కాఁబట్టి వ్యవహారములో వీరికి బ్రహ్మ పుత్రు లను పేరు వచ్చినది. వాస్తవమునకు వీరెవరి పుత్రులును గారు. సాక్షాన్నారాణులే; కాని సృష్టిసంకల్ప సమయమున నుత్పన్నమైనారు; కావున వీరు ప్రథమ ఋషు లని పిలువఁ బడుచుండిరి. వాస్తవమునకు వీరు పూర్వజులకుఁ బూర్వజులు. బ్రహ్మ కంటెను బ్రాచీనులు. భగవత్స్వరూపులు.

బ్రహ్మ తన ప్రయత్నములోఁ దా నుండెను. ఆతనికి సృష్టిని వృద్ధి చేయవలె నను తొందర యెక్కు వయ్యెను. మిక్కిలి ప్రేమతో స్నేహము నంతను పుంజీభవింపఁ జేసి మధురవాక్కులతో “పుత్రులారా ! మీ రతి సుందరులు. ఆహా ! మీ రూప మెట్లున్నది ? ఎప్పుడును మిమ్ములనే

చూడవలెనని యున్నది; కాని యిట్లు పని యెట్లు జరుగును? నా సంకల్పమునకుఁ దోడ్పడుఁడు” అనెను.

నల్లరు కుమారులును “ఏమి చేయవలయునో ఆజ్ఞా పింపుఁడు” అనిరి. ప్రసన్నుఁడై చతురాననుఁడు “మీ రెల్లున్నారో అటువంటి వారలనే చాలమందిని జేయుఁడు. పెరిగి పోవలయును. అందఱు ఆటపాటలను జూడవలెను. ఇదియే నా మనోరథము” అనెను.

నలుగురును బిగ్గఱగ పకపక నవ్వి దేవా! మీకిది యెట్లు తోచినది? దీనివలన నేమి ప్రయోజనము?” అనిరి.

బ్రహ్మ “అరే, అయ్యేదేమిటి? ప్రజలు తమతమ కర్మల ననుభవించెదరు. ధర్మము లాచరింతురు. యజ్ఞానుష్ఠానములు కావింతురు. స్వర్గమును బొందుదురు. మోక్ష సాధన మాచరింతురు” అనెను.

కుమారులు “ధర్మము చేయక అధర్మము చేయువారి గతి యేమి?” అని అడిగిరి.

బ్రహ్మ “అధర్మము వలనఁ బాపము కలుగును. పాపమువలన దుఃఖప్రాప్తి కలుగును. నరకమునకు వెళ్లుదురు. నానాయాతనల ననుభవింతురు” అనెను.

కుమారులు “ధర్మాధర్మములనుండి బయటపడి నిరంతరము భగవద్ధ్యానమునందు ముగ్గులై రేని వారి కేస్థితి కలుగును?” అని అడిగిరి.

బ్రహ్మ శీఘ్రమున “ఈవిషయమున నడుగున దేమి? వారు సాక్షాత్తుగ జీవన్ముక్తు లగుదురు” అనెను.

కుమారులు “అట్టియెడ మమ్ములను మీ రీ సృష్టి గుండములో నేలఁబడ వేయుదురు? బురదలోదిగి దానిని నీటితోఁ గడుగుకొనుటకంటె దానికి దూరముగ నుండుటయే శ్రేష్ఠమైన పని. కాఁబట్టి మా కా జంజాటము రుచింపలేదు” అనిరి.

బ్రహ్మ ఆశ్చర్యముతో “నాయనలారా! మీ రేమి యిట్లు మాటలాడుచున్నారు? ఇట్లందఱు ననుకొనునెడల నీ సనాతన సృష్టిక్రమ మెట్లు జరుగును?” అనెను.

కుమారులు నవ్వి “పోనిండు, సృష్టిక్రమము జరుగ కున్న మాకేమి హాని? జరుగకపోవుట మంచిదే. జనులు నానాప్రకారములగు ఆధివ్యాధులచేఁ బీడింపఁబడకుందురు. దుఃఖము, శోకము, చింత, శ్రమము, గ్లాని వీనికి దూరముగ నుందురు” అనిరి.

బ్రహ్మ “సృష్టికొఱకు నేను చేసిన శ్రమ యంతయు వ్యర్థమైపోవును” అనెను.

కుమారులు “మీ రేమి శ్రమ కావించితిరి? సంకల్పము లేనిది యేదియుఁ జరుగదు. సంకల్పమును కట్టిపెట్టుఁడు. సృష్టి విలీనమగును” అనిరి.

బ్రహ్మ “నేను చేసిన తపస్సువలన మీరు పుట్టితిరి” అనెను.

కుమారులు “మంచిది, అయితే మన మందఱమును తపస్సు చేయుదుము. తపస్స్వరూపుఁ డగు శ్రీహరిని నిరంతర మారాధింతము” అనిరి.

బ్రహ్మ మండిపడి “కేవలము తపముచేతనే పనికికాదు. సృష్టి వృద్ధికి కూడ కొంచెము శ్రమింప వలయును” అనెను.

బ్రహ్మ అధికార స్వరముతో “ఎందుకుకాదు, మీకు తండ్రి నగు నా యాజ్ఞ నుల్లంఘించుచున్నారా?” అనెను.

కుమారులు సరళతా పూర్వకముగ నిందులో నాజ్ఞోల్లంఘనము లేదు. ఇది సర్వశ్రేష్ఠము, సర్వోపరి కర్తవ్యము. సర్వాత్మ భావముతో దీనిలో లగ్న మైనవారి కింకఁ గర్తవ్య శ్రేష్ఠముండదు. వానికి ఇంతకు మించిన వస్తు వేదియు లేదు” అనిరి.

ఈ యుపదేశమే సృష్టికి మూల కారణ మయ్యెను. కుమారులు శుద్ధ సత్త్వ ప్రధానులు. బ్రహ్మ రజోగుణము నకు వశీభూతుఁడై మాట్లాడు చుండెను. ఆ సమయమున బ్రహ్మ విశుద్ధ సత్త్వము నాశ్రయించి కుమారుల వాక్యములను విని యుండిన యెడల సృష్టి అంతటితో నాగి పోయిడిదే. సంకల్ప మింకను ముందుకు పోయెడిది కాదు. సంకల్పములు పెరిగిననే సృష్టి విస్తారమగును. తన యాజ్ఞ నుల్లంఘించి రని తెలిసికొనఁగానే బ్రహ్మయొక్క రజోగుణము ఇంకను నధిక మయ్యెను. తన యభీష్ట కామనా పూర్తి కాకపోవు నప్పటికి కామము ఆ సమయముననే క్రోధ

రూప మగు పుత్రుని ఉత్పన్నము కావించెను. ఆ క్రోధమే రుద్రరూపమును ధరించి బయటపడెను. ఆతఁడు బ్రహ్మదేవుని ఆజ్ఞను ఏ రూపమునఁ బాలించినదియు, దీనియొక్క విశేష వివరణము సృష్టి ప్రసంగములో రాఁగలదు.

ప్రతిద్వంది యుత్పన్నము కానిది ఏ వస్తువైనను విశేషముగ వృద్ధి పొందదు. ఆ రెండు వస్తువులను సంయమములో నుంచినపుడు మూడవవస్తువు సృష్టిలో నుండదు. ఆవశ్యకతయే ఆవిష్కారమునకు జనని. సృష్టి సంకల్పముచే బ్రహ్మాత్పత్తి యయ్యెను. ఆతఁడు దానిని రచించినాఁడు కాని అదివృద్ధిపొందు టెట్లు? దానికి ప్రతిద్వందికూడ యుండవలయును. అందువలన సృష్టిని సంహరించు శక్తిగల రుద్రుఁడుత్పన్నమయ్యెను. ఆతఁడు సంహారశక్తి వృద్ధిలో పరమ పురుషార్థమును బ్రకటించెను. అతఁడు బ్రహ్మ భయ మినుమడించి దాని వృద్ధి, రక్షణ, లెట్లాయను చింత కల్దెను. కేవల సంకల్పముచే నది జరుగునట్లుండె. వెలువడి రంగమున ప్రవేశించి ప్రబలశక్తి ప్రకటించి తద్వారా తను ముందుకుపోవలయు. వెంటనేరజోగుణమద్దాని పరాకాష్ఠ కందుకొనెను. “ఈ సత్త్వగుణమే మధ్యలో గడబిడ చేయుచున్నది. ఇదియే సృష్టిని వృద్ధిపొందనీయుటలేదు;” అను సంకల్పముకల్గుట మోహ, మహామోహాదు లుత్పన్నమైన సత్త్వమును గప్పివేసెను. అందుచే బ్రహ్మ కావేశముకల్గి ఇట్లాలోచించెను. ఈ యనునయ వినయములచే సృష్టి వృద్ధిపొందదు. ఎవరు కాదనుచుండిన వారికి నచ్చఁజెప్పవలయును. చూడఁగానే జనులు స్వయముగ సృష్టియందు ప్రవృత్తులగునట్టి మోహవస్తు వేదైన నుండవలయును. సంకల్పించఁగానే బ్రహ్మ రెండు భాగము

లయ్యెను. ఇంతవఱ క్కాతఁడు సంకల్పము చేతనే ద్వైత సృష్టి
యందుఁబ్రవృత్తుఁడయ్యెను. ఇప్పు డాతఁడు స్వతః కర్మచేతను.
శరీరము చేతను రెండుగ నయ్యెను. ఇద్దరు ఒకటిగనే యుండిరి.
ఒక శరీరమునకు రెం డంగము లయ్యెను, కాని సంకల్పములు
రెండు. మోహకము కావించుట, సృష్టి వృద్ధిపొందించుట.
అందువలన నీరెండు భాగములకు రెండు వేలువేలు లింగము
లయ్యెను. సృష్టిని జేయవలె నను సంకల్పము కలిగిన భాగము
పుంలింగ మనఁబడినది; మోహక సంకల్పముచేఁ గలిగినది
స్త్రీలింగ మనుపేర విఖ్యాత మయ్యెను. దానియొక్క ప్రతి
లింగము నందును మోహకత కలదు. శతశత రూపములచే
నది మనస్సును దన వైపునకు ఆకర్షించు చుండెను. అందు
వలన బ్రహ్మ ఆ భాగమునకు శతరూప యను పేరుపెట్టెను.
ఇత రెండవ పుంలింగ రూపము మను వను పేర విఖ్యాతిని
జెందెను. సృష్ట్యాది యందు వీరే స్త్రీ పురుషులు. వీరి
వలననే సమస్త సృష్టియొక్క ఉత్పత్తియు, వృద్ధియు నయ్యెను.

భగవల్లీల యెటువంటిది? ఒకే అంగమునుండి యిద్దరు
ఒకటిగ వుట్టిరి. సంకల్పముచే నొక రొకరు కలిసికొన వలె
నను వ్యగ్రత చెందియుండిరి. మను దేవుఁ డాశతరూప మీఁద
లోలోన నాసక్తి జెందియుండెను. శతరూప కూడ ఆతనిని బొం
దుటకు వ్యగ్రత చెందియుండెను. బ్రహ్మ వీరిద్దరి మనోభావము
లను గనిపెట్టి, తన సంకల్పమునకు అనుకూలసిద్ధి కలుగు
చున్నదని లోలోన సంతోష పడుచుండెను. చేతులు జోడించి
మనువు తన తండ్రిని “దేవా! నాకేమి యాజ్ఞ? నేనేమి
చేయుదును?” అని అడిగెను.

బ్రహ్మ “మంచిది, నీవొక పనిని జేయుము. ఈమెను భార్యగాఁ జేసికొమ్ము” అనెను.

మను మనస్సులో నేసంకల్పము కలదో, శతరూప దేనిని గోరుచున్నదో దానినే బ్రహ్మ నోటినుండి వచ్చుటను విని యిద్దరును హృదయములో నుత్కంఠతతో నుండిరి. ముకుళించిన యిద్దరి హృదయకమలములు వికసించినవి. తమ యానందము నణఁచుకొనుచు మనువు “పితృతాజ్ఞ నాలోచన లేకుండ మాస్యముగ నుండును. మీ యాజ్ఞప్రకారము చెప్పఁగలము” అనెను.

బ్రహ్మ “నీవు మంచివాఁడవు. నీ పూర్వజులగు — కుమారులను నీ వనుకరించ లేదు” అనెను.

మనువు “అయితే మే మేమి చేయవలెను?” అనెను. ప్రసన్నతతో బ్రహ్మదేవుఁడు “మీ రిద్దరు మీ కనురూపులగు సంతానమును కనవలయును. ఈ సృష్టిక్రమము చాల వృద్ధి పొందవలయును. అట్టి ప్రయత్నమును జేయవలయును” అనెను.

విరాట్పురుషుని నాభినుండి పుట్టిన కమలము ఏడు భాగము లయ్యెను. పైననున్న నాల్గుభాగములు (మహా, జన, తప, సత్యలోకములు) సంకల్పసృష్టిచేఁ బుట్టిన ఋషులచే నిండిపోయెను. కాని మూలమైనది పృథివి. భూమిమీఁదఁ బుట్టి కర్మ చేయకున్నయెడలను, అన్యలోకములకుఁ బోకున్న యెడలను సృష్టిక్రమము వృద్ధి యగున దెట్లు? ఈ కార్యము సంతయు సత్యలోకములోఁ గూర్చుండి బ్రహ్మదేవుఁడు చేసెను. ఈ మైథునసృష్టి పైలోకములలో నుండఁజాలదు. ఇదంతయు

నాలోచించి ఆదిపురుషుడగు మనువు “మే మెక్కడ నుండ వలెను? ఎక్కడ సృష్టిని వృద్ధిచేయవలెను?” అని అడిగెను.

బ్రహ్మ చాల సంతోషముతో “మీరు భూమి మీదకు బొండు. అక్కడ మీ అధికారమును చలాయించుడు. అక్కడనే సృష్టిని వృద్ధిచేయుడు. ఇండ్లు వాకిండ్లు, రాజపరివారముల నేర్పఱుపుడు. నానావిధములగు అన్నములను, రసములను, ఫలములను దినుడు. యజ్ఞాదులను జేయుడు, చేయించుడు, ఆనందించుడు” అనెను.

“తమ ఆజ్ఞానుసారము” అని మనువు పితామహుని పాదములు పట్టుకొనెను. శతరూప కూడ శిరస్సువంచి ప్రణామము కావించెను. పితామహుడు “వెళ్లుడు, మీ దంపతు లిద్దరకు ఫలించుఁగాక. చాలమంది కొడుకులు, కూతుఁరచు, బంధువులు, మనుమలు, మనుమరాండ్రు కలుగుఁగాక. నా వలె మీరు కూడ మీ సంతానముచే బూజింపబడుదురు గాక!” అని ఆశీర్వాదించెను.

ఇద్దర హృదయము ఆనందముచే నిండిపోయెను. లజ్జా, సంకోచములచే నేమియు మాటాడలేదు. మరల బ్రహ్మ యిట్లుపదేశించెను — “నీ అగ్రజకుమారులు నా మాట వినలేదు. వారు తపస్సునందే వారి చిత్తమును లగ్నము కావించిరి. తపముకూడ చేయవలయును. కాని సృష్టిని వృద్ధి చేయవలెను. సంతానమును గలిగించవలెను. ఇది కూడ చాల పుణ్యప్రదమగు కార్యమే. దీనివలన గొప్ప యశస్సు కలుగును. సుఖసమృద్ధి ప్రాప్తించును. పితరులు ప్రసన్నులగుదురు.”

ఇద్దరును శిరస్సు వంచి బ్రహ్మాపదేశమును వినిరి.
బ్రహ్మ సంతానోత్పత్తి కార్యము పుణ్యాప్రద మని చెప్పు
చున్నాఁడు. అది సరియే కాని వారిద్దరును పరస్పరము
స్వయముగ సృష్టిని వృద్ధిచేయుట కుత్సుకులైరి.

వారిద్దరు పుట్టుటచే బ్రహ్మకు సంతోషము కలిగెను.
ఇక ముందువిషయమునుగూర్చి వారాలోచించుచుండిరి.

చ పు య

సనకాదిక నే సృష్టి కార్య మే యోగ న దీన్హో ।
కహ్యో కర్యో న కుమార, కోప కమలాసన కీన్హో ॥

మను సుతరూపా భయే దేహ తే దో సర నారీ ।
ఉననే శ్రద్ధా సహిత సీఖ సబ సిర వై ధారీ ॥

ఆయసు పాకర పితాకీ, దోనోఁ దులహీన దుల్హా మిలి ।
సృష్టి రచీ సుఖసే గళాఁ, హృదయ కమల కీ కలీ ఖలి ॥

అ ర్థ ము

సనకాదులు బ్రహ్మదేవునకు సృష్టికార్యములో
సహాయపడకపోయిరి. చెప్పిన పని చేయకపోవు నప్పటికి
కమలాసనునకు కుమారుల మీఁద కోపము వచ్చెను. ఆ
బ్రహ్మదేవుని శరీరమునుండి మను, శతరూపము లను సరనారు
లిద్దరుదయించిరి. వారిద్దరు బ్రహ్మదేవుని యుపదేశమును
శ్రద్ధతో శిరస్సున ధరించిరి. పితౄజ్ఞును బొంది దంపతు
లిద్దరును గలిసికొనిరి. సుఖముగా వెళ్లి సృష్టిని చేసిరి. వారి
హృదయకమలము వికసించినది.

అ న్యా వ తా ర ము లు

శ్లో॥ సవా ఇదం విశ్వమహాఘనం లీలః

సృజత్యవత్యత్తి న సజ్జతేఽస్మిన్ ।

భూతేషు చాంతర్హిత ఆత్మతంత్రః

షాద్వర్తికం జిఘ్రతి వద్దుణేశః॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౩ అ. ౩౬ శ్లో.)

చ ప్ప య

హైః మనమాజీ నాథ నూత్రధర విశ్వవిహారి ।

నయే నయే నిత స్వాంగ్ రచే లీలా విస్తారి ॥

ఏక రూప తే రచే ఏక తే పాలన కరతే ।

జగ సంహారన హేతు నేత్రత్రయధారన కరతే ॥

కచ్చ మచ్చ వరాహ వప, ధరి కే ధరసి ధారతే ।

ధర్మ ధేను ద్విజ పాలతే, దైత్య దుష్ట సంహారతే॥

అ ర్థ ము

ఆనందమూర్తియగు నాథుఁడు, నూత్రధరుఁడు, విశ్వ
విహారి యగు శ్రీహరి నిత్యనూతనములగు లీలావిస్తారమును

* అమోఘ లీలాధారియగు శ్రీహరి యీ అఖిల విశ్వ బ్రహ్మాండ
మును రచించును, పాలించును, చివరకు సంహారము కూడ కావించును;
కాని స్వయముగ దానియొ దినుమంతులైన వాసక్తిని జెందఁడు. తనలోనే
స్వాధీనతతో స్థిరముగ నుండు ఆత్మతంత్రుఁ డగు భగవానుఁడు సమస్త
ప్రాణులయొక్క అంతఃకరణమునం దుండి జ్ఞానేంద్రియము లైదింటికిని,
మనస్సునకు గల ఆట విషయములను నశాసక్తభావముతో భోగించును.
వీలవనఁగా నాతఁడు ఆ అన్నింటికిని నియంత.

స్వాంగములోఁ గావించెను. ఒక రూపముతో సృష్టిచేయును, ఒక రూపముతోఁ బాలనము చేయును, జగత్సంహారము కావించుటకు త్రినేత్రములను ధరించును. మత్స్యః కూర్మ వారాహ రూపములను ధరించి భూమి నుద్ధరించును. ధర్మ ధేనువును, ద్విజులను బాలించును. దుష్ట దైత్యులను సంహారము కావించును.

ఒకే భగవంతుఁడు సృష్టితంత్రమును నడుపుటకు వీలగు నట్లు తనశక్తిని బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులను మూఁడు రూపములుగ విభాగించును. తత్వతః వీనిలో నేభేదమును లేదు. ఆ ప్రభువే సృష్టి చేయునపుడు బ్రహ్మ యని పిలువఁబడును. పాలన చేయునపుడు విష్ణు వగును. సంహార సమయమున శివుఁ డగును. తన కార్యములకొఱ కీ దేవుఁడే విశేషావశరము లందు విశిష్టరూపము నందునపుడు ఈయనయే అవతారమని పిలువఁబడును. సామాన్యముగ మన్నాది ప్రజాపతులు సృష్టిని వృద్ధిచేయుటకు వచ్చిన బ్రహ్మయొక్క అవతారములే. ఇంద్రుడు, దేవతలు, ఋషులు, మానవులు, మనువుత్రులు మొదలగు రూపములచే సృష్టిని పాలనము చేయుచుందురు. కావున వీరందఱును విష్ణుని అవతారములు. మనస్సు, కాలాది సంహారము కావించువా రందఱును దుద్రావతారములు. ఇంకను భగవంతుఁడు భక్తులకొఱకు కూడ అనేక రూపములను ధరించుచుండును; కావున వా రందఱును విష్ణుమూర్తి యొక్క అంశావతార, కళావతార, ఆవేశావతారములను పేర విభ్యాతము లైనవి. జీవు లెట్లనంతములో, బ్రహ్మాండము లన్నియు నెట్లనంతములో అట్లే అవతార

ములు కూడా, అయినప్పటికిని, యిచ్చట కొన్ని అవతారముల వర్ణనమే చేయఁబడుచున్నది.”

శౌనకుఁడు కూడ “సూతా! నీవు విరాట్పురుషుని యొక్కయు, ప్రథమావతార మగు శ్రీ సనకాది కుమారుల వర్ణనము కావించితివి. ఇక నింక ననంతవీర్యుఁ డగు భగవానుని యితర ముఖ్య ముఖ్యావతారములు ప్రసిద్ధము లగునవేవి కలవో, వాటి పేర్లను జెప్పఁడు” యని అడిగెను.

అవతారముల విషయములో ఋషుల ఉత్సుకతను గాంచి సూతుఁడు “ఋషులారా! అవతార కథయే ప్రపంచములో శ్రవణయోగ్య మగు కథ; మిగిలిన వన్నియు జంజాలములే. ఈ కుమారులు నివృత్తి మార్గ ప్రదర్శకు లగు ఆది అవతారములు. దీనివలనఁ బ్రపంచములో బ్రహ్మచర్యమే సార మైన దని సిద్ధాంత మైనది. ఈ శ్రేష్ఠ మగు వ్రతమును బాలింపలేనివారు ప్రథమ ధర్మము నాచరించుచు నిటు ముందుకు రావలయును. సమస్త అవతారములకుఁ గారణము ధర్మ సంస్థాపనమే.

ప్రజాపతి యగు మనువును బ్రహ్మదేవుఁడు భూమి మీఁదకు వెళ్ళి సృష్టి చేయవలసిన దని యాజ్ఞాపించఁగా, నాతఁడు ధ్యానపూర్వకముగఁ జూచునప్పటికి సృష్టికి అధిష్ఠాత్రి యగు దేవి ఆతనిని అసురపాతాళమునకుఁ గొనిపోయి నట్లు తెలిసికొనెను. బ్రహ్మదేవునకు పుట్టించుట మాత్రమే తెలియును. రక్షింపఁబడుట కాతఁడు విష్ణుని శరణు వేడవలయును. కావున భూమిని రక్షించుట కాతఁడు మనస్సులో

శ్రీహరి శరణు చొచ్చెను. వెంటనే పృథివిని రక్షించుటకు భగవంతుఁడు సూకర రూపమును ధరించి, పాతాళమునుండి భూమి నుద్ధరించి దానిని జలము నందు స్థాపించెను.

బంధనమునకుఁ గారణము కర్మయే. నైష్కర్మ్య ప్రాప్తి అకాముఁ డగుటచే నగును. మానవుఁ డొక్కక్షణ మైనను కర్మ చేయకుండ నుండఁజాలఁడు. ఇక జనుగున దెట్లు? ఈ మర్త్యలోకమున జీవు లీ విధముగ నసంతకాలము వఱకు నలిగి పోవలసినదేనా? వీరి నిష్కృతికి ఉపాయ మేమియు లేదా? భూమిమీఁద నెవఁడును కర్మను జేయ కుండ నుండఁజాలడు. కర్మ చేయుచున్నప్పటికిని బంధనములు పెరుగుటకు బదులుగాఁ దరుగు నట్టిదియు, కర్మ చేయుటచే సంసారములోనికి రాజపోక లావునట్టి కర్మ యేదియు లేదా? ఈ పని లేకపోయిన నింక అవతార మెందులకు? కావున దేవర్షి శరీరము నాశ్రయించి శ్రీహరి నారద రూపమున నవతరించి పంచరాత్ర భక్తి శాస్త్రముయొక్క ప్రచార, ప్రసార, ప్రవచనములఁ గావించెను. దాని ననుసరించి చేసిన కర్మలు బంధన కారణముకాక సంసారము నుండి ముక్తిఁ బొందుటకుఁ గారణము లగును. వానిద్వారా భగవద్భక్తి ప్రాప్తి కలుగును.

ప్రపంచములోఁ గామదేవుఁడు విశ్వవిజయుఁ డని పిలువఁ బడుచున్నాడు. దేవతలు, ఋషులు, గంధర్వులు వీని నుండి తప్పించు కొనలేరు. ఈతఁ డందఱను బోల్తా కొట్టించెను. శివుఁడు భస్మము చేసినాఁడే కాని కామ విజయము కావించి భస్మము చేయలేదు. క్రోధముద్వారా వానిని అశరీ

రిగఁ జేసెను గాని క్రోధింపక నిరంతరము తపస్సులోఁ గూర్చుం
డుటచే నీ ప్రబల పరాక్రమము గల శత్రువు కూడ మోడి
పోవునా? ఈ యాదర్శమును బ్రపంచము ముందు పెట్టుటకు
భగవంతుఁడు ధర్ముని పన్ని యగు మూర్తియొక్క గర్భము
నుండి నర, నారాయణు లనుపేర నిద్దరుగ నవతరించి మన
స్సును, ఇంద్రియములను నిగ్రహించు మార్గమును జెప్పెను.
కఠిన తపస్సునుజేసి కామునిపై విజయమును బొందెను.

ఈ విశ్వబ్రహ్మాండములో నన్నియుఁ గలిసి యెన్ని
తత్త్వములు కలవో వాటి సంఖ్యను యెవరు చెప్పఁగలుగు
దురు? ఈ నిమిత్తమై కపిలరూపమున భగవంతుఁ డవతరించి
లుప్తప్రాయమైన సాంఖ్యశాస్త్రమును బ్రచారము కావించి
యుండెను. ఆసురీ యను ఋషికి ఉపదేశము కావించి, వాని
ద్వారా దానియొక్క ప్రచార ప్రసారములను గావించెను.
అవి కృతయుగావతారములు. ప్రతి కృతయుగములోను అవత
రించి జ్ఞాన ప్రసారము కావించును.

భగవంతుఁడు తన భక్తులపై నెంతటి కృపఁ జూపు
నదియు, ఆతఁడు తన భక్తులను బ్రసన్నులఁ గావించుట కేవేవి
యీయలేడో, దీనిని సిద్ధాంతము చేయుటకు పరమావధూత
రూపమున భగవంతుఁడు అత్రిమహర్షి భార్య అనసూయా
గర్భమున నుద్భవించి ప్రహ్లాద, అలర్కాదులకు బ్రహ్మ
జ్ఞానము నుపదేశించెను. కార్తవీర్యార్జునునకు విద్యా, వరదాన
ములు కావించెను. ఈతఁడు తపస్విని యగు అనసూయా దేవి
తపముచే వరము నడుగఁగా బ్రకటమయ్యెను.

ఋషులు “నూతా! అననూయ వరమేల యడిగినది? భగవంతుఁ డామెకడ నేల యవతరించెను? ఈ కథను విస్తారముగ మాకుఁ జెప్పఁడు” అని అడిగిరి.

ఋషుల ప్రశ్నకు నూతుఁడు “మహాభాగులారా! ఈ సమయముననే అవతారముల చరిత్రమును నేను చెప్పటలేదు. ఇక్కడ కొంచెము ప్రసిద్ధావతారములను గూర్చి చెప్పుచున్నాను. అవతారము లన్నిటిచరిత్ర ముందు ముందు వర్ణన చేయఁబడును. అవతార కథకే భాగవత మందురు. నేనీ యవతార చరిత్రము లన్నిటిని ఎంతయు యింక ముందు విస్తారముగఁ జెప్పెదను. ఇప్పుడు మాత్రము మీరు సంక్షేపముగ వీటిని నూచినప్రాయముగ శ్రవణము చేయవలయును.

స్వాయంభువ మన్వంతమున భగవానుఁడు “యజ్ఞఁడు” అనుపేర నవతరించెను. రుచి ప్రజాపతి యొక్క భార్యయగు ఆకూతి గర్భమున నవతరించి యాతఁడు మనుష్యము నధిష్టించి యొక మన్వంతర మంతయుఁ ద్రిలోకములను బరిపాలించెను.

ప్రజలందఱు గృహస్థ ధర్మమునే సర్వశ్రేష్ఠముగ భావించి దానియందే యాసక్తి చెందియుండిరి. పరమహంస మార్గము నెడల ప్రజలకు రుచి మందగించెను. అప్పుడు స్వయముగ శ్రీహరి “ఋషభ” రూపమున భూమియందవతరించెను. అతఁడు దిగంబరిగనుండి జీవన్ముక్తి స్థితిని అందఱకును జూపించి, ప్రాచీన పరమహంస మార్గమును ప్రతిష్ఠించెను. ఈ యవతారము అజ్ఞజనులను భ్రమలోఁ

బెట్టునదియు, విజ్ఞజనులకు మోక్షమార్గమును జెప్పనదియు నై యుండెను.

వేనుని యొక్క- అధర్మాచరణములకు విసుగుఁ జెంది పృథివి సమస్తబీజములను దనలో దాచుకొనెను. ప్రపంచ మంతయు నాఁకలిచే దుఃఖిపడు చుండెను. అది సృష్ట్యారంభ సమయము. అప్పటి కింకను పట్టణములు గాని, గ్రామములు గాని అంతగా లేవు. పృథివి కూడ మెరక పల్లములుగ నుండెను. భగవానుఁడు పృథురూపమును ధరించి పృథివిని తన పరాక్రమముచే సమము కావించెను. దాని నుండి అన్నాపదములను బిండి ప్రజాపాలనము కావించెను. పృథివి సారవంత మైనదయ్యెను. పృథుమహారాజు పుత్రి యగుట చేతనే యీ ధరణికి పృథివియను పేరు వచ్చినది. ఈతఁడే భూమిమీఁద గ్రామ, మండల, నగరములను గల్పించెను.

అసురులు వేదములను హరించునపుడు రాఁబోవు మన్వంతరాధిపతి వైవస్వత మనువునకు, సమస్త బీజములకు, మహర్షులకు ఆశ్రయ మేమియు దొఱకకపోగా భగవంతుఁడు లోకనిందితమును, జలచర మని అందఱును దిను మత్స్యరూప మును ధరించెను. ఆ జలచర రూపమును ధరించి శ్రీహరి సప్త మహర్షులను, మనువును ప్రళయమునుండి రక్షించెను. ఈ భగవదవతారమే మత్స్యవతార మను పేరఁ బ్రసిద్ధ మయ్యెను.

ఒకసారి దేవతల “శ్రీ” సముద్రములో విలీన మైపో యెను, ఈ కథ విస్తారముగ ముందు చెప్పఁబడును, ఆ సమ

యమున భగవంతుడు క్రీడకొఱకు, మనోరంజనము కొఱకు, తన భక్తవత్సలతను జూపుటకు, వినోదము కొఱకు, ఇంక దేనికోగాని, గొప్ప గొప్ప మాయలను రచించెను. ఈ లీల యెంత అద్భుతమో తెలియునా? ఒక్క అవతారముతో పని కాలేదు, రెంటిచేతఁ గూడ కాలేదు, మూడింటి చేతఁగూడ కాలేదు, నాలుగు అవతారములను ధరించెను. ఒక యవతార మున దేవతలకు మోసమును నేర్పి ప్రేరేపించెను. అసురు లతో రాజనీతిచే సమయానుకూల సంధిని కావించి సముద్ర మథనము చేయుటకు ఒప్పించెను. గరుడునిమీఁద నెక్కి మందరాచలమును గవ్వముగఁ జేసి తీసికొనివచ్చి, మధించు టకు క్షీరసాగరములో వేసెను. ఇప్పుడు నిరాధార మగు నింతటి మహాపర్వతము అగాధమగు సముద్రజలములో నెట్లు నిలువగలదు? అందుల కని యాతఁడు లక్ష యోజనములు పొడవు గల తాఁబేలు రూపమును ధరించి దానిని తన వీపు మీఁద ధరించెను. ఇంతటి పెద్ద పర్వతము వీపుమీదఁ దిరుగుటచే వీపుచర్మ మూడదా? కష్టమే అయి యుండ వచ్చును. నీవు కష్ట మనవచ్చును గాని ఆతని కా మహా పర్వతము వీపుమీఁద చీమ ప్రాకినట్లు కూడ లేదు. అది ఏదో మెల్ల మెల్లగా గీకిన ట్లుండెను.

ఇప్పుడు క్షీరసాగరమునుండి అమృతమును దెచ్చు టయే దేవతలకు సాధ్యమైన పనికాదు. కావున స్వయముగ “ధన్వంతరి” రూపమును ధరించి అమృత కలశమును దీసికొని వచ్చెను.

ఎట్టి లీలయో కాని, కొంచె మైనను దెలిసికొనఁ జాలము. స్వయముగఁ దా నే మధించుచున్నాఁడు. స్వయముగ నమృతము దీసికొని వచ్చినాఁడు. ఇట్లుండియు నల్ప వీర్యనివలె నుండఁగా నొక్కసారిగాఁ బైకి ఊరికి ఈతని చేతిలోని యమృతమును అసురులు తీసికొని పోయిరి. ఈతఁ డట్లే చూచుచుండెను. దేవతల ముఖము వాడిపోయెను. వారి యాకృతి వికృతి జెందెను. వారి యీ స్థితిని గాంచి కొంచెము వినోదముగ లీలాధారి నవ్వుచు వీరి నోదార్పుచు “దుఃఖించెద రెందులకు ? నేను మీకు యుక్తిచే నమృత పానము చేయించెదను; భయపడకుఁడు” అనెను.

అప్పుడు, యెప్పుడును గననిదియు, విననిదియు నగు రూపము నాతఁడు ధరించెను. కుమార, నరనారాయణ, కపిల, దత్తాత్రేయ, నారదాదులు అఖండ బ్రహ్మచర్య పాలనము కావించుటయు, ఛల కపటములకు క్రోసుల దూరమున నుండుటయు, తపోనిష్ఠులు పరమ సాత్త్వికము లగు నవతారము లెక్కడ, ప్రపదావతార మెక్కడ ? “దయానిధీ ! నీ నడక యూహింపరానిది.” మగవాఁడు ఆడుదయ్యెను.

“ఏమయ్యా, ఆడుది చెడ్డదియా యేమి ;” చెడ్డ దని యెవ రనిరి. మంచిదే. ఇంత వఱకు వచ్చిన అవతారము లన్నియు నేదో తల్లిగర్భము నుండియే వచ్చినవి. ఆ తల్లు లెవరికో భార్యలై యుందురు. ఏదో మంచివానికి భార్యగా నుండినచో నేమియు నాశ్చర్యము లేదు; కాని యీ అవతారము ప్రమదా “పుణ్యస్త్రీ” రూపమున నయ్యెను.

ఆ మోహినీ స్వరూపము అసురులను మోహపెట్టుటయే కాదు. దేవాధిదేవుఁ డగు మహాదేవుని గూడ మాయలోఁ బడవేసెను. “స్వామీ! నీ యీ యనుపమాద్యుతావతారమునకు దూరమున నుండియే నమస్కారము చేయుచున్నాను”.

బ్రహ్మయిచ్చిన వరములను సత్యము కావించుటకును తన భక్తుని రక్షించుటకును భగవంతుఁడు తన సగము శరీరమును నరరూపముగాను, మిగిలిన సగము శరీరము విలక్షణమగు సింహరూపమును ధరించి నరసింహావతారము నెత్తెను.

బలిచక్రవర్తి గొప్ప ధర్మాత్ముఁడు, కాని అసురుఁడు. అసురుఁడై యాతఁ డింద్రదాసనమునఁ గూర్చుండెను. ఇంద్రుని కొట్టి తరిమివేసెను. ఇంద్రుఁడు, ఆతని తల్లియు గూడ ఆయన భక్తులే; బలియు సంతే; ఇప్పుడు చేయవలసిన దేమి? ధర్మ సంకటమునఁ బడి యాతఁడు పెద్దవాఁ డయ్యు వామనుఁ డయ్యెను. కపటము నాశ్రయించి బలిని పాతాళరాజుగఁ జేసెను. ఇంద్రుని స్వర్గమునకు రాజు కావించెను. ఈ యద్యుత మనోహర కథనము వామనావతార కథయందు చేయుదుము.

చాలమంది క్షత్రియు లైశ్వర్యము బొంది మదోన్మత్తులైరి. వారు తమ బ్రహ్మణ్యతా కర్మములను మఱచిపోయిరి. అప్పుడు దయాళుఁడగు భగవంతుఁడు తన చేత పరశువును బట్టెను. క్షత్రియులు కంపించిపోయిరి. ఇట్టి యవతార మిప్పటివఱ కెన్నడును కలుగలేదు. బ్రాహ్మణుఁ డయ్యు నింతటి నృశంసత. తోటమాలి పెద్దకత్తెరతో నిన్నివృక్షము

లను నిర్దయఁడై ఏల తరుగుచున్నాఁడో ఎవరికి తెలియును ?
 ఆతఁడు దగ్గఱనున్న వృక్షముల నేల పెళ్ళగించుచున్నాఁడు ?
 ఏ చెట్టును పెరికివేయవలయునో, దేనిని కత్తిరించవలెనో,
 దేనిని రక్షింపవలయునో ఈ రహస్యము వృక్షవిజ్ఞానము తెలి
 సిన విశేషజ్ఞఁడు మాత్రమే తెలిసికొనఁగలఁడు. అట్లే వరశు
 రాముని అవతారము నట్టిదియే.

ప్రతి త్రేతాయుగములోను ధర్మమును రక్షించుట
 కును, అసురులను సంహరించుటకును భగవంతుఁడు రామ
 రూపమున నవతరించును. ఇది త్రేతాయుగావతారము. ఇంతటి
 సౌమ్య, సరళ, సత్య, సుందర, సాహస, సత్త్వగణ, స్నేహ
 భరిత మగు నవతార మీ ప్రపంచమున నింకొకటి లేదు,
 ఉండఁబోదు.

ద్వాపరాంతము నందు మానవు లల్పాయుష్కులై,
 అల్పజ్ఞానులై, శౌచ సదాచారహీనులై, ఉత్కృష్టజ్ఞానమును
 ధరింప నసమర్థులు కాఁగా శ్రీహరి ప్రతి ద్వాపరాంతము
 నందును వ్యాసరూపమున నవతరించును. వేదములను వ్యాసము
 కావించును. పురాణములను సంగ్రహము కావించి వాటిని
 మానవుల కుపయోగపడునట్లు విభాగించును. ఇతిహాస కథ
 లను సంగ్రహము కావించి, సమస్త జ్ఞానమును సరళతా
 పూర్వకముగ తాకిక భాషలోఁ బ్రకటించును. గత ద్వాపర
 యుగమున భగవతీ సత్యవతీ గర్భమునుండి పరాశర మహర్షి
 వీర్యముచే శ్రీకృష్ణ ద్వైపాయనుఁ డను పేర వేదవ్యాసరూప
 మున నవతరించెను. ఈతఁడే సమస్త పురాణములకును తిలక

స్వరూపముగఁ జ్రీమద్భాగవతమును గూడ రచించియుండెను. వేద విభాగమును గావించి, తాకిక భాషలోఁ బంచమ వేద మగు మహాభారతమునుగూడ నిర్మించెను.

ఆ సమయమున వృష్టి వంశమున రామకృష్ణ రూపమున రెండు అవతారములు ఒక్కసారిగ నయ్యెను. బలరాముఁడు ధర్మాధరుఁడగు శేషుని అంశావతారము. శ్రీకృష్ణుఁడు నరనారాయణావతారమని కొందఱు అందురు; కొందఱు లోకరక్షకుఁడగు విష్ణుని యవతార ముందురు. వ్యాసులవారు “ఈ యవతారము లన్నియు నంశావతారములు; కొన్ని కళావతారములు; కాని కృష్ణుఁడు స్వయముగ సాక్షాత్పరబ్రహ్మయే. ఆతఁ డవతారము కాదు; అచ్చట యెట్లుండెనో అట్లే వచ్చెను. ఆ లోకములో నేలీలను మానవీయనేత్రముల కప్రకట రూపముగఁ చేయునో ఆ లీల లన్నిటిని తన సమస్త పరివారముతో వచ్చి ప్రత్యక్షముగఁ గొన్నిక్షణముల కాలము బృందావనధామమునఁ గావించెను. ఇవి చాల రహస్య విషయములు. ప్రసంగము వచ్చినప్పుడు ముందు ముందీవిషయమును గూర్చి విశేష వివేచనము చేయఁబడును” అని చెప్పెను.

ధర్మము నడ్డముగాఁ బెట్టుకొని యసురులు అధర్మమును జేయునప్పుడును, పాపమునకుఁ బుణ్యము పూతపూసి నిండియి తృప్తిలో మానవులు మునిగి పోయినపుడును; దైత్యులు బ్రాహ్మణవేషమును ధరించి మిథ్యా యజ్ఞ మానప్రతిష్ఠకును, నిండియి లోలుపతకును మిథ్యా యజ్ఞములందుఁ బ్రవృత్తులై యున్నపుడును భగవంతుఁ డా యసురులను మోసము

కావించుటకు “బుద్ధుఁడు” అను పేర నుత్పన్నమయ్యెను. ఈ యవతారము దైత్యులను మోసము చేయుటకై యున్నది. ఈతని యుపదేశములను దెలిసికొనుటకు దైవీసంపత్తి కావలయును. అసురులు పై యర్థమును మాత్రమే కైకొని ముగ్ధులగుచు ధర్మమునుండి పతితు లగుచుందురు.

ఘోర కలియుగము వచ్చినప్పుడు, ధర్మ మినుమం తైనను లేకున్నప్పుడు, సర్వత్ర అధర్మము, అత్యాచారము, స్వార్థము, వ్యభిచారము పెచ్చు పెరిగినప్పుడు ఆ యధర్మమును నాశము చేయుటకు శ్రీహరి కల్కిరూపమున నవతరించును. ఇది కలియుగవతారము. ప్రతి కలియుగములోను ఈ యవతారము వచ్చి కలియుగ భావములను నాశము కావించి కృతయుగమును స్థాపించును. ఇవియే భగవంతుని ముఖ్య ముఖ్యావతారములు.

శౌనకుఁడు “నూతా! కుమారులతోఁ గలిసి యీ యవతారములు ఇరువదిరెండైనవి. భగవంతునకు ఇరువదినాల్గవతారము లున్నట్లు మేము వినియున్నామే” అనెను.

నూతుఁడు “ఋషులారా! భగవ దవతారములకు నిశ్చితమగు లెక్కలేదు. వాటికి లెక్కయే యుండునెడల ననంతము లెట్లగును. ౨౪ ఉపలక్షణము మాత్రమే. ఇవి కాక ధ్రువునిపైఁ గృపజూచిన ధ్రువవిష్ణువు, గజమును గ్రాహము నుండి వదలించిన హరివిష్ణువు, హంసావతారుఁడగు విష్ణువు, హయగ్రీవావతారము; ఈ విధముగ భగవంతున కనంతావతారములు కలవు. రాబోవు అవతార ప్రసంగములో

నింకను లెక్కకు వచ్చును. ఋషు లందఱును, మనువులు, దేవతలు, మను పుత్రులు, పరాక్రము లగు రాజులు, ప్రజాపతులు అందఱును భగవంతునియొక్క అంశావతారములు. అందఱులోను ఆ శ్రీహరియొక్క అంశము ప్రవేశించి త్రైలోక్య పాలనము కావించుచున్నది. ఒక్కొక్కప్పుడు అసురులలోఁ దన పరాక్రమమును బ్రవేశపెట్టునప్పటికి వారు బ్రబలులై దేవతలను అవతారములను గూడ అణఁచివేయుచుండును. అనేక రూపములలో నా నటనాగరుండు లీలాధారి క్రీడించుచుండును.

ఈ కళావతారములు, అంశావతారములు ఎక్కడ నుండి మొదట బయలుదేరినవో ఆ కృష్ణుఁడే పరాత్పర పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మ. ఆతని అవతారములకు లేక్కలేదు. ఆతఁడవతారముల మయము. ఆతని అంశము చేతను, కళల చేతను బ్రకటమైన అవతారములు దైత్యదమనమును, అసుర సంహారమును గావించును. ఈ యవతారములు ప్రతియుగములోను, ప్రతి మన్వంతర మందును నుత్పన్న మగును. అన్ని అవతారముల కార్యము వేఱు వేఱుగ నుండును. వారి కార్యమును వారు పూర్తి కావించుకొని అంతర్ధాన మగుచుందురు. చాల పను లున్నయెడల నొక్కొక్కప్పుడు చాల అవతారము లొక్కసారిగఁ బ్రకట మగుచుండును. మహాభారత సమయమునఁ జాల అవతారము లొక్కసారిగ వచ్చెను— సరావతారము, నారాయణావతారము, బలరామావతారము, వ్యాసావతారము, శ్రీకృష్ణావతారము. వీరు కాక పరశురామ, కపిల, నారద, కుమారులు ఇప్పుడు కూడ

నున్నాడు. అందఱయొక్క కార్యక్షేత్రములు వేఱు వేఱు కాని శ్రీకృష్ణున కే కార్యమును లేదు. ఆతఁడు క్రీడించుచుండును. ఒక్కొక్కప్పుడు అనుగ్రహసృష్టిజీవు లీ భూమిపై సత్యధికముగ నుందురు. వారి ననుగ్రహించుటకు స్వయముగ సాక్షాద్రూపమున నీ ధరాధామమునఁ దన లీలలను బ్రకటించి చూపించుచుండును. ఆతనిని జూచుట కైనను అందఱు సధికారులు కారు. ఎవరి కర్మబంధనము తెగిపోయినదో, ఆతని నిత్య లీలలలోఁ బాల్గొనుట కెవరు అధికారులైరో, ఎవరికి ఆతని పరివారములోఁ బ్రవేశించుటకు యోగ్యత ప్రాప్తించినదో, ఆ మహాభాగులే యీ ప్రకట లీలలను దర్శించుట కధికారు లగుదురు. ఆతని లీల లాతని లోకములో నిత్యములుగ నుండును. భావుక భక్తులు భగవదనుగ్రహముచే భావనారూపమున భగవానుని యీ లీలలను నిత్యము నాస్వాదించుచుండురు. ఈ సమస్త విషయములను గూర్చిన చర్చ ప్రసంగానుసారముగా విస్తారముగఁ జెప్పఁబడును.

చ ప్ప య

హైఁ కుమార, వారాహ, కపిల, నారద అవతారా ।

నర నారాయణ, ఋషభ, దత్త, పృథు, యజ్ఞ అపారా॥

ధన్వంతరి, నరసింహ, మత్స్య, కచ్ఛప, వామన, హరి ।

పరశురామ, శ్రీరామ, వ్యాస, బలరామ, రూపధరి॥

కలాఅంశ సంభవ సకల, శుభ అవతార మహా హైఁ ।

శృష్ట స్వయం భగవాన్ హైఁ, సబకే ఆది నిధాన్ హైఁ॥

అర్థము

కుమార, వారాహ, కపిల, నారద, నరనారాయణ,
 ఋషభ, దత్తాత్రేయ, పృథు, యజ్ఞ, ధన్వంతరి, నరసింహ,
 మత్స్య, కూర్మ, వామన, హరి, పరశురామ, శ్రీరామ,
 వ్యాస, బలారామ రూపములను ధరించిన యీ అవతారము
 లన్నియుఁ గలాంశ సంభవములు. ఇవి శుభస్కరములైన
 మహావతారములు. కాని సమస్తావతారములకు ఆది నిధాన
 మైనవాఁడు శ్రీకృష్ణభగవానుఁడే.

పావన ప్రశ్న

శ్లో॥ కస్మిన్ యుగే ప్రవృత్తేయం

స్థానే వాకేన హేతునా ।

తుతః సంబోధితః కృష్ణః

కృతవాక్ సహితాం మునిః॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౪ అ. ౩ శ్లో.)

చ ప్ప య

సూత ! కహళా అబ్ కథా కహళ పర్ కిన్ కే ద్వారా ।

ప్రకట భాగవత భళ కహళ కీయో విస్తారా ॥

వ్యాస దేవ ముని మహా తనయ ఉన కే అతిజ్ఞానీ ।

సాగల్ ప్రేత సమాన ఫిరే మానో అజ్ఞానీ ॥

సునీ కథా కై సే కహీ, నృపతి పరీక్షిత ప్రతి సభీ ।

సూత ! సునాట సబ్ కథా, హా సంతోష మామే తభీ ॥

అ ర్థ ము

ఓ సూతా ! భాగవతము ఎక్కడ, ఎవనిద్వారా ప్రకటమైనదో, ఎవరు ఎక్కడ దానిని విస్తారము కావించిరో యిప్పుడు చెప్పవలయును. వ్యాసమహర్షి తుమారుడును

* శౌనకాది మహర్షులు సూతుని యిట్లుడిగిరి. “సూతా ! మా యీ ప్రశ్నమునకు బాగుగా ప్రత్యుత్తర మీయవలెను. ఈ భాగవతకథ యే యుగములోఁ బ్రకటమైనది ? ఏ స్థానమునఁ బ్రకటమైనది ? ఏ కాలమునఁ బ్రకటమైనది ? మహాముని శ్రీకృష్ణద్వైపాయనుఁ డెవరి ప్రేరణచే నీ సాత్వతసహితము రచించెను.

అమితజ్ఞానియు నగు శుకమహర్షి బాలోన్మత్త పిశాచమువలె నజ్ఞాని రీతిని దిరుగుచుండును గదా ! ఆతఁ డెట్లు కథను విన్నాడో, దానిని పరీక్షిన్మహారాజున కెట్లు చెప్పినాడో ఆ సమస్త సమాచారమును మాకు వినిపింపుడు. దానివలన అప్పుడు మాకు సంతోషము కలుగును.

రహస్యమయ విషయ భూమికను విని దానిని విస్తార పూర్వకముగ వినవలె నను ఇచ్చ స్వాభావికముగఁ గలుగును. సంభవము కాని విషయ సంబంధమున నెవఁడైన నేమైనఁ జెప్పఁ బూను నెడల మనస్సులో నిది సంభవముకాదే; ఇది యే కారణమున నైనది? అను ననేకము లగు ప్రశ్న లుద్భవింపుచుండును.

సూతుఁడు, సూత్రరూపమున నీ భాగవత కథ మొదట వ్యాస భగవానుఁడు రచించెననియు, దానిని తన ప్రియపుత్రుఁ డగు శుకునకుఁ జెప్పెననియు, శుకముని విప్ర శాపమున శాపితుఁడైన పరీక్షితునకు వినిపించె ననియుఁ జెప్పెను. దీనిలో ననేకము లగు నసంభవ విషయములు కలవు. ఒకదానికంటె నొకటి ఆశ్చర్యకరమైన విషయము. ఆ కారణమున శౌనకాది ఋషులు సూతుని బ్రశ్నించు చుండిరి.

“మహానుభాగుఁడ వగు నో సూతా ! నీవు చాల బుద్ధిమంతుఁడవు. బుద్ధిమంతులు చాలమంది యుందురు. కాని సమస్త విషయములను దెలిసికొనఁ గలవా రుండరు. ఏదో ఒక విశేష విషయమునందు మాత్రమే వారి బుద్ధి విశేషతను గనపఱుతురు; కాని నీవో సర్వశాస్త్ర జ్ఞాతవు; సమస్త విషయ

విశేషజ్ఞుడవు; చాలమంది స్వయముగ నమస్త విషయములను బాగుగఁ దెలిసికొనఁ గలుగుదురు; కాని నీవు వక్తలలోఁ గూడ విశారదుడవు ఏ విషయమును నీ వే విధముగఁ దెలిసికొంటినో, దాని నావిధముగానే శ్రోతలకు వ్యక్తము చేయుట యందుఁ గూడ నమద్ధుడవు. వక్తృత్వశక్తి అందఱలో నుండఁజాలదు. వేయింటి కొకఁడు మాత్రమే సుయోగ్యుడగు వక్త యుండును. నీవా కుశల వక్తలలోని వాడవు.

“నీవు భాగవత కథను శుకమహర్షి వలన వింటి నని చెప్పితివి. దయయుంచి ఆ పుణ్య కథనే మాకుఁ గూడ విని సింపుడు. మీ తండ్రి నమస్త పురాణములను, శాస్త్రములను జెప్పఁగల వాడు; గొప్ప బుద్ధిమంతుడు; కావుననే మీ బిందు కులము చాల పవిత్రమైనది. నీవు యోగ్యుడగు తండ్రికి సుయోగ్యుడగు కుమారుడవు. నీవు కృష్ణ కథను శుకమహర్షి వలన వింటిని. శుకమహర్షిని గూర్చి చెప్పుటయన సూర్యుని దివ్యపెట్టి చూపించుటయే. ఆతని తండ్రి సాక్షాద్విష్ణుమూర్తి అవతారము. ఆతఁడు స్వయముగ పరమ విరక్తుఁడు, నహంజ్ఞుని, అద్వితీయ భగవద్భక్తుఁడు. ఆతనికి నీవు శిష్యుడవు. కావున నీ నాదకులము కూడ పరమ పవిత్రమైనది. ఈ విధముగ నీవు బిందు నాద కులముల రెంటును కులీనుడవు. కులీనుఁ డగువాఁడు ధనహీనుఁ డగుఁగాక, గుణహీనుఁ డగుఁగాక, వాఁడు వందనీయుఁడు. కొంచెముగనో, గొప్పగనో కుల పరంపరా ప్రభావము సాధారణముగ నందఱ మీఁదను పడును. శీలమే మానవునకు శాలీనతా ద్యోతకమైనది. శీలగుణము అధికాంశము వంశ పరంపర వలననే

ప్రాప్తించును; లేదా సజ్జన సాంగత్యముచేతఁ గూడ ప్రాప్తించును. కులీనపురుషుని యాచించినది విఫలము కాఁజాలదు. అది సదా సఫలమగుచుండును. నీవు శుక దేవుని నోట నెట్లు కథను వింటివో అట్లే మాకును నీవు వినిపింపుము.

వ్యాసభగవానుఁడు లోకహితకారిణియు, శ్రీకృష్ణ స్వరూపభారిణియు, విమల హారిణియు, బద్ధ ప్రాణతారిణియు, విరక్త జ్ఞాని ముని మనోహారిణియు నగు భాగవతకథ నెచ్చట, ఎందులకు, ఎప్పుడు, ఎవరికొఱకు చెప్పెను?

ఆతఁ డట్లే తన యిష్టప్రకారము రచించెనని నీవనవచ్చును. నిజమే కాని యా మహర్షికి స్వయముఁగ గర్తవ్యమేమియును లేదు. ఆతఁ డాత్మారాముఁడు. అయినను ఆతఁడు లోకహితము కొఱకు వేదములను వ్యాసము కావించెను. పురాణములను సంగ్రహించెను. అట్లే ఈ కథను గూడ రచించెను; లేక యెవరైన నాతని నీ కార్యమందుఁ బ్రవృత్తి కావించిరా? సమస్త కార్యములును ఈశ్వరేచ్ఛచేతనే దైవేచ్ఛచేతనే జరుగుచుండును. భగవదేచ్ఛ లేక నొక యాకై నను గదలదు. అయినప్పటికిని కార్యకారణములను గాంచి కర్మలు మూఁడు రకములుగ విభాగింపఁబడినవి. ఒకటి స్వేచ్ఛచే జేయఁబడిన కర్మలు. ఒకటి పరేచ్ఛచే జేయఁబడిన కర్మలు. ఒకటి దైవేచ్ఛచే జేయఁబడిన కర్మలు. దుర్యోధనుఁడు స్వేచ్ఛగా జూదమాడి యుండెను. వనవాసము పూర్తికాఁగానే ఆతఁడు పాండవులకు రాజ్యమును

దిరిగి యిచ్చి వేయవలసినది; కాని యాతఁడు స్వేచ్ఛగాఁ దిరిగి యివ్వలేదు. ఇట్టి కార్యములు స్వేచ్ఛగాఁ జేయఁబడిన వందురు.

అర్జునునకు యుద్ధము చేయుట యిష్టములేదు. ఆతనికిఁ దన కులపరివారమును, పూజనీయ పురుషులను వధించుట కిష్టము లేదు. ఆతఁడు వెత్తురుతోఁ దడుపఁబడిన రాజ్యముకంటె భిక్షావృత్తిపై నుండుటయే శ్రేష్ఠముగ నెంచుచుండెను; కాని శ్రీకృష్ణభగవానుఁడు ప్రేరణ చేసి వానిచే యుద్ధము చేయించెను. శత్రువులను సంహరింపఁ జేసెను. పాండవుల కేకచక్రాధిపత్యము నొసంగెను. ఇతఁకులద్వారా ప్రోత్సహింపఁబడి చేసిన కార్యములను పరేచ్ఛాకర్మ లందురు. యుధిష్ఠిర మహారాజు కౌరవ వధానంతరము రాజ్య సింహాసనమునఁ గూర్చుండుట యిష్టములేదు; కాని వ్యాసాది మహర్షులు, భీష్మ పితామహుఁడు, శ్రీకృష్ణ భగవానుఁడు ఆతనికి వివిధములగు నుపదేశము లొసంగి, వివిధములగు నీతులను జెప్పి రాజ్యము చేయుటకుఁ బ్రేరేపించిరి. స్వేచ్ఛా కార్యముచేఁ జేయువాఁడు నిశ్చంకముగఁ జేయును; దానికి ప్రతికూల మగు నితరుల వాక్యములను లెక్కచేయఁడు. శంకితావస్థలోఁ బ్రేరిత కర్మ చేయఁబడును. మనస్సులో నేవిధమగు శంకయు లేనప్పుడును, స్వయముగ దానిని సమాధాన పఱచుకొని కార్యమందుఁ బ్రవృత్తిచెందు త్తమత లేనప్పుడు తనకంటె శ్రేష్ఠుఁడును, తన హితైషు లైనవారు నేదైనఁ గార్యమునుఁ జేయుటకుఁ ప్రేరణ చేయునెడల దానినే కల్యాణ కారకమని భావించి మనము చేయుచుందుము. ఇది పరేచ్ఛచేఁ జేయఁబడిన కర్మ. మనకు స్వయముగఁ

జేయుట కిష్టము లేకయు, కాని పరిస్థితులు వానిని జేయుట తప్పనిసరి యగునట్లు చేసి, ఆలోచింపకయే మనము ప్రారబ్ధ వశమున వానియందుఁ బ్రవృత్తి చెందవలసినచో నా కార్యములను దైవేచ్ఛా కార్యము లందురు. కుమారావస్థలో కుంతికి గర్భధారణ చేయుట యిష్టములేదు. కాని దైవేచ్ఛచే ధారణ చేయవలసి వచ్చినది. ఆమె తన పుత్రుని నీటిలో వదలిపెట్టుటకు నడుము కట్టుకొని యుండలేదు; కాని పరిస్థితు లామెను అట్లు తప్పనిసరిగ చేయునట్లు చేసియుండెను. కర్ణునికి తన తోఁబుట్టువు లగు పాండవులతో పోరాడుట కిష్టము లేదు; కాని భవితవ్యతా తంత్రముచేఁ దన తోఁబుట్టువులతోఁ బోరాడవలసివచ్చెను. తన తమ్ముల భార్య యగు ద్రౌపదిని కువాచ్య వచనములు పలుకవలసి వచ్చెను. విటి అన్నిటిలోను ప్రభేచ్ఛయే. కావున సూతా! వ్యాసభగవానుఁ డీ భాగవత సంహితను స్వయముగ రచించెనా? లేక యెవరి యాజ్ఞచే నై న రచించెనా? ఒకవేళ నాజ్ఞచేతనే రచించి యుండిన నెవరి యాజ్ఞచే రచించినాఁడు? ఆతఁ డెందుల కాజ్ఞాపించెనో మాకుఁ జెప్పుఁడు.

మీరింకొక ఆశ్చర్యకర మగు విషయమును గూర్చి ముచ్చటించితిరి. దానివలన మా కాశ్చర్య మధిక మైనది. వ్యాసు డీ బృహత్సంహిత నంతను శుకదేవునకుఁ జెప్పినట్లు చెప్పియుంటిరి. శుకదేవుని గూర్చి మేము మా ఋషుల వలనను, మునులవలనను వినియుంటిమి. ఆతని త్యాగ వైరాగ్యములను గూర్చి మే మనే కాద్యుతము లగు నుపాఖ్యానములను వింటిమి. ఆతని యుత్కట వైరాగ్య విషయములు

మమ్ములను చాల పైకి లేవనెత్తినవి. విరక్తి పాఠమును పఠింపఁ జేయుచున్నవి. వాసనా హీనతను గూర్చి నేర్పుచున్నవి. ఆతఁడు పుట్టుకతోడనే సాంసారిక విషయములందుదాసీనుఁడు, ద్వైతభావ విరహితుఁడు, సర్వసముఁడు, పరమహంస వృత్తికలవాఁడు. ఆతనికి చదువవలె నని గాని, చెప్పవలె నని గాని లేనేలేదు. ఆతని విషయములో మేము ఋషులవలన నొక చాల విచిత్ర మగు సమాచారమును వింటిమి.

శుకుఁడు పదునాఱు సంవత్సరముల వఱకు ఈ సంసార బంధనములకు భయపడి గర్భములోనే యుండెనని వింటిమి. అప్పుడు వ్యాసునకుఁ జాల చింత కలిగినది. ఆతఁడు ద్వారకా నాథుఁడగు శ్రీకృష్ణచంద్రున కీ వృత్తాంతమంతయును జెప్పెను. శుకుని సమాచారమును విని శ్యామసుందరుఁడు ద్వారక నుండి వ్యాసాశ్రమమునకు వేంచేసెను. అంత నాతఁడు గర్భస్థ శిశువు నాశ్వాసించుచు నీకు సాంసారికమాయ వ్యాపించ దనెను. భగవద్వాక్కునందు విశ్వాస ముంచి శ్రీశుకుఁడు గర్భమునుండి బయటకు వచ్చెను. బయటకు రాఁగానే వ్యాసుఁ డాతనికి లోకీక వైదిక సంస్కారములను జేయుట మందుఁ బ్రవృత్తుఁ డయ్యెను, కాని యాతఁ డా కర్మల ననుమోదింప లేదు. ఆతఁ డా సంస్కారములను జేయకయే యెట్టి స్థితిలో గర్భమునుండి వెలువడెనో అట్లే మొండి మొలగా నుంచి వెళ్ళిపోయెను. వ్యాసుఁడు పుత్రశోకముచే దుఃఖితుఁడై “హా పుత్రా ! హా పుత్రా !” యనుచు నాతని వెనువెంటఁ బరువిడెను. కాని యాతఁడు వెనుదిరిగి చూడ

లేదు. ఇట్టి శుకమహర్షి ఈసాత్వత సంహిత యగు నీ భాగవతము నెట్లు పఠించెను? ఇంతేకాదు; ఆ యేకాంతమతి యగు మహాయోగి యొక్క సమదర్శిత్యమును గూర్చి యింకొక విలక్షణ మగు కథను వింటిమి.

ఆతఁడు నగ్నుడై స్వాత్మానందమగ్నుడై వనములోఁ బోవుచుండఁగా నాతని వెనువెనుకనే వృద్ధుఁ డగు వ్యాసుఁడు కూడ పుత్రా! పుత్రా! యని పిలుచుచుఁ బరువిడు చుండెను. ఎదురుగా నాతఁడు గంగానదిలో స్నానము చేయుచున్న స్వర్గములోని అస్పరశులను గాంచెను. వారు తమ వస్త్రములన్నిటిని పుణ్యసలిల యగు అలకనందానది యొడ్డున నుంచి నగ్నులై స్నానముచేయుచుండిరి. వారి యెదుట పరమరూప యశావన సంపన్నుడును, పదునాఱు వత్సరముల వయస్సుకలిగి దిగంబరుడైన శుకుఁడు పెళ్లుచుండఁగా, వారిట్లే నవ్వుచు, నొకరిపై నొకరు నీరు జల్లుకొనుచు, నానావిధములగు జలక్రీడలు కావించుకొనుచు నేవిధమగు శీల సంకోచమును లేక స్నానము చేయుచుండిరి. శుక దేవుఁడు వన పర్వత, వృక్షాదుల నెట్లు చూచుచుఁ బోవుచుండెనో, అట్లే యీ దేవాంగనలఁ గూడ కాంచెను. దేవాంగనలు కూడ ఆతనిఁ జూచిరి. వారి మనస్సులలో నేవిధ మగు భావమును గలుగలేదు. ఐశు వత్సాదులెట్లు అటు నిటు యెరిగిపోవుచున్నవో అట్లే యీ శుకుని గూడ ఒక నుందర మగు పక్షి యనుకొనిరి. శుకుఁడు స్వాత్మానందములో మునిగి ముందుకు సాగిపోయెను. శుకుని వెనువెనుక హంస తెక్కలవలెఁ దెల్లని గడ్డయును, జడలను ధరించిన వ్యాసభగవానుఁడు వచ్చుటను గాంచి శ్రీఘ్రముగా

అస్తవ్యస్తావస్థతోఁ దమ వస్త్రములను ధరించిరి. వారు తమ సమస్తములైన యంగములను గప్పకొనిరి.

వ్యాసుఁ డీచరిత్రమును గాంచి పరమాశ్చర్యమును జెందెను. ఆతఁడు మనస్సులో నిట్లనుకొనసాగెను. వీరీదినమున విచిత్ర వ్యవహారమును గావించిరి. పరమరూప యశావస సంపన్నుఁడును, నగ్నుఁడు నగు నాపుత్రుని గాంచి వీరు మొండి మొలలతోడనే స్నానము చేయుచుండిరి. వస్త్రములను ధరించిన ముసలివాఁడ నగు నన్నుఁ గాంచి లజ్జావతులగుచున్నారు. ముసలివాఁ డాగలేదు; ఆ విషయమును జీర్ణింపఁ జేసికొనలేక పోయెను. జీర్ణింపఁ జేసికొనవలసినది కూడ లేదు. ఇది తనకు మచ్చగను, ప్రత్యక్షావమానము గను దోఁచెను. వెళ్ళి అక్కడ నిలువఁబడి, పలుకరించుచు “పుత్రికలారా! ఈత్రోవను మా పిల్లవాఁడు వెళ్ళినాఁడు. మీరు వాఁడు వెళ్ళుటను జూడలేదా?” అని అడిగెను. లజ్జతో తమ గుహ్యంగములను యత్నపూర్వకముగఁ గప్పకొనుచుఁ దమ శరీరములోనికే తాము ప్రవేశించు చున్నారా యను నట్లు తమ శరీరములను సంకుచితము కావించుకొని లజ్జావశమున వారు “అవును స్వామీ! మేమా మహాభాగుఁడు వెళ్ళుటను గాంచితిమి. ఆతఁ డిప్పుడే యీ ఉత్తరవైపుగా వెళ్ళియుండెను. కొద్ది దూరమే పోయియుండవచ్చును” అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

వ్యాసుఁడు పుత్రుని విషయములొ నింకను అడుగవలసి యున్నది. పుత్రుఁ డాతని ముందుగనే వెళ్ళుచుండెను.

ఆతఁడు ప్రసంగమును బెంచుచుండెను. ఇది అసలు విషయము నెత్తుటకు ప్రాతికదిక. సంభాషణారంభము కాఁగానే యాతఁడు “పిల్లలారా! నేనొక విషయము మిమ్ముల నడుగఁ దలఁచుచున్నాను. మీ రది చెడ్డగాఁ దలఁపకుండిన నడిగెదను” అనెను.

దేవాంగనలు సిగ్గుపడుచు “స్వామీ! మీ రేమిది యిట్లు పలుకుచున్నారు. మీరు మాకు తండ్రితో సమానులు. ఎక్కడ నైనఁ దమ పుత్రికల నిట్లడుగుదురా? మీ రేమియు సంకోచింపకయే అడుగఁ దలఁచిన దేమో అడుగుఁడు. మేము దానికి యథామతిగఁ బ్రత్యుత్తర మీయఁ గలము. అనిరి.

వ్యాసుఁడు మహాత్వమును బ్రకటించుచు “అట్టైన నే నడిగెదను. నే నడుగున దేమనఁగా — నా కుమారుఁడు పరమ రూపవంతుఁడు. యశావన సంపన్నుఁడు. అతని యంగము లన్నియు సుందరము లైనవి. అట్లయ్యు దిగంబరుఁడు, శరీరము మీఁద నొక వస్త్ర మైనను లేదు. ఆతఁడు మీ ముందుగా వెళ్ళిపప్పుడు మీ రే విధమగు శీల సంకోచమును గావింపలేదు. దిగంబరులై స్నానమును జేయుచునే యుంటిరి; ఆడుచుంటిరి, పాడుచుంటిరి. నేను ముసలివాఁడ నైతిని; పెండ్లుకలు తెల్లపాఱినవి; వృద్ధావస్థచే నింద్రియములు శిథిలము లైనవి. సమస్తము లైన ఆంగములను వస్త్రములచేఁ గప్పకొంటిని. ఇట్టి నన్ను గాంచి మీ రధికముగ సిగ్గుపడితిరి. అత్యంత మగు నడావిడిచే వస్త్రములను ధరించు చుంటిరి.

దీనికిఁ గారణ మేమి? నేను ముసలివాఁడను. మీ తండ్రితో సమానుఁడను. శత శాస్త్రములలోఁ బారంగతుఁడను. ధర్మ వ్యవస్థాపకుఁడను. అట్టి నన్ను మీరు సందేహించితిరి. ఏ యువావస్థను బొంది జీవు లున్మత్తు లగుదురో, కర్తవ్యా కర్తవ్యతా విమూఢు లగుచుందురో, అట్టి యవస్థను బొందిన నా పుత్రుని విషయములో మీరు చాటుకు బోకుంటిరి. ఈ రహస్యమును నాకుఁ జెప్పఁడు ” అనెను.

ఆ దేవాంగనలలో సర్వశ్రేష్ఠురాలు “స్వామీ! మేము మీ యెడల నవిశ్వాసమును జెందుటయు లేదు; మీ యెడల మా విచార మింకొక విధముగను లేదు. కాని మే మేదైనఁ జేసియుండిన నది నారీసులభ మగు స్వాభావిక లజ్జకు వశీభూ తులమై చేసియుంటిమి. స్త్రీ యెటువంటి దైనఁ గానిండు, బానిలో శీలసంకోచ లజ్జ యుండియే తీరును ” అనెను.

వ్యాసుఁడు “ అవును, అది నే నొప్పుకొనెదను. కాని మీరు నా పుత్రు నెదుట ఏల లజ్జపడలేదు? ” అనెను.

ఆ వారాంగనయే “ ప్రభో! వికారము సంభవించి నచో లజ్జ కలుగును. వికార సంభావన లేకున్న యెడల లజ్జ కూడ లేదు ” అనెను.

వ్యాసుఁడు “ అయితే నా చరిత్రమీఁదఁ బ్రత్యక్షముగ నవిశ్వాసమును బ్రకటించుటయే యగును ” అనెను.

చేతులు జోడించి గడ గడ :వణకుచు, భయ భీత వాక్కులతో నా దేవాంగన “ స్వామీ! నేను మీ శ్రీచర

ణములకు శిరః సాష్టాంగ నమస్కారములు చేసెదను. నా
 యభిప్రాయ మిది కాదు. మీకును మీ పుత్రునకును భేద
 మేమి యనఁగా మీరు సంసార సుఖముల ననుభవించితిరి.
 మీకు స్త్రీ భోగ్యవస్తువని తెలియును. కాని మీ పుత్రుఁడు
 సాంసారిక సుఖములకు సర్వథా అపరిచితుఁడు. అతనికి స్త్రీ
 పురుష భేదము లేనే లేదు. ఇది స్త్రీ, ఈతఁడు పురుషుఁడను
 సంగతి మీకు తెలియును. ఇంతేకాదు, స్త్రీల యందు కూడ
 మీకు మనస్సునందు భేదభావము కలదు. మేము చిన్న వాం
 డ్రము కాబట్టి మీరు మమ్ములను మాటి మాటికి పుత్రీ పుత్రీ
 యని పిలుచు చున్నారు. నీ యీడుజోడువారి నై నట్టెన
 మీరు 'సోదరీ' యనెడువారే. మీ కంటెను ఇంక ముసలి
 వాండ్రైన యెడల 'అమ్మా' యని పిలిచెడు వారే. అది
 యును గాక శుకదేవుని జననియందు మీకు పత్నీభా
 వము కూడ కలదు. స్త్రీ లందఱు నెవరికో ఒకరికి భార్య
 యగు నను జ్ఞానము కూడ మీకుఁ గలదు. పరుని భార్యతో
 సంసర్గము కావించుట పాప మను సంగతి కూడ మీకుఁ
 దెలియును. అందుకనియే మీరు ఇతర స్త్రీల సందఱును పుత్రీ
 గానో, సోదరిగానో, తల్లిగానో భావించుటకుఁ బ్రయత్నము
 చేయుచున్నారు. మేము స్త్రీల మైనను చిన్న పిల్లలకు భేద
 భావము లేనంతవఱకు ఏవిధముగాను లజ్జింపము. వానికి స్త్రీ
 పురుష భేదము కలుగఁగానే వాఁడు మా పుత్రుఁ డగుగాక,
 సోదరుఁ డగుగాక మేము లజ్జించెదము. పెద్దవారమైన తర్వాత
 తండ్రికి కూడ లజ్జించెదము. స్త్రీ పురుషు లను వా రిద్దరు కల
 రను సంగతి మీ పిల్లవానికి తెలియదు. స్త్రీ పురుష భేదమే

తెలియని వానికి స్త్రీలలో భేద మేమి తెలియఁ గలదు. అందుకనియే మేము నిశ్శంకగా స్నానము చేయు చుంటిమి. ఆతఁడు మా వైపు చూచినాఁడు కూడ. కాని యట్లే ఆతఁడు పర్వత వృక్షములను జూచి నట్లే చూచెను. ఆతని కన్నుల లో నేవికారమును లేదు; మనస్సులో భేద భావమును లేదు. మీరు మా వైపు చూడకయే వెళ్ళినప్పటికిని, మా వైపు చూచుట పాప మని తలఁచి నప్పటికిని మనస్సులో నైనను “ఈ స్త్రీ లెంతటి నిర్లజ్జలు; పురుషుఁ డగు నన్నుఁ గాంచి దిగంబగులై స్నానము చేయుచున్నారు” అని అనుకొనఁ గలదు. ప్రభో! మా యపరాధమును క్షమింపుఁడు. మీ రడిగితిరి కావున మీకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చు ధైర్యమును వహించితిమి; లేకపోయిన మీకు చెప్పఁ గల వా రెవరు? దేవతా గురు వగు బృహస్పతి కూడ మీకు చెప్పుట కసమర్థుఁడే యగును. మీరు సాక్షాన్నారాయణులు మా ప్రత్యుత్తరములో నేదైన నవినయము కలిగినచో మీరు దానిని మీ యుదార భావ ముచే క్షమించి మా కభయదాన మీయవలయును” అనిరి.

దేవాంగనల యొక్క యీ ప్రత్యుత్తరమును విని వ్యాసుఁడు లజ్జితుఁడును, బ్రసన్నుఁడు నయ్యెను. ఈ యప్ప రసలు నా ప్రశ్న కెట్టి మృదు మధుర భాషలో నోరు తెఱచు కొని ప్రత్యుత్తర మిచ్చినను లజ్జయు, నా పుత్రుఁ డెంతటి నిర్వికారుఁ డను సంతోషమును ఆయనకుఁ గలిగెను. సమస్త ప్రాణుల హృదయము సందును ఆతని సమత్వ మెట్లు హత్తు కొనెనది? ఎవనికిని ఈతని వలన నుద్వేగము కలుగదు. అని అనుకొనుచు వ్యాసుఁడు ముందుకు సాగిపోయెను. దేవాంగ

నలు కూడ ఆతనికి భక్తి పూర్వకముగఁ బ్రణామము కావించి స్వర్గమునకు వెళ్ళిపోయిరి.

కాబట్టి, సూతా! ఇట్లు శుక దేవుని విషయములో మేము భేదభావ విరహితత్వమును గూర్చియు సమదృష్టిని గూర్చియు వింటిమి. ఆతని తండ్రి ఆతని వెనువెంట 'పుత్రా! పుత్రా!' యని పిలుచుచుఁ బరు వెత్తు చుండ నాతఁడు వనము లోని సమస్త వృక్షములచేఁ దన తన్మయత్వమును జూపించుచు 'ఓ' 'ఓ' యని ప్రత్యుత్తర మిచ్చునట్లు చేసెను. సమస్త వృక్షముల నుండి ప్రత్యుత్తరమును బొంది వ్యాసుఁడు పుత్ర విషయక మగు తన శోకమును వదలి పెట్టెను. తన పుత్రుఁడు సర్వ భూతాత్మ యని యాతఁడు గ్రహించెను. ఆతఁడు సమస్త ప్రాణులలోఁ దననే చూచుచుండును. తనలో నన్ని ప్రాణులను జూచుచుండును. ఇట్లు సమస్త భూతాంతరాత్మ యగు వ్యాసనందనుఁ డగు శుకమహర్షి ఈ మహాభక్తి వర్ధక మగు గ్రంథము నెట్లు చదివెను? ఆతని కాబుద్ధి యెట్లు కలిగి నది. ఆతఁడు తన జ్ఞాన వైరాగ్యమును మఱచి నిరస పాఠన మందేల ప్రవృత్తుఁ డయ్యెనో? ఇది మా రెండవ ప్రశ్న.

విప్ర శాపమున శాపితుడై గంగాతీరమున నన్న జలములను వీడి మునులచేఁ జుట్టుకొనఁ బడియుండిన పరీక్షిత్తహా రాజునకు శుకుఁ డేడు దినములలో నీ భాగవత కథను విని పించె ననియు, దానిని విని యా రాజు ముక్తుఁ డయ్యె ననియుఁ జెప్పితివి. ఈ విషయములో గూడ మాకు చాల శంకలు కలవు.

అసలు ముందు సంగతి, అక్కడ అందఱును పరమ హంసయగు శుక దేవుని ఎట్లు గుర్తించిరి? ఏలననఁగా నాతనికడ సాధుత్వ, బ్రాహ్మణత్వ జ్ఞానత్వములకు సంబంధించిన బాహ్యచిహ్నము లేవియు గానిపింపవు. ఇంతే కాదు, అందఱును మఱపించుటకును, తా నెవరికిని దెలియ రాకుండుటకును ఆతఁడు న్మత్తునివలె వేషమును వేసికొనియుండెను. అతఁడు గొప్ప జ్ఞానియు, మహావక్తయు నైనప్పటికిని ఆతని నేదైన ప్రశ్నించినఁ, గన్నులు తెరిచుకొని ఊఁ ఊఁ యనుచుండును. ఆతనికి మాటలాడుట చేతగానట్లును, మూగవాఁడైనట్లును నటించును. ఆతని చర్చ విషయములో నాతఁడు తన జ్ఞానమును దాచుకొని అజ్ఞానుల వలె నాచరించును. ఈతఁడే వ్యాసాత్మజుఁడగు శ్రీశుకుఁ డని యా కురుజాంగల దేశవాసుల కెట్లు తెలిసినది ?

ఇక రెండవ విషయము. పరీక్షిత్తునకు, శుకునకు నీ సంవాద మెట్లు జరిగినది ? ఇంతటి గొప్పకథను ఆతఁడు రాజు అడుగఁగానే యెట్లు చెప్పెను ? రాజు అధికారిగ నెంచి చెప్పి యుండవచ్చునని మీ రనవచ్చును. మంచిదే, కాని యింకను నాశ్చర్యకర మగు విషయ మేమి యనఁగా శుకదేవుఁ డేడుదినము లొక్కచోట యెట్లు నిలిచెను ? శుకదేవుఁడు గృహస్థుల యిండ్లలోఁ గేవలము భిక్షుఁ గైకొనుటకు వెళ్లుననియు; నక్కడ నైనను ఆవును బాలు పితికినంత సేపే యుండుననియు వినియుంటిమి. అదియైనను భిక్షాలోభముచే వెళ్ళుఁడనియు, కేవల మా గృహస్థులను గృతార్థులఁ గావించుటకు వెళ్లుననియు వింటిమి. గృహస్థుల యిండ్లలో

రాత్రింబవళ్ళు శోకమోహములు వ్యాపించుననియు, నొకఁడు చచ్చుటయు, ఒకఁడు దుఃఖించుటయు, వేఱొక్కఁడు జబ్బుతో నుండుటయు, నింకొకఁడు చెడ్డ వాసనలచేఁ బాపమును చేయుటయు, భూణహత్య, ఆత్మహత్య, పశుహత్యాదులు జరుగుచుండు ననియు, నీ సమస్త ఆధివ్యాధి పాపములచే గృహస్థుల యిండ్లు సరక సమానులుగఁ బాపాలయము లగు ననియుఁ దెలిసినదే. ఈ గృహములకు మహాత్ములు, సిద్ధపురుషులు, అవధూతలు, జ్ఞానులు భిక్షార్థ మను వంక బెట్టుకొని రాకుండు నెడల నవి పవిత్రము లెట్లగును ? అట్లే యుండిన నవి సరక సమానము లగును. ఆ దీన చిత్తములు గల గృహస్థులపై దయయించియే శ్రీ శుకుఁడు వారి ద్వారములకు వెళ్ళును. అచ్చట కొందఱాతనికి సత్కారము కావించురు. కొందఱు తిరస్కారము కావించురు. ఆతఁడు రెంటిని సమానముగ నెంచుకొని నగర గ్రామములను కృతార్థము కావించుకొనుచు సదా నారదునివలెఁ దిగుగుచుండును. అట్టియెడ నేడుదినములు పరీక్షిత్తుదగ్గఱ గంగాతటమున నాతఁ డెట్లుండెను ?

మీ రింకొక విషయము గూడ చెప్పితిరి. పాండవ పౌత్రుఁడు, అభిమన్యు సుతుఁడు పరీక్షిత్ సమ్రాజు గంగాతీరమున నామరణాంతము నిరాహారదీక్షతో నుండి రంటిరి. ఇది అంతకంటె నాశ్చర్యకర మగు విషయము. ఆ రాజు చాల ధర్మాత్ముఁడు, కులీనుఁడు, వంశానురూప మైనది. ఆతఁడు పాండవుల కీర్తిని దేశవ్యాపినిగాఁ జేసెను. ఆతఁ డశ్వ మేధాది గొప్ప గొప్ప యజ్ఞములను గావించెను. నల్లిక్కు

లను జయించి యాతఁడు తన సామ్రాజ్యమును వృద్ధి కావించి యుండెను. ఆతఁడు తన పరాక్రమముచే సమస్త నరపతులకు మకుట మణి యయ్యెను. ఆతని చరణములందు దేశ విదేశ ములలోని అగణిత నృపతిగణము వచ్చి తమ ముకుటములతోఁ బ్రణామము కావించు చుండెడువారు. ఈ సామ్రాట్టునకు మామిఁద దయాదృష్టి కలుగుఁగాక ! అది మాకు కల్యాణ భాజన మగుఁగాక యని యనుకొనుచుండెడువారు.

సాధారణముగాఁ జూచిన ధర్మాత్ముఁ డగు రాజు సమస్తైశ్వర్యము లనుభవించి, ముసలితనము రాఁగానే వైరాగ్యము చెందును. అప్పుడు రాజ్యము, బంధువులు, దారాపుత్రులమిఁద వారికి ప్రీతి యుండదు. వారు సమస్తమును విడిచి, యేదైనఁ బుణ్యక్షేత్రమునకు వెళ్ళి ఆ పావన తీర్థస్థలము లందు తపస్సు నందును, వ్రతోపవాసము నందును నిరతు లగుచుందురు. కాని పరీక్షిన్మహారాజును మేము చూచితిమి. ఆతని రాజ్యకాలములోనే మేమి సత్రయాగ దీక్షను గైకొంటిమి. ఆతఁ డింకను యువకుఁడు. ఆతఁడు రాజ్యభోగము లైనను జాల దినములు భోగింపలేదు. ఆతఁడు మిక్కిలి పరాక్రముఁడు. ఆతని కప్రాప్య మగు పదార్థమే లేదు. ఆతని శరీరము సుందర మైనది, నిరోగ మైనది. రూపవంతము, దివ్యము నైనది. ఆతని పట్టపురాణి పతివ్రత, వీరవనిత, కులీన, సత్స్వభావ. ఆతని పుత్రులు జనమేజయాదు లందఱును సుయోగ్యులు, పితృభక్తులు, సర్వగుణ సంపన్నులు, శూరులు, సచ్చరిత్రులు. ఈతని రాజ్యము సముద్రపర్యంత ముండినది. అంతట నప్రతిహత మగు నాజ్ఞయే. ఈ సమస్త

దు స్వజ పదార్థములమీఁది మోహమును తృణముగ వదలి
వేసి యాతఁ డా సర్వగుణసంపన్నమును, సర్వోపయోగకర
మగు శరీరము నేల త్యాగము కావించెను ?

ఇది మన శరీరము. దీనిని మనము వదలివేయఁగల
మనియు, నిచ్చ యుండిన నుంచుకొనుటయు, లేకున్న
ద్యాగము చేయుటయు కలదనియు, నిందులో నితరుల
ప్రమేయ మేమున్నదనియు మీరనవచ్చును. ఈ విషయము
సాధారణ మానవుల విషయములో నైతే కావచ్చును గాని
పరోపకారియు, ఆనేక జీవుల కుపకారముగనుండు వాని
శరీరము తమది కాదు. అది సార్వజనికవస్తువు. దానిని
రక్షించుట సార్వజనిక సంపత్తిని రక్షించుటయే. దానిని వారు
స్వేచ్ఛగా వదలుటకు స్వతంత్రములేదు. ప్రతి జీవికి దాని
మీఁద నధికారము కలదు. అట్టియెడ దాని నెట్లు నాశము
చేసికొనఁగలఁడు? ఆతఁడు బ్రహ్మపరతంత్రుఁడు. ఆ చక్రవర్తి
కల్పవృక్షము వంటివాఁడు. పరమ భగవద్భక్త భాగవత శిరో
మణి. ఆతని మూలమున పృథ్విలోని చరాచర జీవుల కుప
కారము కలుగుచున్నది. ఆతఁ డుపవాసమును జేసి ఆ సమ
యమున నీ శరీరము నేల త్యాగము కావించినాఁడు? ఆతని
జన్మ యెట్టిది? ఆతఁ డెట్టి ప్రసిద్ధ ప్రశంసనీయమగు కార్య
ములు చేసినాఁడు? ఆతఁడు పరమ మహత్వకార్యము లేమి
చేసినాఁడు? ఆతఁడు బ్రాహ్మణులకుఁ బరమ భక్తుఁడు.
అట్టివాని కేదో ఒక బ్రాహ్మణుఁడు శాపము నేల యొసం
గెను? శాపము విషయమును విని యాతఁ డేమి చేసెను?

ఈ సమస్త విషయములకును మీరు మాకు యథార్థముగ ప్రత్యుత్తర మీయవలయును.

మీ యిన్ని ప్రశ్నలకు నేను ప్రత్యుత్తర మెట్లీయఁ గలను? నా యందంతటి విద్యాబుద్ధు లెక్కడివని మీరన వచ్చును. కనుక నూతా! మీ విద్యాబుద్ధుల విషయము మాకు బాగుగాఁ దెలియును. వేదాధికారము ఋషులు మీ కీయలేదు. అందువలన నొక్క వేదము తప్ప మిగిలిన ధర్మ శాస్త్ర, పురాణేతిహాసాది ఆఖ్యానము లేవి కలనో వాటి అన్నిటియందును మీరు నిష్ణాతులు. నిస్సందేహముగ మీరు వానిలోఁ బారంగతులు. మా ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మీయఁ దగినంతటి యోగ్యత కలదు. అందువలననే మేము మిమ్ముల నడుగుచున్నాము. మా ప్రశ్నల కన్నిటికిని యథార్థములగు ప్రత్యుత్తరము లిండు" అనెను.

చ ప్ప య

సుత అభిమన్యు నృపాల, ఉత్తరా కే సుఖ దాతా ।
పాండు వంశ కే బీజ్, దీన దుఃఖయోంకే త్రాతా॥

చింతామణి కే సదృశ సబనికీ చింతా హరతే ।
కల్పవృక్షకీ భాతి కామనా పూరన కరతే॥

భరత ఖండ కీ ప్రజాకా, సుత సమాన పాలన కియో ।
న్యాసభూత నిజ దేహకో, తృణ సమాన క్షోః తజిదియో॥

అర్థము

అభిమన్యుని కుమారుడు తల్లియగు ఉత్తరాదేవికి
 సుఖముల నిచ్చినవాడును, పాండువంశమునకు బీజమువంటి
 వాడును దీన దుఃఖులను రక్షించినవాడును, చింతామణితో
 సమానముగ నన్ని కోరికల నిచ్చువాడును, అందఱయొక్క
 చింతలను హరించువాడును, కల్పవృక్షము వలె సమస్త
 కోరికలను బూర్ణముచేయువాడు నగు పరీక్షిన్మహారాజు
 భరతఖండములోని ప్రజలను బిడ్డలవలెఁ బరిపాలించినాడే !
 అట్టివాడు తన శరీరమును దృఢమువలె నేల త్యజించి
 వేసెను ?

శ్రీ వ్యాసుఁడు

శ్లో॥ ద్వాపరే సమసుప్రాప్తే

తృతీయే యుగపర్యయే ।

జాతః పరాశరాద్వ్యోగీ

వాసవ్యాం కలయా హరేః॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౪ అ. ౧౪ శ్లో.)

చ ప్ప య

లీలా అమిత అపార పార ప్రాణీ నహీ పాఁవేఁ ।

వివిధ రూప సే ఉతరి ఆవనివై అచ్యుత ఆవేఁ॥

శూకర సింహ సరూప మీన కచ్ఛప వపు ధరతే ।

అంశ కలా అవతార ధారి భక్తని భయహరతే॥

సత్యవతీ, ముని పరాశర, ద్వాపర యుగమేఁ ధన్య హైఁ ।

విష్ణురూప శ్రీ వ్యాసజీ, జినకే తనయ అనన్య హైఁ॥

అ ర్థ ము

భగవంతునియొక్క లీల లపారములు. వాటిని ఎవ
రును దాటలేరు. అనఁగాఁ దెలియఁజాలరు. భగవంతుఁ డగు
విష్ణువు వివిధ రూపములను ధరించి భూమిమీఁదకు వచ్చెను.
మత్స్య, కూర్మ, వరాహ, నృసింహుఁది రూపములను ధరిం

* కృత, త్రేత, ద్వాపర, కలియుగములను నీ మహాయుగములో
మూడవది యగు ద్వాపర యుగములోఁ బరాశరమహర్షియొక్క వీర్య
మున వాసవీసత్యవతీదేవియందు శ్రీ మహావిష్ణుని అంశభూతుఁడగు వ్యాస
భగవానుఁ డుద్భవించెను.

చును. ఇవి కాక అంశ, కళావతారములను ధరించి భక్తుల భయమును హరించును. ద్వాపరయుగములో విష్ణు స్వరూపుఁడగు శ్రీ వ్యాసభగవానుఁడు తనయుఁడు గాఁగల సత్యవతి పరాశరులు ధన్యులు.

ప్రతి కార్యమునందును గారణము దాగియుండును. ఏ కారణమువలన నైనఁ గార్యము ప్రకటము కాఁగానే లోకులు వివిధము లగు వాద వివాదములు కావించుచుందురు. కొందఱు దానిని అకస్మాత్తుగఁ జెప్పుదురు. కొందఱు వెంటనే చెప్పుదురు. కొందఱు దైవేచ్ఛ యనుచు మన స్సమాధానము చేసికొందురు. అజ్ఞానులు కారణమును దెలిసికొనక మోహితు లగుచుందురు. జ్ఞాని అన్నిటికిని కారణమును దెలిసికొనును. కావున నాతఁ డే కార్యమువలనఁ గాని అసంభవ మని చెప్పఁబడు ఘటనము చేతను మోహమును బొందడు. నిజము చెప్పవలసి వచ్చిన ప్రపంచములో నకస్మాత్తునునది లేదు.

ఒక బీజమును మనము నాటితిమి. దానినుండి అంకుర ముద్భవించినది. దానికి మనము ప్రతి దినము నీరు చిలక రించుచు నీరు పెట్టెదము. ఒక దినమునఁ బ్రభాతమున లేచి చూచునప్పటికి దానికి పూలు పూచియుండును. మనము దానిని గాంచి ఆశ్చర్య చకితుల మగుదుము. ఇంకా కొన్నాళ్ళకు చూచిన దాని కొక కాయ గూడ పుట్టినట్లు తెలిసికొనఁగలము. ఈ ఫల మీ రాత్రిలోనే యెట్లు హఠాత్తుగా వచ్చినదా యని మన మాశ్చర్యచకితుల మగుదుము. అయితే

బీజముతోఁ బాటుగా మనము వృక్ష పుష్ప ఫలాదుల కారణమును గూడ నాటితిమని యజ్ఞానవశమున నెఱుంగము. బీజములోనే యివి యన్నియు నిహితమై యున్నవి. కారణము వలనఁ గార్యము ప్రకటము కావలయును.

ప్రాతఃకాలమున నిద్ర లేచునప్పటికి శరీరమున నొక భాగమున నొప్పి పుట్టినది. చూచుచుండఁగనే అచ్చట ఒక కురుపు లేచినది. అది హఠాత్తుగ అక్కడనుండి వచ్చిన దనుకొందుము. అది నిన్న లేదు, ఇవ్వేళనే వచ్చిన దనుకొందుము. అందువలననే పాప పుణ్యములకుఁ గారణము శరీరమని చెప్పఁబడినది. పాప పరిణామము దుఃఖము, పుణ్య పరిణామము సుఖము. పాప పుణ్యములు బీజములు. సుఖదుఃఖములు ఫలములు. వీటి నన్నిటిని అనుభవించి తీరవలయును. కారణము లేక కార్యము జరుగనే జరుగదు. కావున ప్రతి కార్యమునకును గారణమును విచారించినచో శంక లన్నియు దూర మగును.

శౌనకాది మును లడుగఁగా సూతుఁడు వ్యాస చరిత్రమును జెప్పట కారంభించెను. సూతుఁడు “మునులారా ! వ్యాసదేవుని యవతారము పరాశర మహర్షి వీర్యముచే నిషాదరాజుచేఁ బెంచఁబడిన కన్య యగు సత్యవతీ గర్భము నుండి కుమారీ అవస్థలో ద్వాపర యుగాంతమునఁ గలిగెను.” అనెను.

అంత శౌనకుఁడు “మహాభాగుఁడ వగు నో యుగ శ్రవా ! మాకు వ్యాసభగవానుని గథను విస్తారపూర్వకముగ

వినిపింపుడు. మహాభాగ్యవతి యగు సత్యవతి నిషాదకన్య యని యేల పిలువఁ బడెను? ఆమె వాసవీ యను పేర నేల ప్రసిద్ధి చెందినది? మహామునియు, సూర్యరేతస్కుఁ డగు పరాశర మునితో నామెకు సాంగత్యమెట్లు? ఎక్కడ కలిగెను? అవతార ప్రసూత యగు సత్యవతీదేవి విశుద్ధక్షేత్రము, విశుద్ధకులము ప్రాప్తింప నంతటి యపరాధమును బూర్వ జన్మలో నేమి చేసినది? మీరు ముందుగా మాకు వ్యాస భగవానుని చరిత్రము నున్న దున్నట్లుగ వినిపింపుడు; తర్వాత భాగవత కథను వినిపింపుడు” అనెను.

మునుల ప్రశ్నను విని యుగ్రశ్రవుఁ డగు నూతుఁడు “మునులారా! ఈ జీవుఁడు తన యుచ్చ నీచ కర్మానుసారముగ జన్మ లెత్తు చుండును. ఇదియే ప్రారబ్ధ చక్రము. దైవ విడంబన మిదియే. లీలాధారి యొక్క లీల యిదియే. భేల కుని భేలన మిదియే. మాయపతి యొక్క మాయ యిదియే. అచింత్యవీర్యుఁ డగు భగవానుని చేత లెవరికిని దెలియరావు. ఆతఁ డిట్టి కౌతూహల పూర్ణ మగు జగత్తు నేల నిర్మించును? ఇది యాతని వినోద మని కొందఱు అను చుందురు. ఆ వినోద మైనను ఎన్నటికిని సమాప్తము కాని వినోదము. జీవుఁ డొక్కసారిగ నంధుడై దానిలోనే లిప్త మగుఁ గాక! ఈ కర్మ చక్రమే సంసారమునకు శిష్యుఁడు. ఈ పాప పుణ్యములే జీవుని అనేక యోనులలో భ్రమింపఁ జేయు చున్నవి. పాప పుణ్యములు కాయిక, వాచిక, మానసికము లని మూఁడు రకములుగ నుండును. వాటి పరిణామము కూడ సుఖ దుఃఖ రూపములలో మూఁడు రకములుగఁ బ్రకట మగు చుండును.

ప్రపంచము పుట్టుచుండును, గిట్టుచుండును. ఒక సృష్టి యుత్పత్తి యగుచుండును; వినాశము కలుగుచుండును, మరల నూతన సృష్టి యగుచుండును. నూతన సృష్టి యెక్కడనుండి వచ్చుచున్నదో, కొంచె మేనియుఁ దెలియుట లేదు. గంగలో నిత్య నూతన జలము ప్రవహించుచు వచ్చుచున్నట్లును, వృక్ష ములకు ఆకులు రాలిపోగానే మరల నూతన పత్రములు వచ్చినట్లును, ఒక సారి పండ్లు పండి రాలగా మఱు సంవత్సరము మరల దానికి పండ్లు కలుగుచుండునట్లును ఆ పండ్లలో నైనను అనంత ఫలముల నుత్పత్తి చేయు శక్తి యున్నట్లు, ఈ సృష్టి చక్రము తిరుగుచున్నది. ఇది యెన్నటికిని బూర్తి యగునది కాదు. జ్ఞానము ద్వారా సర్వాత్మ భావేన భగవంతుని శరణు వేడు నెడల నిది దాని కదియే విలీన మైపోవును.

ఋషులారా ! ఈ సృష్టి సంకల్పము ద్వారా అయినది. సంకల్పముచేతనే వృద్ధి చెందుచున్నది. సంకల్పము చేతనే విలీన మగు చున్నది. దేవ, పితృ, యక్ష, గంధర్వ మనుష్యు లందఱును సంకల్పము చేతనే యుత్పన్న మగుచుందురు. ఆ సంకల్పమే స్థూలరూపము ధరించి వచ్చు నెడల దానిని 'కామ' మందురు. కామము సంకల్పమునకుఁ బుత్రుఁడే. మొదటిసృష్టి మైథునము వలనఁ గాక కేవలము సంకల్ప మాత్రము చేతనే జరిగెడిది. పరస్పర అంగ సంగేచ్ఛా సంకల్పము కలుగునప్పటికి కామవశీభూతులై జీవులు మైథునములోఁ బ్రవృత్తు లైరి. దీనివలన వారియొక్క సంకల్పశక్తి

విలుప్తమై పోయెను. అప్పటినుండి మైథునసృష్టి జరుగ
మొదలైనది.

పితృలోకములోఁ జాలమంది నిత్యపితరులు కలరు. ఆ
పితరులలో నొకఁడు అగ్నిష్వాతుఁ డనువాఁడు కలఁడు. పిత
రులు 'అచ్చోద' మను నొక పవిత్రసరోవరమును నిర్మించిరి.
ఆ స్థలమున నగ్నిష్వాత్త పితరున కొక మానసీకన్య యుద్భ
వించెను. ఆమె మిక్కిలి రూపవతి, గుణవతి, ధర్మపరాయణ.
పితరు లామె కాతీర్థము పేరటనే అచ్చోదా యను పేరిడిరి.
అచ్చోద తన మనస్సును తపస్సునందు లగ్నము కావించినది.
ప్రపంచములో తపస్సే సారమని భావించి యామె వేయి
దివ్యవర్షముల వఱకు తపస్సునే చేయుచుండెను. ఆమె తప
స్సునకుఁ బ్రసన్నులై పితృగణ మామెకు వరదాన మిచ్చుట
కామె సమీపమునకు వచ్చిరి. వారందఱును దివ్యరూప
మును ధరించిన నవమన్మథ సమాన సుందరులై యుండిరి.
స్వర్గీయ దివ్య వస్త్రభూషణములచే వారు భూషితు లైరి.
వారిలో అమావసు అనువాఁ డొకఁ డతి రూపవంతుఁడు.
ఆతని దివ్యరూపమును గాంచఁగానే అచ్చోద మనస్సులో
వికార ముత్పన్నమయ్యెను. దివ్యజ్ఞాను లగు పితరు లామె
మనోభావమును గ్రహించిరి. మనస్సులో వికార ముత్పన్నము
కాఁగానే ఆమె తన యోగమునుండి భ్రష్టురా లయ్యెను.
ఆమెకు దివ్యలోకమునుండి పతనము కలిగినది; కాని భూమి
మీఁదికు రాలేదు, అంతరిక్షములోనే నిలిచిపోయెను. అమా
వసు మనస్సులో వికార మేమియు లేదు. ఆతఁడు ధైర్య
మును వహించి యుండెను. ఆతని ధైర్యముతో నామె మాన

సిక సంకల్పము సంయోగము చెందునప్పటికి నల్లని శరీరమును ధరించి అంధకారమువంటి యొక కన్య యుత్పన్నమయ్యెను. అమావసుయొక్క ధైర్యమువలనఁ బుట్టుటచే దేవతలకును, పితరులకును పరమ ప్రీతికి కారణురాలగు అమావస్య అనునది పుట్టెను. అందువలననే అమావాస్య నాఁడు పితరుల నిమిత్తమై చేయఁబడిన శ్రాద్ధము అక్షయమగుచున్నది. ద్విజులు అమావాస్యనాఁడు పితృదేవతల కొఱకు దార్యయజ్ఞమును జేయుచుందురు.

అంతరిక్షమున నున్న యా అచ్ఛోడకన్య తాను చేసిన దానికి సిగ్గుపడి పితృదేవతలను తన యుద్ధారమును గూర్చి ఉపాయము నడిగెను. ఆమె అడుగఁగా పితరులు “చేసిన కర్మ మానసికమైనను, శారీరకమైనను దాని ఫలము నవశ్యము భోగింపవలసినదే. నీ మనస్సున వికార ముద్భవించినది. అదియైనను నీ కులములోని పురుషునియెడలనే కావున నీవు ఇరువది యెనిమిదవ ద్వాపరాంతమున భూమిమీఁదఁ బుట్టవలసి యున్నది. అదియైనను హీన యోనియందు. చేప కడుపున నీవు పుట్టవలసియున్నది. అకులీన వంశమందు నీవు పాలన పోషణ కావింపఁబడుదువు. దీనివలననే నీకు పాప ప్రాయశ్చిత్తము కాఁగలదు. అయితే నీ గర్భమునుండి శగవంతుని యంశావతార మగు వ్యాసుని జన్మము కలుగును. కావున నో ఋషులారా ! ఆ పితృదేవతల కన్య యగు అచ్ఛోడయే సత్యవతీ యను పేర నీ భూమిమీఁదఁ బుట్టి వాశవీ యను పేరఁ బ్రసిద్ధి చెందినది” అని చెప్పిరి.

ఋషులు “సూతా! సత్యవతీ వాసవీ యను పేర నెట్లు బరగినదో దీని తత్త్వమును మాకుఁ దెలుపుఁడు.” అని అడిగిరి.

ఋషు లడుగఁగా సూతుఁడు “మునులా! ఆర్య సంస్కృతియందు సాధారణముగ నామము సార్థకముగ నుండును. అవి వంశ సంబంధముగ నైన నుండును, లేదా వీర్య, పరాక్రమ, కర్మల ద్వారాగా నైన నుండును. సత్య వతికి వాసవీ యను పేరు కూడ ఆమె కులపరంపరకు సంబంధించినదియే.

ద్వాపరయుగములో నొక గొప్ప ధర్మాత్ముఁడు, పరాక్రమవంతుఁడు, పితృదేవ పూజకుఁడు ‘వసు’ వను రాజుండెను. ఆతని భార్య కూడ మిక్కిలి యశస్విని, ధర్మపరాయణ, పతివ్రత. ఒక దినమున నామె ఋతుస్నానము కావించి వచ్చెను. సంతానాపేక్ష కలిగిన యా రాణి తన పతియందు మిక్కిలి యనురక్తి చెందినది. రాజు కూడ ఆమెను జాల ప్రేమించుచుండెడువాఁడు. ఆదినముననే దైవయోగముచే రాజు పితృకార్యమునకు మేధ్యకవ్యమును దెచ్చుటకు ఘోర వనమునకు వెళ్ళవలసి వచ్చెను. మహారాజు కర్తవ్యవశమున వనమునకు వెళ్ళిపోయెను, కాని యాతని మనస్సు తన భార్య యందే లగ్నమై యుండెను. అరణ్యములో శ్రమచేంది యాతఁ డలసి పోయి, యొక వృక్ష చ్ఛాయయందు తన ప్రియతమ యగు రాణిని జింతించుచుఁ గొంచెముగ నిద్రించెను. ఆస్థితిలో నాతని వీర్యము స్థలన మయ్యెను. ఆ రాజర్షి అమోఘ వీర్యుఁడు. ఆతని వీర్య మెన్నటికిని వ్యర్థ మగునది కాదు.

అగ్నివలె జ్వజ్వల్యమాన మగు నా శుక్రమును రాజౌక
దొన్నెలో నుంచెను. సమీపముననే ఒక డేగ కూర్చుండి
యుండెను. దానితో నా రాజు “ఓ పక్షి ! నీవు శ్రీఘముగ
నెగిరిపోవ నున్నావు. నా యీ యమోఘ వీర్యమును వ్యర్థము
కాకుండు నుపాయమును గావింపుము. దీనిని శ్రీఘముగఁ దీసి
కొనిపోయి నా మహారాణి కొసంగుము” అనెను.

ఇట్లు చెప్పఁగా నా పక్షి రాజాజ్ఞచే నా వీర్యము గల
దొన్నెను ముక్కుతోఁ గఱచుకొని, ఆకాశమార్గమున నెగిరి
వెళ్ళెను. ఈ సమయమును గాంచి యంతరిక్షమున నున్న
యా అచ్చోద ఆ వీర్యములోఁ బ్రవేశించెను. రాజర్షి యొక్క
విశుద్ధ వీర్యమందే యిట్టి దివ్యకన్య యుండఁగలదు. ఆ పక్షి
ఆ దోనెను దీసికొని ఆకాశ మార్గమున వెళ్ళుచుండఁగా
నింకొక డేగ దానిని మాంసపు ముక్కగా భావించి కొట్టివే
యుటకు బ్రయత్నించెను. రెంటికిని పరస్పర యుద్ధము జరి
గెను; ఈ యుద్ధములో నా దోనె గంగలోఁ బడిపోయెను.
అక్కడ నొక చేప దానిని మ్రింగెను. రాజర్షి వీర్య మెచ్చ
టికి పోయినను వ్యర్థ మగునది కాదు. అది చేప కడుపులో
నొక కన్యక అయ్యెను.

దైవగణి, పైకి రావలసి యున్నది కావున నా చేప
పల్లెవాండ్ర వలలోఁ బడెను. ఆ పొట్టను కోసిరి. దానిలో
నుండి యొక పరమ సౌందర్యవతి యగు కన్యక యుద్భవిం
చెను. పల్లెరాజు ఆమెను దన పుత్రికగా భావించి పెంచుచు
నామెకు సత్యవతి యను పేరు పెట్టెను.

శుక్లపక్ష చంద్రుని రీతి నా కన్యక దిన దినాభి వృద్ధి
 చెందుచుండెను. ఆమె యనిన నామె తండ్రికి మిక్కిలి ముద్దు.
 తండ్రి యామె సుందర స్వరూపమును, ఆమె శీలస్వభావ
 మును, ఆమె అమాయకత్వమును గాంచి లోలోన మిక్కిలి
 యాసందమును చెందుచు, నామెను దన ప్రాణముల కంటె
 నెక్కుడుగఁ బ్రేమించెడువాఁడు. ఇంకఁ గొంచెము పెద్ద దగు
 నప్పటికి ఆమె యొక చిన్న నావను నడుపుచుండెను. యాత్రి
 కులను గంగలో నీవలి యొడ్డునుండి యావలి యొడ్డునకు
 దాటవేయుచుండెను. ఆమె అందఱకును మిక్కిలి ప్రీతి
 పాత్రురాలయ్యెను. అందఱు నామెయొక్క సరళ మగు
 బిడియ స్వభావమునకు సంతోషి చెందుచుండెడువారు. ఆమె
 రూప లావణ్య మద్వితీయ మైనది. ఆమె మర్త్యలోకములోని
 కన్యకగాఁ గనఁబడుట లేదు. పుణ్యక్షీణము కాఁగా దేవ
 లోకమునుండి వచ్చిన దేవకన్యకయో లేక విద్యాధరియో
 భూమిమీఁదకు దిగినదా యను నట్లుండెను. ఆమె పెద్ద దగు
 కొలది ఆమె సౌందర్యము కూడ వన్నెకెక్కుచుండెను.

ఆమెకు తెలియకయే యావన మామె శరీరమునఁ
 బ్రవేశించెను. తండ్రికి ఆమె వివాహచింత కలిగెను. ఈమె
 క్షుత్రియ వీర్యమువలన నుద్భవించినది. ప్రపంచములో నద్వి
 తీయ రూపలావణ్యవతి. కావున నీమె యెవరైన చక్రవర్తికి
 పట్టపు రాణి కావలె నని యాతని కోరిక. పుత్రికకు మంచి
 సంబంధము లభింపవలె ననియే సత్పితకు కలుగు నేకైక
 వాంఛ. తండ్రి యీచింతలో మునిగిపోవుచున్నాఁడు. కాని
 సత్యవతి కీ ప్రపంచపు గోడఁ దెలియదు. ఆమె పక్షివలె

నౌకమీఁద రెండు దండముల తోడను జలములో పక్షివలె
యెగిరి పోవుచున్నదా యనునట్లు నావ నతి శీఘ్రముగ నడుపు
చుండెడిది. గంగా ప్రవాహములో నామె నిశ్చంకతో రాజ
హంసిని వలె నీడుచుండెడిది. గట్టుమీఁద పెంపుడు లేడివలె
నే కాకిగ నిటునటు గంతు లిడుచుఁ దిరుగు చుండును. ఆమె
పావన గంగా సలిలము లందు అలసిపోయి పగుండును.
ఒక్కొక్కప్పుడు కూనరాగములు కూడ తీయు చుండును.
నిభృత నికుంజములలోఁ గూర్చుండి యామె పక్షులతో నాడు
చుండును. ఆమె చిలిపి స్వభావ మింకను చిలిపిగ నయ్యెను.
ఆమె మనస్సు ఏదో అవ్యక్త భాషలో నేదియో నవీన విష
యములను జెప్పఁ దలఁచుచున్నదా యను నట్లుండెను. కాని
యామె ఆ భాషను దెలిసికొనఁ జాలకుండెను. ఆమె యిం
కను ఆటపాటలలోనే మునిగి యుండెను. తన చిన్న నౌక,
రెండు తెడ్లు, గంగ ఇవియే ఆమె మనోరంజనమునకును,
దైనిక వ్యాపారమునకును సాధనము లయ్యెను. గంగయొక్క
యీవలి యొడ్డు, ఆవలియొడ్డు యివియే ఆమెకు ప్రపంచము.
గంగాతీరమున నున్న పూరిల్లే ఆమె సంపత్తు. వృద్ధుఁ డగు
తండ్రియే ఆమెకు సమస్త పరివారము.

గ్రీష్మఋతువు వెళ్ళిపోయినది కాని యింకను దాని
తీక్షణత మిగిలియే యున్నది. వర్షఋతువు వచ్చినప్పటికిని నది
యింకను బాల్యావస్థలోనే యుండెను. భగవానుఁ డగు
భువన భాస్కరుఁడు తన తీక్షణ కిరణావళిచే లోకమును దప్తము
కావించి అస్తాచలమునకు ద్రుతగతితో వెళ్ళుచుండెను. మరీచి
పూరియొక్క ముఖము మ్లాన మగుచుండెను. క్షీణతేజః

డగు పూర్ణిమాచంద్రుడు చాల పరీక్షించి చూచిన మన
కగా ధూళిధూసరిత మైనట్లు కాంతి లేక కనబడుచుంచెను.
ఆ సమయమున రేపు దగ్గఱకు పరాశర మహాముని వచ్చెను.
నిషాదరాజు మునిని బూజించి యథోచిత ఆదర సత్కార
ములు కావించెను. ముని త్వరగా “నే నావలి యొడ్డుకు
పోవుదును” అనెను.

చేతులు జోడించి నిషాదుడు “స్వామీ! నేఁ డిచ్చ
టనే విశ్రమించుడు. రేపు సుఖపూర్వకముగ దాటి పో
వచ్చును. ఈ సమయము ఆవలి యొడ్డునకు పోవలసిన సమ
యము కాదు” అనెను.

“కాదు, నేను వెళ్ళితీరవలసినదే” అని అనెను. ఋషి
వాక్యములలో దృఢత్వము కలదు. ఋషి నిశ్చయమును
దెలిసికొని వృద్ధుడగు నిషాదుడు “అమ్మాయీ! ఋషిని
ఆవలకు దాటించి రమ్మ” అనెను.

తన తండ్రి యాజ్ఞ సనుసరించి, యామె తన లోహపు
కడియములను రెండింటిని దీసికొని వాటిని ఛిద్రములందు
యథాస్థానమున నమర్చెను. వానిలో వెడల్పాటి తెక్కల
తెడ్డ నమర్చి నౌకను బిడ్డునకు లాగుకొని వచ్చెను. తటము
నకు నెట్టి కొయ్యపలకను వేయఁగా ఋషి యా కొయ్య
పలకమీఁదుగా నౌకమీఁద కెక్కి కూర్చుండెను. సత్యవతి
తెడ్డువేయఁ బ్రారంభించినది. గంగానది యొక్క ప్రబల వేగ
మును జించుకొనుచు జక్రమువలె నౌక ప్రవాహము దిక్కు
నకే కొట్టుకొని పోవుచుండెను. సత్యవతి బలముకొలఁది

ప్రవాహమునకుఁ బ్రతికూలముగ నడుపఁ దలఁచెను. చాల గట్టిగా త్వరితగతిని తెడ్లను నడిపి విసుగుఁ జెందుచుండెను. ఆమె ముఖమండలమందు గాఢముగ సరుణిమాకాంతి వ్యాపించెను. శ్రమ కారణమున నామె ముఖమండలము మీఁద చెమట బిందువులు వ్యాపించెను. ఆమె ముఖ లలాటము లందు వ్యాపించిన చిటుచెమట బిందుకణములు వికసించిన కమలము మీఁద ముత్యాలు చల్లినట్లుండెను. ఋషి తదేక దృష్టితో నావైపునకే చూచుచుండెను. ఆమె తొందఱను, హస్తలాఘవమును, పటుత్వమును గాంచి ముని లోలోన ముగ్ధుడగుచుండెను. ఆతఁడు “నీకు జనమును దాఁటించుట చాల శ్రమ యగుచున్నట్లున్నది, ఎందులకు?” అనెను.

“ఏమి చేయుదును? స్వామీ! ఇది మాపైతృక సంబంధ మగు వృత్తియైనది” అని సత్యవతీదేవి సరళతాపూర్వకముగ నొకను నడుపుచు ననెను.

“ఈవిధముగ నీ యొడ్డునుండి యా యొడ్డునకు ఎన్నో సార్లు నీవు రాకపోకలు జరుపవలసి యుండును?” ఈ వ్యర్థ ప్రశ్నను ఆ ముని యెందుల కడిగినాఁడో ఆయనకే తెలియవలెను.

ఆమె ఆలోచింపకయే “ఎన్నిసార్లో తెక్క లేదు. పది తడవలు, ఇరువది తడవలు, వేయేల యెప్పుడు యాత్రికులు వచ్చిన నప్పుడు రావలసి యుండును” అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

ముని కొంచెముసేపు ఊరకుండెను. తర్వాత కొంచె మాలోచించి “శ్రమ యెక్కువ, ఫలము తక్కువ. నీవు వీరిని

దాఁటించిన నేమగును? ఈ యొడ్డునుండి యా యొడ్డునకుఁ దీసికొని పోవుదువు; ఆ యొడ్డునుండి యీ యొడ్డునకుఁ దీసికొని వచ్చెదవు. ఇది నిజముగఁ దాఁటించుట కానే కాదు. లోకుల నందఱను శాశ్వతముగ నిరంతరము సంసార సముద్రమునుండి దాఁటించు పుత్రు నొకనిని నీకుఁ బ్రసాదించెదను” అనెను.

పుత్రుఁ డనుమాట వినునప్పటికి లజ్జచే నా పిల్ల ముఖ మెట్టబారెను. ఆమె తెడ్డు వేయుటను మాని అంజలి ఘటించి భయ భీత స్వరముతో “ప్రభో! దీనబంధూ! ఇదేమి? మీ రిట్లనుచున్నాడు? నేను కుమారిని. నా తండ్రి స్వాధీనములో నున్నదానను. కుమారికి పుత్రుఁ డెట్లు కలుగును?” అనెను.

ఆమె యిట్లు భయభీత యగుటను గాంచి ఋషి యోదార్పుచు “ఇదిగో, చూడు. నీవు భయపడకుము! నా వాక్య మమోఘ మగును. అది వ్యర్థ మెన్నటికిని కాదు. నా తపః ప్రభావమువలన నీ కన్యాభావము దూషితము కాఁజాలదు. అది యధారీతిగానే యుండును” అనెను.

గడగడ వణకుచు బాలిక “సర్వసమర్థుఁడవగు నోమునీ! కన్యాభావము దూషితము కాకపోతే కాకపోవచ్చును; గాని లోకాపవాదము వచ్చునుగదా!” అనెను.

ముని గంభీరస్వరముతో “నీ పుత్రుడు భగవానుని యంశావతారము కాఁగలడు. వాఁడు పుట్టఁగానే లోకాపవాద మంతయు దూరమై పోగలదు. నీవు యశస్వినియు, జగద్వంద్య యగు లోకమాతగఁ బ్రిలువఁబడెదవు” అనెను.

సత్యవతి రెండుచేతులతో నంజలి ఘటించియుండెను. నొక దాని కదియే ప్రవాహములోఁ గొట్టుకొని పోవుచు మధ్యలో నొక దిబ్బకు తట్టుకొనెను. ముని యా ద్వీపమందు గర్భాధాన సంస్కారము కావించెను. ఆ మహర్షి ప్రభావ మమోఘము. ఆతని శక్తి అపరిమితము. ఆతఁడు సత్య సంకల్పుఁడు. ఆ క్షణమునందే ఆ ద్వీపమందే వేదవ్యాస భగవానుఁ డవతరించెను. ఆతని జన్మకాలమున నాకాశము నుండి దేవతలు పుష్పవృష్టిని గురిపించిరి. గంధర్వులు సగారాలు వాయించిరి. స్వర్గములోని అస్సరసలు సృత్యము చేసిరి. అంతరిక్షమున విహరించు సిద్ధులు, తపస్వులు, ఋషులు, మునులు సాధుసాధు, జయజయ శబ్దములు కావించిరి.

వ్యాసుని శరీరవర్ణము అతనీ పుష్పమువలె సీలముగ నుండెను. అందువలన నాతనికి కృష్ణుఁడను పేరు వచ్చెను. ద్వీపమున నుద్భవించుటచే ద్వైపాయనుఁ డయ్యెను. వేదములను వ్యాసము కావించుటచే నందఱు ఈతనిని 'వేద వ్యాసుఁడు' అందురు. ఈ విధముగ వేదవ్యాస భగవాన్ కృష్ణద్వైపాయనుని జన్మ కలిగెను.

పుట్టఁగానే ఆతఁడు చేతులు జోడించుకొని తన తల్లితో "అమ్మా! నాకు తపస్సుమీఁదఁ బ్రీతి కలదు. మీ యాజ్ఞ యగుచో నేను తపస్సు చేయుటకు గంధమాదన పర్వతమునకు వెళ్ళెదను" అనెను.

తేజస్వీయు, నలౌకిక కాంతియుక్తుఁ డగు తన దివ్య పుత్రుని నోట నిట్టి యద్భుతవాక్యములను వినఁగానే ఆ తల్లి హృదయమున దుఃఖము పొరలివచ్చెను. ఆమె యాతనిని

ముద్దు పెట్టుకొనెను. కాంగిలించుకొని మూర్ఖునెను. అత్యంత స్నేహమును బ్రకటించుచు నీవు మాతా పితృ మోహబంధమునఁ బడవని మీతండ్రి మొదటనే నాకు చెప్పినాఁడు. ఇంతేకాదు, సంసారములోఁ బడిపోయిన ప్రాణులను నీవు ఉద్ధరించెదవు. వారిని భవసాగరమును వాటింపెదవు. వెళ్ళు నాయనా; సుఖముగ వెళ్ళుము. నీకు కల్యాణ మగుగాక! ఎలుకపిల్ల కన్నమునే వేయును. తపస్వికుమారుఁడు తపస్సునందే మనస్సును లగ్నము కావించును. మంగళ మయుఁడగు శ్రీహరి నీకు మంగళములను గలిగించుఁ గాక! వనదేవత లందఱు నిన్ను రక్షింతురు గాక! గంగా భగవతి నిన్ను తల్లివలె రక్షించుగాక! సరస్వతీదేవి నీమీఁద వాత్సల్య స్నేహముల బ్రకటించుఁ గాక! నీవు మోహబంధములోఁ బడుట నా కిష్టము లేదు. కాని వెళ్ళునపుడు నా కొక వరదానము నొసంగి వెళ్ళుము. నే నెప్పుడు నిన్ను స్మరించిన నప్పుడు సమస్త కార్యములను వదిలిపెట్టి నా దగ్గఱకు రావలయును” అనెను.

చేతులు జోడించి వ్యాసుఁడు “అమ్మా! నాకు నీ యాజ్ఞ శిరోధార్యమైనది. నీవు ఎప్పుడైనను, ఎక్కడైనను, ఏ స్థితిలో నైనను నన్ను స్మరించు నెడల నేను నా యోగ బలముచే నా సమయమును గ్రహించి త్వరితగతిని నీ సేవలో నుండెదను” అనెను. ఇట్లని, తన తల్లికి చరణ వందనము కావించి వ్యాస భగవానుఁడు గంధమాదన పర్వతమున సర నారాయణ సాన్నిధ్యమున సమ్యాప్రాస మను స్థానమున ఘోరతపస్సు చేయు చుండెను.

ఈ విధముగ భగవతీ వాసవీ సత్యవతీ దేవికి వ్యాస భగవానునకు జననియగు భాగ్యము కలుగుటచే జగద్వంద్య పదమును బొందెను. చేప కడుపునఁ బుట్టిన కారణముచే మొదట యీమె శరీరము నుండి సదా మత్స్యగంధమే ఉత్పటముగ వచ్చుచుండెడిది. అందువలన నీమెకు మత్స్యగంధి యను పేరుకూడ వచ్చినది. పరాశర భగవానుని ప్రతాపముచే నాగంధము నశించి యీమె శరీరమునుండి నూత్న వికసిత కమలముల వంటి సుగంధము రా మొదలిడెను. ఆ సుగంధ మొక యోజనము వఱకు పోవుచుండెడిది. అందు వలన నీమెకు 'యోజనగంధి' యను ప్రసిద్ధి వచ్చినది. తర్వాత నీమె వివాహము భీష్మపితామహుని తండ్రియగు శంతను మహారాజుతో నయ్యెను. ఆతని వీర్యమున నీమె గర్భము నుండి భరతవంశ విస్తార కారకు లగు చిత్రాంగద, విచిత్ర వీర్యులను నిద్దరు పుత్రులు జన్మించిరి.

ఇదియే వ్యాసభగవానుని పరమ రహస్య మయ మగు జన్మకథ. వసిష్ఠభగవానుఁడు బ్రహ్మమానస పుత్రుఁడు. వశిష్ఠుని పుత్రుఁడు శక్తి; శక్తికి పరాశరుఁడును, పరాశరుని వీర్యమున సత్యవతియందు ఈ వ్యాసభగవానుఁ డవతరించెను. అందు వలన నీతఁడు పరాశరుఁ డనియు, వాశిష్ఠుఁ డనియుఁ బిలువఁ బడుచుండెను. ఈతఁడు అచతుర్ముఖ బ్రహ్మ. రెండు చేతులు గల సాక్షా ద్విష్ణువు. ఒకటి తక్కువగ మూఁడు కన్నులు గలిగిన సాక్షా చ్ఛంకర స్వరూపుఁడే. ఈతఁడే సమస్త జ్ఞాన దాత, సమస్త జ్ఞానమును వ్యాసోచ్ఛిష్ట మనుచుందురు. అట్టి నాగురువునకుఁ గూడ గురువైనట్టి పరమ గురు వగు వ్యాస

భగవానుని పాదపద్మములకు నా కోటి కోటి ప్రణామములు
అని పలుకు చుండఁగనే సూతునకు గద్గదిక మయ్యెను. ఆ
వ్యాసుని స్మరించుచునే ధ్యానమగున్ డయ్యెను.

చ ప్ప య

కమల పంక తే హోయ్, కాక విష్ణుతే పీఠర్!

మృగ మద మృగ కీ నాభి మాంస మేదాకే భీతర్॥

మోతీ ఉపజే నీప్ శంఖ హాడ్డి హీ హోవే!

వాధ పాణికే చర్మ అశుచిత అపనీ భోవే॥

గుణి గుణని తే పూజ్య హై, క్షేత్ర పరీక్షా నహిఁ కహీ!
వ్యాస విష్ణు భగవాన్ హై, మాతృవంశ త్రుటినహిఁ లహీ॥

అ ర్థ ము

కమలము బురదనుండి వుట్టును. కాకిపెంట నుండి రావి
యొక్క వుట్టును. కస్తూరి మృగ నాభి మాంసము యొక్క
మేదస్సు వలనఁ బుట్టును. ముత్యపుచిప్ప నుండి ముత్యము
వుట్టును. శంఖము ఎముకయే కదా! చర్మము రాయిడిచెంది
తన యశుచితను బోఁగొట్టు కొనును.

గుణము వలన గుణి పూజ్యఁ డగు చున్నాఁడు గాని
క్షేత్రము వలనఁ గాదు. వ్యాసుఁడు సాక్షా ద్విష్ణు భగవా
నుఁడు. అందువలన మాతృవంశములోని లోపము లన్నియుఁ
బోయినవి.

వేద వ్యాసుని చింత

శ్లో॥ ధృత వ్రతేన హి మయా ఛందాంసి గురవోఽగ్నయః

మానితా నివృత్తికేన గృహితం చానుశాసనమ్॥

తథాఽపి బరమే దైహ్య్యా హ్మత్మా చైవాత్మనా విభుః ।

అసుపన్న ఇవాభాతి బ్రహ్మవర్చస్య సత్తమః ॥॥

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౪ అ. ౨౮-౩౦ శ్లో.)

చ ప్ప య

బదరీ బనమేఁ బసై కసైఁ తను వ్యాసమహాముని ।

నిత్య హవన కరి వేద, శాస్త్ర ఇతిహాస పఠేచుని॥

ఋక్, యజు, సామ, అథర్వ, ఏక కే చారి బనాయే ।

చారోఁ శిష్యు బులాఇ, వేదక్రమ యథా పఠాయే ॥

శూద్ర, నారి, వ్రతహీనద్విజ, హీత భారత రచనా కరీ ।

తడఁ శాంతి మన నహిఁ లహి, అంతరాత్మా నహిఁ భరీ॥

అ ర్థ ము

వ్యాస మహాముని బదరీవనములో నివసించుచు
బాగుగా శరీరమును గర్భింపజేసి నిత్యహవనమును గావిం
చుచు వేద శాస్త్రీతిహాసములను జదివెను. ఒకే వేదమును

“నేనునిష్కపట భావముతో సమస్త నియమములను బాలించితిని.
వేదమును, గురుజులను, అగ్నులను సమ్మాన పూర్వకముగ నేవించితిని,
అయినప్పటికిని బ్రహ్మతేజ సంపన్నులలో సర్వశ్రేష్ఠుడనను నా దేహాభి
మాన మగు నాత్మ అసంతుష్టమైనట్లుగ నెందుకున్నదో, నాకు కొంచెము
భయముగా నెందు కున్నది!” అని వ్యాస భగవానుఁడు తన మనస్సులోఁ
దర్శించుకొను చుండెను.

ఋగ్వేదసామాధర్వములుగ విభజించెను. తన నలుగుర శిష్యులను బిలిచి క్రమముగ వేదమును బఠింపజేసెను.

శూద్రులకు, స్త్రీలకు వ్రతహీన ద్విజులకు హితము చేయవలెనని మహాభారత రచనమును గావించెను. దానిచే నాతనికి మనస్సులో శాంతి లభింపలేదు; అంతరాత్మ ప్రసన్నము కాలేదు.

బయట నేత్రములను మూసిననే లోపలివి కనబడును. భావ్యా విషయముల నుండి చిత్తమును దొరిగించిననే పరబ్రహ్మమందు వృత్తి యేకాకారమగును. తాను శరీరబాధలను సహించిననే యితరులకు సౌకర్యమును గలిగింపవీలగును. శ్రీకృష్ణ గుణగానము చేతనే శాశ్వత శాంతి లభించును. ధర్మ కర్మల వలన యశస్సు, ఐశ్వర్యము, లక్ష్మి ప్రాప్తి కలుగును, కాని నాసుదేవ భగవానుని పాదపద్మములందు చేయఁబడిన భక్తి ప్రాణులను గృతకృత్యులను కావించును. ఇంక మానవునకుఁ గర్తవ్యకార్య ముండదు. అప్పుడు వానికి నిర్వేదము చెందవలసిన పనిలేదు. ఆతఁడప్పు డానంద సాగరములో మగ్నుఁడగును. భక్తిలేని జప, తప, యజ్ఞ, పూజా, పాఠ, దాన, ధర్మాది సమస్త శుభకర్మలు వ్యర్థములు. వాటి ఫలములు తొక్కికములు; లేక దివ్య సుఖభోగ మాత్రములే.

భక్తిపూర్వకముగఁ జేసిన తపస్సు అంతఃకరణమును విశుద్ధము కావించును. దానియందు భగవద్దర్శన మగును. నందనందనుఁడు దాని మీఁద విరాజిల్లుగా నాప్రకాశము

నల్లిశల వ్యాపించును. శ్రీహరి హృదయములో నుదయింపఁ
గానే అజ్ఞానాంధకారము నశించును. కామ, క్రోధ, లోభ,
మోహము లను గుడ్లగూబ లెగిరిపోవును. ఇదంతయుఁ దెలిసి
కొనియే బోక శిక్షణ నిమిత్తము వ్యాసభగవానుఁడు తన
తల్లి యాజ్ఞనుగొని, యాకల్పాంతము నివసించుచు సరనారా
యణులు ఘోర మృదు తపస్సు చేసిన గంధమాదన పర్వత
మునకుఁ బోయెను.

బదరీ వనములో దేవసరిత్తగు సరస్వతీ, అలక నందా
నదులు కలియు చోటుకు కేశవ ప్రయాగ అందుకు. దానికి
ఉత్తరమున నున్న భూమికి “ శమ్యాప్రాగ ” మందురు. ఆ
స్థానమునఁ బర్ణ కుటీరమును నిర్మించుకొని వేదవ్యాస భగ
వానుఁడు తపస్సు చేయుఁగా జేయుఁగా జాల దినములు గడచి
పోయెను.

ఒక దినమున భగవంతుఁ డగు భువన భాస్కరుఁడు
తన సుఖకర కిరణములతో నుదయించి జగత్తు నాలోకితము
కావించు చుండెను. ఆ సమయమున వ్యాస భగవానుఁడు
కేశవ ప్రయాగకు వెళ్ళెను. పుణ్య సలిల యగు సరస్వతి
అత్యంత వేగముతో, దన సోదరి యగు అలకనందతోఁ
గలియు చుండెను. ఆ యిద్దర హృదయములు ద్రవీభూతము
లగు చున్నట్లును, ఇద్దర కన్నుల నుండి యశ్రుధారా ప్రవా
హము వచ్చు చున్నట్లును, ఇద్దర ప్రేమాశ్రు కణము లెగిరి
యొడ్డునకు వచ్చుచున్నట్లు, వ్యాసులవా రా సంగమమును
గాంచిరి. క్షితిజమునందు భగవానుఁడు కూడ కిలకిల నవ్వు

చుండెను. ఆ నవ్వు కారణముగ నాతని శుభ్రదంతావళి నుండి కమనీయ కిరణములు బయలుదేటి హిమాచ్ఛాదిత పర్వత శృంగములను స్పర్శించు చుండెను. దీనివలన వాటి హృదయము కూడ ద్రవించి ప్రవహించుచుండెను. ప్రకృతి శాంతముగ నుండెను. నీరవస్థానము పుణ్యభూమి. శీతముచే నంగములు ముడుచుకొని పోవుచుండెను. ఈ కారణమున మరీచి మాలి యగు నూయ్యని కిరణము లత్యంత సుఖకరముగఁ దోచుచుండెను. బ్రహ్మ ద్రవముతో సమాన మగు నత్యంత సుశీతల సరస్వతీ జలములతో వణకుచు వణకుచు ముని యాచమసము కావించి, అచ్చటనే ధ్యానమగుఁడై కూర్చుండెను. లోకుల ప్రవృత్తి అధర్మము వైపునకు మిక్కిలి వేగముతోఁ బోవుచున్న ట్లాతఁడు కనుగొనెను. సమస్త దివ్య శక్తులు క్షీణ మగు చుండెను. ప్రజలు నాస్తికులు, శ్రద్ధా హీనులైరి. వేద, బ్రాహ్మణ, పరలోకము లందు గల వారి విశ్వాసము కుంటు వడుచుండెను. వారు పురుషార్థ హీనులు కూడ నైరి. వెనుకటి యుగములోవలె బల పరాక్రమము లిప్పటి వారిలో లేవు. వారి బుద్ధి మలినమైనది అందఱును పాపాచరణములోఁ బ్రవృత్తు లగు చున్నారు. చాల మంది అకాలమున కాల కబళ మగు చుండిరి. వారు భాగ్యహీనులై సదాచార హీనులై దుష్కర్మలు చేయఁ బ్రారంభించిరి.

‘ ఏమిటిది ? ’ అచ్చట నెవరును లేరే. సాంసారికులు అచ్చట లేరు. ఆ స్థానమున నున్న వారందఱు ధర్మాచరణము కావించు తపస్సు లగు ఋషులే. అట్టి విజన వనములో ముని మానవుల యొక్క యిట్టి దుర్దశ నెట్లు కావించెను ? ”

అని మీ రడుగ వచ్చును. ఆయన బాహ్య చక్షువులతోఁ జూడలేదు; ధ్యానమందు దివ్య దృష్టిచే నాతఁ డీ యధర్మ లీల నంతను స్పష్టముగ గాంచెను. అప్పుడు సవనీతముతో సమాన మగు నాతని హృదయము ద్రవీభూతము కాఁ జొచ్చెను. సూర్య కిరణములు ముద్ద కట్టిన వెన్న ముద్దవంటి ఆతని యంతఃకరణమును తమ కిరణములచేఁ గఱగించు చున్నవా యను నట్లుండెను. లోకులకు హితమైన దేదియో యని వ్యాస మహాముని యాలోచించుచుండెను. దానినే ధ్యానించుచుండెను.

ఏమయ్యా, భగవద్ధ్యానమును వదలిపెట్టి మహాముని లోకోపకార చింత నేల చేయుచున్నాఁడు? భగవద్ధ్యానముచేఁ బ్రసన్నమైన చిత్తమును లోకుల చింతచే నేల చింతితము కావించుచున్నాఁడు? ఆతఁ డచ్యుతారాధనమును పరిత్యజించి నాడా? అయ్యో, ఎందుకు పరిత్యజించినాఁడు? ఆతఁడు పర మారాధనములోఁ దత్పరుఁ డైనాఁడు. లోకుల తాపముచే తాపితుఁ డగుటయే అత్యుత్కృష్టము నుత్తమము నగు అచ్యుతారాధన. పరావరజ్ఞుఁ డగు ప్రభువు దీనివలన శీఘ్రముగఁ బ్రసన్నుఁడగును. తమతమ శరీరసుఖము కొఱ కందఱును బ్రయాసపడు చుందురు. కాని దుఃఖముచే దుఃఖితులై దానిని నివారింపవలె నను వాసనయే సంసారవాసనను మూలోచ్చేదనము కావింపఁ గలుగును.

ఇప్పుడు మహాముని లోకకల్యాణ కారక మగు కార్యమందు ప్రవృత్తుఁ డయ్యెను. మునుముందుగా నాతఁడు వైదిక

యజ్ఞవిస్తారము కొఱకు అసంఖ్యాకములుగు ఋక్కులు కలిగి పర్వతమువలె గొప్పదియగు నొక్క వేదమునుండి, అత్యంతోపయుక్తము లగు ఋక్కుల నేటియేటి అల్పసత్త్వము కలిగి, అల్పబుద్ధి గల ఋషిబాలకులు కూడ వాటిని సరళతాపూర్వకముగ ధారణ చేయగల్గునట్లుగ నాల్గు చిన్న సంహితలుగ విభజించెను. ఆ ఋగ్యజు స్సామాధర్వములను నాల్గు సంహితలను వైల, జైమిని, వైశంపాయన, సుమంతులను నల్గురు ప్రియశిష్యులచేఁ గ్రమముగ నధ్యయనము చేయించి, యితిహాస పురాణములను రచించి తన ద్విజేతర శిష్యుఁడును నాకు తండ్రియు నగు లోమహర్షణునకుఁ జెప్పెను.

ఇట్లు చేసినప్పటికిని మహామునికి సంతోషము కలుగలేదు. కలియుగము ముదిరిన కొలఁది మానవుల బుద్ధి అల్పమగుచుండును. వారొక్క వేదమునైనను ధారణ చేయఁజాలరని యాతఁ డొక్కొక్క వేదమునకు శాఖల నేర్పఱచి విభిన్న గోత్ర ఋషులకుఁ బంచి 'మీరు చదువఁ గలిగిన నాల్గు వేదములను జదువుఁడు; లేదా మీవంశ పరంపరాగతమగు నొక్క వేదమునైనఁ జదువుఁడు. ఆ వేదముసంతను జదువఁజాలని యెడల తన శాఖావేదము నైనను అవశ్యము చదువవలయును. ఈవిధముగ నా మునుల పుత్రపౌత్రులును, శిష్య ప్రశిష్యులును ఆ శాఖలను జదివి వేదాధ్యయనాధ్యాపనములు జరుపుచు వచ్చుచుండిరి. ఆ వేదముల ద్వారా వైదిక యజ్ఞ యాగములు, సమస్త సంస్కారములు జరుగుచున్నవి.

ఇప్పుడు మరల వ్యాసభగవానుఁ డిట్లాలోచించెను. "ద్విజులకై వేదవిభాగము చేయఁబడినది. వారికి వేదముల

ద్వారా జ్ఞానము ప్రాప్తింపఁగలదు. తమ యజ్ఞయాగములను సమస్త సంస్కారములను అక్షుణ్ణముగ నుంచుకొనఁ గలరు. కాని వేదములను బ్రత్యక్షముగఁ జదువ వీలులేని స్త్రీ శూద్రాదులు జ్ఞానులకు వంచితులై యుండవలసినదేనా? వారి శక్తికి దగిన యుపాయమును జూడవలయును; ఏలననఁగా వారి కింతటి శౌచాచారము జరుగదు. సేవాకార్య భారముచే వీరికి గురుకులవాసము కూడ జరుగనేరదు. అదియును గాక శాస్త్రాజ్ఞకూడ లేదు. కావున వీరు వేదములు చదువ కున్నను వీరికి జ్ఞానము లభింపవలయును. దీనికిఁ గూడ ప్రయత్నింపవలయును. ఇంకొక విషయముకూడ కలదు. ముందు ముందు ద్విజులుకూడ సంస్థారహీను లగుదురు. షోడశసంస్థారములు జరుపుట అట్లుంచుఁడు; కలియుగములోని ద్విజులకు ౧౬ సంస్కారముల పేర్లుకూడ తెలియవు. వారు సంస్కారహీనులు, శౌచ సదాచార రహితులు, సంధ్యాగ్నిహోత్ర శూన్యులై నామమాత్ర ద్విజులగుదురు. వారు తమ్ము ద్విజులని మాత్రము చెప్పకొను చుందురు. ఇంకను ముందు ముందు తమ్ముఁ ద్విజులుగాఁ జెప్పకొనుటకుఁ గూడ లజ్జించెదరు. శూద్రుల తోడను, అంత్యజుల తోడను, స్త్రీచ్ఛల తోడను సమస్త విధముల లగు సంసర్గము కావించుచుందురు. ఇట్టివారందరఱకు మేలుకలుగు ప్రయత్రము చేయవలయును. వేదములోని సమస్త విషయములు వచ్చునట్టి యొక గ్రంథమును రచింపవలయును. సమస్త జ్ఞాన సంగ్రహ మొకే స్థానమునకుఁ దేవలయును, పోనిండు, పూర్తిగఁ జదువక పోయినను, ఎంతవఱకు చదివిన సంతవఱకు లాభ ప్రదముగ నుండవల

యును. అందఱయొక్క ప్రవృత్తి దానియందే యుండునట్లు, ఆ గ్రంథము ఆఖ్యాసములతోడను, కథల తోడను, నిండి యుండవలెను. చదువురాని స్త్రీ పురుషులు వాటిని విని జ్ఞాపక ముంచుకొని తమ సంతానమునకుఁ జెప్ప నట్లుండ వలయును. ఈ విధముగఁ జదువకయే వినుటచేతనే అది ప్రచారము కావలయును. ”

ఇట్లాలోచించి వేదవ్యాసుఁడు మహాభారత రచన మును గావించెను. ఇది చాల పెద్ద గ్రంథ మయ్యెను. త్రిలోకములలోన దీని ప్రచార మయ్యెను. కోట్లకొలది శ్లోకములతో నీ గ్రంథము నిర్మింపఁ బడెను. భూమియందది లక్ష శ్లోకములతోడనే ప్రచార మయ్యెను. ఈ గ్రంథ కారణమున నెక్కడ చూచినను వ్యాసుని ప్రశంసయే. దేవతలు, గంధర్వులందఱును మహాభారత స్తుతి విషయమునఁ బద్యములను రచించి వ్యాస భగవానుని స్తుతించిరి. వ్యాసుని విశాలబుద్ధి నల్దిక్కులఁ బ్రసిద్ధ మయ్యెను. మును లందఱును గలిసి ఆతనిని ధర్మవిషయమునఁ బ్రమాణ భూతముగ గ్రహించిరి. వ్యాసుఁడు చెప్పినదే ధర్మము. నమస్త శంకలకు సమాధానము వ్యాస వచనములచేతనే కలుగు చుండెడిది. వివాదావసరములందు ఈ విషయమున వ్యాసాభిప్రాయ మేమియో యను విచారణ జరుగుచుండును. ఈ విధముగ ‘మహాభారత’ ప్రతిష్ఠ పంచమ వేద సమాన మయ్యెను.

ఇట్లైనప్పటికిని వ్యాసుని మనస్సులో సంతోషము కలుగలేదు. తాను కృతకృత్యుడై నట్లాతఁడు భావించుట

లేదు. ఆతని మనస్సులో నిర్వేద ముండనే యున్నది. ఏదియో లోప మాతనిని బాధించుచునే యుండెను.

శుద్ధాంతః కరణము గల పురుషుఁ డెవఁడైనను పరిశ్రమచేసి యేదైన కార్యము నొనర్చెనా ఇతడు లాతనిని బ్రశంసించుటకు విసుగు చెందరు. ఏలననఁగా నాతని కార్యము లోకహితము కొఱకు నిష్కామముగఁ బరోపకార బుద్ధిచే జేయఁబడిన కార్య మందటకు సుఖ ప్రదముగనే యుండును. కాని కర్తకు సంతోషము కలిగింపనిది, యితరులకు పరమ లాభప్రదముగ నుండుఁగాక; అది సర్వశ్రేష్ఠముగ నెన్నఁబడదు. చాల మంది తమ్ముఁ డాము మఱిపింపఁ జూతురు. వారు అంతః కరణములో నుత్పన్నమైన సత్యప్రేరణను వివిధ యుక్తులచే నణఁపఁ జూచుచుందురు. వివిధము లగు తర్కములు ద్వారా మనస్సును సంతృప్తి పఱచుకొనఁ జూచుచుందురు. ఈ విధముగ వారు సత్యమునకుఁ జాల దూరముగ తొలఁగఁ జూచుచుందురు. వివేక బుద్ధి నణఁచు చుందురు. ప్రతి కార్యములోని శుభాశుభము లందును సజ్జన పురుషాంతః కరణమే ప్రమాణ మని భావించెదరు. తనకు తనలోనే సందేహముగ నున్నది. సంశయ ప్రదకార్యమే. తనకు సంతోష ప్రదమైనది; సర్వశ్రేష్ఠ మైనది. మంచి చెడ్డలకు బరిభాష మనీషిణు లిట్లే నిర్వచించిరి.

సమ్మానిత ప్రసిద్ధ పురుషుఁడు తన వేదన నెవరి దగ్గఱను బ్రకటింపఁ జాలఁడు. అట్లు ప్రకటించిన లోకులకు విశ్వాస ముండదు. ఈతఁడు తన శ్రేష్ఠతా కారణమున శిష్టా

చారముచే నిట్లనుచున్నాఁడు. కాని యిట్టి సర్వజ్ఞుల కెచ్చట నైన సందేహ మనునది యుండు అని లోకు లనుకొను చుందురు. సాధారణులు నొననుచు ముఖప్రీతి వాక్యములను బలుకుచుండ మన వేదనను దెలిసికొనఁ జాలరు. మనకంటె పెరును, మనకు హితైషు లైనవారు నగు వారి ను మన మనోవ్యధను బ్రకటించుటచే వారు మన తెలిసికొనఁగలరు. ప్రేమచే వారు గంభీరముగ రించెదరు. దాని మూలమునకు వెళ్ళి దాని గూర్చి కూడ యాలోచించెదరు. కాని యిట్టి షుల మర్మమును దెలిసికొనఁ గలవారు సర్వత్ర దొఱకరు. ఇట్టి సంశయచ్ఛేత్తలు దొఱకనంత వల మన మనస్సులలో నూహాపోహలు చేయవలసియే

తనలో నేమి లోటుగా నున్నదో యని వ్యాసునకు చింత కలిగెను. ఆతఁడు సరస్వతీ న నున్న విజన వనములోనికి వెళ్ళి, చిరకాలము ఏక దీనినే విచారించు చుండెను. “నా చింతకు, లోటుకు కారణ మేమై యుండును? మానవుఁడై ములచేఁ దాను అకృతార్థుఁడ నని తలఁచు చుండు యాతఁడు మాటి మాటికి విచారించుచుండును.

మొదటి కారణ మేమనఁగా బాహ్యుడంబు శుద్ధ చిత్తముతో నియమములను బాలింపక పో ననఁగా నియమ పాలనముచే హృదయమందొక దృఢత్వము కలుగును. ఆత్మకు సంతోషము కలుగు

రెండవ కారణము — విధిప్రకారము వేదాది శాస్త్రాధ్యయనము చేయకపోవుట. శాస్త్రాధ్యయనముచే సమస్త విధములగు సంశయములు నశించి మానవుడు వ్యర్థచింతల నుండి విముక్తుడగును.

మూడవ కారణము — చదివినాడు కాని గురుజనుల సేవా శుశ్రూషలు చేయలేదు. సర్వ శాస్త్రముల సార్థకత పూజ్యపురుషులను, గురుజనులను నిష్కపట భావముతో సేవించుటలోనే కలదు. శ్రద్ధతోఁ బూజ్యులను సేవింపనివాడు జీవితములో వాడు సుఖమున నుండఁజాలడు. వాని మనస్సులో కొఱత యుండనే యుండును.

నాల్గవ కారణము — తాను జేయవలసిన అగ్నిహోత్ర సంధ్యావందనాది నిత్యకర్మలను సావధానపూర్వకముగఁ జేయకపోవుట. నిత్యకర్మలను జేయుటచే జీవిత మొక వ్యవస్థలో నుండును. పాపకర్మలందు ప్రవృత్తి కలుగదు. దుష్కర్మలయెడల నేవగింపు గలుగును. హృదయములో శుభకర్మలయెడల నాదరభావ ముత్పన్నమగును.

ఐదవ కారణము — జీవితములో పరోపకార మేదియును జేయకపోవుట. పరోపకారముచే దేహాత్మ బుద్ధి దూరమగును. అందఱయొక్క సుఖదుఃఖములు సమానము లని తెలిసికొను శక్తి వృద్ధియగును. జీవు లన్నిటిలో ననేక రూపములలో నొకే ఆత్మ సత్తా వ్యాప్తమై యున్నదను జ్ఞానము కలుగును. సమస్త ప్రాణుల రూపములో నాయిష్ట దేవుడే క్రీడించుచున్నాడనియు, జనతా రూపమున జనార్ద

నుండే యున్నాడను భావనతోఁ జేసిన పరోపకారము ముక్తిమార్గ ప్రదర్శక మగును. ఇదియే అఖిలాత్మ ప్రభువు యొక్క సర్వశ్రేష్ఠమగు నుపాసనము.

నేనీ యైదుకర్మలను యథాశక్తిగఁ జేసితిని. బ్రహ్మచర్యములోని సమస్తనియమములను నేను విధిప్రకారముగఁ బాలించితిని. వేదములను జదివితిని, చెప్పితిని. వాటిని యథామతిని సంక్షిప్తముగ సంకలనము కావించితిని; నాల్గు భాగములుగ విభజించితిని. యథాశక్తిగ గురుజనుల సేవ కూడ శ్రద్ధాభక్తులతోఁ గావించితిని. అగ్నిహోత్రాది కార్యములను నిత్యము నియమానుసారముగఁ జేయుచుందును.

నేను ద్విజాతునకే పక్షపాతము వహించితిని యనిన నట్లుకాదు. స్త్రీ శూద్రులకును, నితరు లందఱకును నేను మహాభారత రచనమును గూడ కావించితిని. ఉన్న జ్ఞానమును దానిలో వదలిపెట్టిన దేదియును లేదు. ఆ ఒక్క గ్రంథములోనే సమస్త వేదముల యొక్కయు, సమస్త శాస్త్రముల యొక్కయు సారతత్త్వమును నింపివేసితిని. ఇంత చేసినప్పటికిని దేహాభిమాన జీవినగు నాకు కొంచెము మనస్సులో నసంతుష్టముగ నున్నది. ఇంతకు నాకు బ్రహ్మజ్ఞానము లేదనియుఁ గాదు. నేను సమస్త బ్రహ్మతేజస్సంపన్నుడను కూడ. దీనికి కారణము కొంచెమైన నాకుఁ దోచుటలేదు. మానవుఁడు చేయవలసిన సమస్త కార్యములను నేను జేసితిని. వర్ణాశ్రమ ధర్మములను స్వయముగ విధివత్పాలనము కావించితిని. సంక్షేపముగను, విస్తారముగను అందఱయొక్క

ధర్మములను వర్ణించి యుంటిని. బ్రాహ్మణుఁడు మొదలుకొని చాండాలుని వఱకు గల అందఱకు నేను కొంచెముగనో గొప్ప గనో ధర్మ మొనర్చితిని. అందఱ కర్తవ్యములను వచించితిని. నామనస్సులో కొఱవగా నుండుటకు నేను చేయని దేమున్నది? దంతములలో నేదైన వస్తువు చిక్కుకొనిన యెడల నాలుక తడవ తడవకు దానిని బయటకు లాగివేయుటకు అటేసోయి లాగుచుండును. అట్లే నామనస్సు కూడ యేదో ఒకదానిని లాగివేయుటకుఁ బ్రయత్నించు చున్నది. అది బయటకు వచ్చువఱకు నామనస్సునకు శాశ్వత శాంతి లభింపదు.

నాకొక సందేహము బాధించు చున్నది. గృహస్థుల విషయములో కర్మలు తప్పక చేయవలెననియు, గృహస్థ ధర్మము అత్యధిక ప్రశంశనీయము లనియు, తప్పక పుత్ర ప్రాప్తిని జెందవలయు నను నియమములు సాధారణముగా విరక్త భగవద్భక్త పరమహంసులకు విశేష రుచికరముగ నుండవు. వారికి భక్తుల యొక్కయు, భగవంతుని యొక్కయు చరిత్రలే అత్యంత ప్రിയములుగ నుండును. భాగవత ధర్మమే వారికి జీవనాధారము. ఏలననఁగా వారు భగవంతునకుఁ బ్రియులు. భగవంతునకుఁ గూడ తన చర్చయనిన చాల ప్రీతి. “తనను గూర్చిన స్తుతి యెవనికి ప్రీతిగ నుండదు?”

ఆ పరమహంసులకు సంతుష్టి కలుగనట్లుగఁ దోచు చున్నది. నేను మహాభారతములో భగవద్చరిత్రలను వర్ణించి నప్పటికి, పురాణములలో భాగవత ధర్మమును గూడ నిరూ

పించినప్పటికిని, కొంచెము పొరపాటు అవశ్యమున్నది, లేక పోయిన నామనస్సు మాటిమాటికి నన్నిట్లు బాధింపదు.

ఈ చింతలోనే వ్యాసుఁడు కూర్చుండెను. తన చింతా కారణమును నిశ్చయించుకొనలేక పోయెను.

చ ప్ప య

పారాశర్య ప్రవీణ పరమ చింతిత చిత హూకర్ ।

సోచే—మైనే పథే వేద తనుకే సుఖ ఖోకర్ ॥

గురు సుశ్రూషా కరీ అగ్ని అవ్యగ్ర అరాధీ ।

కరీ తపస్యా ఉగ్ర గ్రీష్మ పంచానల సాధీ॥

వేదవ్యాస ఇతిహాస రచి, పుణ్యపురాణ కథాకహీ ।

చింతాచిత తే నాహిఁ గఈ, కచూ ఖటక ఖటకతి రహీ॥

అ ర్థ ము

పరాశరుని కుమారుఁడగు వ్యాసుఁడు పరమచింతితుఁడై యిట్లాలోచించెను:— “నేను శరీరసుఖమును గూడ వదలుకొని, వేదమును జదివితిని. గురు శుశ్రూషను కావించితిని. అగ్నిని అవ్యగ్రబుద్ధితో నారాధించిని. గ్రీష్మముతో పంచాగ్ని మధ్యమున నుగ్ర తపస్సు కావించితిని. ఇతిహాసములను రచించితిని. పుణ్య పురాణ కథలను జెప్పితిని. కాని చిత్తములోని చింత పోలేదు. ఏదో కొంచెము లోటు కనబడుచున్నది.

వ్యాసాశ్రమమున నారదుఁడు

శ్లో॥ తస్యైవం ఖిలమాత్మానం

మన్యమానస్య ఖిద్యతః ।

కృష్ణస్య నారదోఽభ్యాగా

దాశ్రమం ప్రాగుదాహృతమ్ ॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౪ అ. ౩౨ శ్లో.)

చ ప్ప య

బదరీ బనకే నికట విరాజేఁ మునివర జ్ఞానీ ।

వేదవ్యాసు ఇతిహాస రచే పుని శాంతి నమానీ ॥

చింతా చితమేఁ చుభీ మ్లానతా ముఖ పర్ ఆఈ ।

రహీ కాన్ నీ కమీ ఆతమా అతి అకులాఈ ॥

ఇతనే మేఁ వీణా లియే, రామకృష్ణ గుణ గానతే ।

నారద దేభే ఆవజేఁ, ప్రేమ వారి బరసావతేఁ ॥

అ ర్థ ము

బదరీవన ప్రాంతమున మునివరుఁడును, జ్ఞానియు నగు
వేదవ్యాసుఁడు నివసించుచు నితిహాసాదులను రచించినప్పటి
కిని శాంతి కలుగలేదు. చింతా చిత్తముచే నాతని ముఖము
నందు మ్లానత తోఁచెను. ఆత్మలో నేమి లోటు కలిగినదో
తెలియక అత్యధికముగ నాకులతను జెందెలు.

* ఈ విధముగ వ్యాసభగవానుఁడు తన్ను హేయముగఁ దలచుచు
భేదపడునంతలో నాతని పూర్వోక్తాశ్రమమునకు నారదమహర్షి వచ్చెను.

ఇంతలోనే వీణను బుచ్చుకొని, రామ, కృష్ణ గుణగానమును కావించుకొనుచు, ప్రేమామృతమును వర్షించుచు నారదుడు వచ్చుటను గాంచెను.

మానవుడు తన కథా కారణమును బయట వెదకు నేని, బయట ఉండునవి యింద్రియ విషయములే కదా! చివరకు వాటి పరిణామము విషయమువలె బ్రాణాంతకమే యగును. తమ చింతను తన లోపల విచారించుచు, బాహ్య దృష్టిని తొలగించి అంతరాత్మ సదుగుణుడల నా సమయమున సమస్త ప్రాణుల మనస్సు నెఱుఁగు, మనస్సున కధిష్ఠాత్మ దేవుడగు నారదుడు వచ్చి యాతని సమస్త శంకలకు సమాధానమియ్యఁగలడు.

వ్యాసుడు సరస్వతీనదీ తీరమున నరటి పొదలతో లావృతమగు తన స్థానమందు చింతామగ్నుడై కూర్చుండి యుండెను. శిష్యులు ప్రాతఃకాలీన అగ్నిహోత్ర సమిధాధానముల విధ్యుక్తముగ నొసర్చిరి. ఆశ్రమ గోవులను పాలు పితికి వనములో చరించుటకు వదలిరి. శిష్యగణము సుస్వరముగ బ్రహ్మఘోషము చేయుచుండిరి; కాని వ్యాసుని మనస్సులో నదే చింత యుండెను. ఇంతలో నాతని చెవులలో సుమధుర వీణా యుంకార నాదము పడెను. ఇంతలోనే ప్రాణులకు బ్రసన్నతా ప్రదానము కావించు సుమధుర శ్రీహరినామ సంకీర్తనముకూడ వినఁబడెను. తల యెత్తి చూచునప్పటికి ఎదుట చిరునవ్వు నవ్వుచు నారదమహర్షి నిలుచుండెను. ఆ నారదుడు వచ్చుట నూతన జలధర మేఘమువలె నింద్రధనుస్సు విద్యుత్సహితముగ నాకాశము

నుండి ప్రేమామృతమును వర్షింపఁజేయుచు వ్యాసునిఁ గృప
జూచుటకు సాకారశరీరముతో దిగివచ్చెనా యనునట్లుండెను.
తన సముఖమున దేవర్షి యగు నారదుఁడు స్వరబ్రహ్మమయ
మగు వీణను మీటుటను గాంచి వ్యాసుఁడు మిక్కిలి శ్రీఘ
ముగ సంభ్రమముతో వెంటనే లేచి నిలుచుండెను. ఆతఁడు
భక్తితో దేవర్షికి స్వాగత మిచ్చెను. నుందర సుఖప్రదమగు
నాసనమున నాతని గూర్చుండఁ బెట్టెను. శిష్యులతో త్వరగా
సర్వసామగ్రిని తేవలసినదని చెప్పెను.

సుగంధితమగు నుష్ణజలములచే దేవర్షికి పాదప్రక్షా
ళనము కావించెను. పాలు, పెరుగు, తేనె, అక్షతలు, తెల్ల
నువ్వులు, కుశలు, దూర్వాంకురములు, పుష్పములు, చందన
మిశ్రిత జలములచే నాతఁడు భక్తిపూర్వకముగ నర్ఘ్యము
నొసంగెను. సరస్వతీ జలములచే నాచమనము చేయించెను.
మంత్రస్నానము కావించి యాతఁడు వల్కల వస్త్రమును,
తన చేతితో వడకి సిద్ధముచేసిన యజ్ఞోపవీతము నర్పించెను.
శరీరమునకు సుగంధిత చందనమును పూసెను. బదరీవనములో
నుత్పన్నమైన సుగంధిత ధూపమును వేసి ముందుంచెను.
ఘృత దీపమును జూపించెను. మంచి సుస్వాదు కందమూల
ఫలములను ఋషి సముఖమున నుంచెను. హారతి నిచ్చెను.
రెండు చేతులతో నంజలి ఘటించి పుష్పాంజలిని ఋషి చర
ణముల కర్పణము చేసెను. నానాస్తోత్రములచే నాతనిని
స్తుతించెను. వ్యాసుఁడు చేసిన శాస్త్రోక్తపూజను నారదుఁడు
శాస్త్రవిధి చేతనే స్వీకరించెను. పూజాసంతరమున పరస్ప
రము కుశలప్రశ్నలు జరిగెను. నారదుఁడు వ్యాసాశ్రమము

లోని వృక్షముల యొక్కయు, శిష్యుల యొక్కయు, గోవుల యొక్కయు, అగ్ని యొక్కయు, సమీపస్థ మునులయొక్కయు, ఆతని శరీరముయొక్కయు కుశలము నడిగెను. ప్రత్యుత్తరముగ వ్యాసుఁ డందఱు కుశలమును జెప్పి మునితో నీవిధముగ నమ్రతతోఁ బలికెను. “ప్రభో! నేడు మీరు మీ దేవదుర్లభ దర్శనముచే నన్నుఁ గృతార్థుని కావించితిరి. నేడు నేను ధన్యుఁడనైతిని. నా తనస్సు ఫలించినది. నా వేదాధ్యయనము, గురువు, అగ్నియొక్క సేవ సార్థకమైనది. భగవానుఁడు స్వయముగఁ గృపఁ జూచి యీ యాశ్రమమును మీ పదధూళిచేఁ బావము కావింపఁజేసెను. దీనబంధో! ఈ సమయమున శ్రీవారి శుభాగమనము ఎచ్చట నుండియో నే నెప్పుడు తెలిసికొనఁ గోరుచున్నాను” అనెను.

నారదుఁడు ప్రసన్నతను బ్రకటించుచు “ఓ మునిశ్రేష్ఠా! నేను బ్రహ్మలోకమునుండి ఇంద్రలోకమునకు వచ్చి, వరుణలోకమునకు వెళ్ళితిని. అక్కడనుండి శ్వేతదీపమునకు వెళ్ళితిని. అక్కడనుండి వచ్చుచుండ నాకు నరనారాయణుల దర్శనము చేయవలెనను కోరిక గలిగినది. అందువలన బదరీశుని దర్శనము చేసికొని నేను నిన్ను జూచుటకు ఇక్కడికి వచ్చితిని. నే నే లోకమునకు వెళ్ళినప్పటికిని సర్వత్ర నీ ప్రశంసయే వింటిని. వ్యాసుఁడు మహాభారతమును రచించి యొక యమృత కార్యమును గావించినాడని బ్రహ్మ పలికినాడు. దేవలోకములోఁగూడ నీమహాభారతమును గూర్చిన చర్చయే; గంధర్వు, విద్యాధకులలో చిన్నచిన్న పిల్లలుకూడ ఆ కథలను వల్లించుచున్నారు. ఈ విధముగ నీ కృతికి సర్వత్ర గల

ఆదరమును గాంచి నా రోమ రోమములు గగుర్పొడిచినవి. నేను నిన్నభినందించుటకు వచ్చితిని, కాని యిచ్చటికి వచ్చునప్పటికి వేఱు విధముగఁ గాంచితిని ! నీ మనస్సు స్వస్థతగ లేనట్లు నాకు తోచుచున్నది. చిత్తములో నేదియో చింత వ్యాపించి యున్నట్లు, అంతరాత్మ కేదియో లోలు కలిగినట్లున్నది. ముఖము మానసిక విచారములకు దర్పణము. మనస్సులో నెట్టి విచారము లుత్పన్న మగునో అట్టి భావములే ముఖమునందు వ్యాప్తమగును. నేను చూడఁగా నీ ముఖము మ్లానమైనట్లును, చిత్తములో చంచలత్వ మున్నట్లును తోచుచున్నది. దీనికి కారణ మేమియో నీవు నాకు చెప్పుము” అనెను.

వ్యాసుఁడు “శ్రీవారు పలుకు న దంతయు సత్యమే. దీనికి కారణమును నేను తెలిసికొనఁ జాలకున్నాను” అనెను.

నారదుఁడు “మానవుఁడు తాను అకృతార్థుఁడ నని రెండు కారణములచే నెఱుఁగు చున్నాఁడు. అది తన కర్తవ్యము నుండి చ్యుతుఁడైనను, వానిద్వారా పరోపకార కార్యమేమియుఁ గాకున్నను నీవిషయములో నీరెండును లేవు. నీవు నీ కర్తవ్యమం దెల్లప్పుడును సావధానుఁడవై తత్పరతతో నుండువు. నీ కర్తవ్య కర్మలను యధారీతిగ నొనర్చుచుండువు. పరోపకారము చేయుట నీ జీవిత వ్రతమే. నీవు వేదములను వ్యాసము కావించితివి. పురాణములను రచించితివి. వేదములతో సమానమగు పంచమ వేదము మహాభారతమును రచింపితివి. దాని నందఱు నాదరించి ప్రశంసించిరి. నీ కీర్తి బ్రహ్మాండ మంతటను వ్యాపించుచున్నది. అట్టి దానిని రచిం

చియు నీవింతగఁ జింతించుచున్నా వేలకో? నీవు నీ మనస్సు లోని మాటను నాకు చెప్పుము. నీవంటి జ్ఞానుల కిట్టి చింత శోభింపదు. నీవు బ్రహ్మవేత్తవు, బ్రహ్మతత్త్వ వక్తవు, వ్యాఖ్యాతవు. మీద్వారా యితరుల చింతలు దూరమగును” అనెను.

వ్యాసుఁడు రెండు చేతులను జోడించి శిరస్సును వంచి మిక్కిలి సమ్రతతో “స్వామీ! మీకు పలికినదంతయు సత్యమే, నేను యథాశక్తి నా సమస్త కర్తవ్యములను బాలించితిని. నాశక్తి సంతను వినియోగించి సమస్త వర్ణములకును, సమస్తాశ్రమములకును అత్యంత హితకరముగ నుండ వలె నను బుద్ధితో నేను మహాభారత రచనమును గావించితిని; దీనిని రచించినచో నా సందేహము లన్నియుఁ బోవునని భావించితిని. నేను కృతార్థుఁడ నగుదు ననుకొంటిని. కాని ప్రభో! మీకు దాపరిక మేమున్నది. మహాభారతమును రచించినప్పటికిని నాకు శాంతి కలుగలేదు! మనస్సులో నేదియో ఒక భయ ముండనే యున్నది! ఏదియో లోటున్నట్లు నేనెప్పటికిని ఆనుభవ పూర్వకముగఁ దెలిసికొనుచున్నాను. ‘ఇంకను గొంత మిగిలియున్నది, ఏదియో నీనుండి కొంత కొఱవడినది?’ అని నామనస్సు మాటిమాటికి చెప్పుచునే యున్నది. కావున ప్రభో! నావలన కొఱవడిన దేదియో మీరే శలవిండు. ఏకారణమున నామనస్సు ప్రసన్నత చెందుటలేదు?” అనెను.

వ్యాసుని వాక్యములను విని నారదుఁడు సవ్వీ లేచి యాతఁడు వ్యాసుని గౌఁగిలించుకొని మిక్కిలి స్నేహముతో

“వ్యాసా ! నీవు ధన్యుఁడవు. నిజముగ నీవు భగవదవతార మవు. ఈ పలుకులు నీ కనురూపముగనే యున్నవి. సాధారణులు తమ యంతఃకరణ వాక్కును అణఁచుకొనుటకుఁ బ్రయత్నించెదరు. లోకులు వారిని గొంచెముగఁ బ్రశంసించిరావారు తమ్ముఁ దాము మఱచిపోవు చుందురు. తామే సర్వ శ్రేష్ఠులమని పొంగిపోవు చుందురు. ఈ భావమున వారి యభ్యున్నతి ఆగిపోవును. అప్పు డింక ముందుకు సాగిపోఁ జాలఁడు. ఎవరు తమ అంతర్వాణిని మాటిమాటికి వినుచు, యా లోటును బూర్తికావించుటకుఁ బ్రయత్నించెదరో ప్రపంచములో నా మహాపురుషులే ప్రాతఃస్మరణీయు లగుదురు. నీవు వారిలోఁ జేరినవాఁడవు. నీలోటు నాకు తెలియును” అనెను.

చేతులు జోడించుకొని “మహారాజా ! మీ రెఱుంగని దేమి కలదు ? ఇతరుల మనస్సులలోని విషయముల నెఱుఁగుట మీకు సాధారణ విషయమే. మీకు గుహ్యతీ గుహ్య విషయములన్నియుఁ దెలియును. మూఁగవాని భాష మూఁగ వానికే తెలియవలెను; లేదా మూఁగవాని సమీపమున నుండువానికి కూడ తెలియవచ్చును. వారు పరాత్పర ప్రభువు యొక్క భాషను మానము మూలకముగనే అంతయును బ్రకటింపుకొనుచుందురు. మననశీలుఁ డగు మానముని మాత్ర మా విషయములను దెలిసికొనఁగలఁడు. వైఖరీ వాణితోఁ బలుకు వ్యక్తు లా విశ్వేశ్వరుని భాష నెట్లు తెలిసికొనఁ గలుగుదురు ? ఎవనికి భూత భవిష్య ద్వర్తమానములు లేవో, కాలమునకుఁగూడ కలయత యెవఁడో అట్టి పురుషోత్తమ పరమాత్మను గూర్చి మీరు పాసించితిరి; సేవించితిరి.

సృష్టి, స్థితి, లయము లాతనికి నిత్య వినోదములు. ఆతని భక్తి పూజలు కావించువారలకు దుర్జ్ఞేయము లేమి కలవు?

నా స్థితి యెట్లున్నదో అది మీ సముఖమున గలదు. మీ కడ దాహరిక మేమియును లేదు. ఒకవేళ దాచినప్పటికిని మీకు తెలియకపోదు. ఏలననఁగా మీరు ప్రాణ వాయువువలె నందఱకు లోపల బయట సమానరూపముగ విరాజిల్లుచుందురు. అందఱ అంతఃకరణములలోని విషయముల నెఱుఁగుదురు. మీకు లోకము లన్నిటిలోను సమాన గతి కలదు. వైకుంఠము మొదలుకొని రసాతలము వఱకు అన్నిటిలో మీరు స్వేచ్ఛగాఁ దిరుగుచుందురు. సూర్యుని వలెను, అగ్ని వాయు జలాది పంచభూతముల వలె బ్రహ్మాండములో సర్వత్ర మీ కవ్యాహత గతి కలదు. స్వామీ! మీరు నా యీ కంటకమును బీకివేయుఁడు. నాలో నే పొరపాటు కలదో మీరే దయయుంచి చెప్పుఁడు. నీవు యోచనమాధిద్వారా పంచబ్రహ్మజ్ఞానము కలిగియున్నావని మీరు శిష్టాచారమురీత్యా నన్ను మిక్కిలిగఁ బ్రశంసించితిరి. స్వాధ్యాయ, వ్రత, నియమ, అగ్ని, గురు శుశ్రూష ద్వారా శబ్దబ్రహ్మ మర్మమును గూడ మీ రెఱుఁగుదురు. ఇది యంతయు సత్యమైనప్పటికిని మనస్సులో శాంతి లేదు. అది మీ యుపదేశముచేతనే ప్రాప్తింపఁ గలదు. కావున నో సర్వజ్ఞ! ఏ కార్యమువలన నాకు శాంతి కలుగునో దానిని జెప్పుఁడు. ఏ మార్గమునఁ బోయిన నాకు పరమానంద ప్రాప్తి కలుగునో దానిని నాకుపదేశింపుఁడు. ఏలననఁగా బ్రపంచములో ముఖప్రీతి మాటలు పలుకువారును,

ప్రశంసించువారును జాలమంది యుందురు. హితకారకులు, సత్యము, సుఖప్రద మగు నుపదేశము అత్యంత హితైషులు మాత్రమే చెప్పుదురు. మీకు మించిన హితైషు లీ లోకమున నెవరుందుడు ?” అనెను.

నారదుడు వ్యాసుని వివేచనకు మిక్కిలి ప్రసన్నుడై “మంచిది, వ్యాసా! నీ వింత ప్రేమగా నడుగుచుంటివి కావున నేను నీ సమ్ముఖమునఁ జెప్పుచున్నాను, వినుము” అనెను.

నారదుఁ డత్యంత ప్రసన్నతా పూర్వకముగఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చుటను గాంచి వ్యాసభగవానుఁడు మనస్సునందత్యంత ప్రసన్నుఁ డయ్యెను. ఆతఁడు మిక్కిలి శ్రద్ధా భక్తి పూర్వకముగ నేకాగ్ర మనస్కుడై నారదుని ముఖమునుండి వెలువడుచున్న ఉపదేశ రూపామృతము సత్యంత పిపాసువు వలె మిక్కిలి పుత్సుకతతో పానముచేయ మొదలిడెను.

నూతుఁడు “ఋషులారా! నారద భగవానుఁడు వ్యాసునకుఁ జేసిన యుపదేశమును, అతని లోపమును, నేను మీకు నివేదించెదను. ఇదియే భగవద్భక్తులయొక్క సార సిద్ధాంతము. ఇహలోక పరలోక, స్వర్గాది యింద్రియజన్య సుఖేచ్ఛను వదిలి, అంతేకాదు ఇంద్రపద, బ్రహ్మపద, మోక్షాదులనుగూడ వీడినవారికే యీ యుపదేశము హిత కారకముగ నుండఁగలదు. ఎవరికి లౌకిక వైదిక కర్మలయందు ప్రవృత్తి కలదో, ఎవ రీలోకమున గర్మ నాచరించి స్వర్గమునకు వెళ్ళఁ దలచుచున్నారో స్వర్గమునుండి భ్రష్టులై మరల శుభకర్మములందే ప్రవృత్తులు కాదలచుచున్నారో

అట్టివారి కీయుపదేశము రుచింపదు. వేదమును, బరలోకమును ఒప్పుకొననివారికిని, ఈ శరీరమే సమస్తమని భావించువారికిని ఇది రుచికరముగ నెట్లుండఁగలదు? మీరందఱును భగవద్భక్తులు. శ్రీకృష్ణునందు చిత్తముంచి కూర్చుంటిరి; కావున నేను మీకు నారదుఁడు చేసిన యాదివ్యోపదేశమును జెప్పెదను.

చ పృ య

నారద జీనే కహ-వ్యాస! తుమ్ సబ్ గుణ ఆకర్ ।

వేద పురాణ ప్రవీణ సభీ శాస్త్ర ని కే సాగర్॥

బ్రహ్మ జ్ఞానీ ఆప్ ఇస్ తరహ్ కోఽపఞతాతే ।

కారణ క్యా హై? కహో భేద కోఽనహీఽబతాతే ।

బోలే వ్యాస వినీత హో, ముని! మన మైన మిటాఇ దో!

కాజ్ కాన్ కీయో నహీ, సబ్ సచ్ సచ్ సమ ర్ఘాఇ దో॥

అ ర్థ ము

“వ్యాసా! నీవు సమస్త గుణాకరుఁడవు. వేద పురాణ ప్రవీణుఁడవు. సమస్త శాస్త్ర సాగరుఁడవు. బ్రహ్మజ్ఞానివి. అట్టి నీవు ఈ విధముగ నేల విచారపడెదవు? కారణ మేమి? భేదము నేల చెప్పవో చెప్పుము” అని నారదుఁ డనెను.

అంత వ్యాసుఁడు వినయముతో “నారదమహర్షీ! నా మనస్సులోని దోషమును బోఁగొట్టుము. నే నేమి కార్యమును జేయకుంటిని? అంతయు యథార్థముగఁ దెలుపు” మనెను.

వ్యాసుని వ్యాకులతకు కారణము

శ్లో॥ ఇదం హి పుంస స్తవసః శ్రుతస్య వా
స్వీప్తస్య నూక్తస్య చ బుద్ధి దత్తయోః ।
అవిచ్యుతోఽర్థః కవిభిర్ని రూపితో
యదుత్తమ శ్లోక గుణాను వర్ణనమ్# *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౧౭ అ. ౨౨ శ్లో.)

చ ప్ప య

బోలే నారద— “సభీ ఆపనే ధర్మ బతాయే ।
కింతు కృష్ణ కే లలిత చరిత అతి విశద న గాయే॥
భక్తి భావ సే హీన కుకవి జో కవితా కరతే ।
కాక తీర్థ నమ సముర్ము హంస ముని నసౌ ఆదర తే॥
అబ నబ తజ ముని ! భక్తి కా, ప్రేమ ప్రవాహ బహుళయే ।
భక్తి భావ దర్శానయే భగవత చరిత సునానయే॥

అ ర్థ ము.

“నీవు నమ స్తధర్మములను జెప్పితివి కాని శ్రీకృష్ణ లలిత చరిత్రమును మిక్కిలి విశదముగా గానము చేయలేదు. భక్తి భావ హీనమగు కవిత నే కుకవి రచించునో దానిని కాకతీర్థముగ గ్రహించి మునిహంసలు దానిని ఆదరింపరు.

* మానవులు చేయు తపస్సు, వేదాధ్యయనము, యజ్ఞానుష్ఠానము, సత్కథనము, జ్ఞానము, దానము మొదలగు సమస్త శుభకర్మలయొక్క ఏకమాత్ర అక్షయఫలము వాటి అన్నిటిద్వారా ఉత్తమశ్లోకుడగు భగవానుని గుణ వర్ణనమందు రుచి పుట్టుటయే యని బుద్ధిమంతులగువారు చెప్పుచుండురు.

ఓ వ్యాస మహామునీ ! ఇప్పుడన్నిటిని దృఢించి భక్తి ప్రేమ ప్రవాహమును బ్రవహింపఁ జేయుము. భక్తి భావమును దర్శింపఁజేయుము. భగవచ్ఛ్రీతమును వినిపింపుము” అని నారదుఁడనెను.

నూతుఁడు “మునులారా ! ఎప్పుడైన రహస్య విషయము లేకాంతమున వచ్చును. ప్రేమ స్థావితములును, స్నేహార్ద్రము లగు రెండు హృదయము లేకాంతమునఁ గలిసికొనునెడల ప్రేమస్రోత పొంగఁ బ్రారంభించును. జగత్పావనము కావించు స్నేహధార ప్రవహింపఁ బ్రారంభించును. అది భూమిమీఁదకు వచ్చి పాపులకుఁ గూడ పుణ్యప్రదానము కావించును. సుఖశాంతులను బ్రసాదించున దగును. వ్యాభగవానుఁడును, దేవర్షి యగు నారదుఁడును ఇద్దరును గలిసి పుణ్యసలిల యగు సరస్వతీ తటమున విశాలాపురి యందు సరపర్వత పార్శ్వమందుఁ గూర్చుండి ప్రేమ చర్చ చేసికొనునప్పుడు అచ్చటనుండి త్రైలోక్యపావన మగు గంగ యొక్క యీ రెండవ ప్రవాహము శ్రీమద్భాగవత రూపమున బయలుదేఱెను. ఈ ధారలో నొక విశేషము కలదు. గంగ సర్వదా అందఱకు సమస్త స్థలముల దుర్లభము కాని యీ కృష్ణకథ యను గంగ సమస్త కాలములందును సర్వత్ర సులభము. ఇది ఎప్పుడు ? వాని హృదయము అనురాగముచే నార్ద్ర మగునెడల” అనెను.

నారదుఁడు “వ్యాసా ! నీవు చేసిన దంతయు నుచితముగానే యున్నది. ఈ సాంసారికులను అధర్మమునుండి తప్పించి

ధర్మానుసారులుగఁ జేయుటకు శిక్షణ నిచ్చితిరి. వివిధ కథోపాఖ్యానముల ద్వారా ధర్మ మర్మమును దెలిపితిరి, కాని నీవు భగవద్వ్యశమును వర్ణింపలేదు. ఇదెట్లున్న దనఁగా నొక చెట్టు కెన్నో సంవత్సరములు నీకు పోయఁగా బోయఁగా ఫల సమయమున దానికి కేవలము దూదియే బయలుదేరినది. ఏ జ్ఞానముచే వాసుదేవ భగవానుఁడు ప్రసన్నుఁడు కాఁడో ఆ జ్ఞానమును నే నత్యంత తుచ్ఛముగను, వ్యర్థముగను భావించుచున్నాను” అనెను.

వ్యాసుఁడు “స్వామీ! నేను మహాభారత మందును, అన్య పురాణములందును భగవద్గుణములను, అవతార చరిత్రలను గూర్చి వర్ణించితిని” అనెను.

అంత మిక్కిలి స్నేహముతో నారదుఁడు “చూడుము, నీవు కొంచెమైనను భగవద్వ్యశమును వర్ణింపలేదని నే ననను. నీవు వర్ణించితివి కాని ఒక్క మాట, వ్యాసా! నీవు సకామ కర్మలను గూర్చి వ్యాఖ్యానించితివి. దానిలో నీవు వాటి కెంతటి బల మీయవలయునో అంతటి బల మిచ్చితివి. అట్టి బలము భగవల్లీలల కీయఁబడలే దని నీవు ఒప్పుకొనితీరవలయును. నీ నొక్క విషయమును ఆలోచింపుము. భగవద్భక్తి లేని యీ ధర్మ కర్మములు దేనికి?” అనెను.

వ్యాసుఁడు “మునివరా! కవితయం దందఱకు రుచి కలిగింపవలెను” అనెను.

నారదుఁడు “ఉపమాంశారము లధికముగ నుండి యమకానుప్రాసలకు కొఱత లేకుండియు, పదవిన్యాసావళి కూడ చక్కఁగాఁ గూర్చబడినప్పటికిని పరమపావన ప్రభు పావన యశము దేనిలో వర్ణింపఁబడలేదో దానిని నేను కవిత యని అనఁజాలను. వాక్కు ఉన్నందులకు సార్థకత కేవలము భగవన్నామ, గుణ గానమునందే కలదు. దేనిలో కమనీయ కమలములు లేవో, అమృతోపమానమగు స్వచ్ఛ స్వాదిష్ట సుమధుర జలములు లేవో, శుభ విమల మనోహర మాక్తికములు లేవో అట్టి సరోవరములో హంస లుండవు. ఆ బురదగుంటలో నీటికాకులు మాత్రమే యుండును. భగవద్భక్తులు హంసలవలెనే గుణగ్రాహులుగను, నిర్మలులుగను, అందఱ కానంద మొసంగువారుగ నుందురు.”

వ్యాసుఁడు “ప్రభో! లోకరంజన సామగ్రి లేకున్న యెడల నా కవితను లోకు లాదరింపనే ఆదరింపరు” అనెను.

నారదుఁడు “కవితలో నుండవలసిన సమస్తగుణములు లేకున్నప్పటికిని, భగవద్వశ మే కవితలో కలదో; భగవద్భక్తితో నది కూడుకొన్నయెడల సాధుజనము ఓ వ్యాసా! దాని నాదరింతురు. విషయానక్తుల విషయము నేను చెప్పట లేదు. ఇంకొక విషయ మెందుకు? భక్తిరహిత మగు మోక్ష సాధనము, జ్ఞానము శోభింపదు. కేవలము ఇహలోక పరలోక దివ్యసుఖముల సనుభవించుటకే సకామముతోఁ జేయఁబడిన కర్మలు, ప్రభు ప్రీత్యర్థముగఁ జేయఁబడని కర్మ లెల్లు శోభింపఁ గలవు? కావున నో బుద్ధిమంతుఁడవగు నో వ్యాసా! మనో

హరమును, సర్వులకు సుఖము నొసంగునదియు, జగత్పావ నము కావించునదియు నగు శ్రీకృష్ణుని కమనీయ కథల నిప్పుడు నీవు సంకలనము కావింపుము. వాటి నే వర్ణించుము.

వ్యాసుడు “మహారాజా! నే నెట్లు వర్ణించెదను? మీరు నాకు చెప్పుచుండు నెడల నేను వ్రాయుచుందును” అనెను.

ఇది వినునప్పటికి నారదుడు కిలకిల నవ్వి అట్టహాసము కావించి నప్పుడు “మహాభాగా! ఇదేమి, నీ విట్టి మాటలు మాటలాడుచున్నావు. నీకు తెలియని దేమున్నది? నీవు సాధారణ మానవులవలె లీలల నేల చూపించెదవు? ఏకాగ్ర చిత్తుడవై ధ్యానమందు భగవల్లీలలను బ్రత్యక్షము చేసి కొనుము. నీకు కఠినమగున దేదియైన కలదా? నీవు కేవలము విశుద్ధ భగవల్లీలలను, భగవంతునియొక్కయు, భక్తుల యొక్కయు చారు చరిత్రలను వర్ణించుము. ఇదే నీవు చేయ వలసినది. అన్యవస్తువులను వర్ణించుటచే ధ్వజమువలె చిత్తము చంచల మగును. సుడిగుండములోఁ బడిన నౌకవలె బుద్ధి యూగులాడుచుండును. ప్రవాహములో మునుగునట్లు మనస్సు వ్యాకులత చెందును.”

వ్యాసుడు “మహాభారతములో నే నేమియు వదల లేదు. దానిలో ధర్మార్థ, కామ, మోక్ష, ప్రేమ భక్తిని గూర్చిన సమస్త విషయవివేచనము కలదు.”

నారదుడు మందహాసము చేయుచు “వ్యాసా! నేను నీ మహాభారతమును గూర్చి స్తుతించెదను. నీ పరిశ్రమము

శ్లాఘనీయ మైనది. దానిలో సమస్తమును నింపివేసితి వను నది కూడ నేనొప్పుకొందు. కాని యో మహాభాగా! నా మాట నమ్ముము; దానివలన నందఱకుఁ గల్యాణము కలుగుట కతినము. మహాభారతము గొప్ప దుర్గము వంటిది; దృఢ మగు కోట వంటిది. దానిలో నీ వనేక భవనములను, సరోవరములను, రాజమార్గములను, ఫలించు వృక్షములను, వివిధము లగు పరిచారక, పరిచారికలను రచించితివి. ఆ ఫలవృక్షముల మధ్య మధ్య అక్కడక్కడ అమృత ఫల వృక్షములను గూడ నాటితివి. ఒక్కొక్క భవనములో మాటుమాల లందు కొట్టులలో నక్కడక్కడ అమృత ఫలములను దాచి యుంచితివి. ఎవఁడైన భేదము తెలిసిన బుద్ధిమంతుఁడు మాత్రమే మిక్కిలి శ్రమతో వెదకిన యెడలనే యాయమృత కల్ప ఫలములను బొందఁ గలుగును. రాత్రింబవళ్ళు దానిలో విచరించు తోటమాలి లేక సేవకుఁడు మాత్రమే యా కల్ప సాదవముల గుర్తింపఁ గలుగును. సర్వసాధారణులు వాటిని దెలిసికొన నసమర్థు లగుదురు. అందఱును జూడఁగానే సమస్తము నెఱుఁగు నట్లును దానిని సేవించుటచేతనే అందఱుమ సుఖమును బొందఁగల దివ్య రస ఫలమును రచింప వలె నని కోరుచున్నాను. దానిని వెదకుట కేమాత్రము శ్రమ కలుగ రాదు. ఇంతేకాదు, ఆ ఫలములోని పైచర్మము, లోపలి గుఱ్ఱ యేమియు వదలి వేయుటకు వీలుకానిది నుండవలయును. అందఱును సేవింపఁ దగిన మధుర రస మొక ముద్దగ నుండవలయును. ఆ ముద్దయినను కొఱకిన దంతములకుఁ గష్టమును గలిగించు కటు రస యుక్తముగ నుండరాదు.

చాలసేపు చీకినగాని, లేక పండ్లతో కొరికినగాని రసము రాకుండు నట్టి కలకండవలె గట్టిగా నుండరాదు. ఆ ఫలము లోపలను రసము నిండి యుండవలెను. బయటను చీకునట్లుగ నుండవలెను. గులాబ్ జామున్ వలెను, రస గుల్లావలె నుండవలెను. లేక కొండతేనె యుండవలె నుండవలయును. లేదా వేడి వేడి కఱకఱ లాడు జిలేబి వలె నుండవలయును. అప్పుడప్పుడు తీసిన వెన్న ముద్దలో కలకండ పొడి కలిపి పిసికినట్లుండవలెను. సమపాళ్ళుగ చక్కెర, నేయి కలిపిన మెత్తని లడ్డువలె నుండవలయును.

మహాభారతములో నీవు కామ్య కర్మావశ్యకతను గూర్చి అధికముగఁ ప్రశంసించితివి. ఫలాని ఋషి యుండెడు వాఁడు; ఆతఁడు వివాహము చేసికొనక పోగా స్వర్గమునకు వెళ్ళఁజాలక పోయినాఁడు. అంత నాతనికి ఎట్లు వివాహము చేసికొని పిల్లలను శీఘ్రముగఁ గందునా యను చింత కలిగెను. సంతానము లేకున్న స్వర్గము లేదు; ఉద్ధారమును లేదు. అందువలన శీఘ్ర సంతానేచ్ఛచే పక్షియై పుత్రుని గనెను. ఫలాని ఋషియొక్క పితరులు సంతానము లేక పోవుటచే సరకమునకు వెళ్ళుచుండిరి. అందువలన తపస్సును మానివేసి యాతఁడు వివాహము చేసికొనవలసి వచ్చినది. ఇట్లనేక కథలను దానిలో నింపివేసితివి. ఒక వేళ నివియన్నియు నిజమే కావచ్చును. ప్రపంచములో వీటితోఁ గూడ ప్రయోజనము కలదు; కాని కర్మలయందు ప్రాణులకు స్వతః ప్రవృత్తి కలదు. వివాహము చేసికొనుటకు, సంతానము గనుటకు స్త్రీ పురుషులకు స్వాభావికముగ కోరిక యుండియే తీరును.

నేర్పకండగనే యీ కర్మలయందు తమకుఁ దామే ప్రవృత్తు లగుచుందురు. ఇంతకు ధర్మముద్వారా వారి స్వేచ్ఛావృత్తిని నీమితము కావించుటయే జరుగుచున్నది. కాని అక్కడక్కడ విశదముగ వీటి విషయముననే చర్చ జరిగియుండుటచే లోకులు సంసారములోఁ గామమే సారమని భావించు చున్నారు. సంతానోత్పత్తియే పరమ పురుషార్థ మను చున్నారు. అక్కడక్కడ సూక్ష్మరూపమున నీవు భగవద్భక్తి వర్ణనము కావించితివి. ఇంతటి మహాసాగరములోఁ గామ్య కర్మలయందే స్వాభావిక ప్రవృత్తి కలిగిన పురుషుల కవి జ్ఞాపక ముండనే యుండవు. వారు స్వప్రయోజన విషయము లనే అన్వేషించుచుందురు. తన మనో విషయమును చిత్త మతి శీఘ్రముగ గ్రహించును. ఏదైనఁ బ్రసంగము వచ్చిన యెడల “ఇది వ్యాసవచన”మని పలుకుచుందురు.

వ్యాసా! నీవు చెడ్డగాఁ దలఁపకుము. మా బుద్ధులలో నీ విషయము లేనేలేదు. నీవు ఒక పక్షము విషయమునే చెప్పితివి.”

అంత వ్యాసుఁడు “స్వామీ! నేను సన్న్యాస మార్గ మును గూర్చి కూడ వర్ణించియుంటిని. కామ్యకర్మలయందు రుచి లేనివారు సంసారత్యాగులగు విరాగులు కావచ్చును. సన్న్యాసమును బుచ్చుకొని నదసద్వివేచనము కావించుచు జ్ఞానమార్గావలంబనమును గావింపవచ్చును” అ నెను.

నారదుడు “నీవన్నది నిజమే. కాని అందఱును విలక్షణ బుద్ధిగల వ్యక్తులుగ నుండరని నీ వాలోచించలేదు. ఆ సచ్చిదానందస్వరూప విభు భగవానుని మర్మమును పరమ యోగ్యవంతుఁ డగువాఁడే అభ్యాసము ద్వారా అనుభవ పూర్వకముగఁ దెలిసికొనఁ గలఁడు. కాని కర్మయందు ప్రవృత్తి కలవారలు తమకు బంధనకారణముకాని కర్మలను జేయఁదలఁతురు. కర్మలు చేయుచున్నప్పటికిని అవి నిష్కామమునకుఁ దీసికొని పోవునవిగ నుండవలెను. ఇట్టివారల కొఱకు నీవు కర్ణములకుఁ దృప్తి నొసంగునట్టియు, మనః ప్రసన్నతను బ్రసాదించునట్టియు నగు లలిత భగవల్లీలలను వర్ణించుము. దానివలన కర్మబంధన ముండదు. భగవల్లోకము కూడ ప్రాప్తింపఁగలదు.

మంచిది, నీకు నే నొక విషయము చెప్పెదను. దానిని గూర్చి విచారించుము. ఒక వ్యక్తి కలఁడనుకొనుము. నీవు చెప్పిన విధ్యుక్త వర్ణాశ్రమధర్మములలోని కామ్య కర్మానుష్ఠానము చేసినాఁడు; కాని యా కర్మలను భగవద్భక్తి శూన్యుఁడై చేయును. అట్టివాని కెన్నఁడైన కల్యాణము కలుగునా? కర్మఫలము లవశ్యము కలిగితీరును. వానికి పుణ్య లోకప్రాప్తి కలుగవచ్చును; స్వర్గము లభింపవచ్చును; కాని యాతఁడు కర్మచక్రములోఁ బడిపోవలసి యుండును. దీనికి వ్యతిరేకముగ నిరంతరము భగవద్భక్తిలోనే యుండు వ్యక్తి యొకఁడు కలఁడు. తన స్వధర్మపాలనమును గూడ మఱచి పోవునంతటి తల్లినతఁగ నాతఁడు భగవత్ప్రేమలో నుండును. ఆతఁడు శ్రీకృష్ణభక్తిని మాత్రమే తన పరమధర్మముగఁ జేసి

కొని యుండును. దైవయోగముచే నొకవేళ నాతనికి సతనము కలిగి భజన పూజనములను వదలివేసిన యెడల వాని కన్నియు వ్యర్థమై నట్లేనా? కాని, ఆతఁడు మరల భగవద్భక్తిని బొందును. ఆతఁడు చేసిన భక్తిసమస్త విఘ్నములను నాశము కావించి కల్యాణమార్గమునఁ బడ వేయఁగలడు.

ఇంద్రియ విషయములు ఈ లోకమునకు సంబంధించినవి కానిండు పరలోకమునకు సంబంధించినవి కానిండు వాటి కొఱకు ప్రయత్నించుట వ్యర్థము. ప్రారబ్ధానుసారముగ నివి ప్రాప్తించి తీరును. సాంసారికులలో ధనికుఁడు కాఁదలఁపనివాఁడెవఁడున్నాఁడు? కాని అందఱును ధనికులు కారు. మృత్యువు నెవరు కోరుదురు? అట్లు కోరకున్నను జన్మించిన వానికి మృత్యువు వచ్చితీరును. నానావిధములగు జ్వరాది రోగములను స్వేచ్ఛగా నెవరు వరింతురు? అట్లు వరింపకున్నను రోగము ప్రారబ్ధానుసారముగ నందఱ శరీరము లందును తమ కవియే యుత్పన్న మగును. ఇట్లే యింద్రియ సుఖములు కూడాను. చాలమంది జ్ఞానులు శారీరక సుఖముల కొఱకై ప్రయత్నింపరు. అట్లు ప్రయత్నింప కున్నను ప్రారబ్ధానుసారముగ వారికి శారీరక సుఖములు ప్రాప్తించును. ఈ శారీరక సుఖదుఃఖములు రెండును ప్రారబ్ధానుసారముగ వచ్చుచుఁ బోవుచుండును. అన్ని జన్మము లందీట్లే యుండును. రాజు కే సుఖము. తన రాణి ద్వారా కలుగుచుండునో కుక్కకు అదే సుఖము దాని ఆడకుక్క వలన కలదు. దీనికై చింతించుటయు, బ్రయత్నించుటయు, సర్వదా దీనికై వ్యగ్రత చెందియుండుట వ్యర్థము. సమస్త

జన్మలు ప్రారబ్ధానుసారముగఁ బ్రాప్తింపుచుండును. నీ వే జన్మ మెత్తినను ప్రారబ్ధము నీ వెంటనే యుండును. దాని ననుసరించియే సుఖ దుఃఖములు కలుగుచుండును. వానిని చింతించినను లభించును, చింతింపకున్నను లభించును. కావున మానవుఁ డీ విషయములో నిశ్చింతుఁడై యుండవలయును” అనెను.

వ్యాసుఁడు “అయితే, స్వామీ! మానవుఁ డింకేమి చేయవలయును? మన మెల్లప్పుడును పొట్ట నింపుకొనుట భార్యా బిడ్డలను రక్షించుకొనుట చేయుచున్నాము. ప్రాప్తించని వస్తువుల ప్రాప్తికొఱకును, మన దగ్గఱ నున్నవి, మనకు శ్రమచే గాని లేక స్వతఃగానే ప్రాప్తించినవాటిని రక్షించుకొనుటకును మన మెల్లప్పుడును వ్యగ్రుల మై యుండుము. సాంసారికుల వద్ద యోగ, క్షేమము లను రెండు పనులే యుండును. యోగము సామగ్రులను కూర్చుటయు, క్షేమ మనఁగాఁ బ్రోవుచేసిన వస్తువులను రక్షించుకొని జాగ్రత్తగ నుంచుకొనుటయు నగును. మీరు ఈ రెంటి చింతను విడువవలయు నని చెప్పుచున్నారు. ఇంకఁ గర్తవ్య మేమున్నది? చేతిలోఁ జేయి వైచికొని కూర్చుండవలసినదే కదా? అకర్మణ్య, అలసత్వము లలవడవా?” అని అడిగెను.

నారదుఁడు “నేను అకర్మణ్య, అలసత్వముల నలవ రచుకొమ్మని చెప్పుట లేదు. సాంసారిక వస్తువులను బ్రోవు చేయుటయు, రక్షించుటయు నను చింతారూప మగు కర్మ లత్యంత తుచ్ఛములు ఎనుబది నాల్గు లక్షల యోనులలో

ధర్మమొసినప్పటికీ ప్రాప్తింపని కర్మను జేయవలెనని నేను చెప్పుచున్నాను. అదియే మహాత్కర్మ. దానికొఱకు చేయఁబడిన ప్రయత్నము సార్థకమైనది. అదియే మానవునకుఁ బ్రథమ పురుషార్థమైనది. దానివలన సరజన్మమునకుఁ గృతకృత్యత కలదు. దాని నాశ్రయించి మానవుఁడు నిశ్చింతుఁడు కాఁగలఁడు. నీవు దానిని వర్జింపక వ్యాకులత చెందుచున్నావు. దానినిగూర్చి విశద విశుద్ధ వర్ణన కావింపకపోవుట చేతనే నీవు నీలో నేదియో లోటును, అకృతకృత్యతను అనుభవించుచున్నావు. ఎవఁడు యత్కించిత్తుగ నైన నారసము నాస్వాదించినయెడల నాతఁడు కృతకృత్యుడై నట్లే.

ప్రియదర్శియింఁడ వగు నో వ్యాసా! ఎవని మనమందిరమందు ముకుందుని మనోహరమూర్తి ప్రతిష్ఠితమైనదో ఆతఁడు నాంనారిక ఆవాగమనములనుండి శాశ్వతముగ ముక్తుఁడు కాఁగలఁడు. ఆతఁడు సదా ఆనందసాగరమున మునుకలు వేయఁచుండును. నీవే యాలోచింపుము; ఆదివ్య రసమును ఒక్కసారి రుచిచూచినను, దాని మాధుర్యము ననుభవించినను దానిని మరల నెన్నటికైన వదలిపెట్టఁగలఁడా?

ఈ చరాచర జగత్తే శ్రీహరియొక్క సాకార స్వరూపమనియు, దీనిలో నాతఁడు సమాన రూపమున రమించుచున్నాఁడనియు నీవనవచ్చును. ఇది యంతయు సత్యమే. భగవద్వ్యక్తి క్తమైనది కొంచెమైననులేదు. హరిమయముకాని ద్రవ్యము పరమాణువు లేదు. అణుపరిమాణమం దాతఁడే వ్యాప్తమైనాఁడు. అయినను ఈ జగత్తునకు విలక్షణముగ నొక

భగవంతుఁడు వేఱుగ నున్నాఁడు. వానిలో దుఃఖావేశము లేదు. చింతాగంధము లేదు. పరమానంద స్వరూపుఁడు. పరమ సుఖ స్వరూపుఁడు. ఆతఁడు సుఖసాగరుఁడు. ఆనంద నిధి. ఆతఁడు సగుణసాకారుఁడు. మురళీధారి. అందఱు మనస్సులను హరించువాఁడు. అందఱును బ్రేమించువాఁడు. ఆతని మందహాసము మనస్సు ముగ్ధపఱచును. ఆతని అనుపమ రూపము కన్నులలోనికిఁ జొచ్చుకొని పోవుటచే సర్వత్ర ఆతఁడే కనబడుచుండును. ఈ జగత్తంతయు విలీన మగును. ఆతని చూపులో మాదకత కలదు. ఆతని వంశీరవమున విశ్వ మోహినీ శక్తి కలదు. ఆతని కథ లేమైన చెప్పము. ఆతని చరిత్రలవలన నీవు కృతకృత్యుఁడ వగుదువు. ఆతనిని వర్ణించి నీవు ధన్యుఁడ వగుదువు.

నీవు సర్వజ్ఞుఁడవు. లోకమున కూరక చూపుట కీ భావమును నటించుచున్నావు; నాకు గౌరవ మిచ్చుచున్నావు. జ్ఞానపరంపరను నిర్మించుట కీ నటన చేయుచున్నావు. నీవు సాధారణ మానవుఁడవు కావు. నీవు స్వయముగ సాక్షాత్తుగ శ్రీహరి అంశావతారమవు. నీవు లోకకల్యాణము నిమిత్తమై యీ యవతారమును ధరించితివి. అజన్మఁడ వయ్య నీవు జన్మించితివి. నీవే సమస్త క్రీడలు కావించితివి. శాంతితో నేకాంతమందు నీవొసర్చిన క్రీడలను స్మరించి వాటిని బాగుగా వర్ణింపవలయును. వాటివలన లోకులకుఁ గల్యాణము కలుగవలయును. బుద్ధిమంతులలో తీక్షణత తీక్షమగు బుద్ధి యున్నందులకు, తపస్సులలోని అత్యుత్కృట తపస్సున్నందులకును, సమస్త విధములగు వేదశాస్త్రాధ్యయనము చేసినందులకును,

సమస్త విధములగు రాజసూయ, అశ్వమేధాది యజ్ఞములు చేసినందులకు; ఇంతయేల? జ్ఞాన, ధ్యానం కథావార్తలన్నిటికి నేకమాత్ర ఫలము వాసుదేవ భగవానుని చరణములందుటకు భక్తి కలుగుటయే. సమస్త కథలందుఁ గల సార్థకత నందనందన ఆనంద కంద శ్రీకృష్ణ చంద్రుని చారుచరిత్రలను వర్ణించుటలోఁ గలదు. ఏవాక్కుచే వాసుదేవుని గుణవర్ణనము కావింపఁ బడలేదో ఆవాక్కు వాక్కుకాదు. పరమ శ్రవణీయములగు శ్రీకృష్ణుని గుణ గానమును వినని చెవులు చెవులు కావు. వ్యర్థ చిద్ర మాత్రములు. శ్రీహరియొక్క మంగళమయ మనోహర నామములు మానవుని సంసార సాగరమునుండి దాటింపఁ గలవు. విపత్తునుండి రక్షించును. శాశ్వత శాంతి సదనమునకు సుఖ పూర్వకముగఁ జేర్చును.

వ్యాసా! నేను నా యనుభవ పూర్వక మగు వాక్యములను పలుకుచున్నాను గాని విన్న విషయములు చెప్పట లేదు. నేను పూర్వ జన్మములో దాసీ పుత్రుఁడను. సాధనా విహీనుఁడను. నాకు ద్విజాతులకు వలె సంస్కారములు లేవు. గురుకుల వాసముచేసి అధ్యయనమును జేయలేదు. వీటికి నా కధికారమును లేదు. నే ననాధుఁడను. నా తండ్రి యెవరో కూడ నాకు తెలియదు. ఈ విధముగ కుల, కర్మ, విద్యా, సాధనాదు లేమియు లేనివాఁడ నైనప్పటికిని కేవలము సుమధుర శ్రీహరినామ గాన ప్రభావము చేతనే వాసుదేవ భగవానుని గూర్చి శ్రద్ధతోఁ జేయుఁబడిన సంకీర్తన ప్రభావము చేతనే నే నీస్థితికి వచ్చితిని. లోక నిందితుఁడను లోక వందితుఁడ నైతిని. దాసీ పుత్రుఁడను బ్రహ్మ మానసపుత్రుఁడ

నని పిలువఁబడితిని. మానవుఁడను దేవర్షి నైతిని. అనాదృతుఁ
డను నేఁడు చరాచర లోకమునకుఁ పరమాదరణీయుఁడ
నైతిని. వీటి అన్నిటికిని ఏకమాత్ర కారణము వాసుదేవ
భగవానుని యందు భక్తియే. ఆతని నామ, గుణ, లీలా
శ్రవణ, గాన, కథనముల యొక్క పరిణామమే. కావున నీవు
కూడ భగవంతుని యొక్కయు, భక్తుల యొక్కయు యశో
గానమును కావించుము. దీనివలన లోకములో నీకు గొప్ప
ఖ్యాతి లభింపఁగలదు. సాంసారికులకు మిక్కిలి యుపకారము
కలుగును. దీని నాశ్రయించి వారు అపార సంసారసాగరమును
సరళతా పూర్వకముగ తరింపఁగలరు. నీకును శాశ్వత శాంతి
లభింపఁ గలదు” అనెను.

ఇట్లు పలికి నారదుఁడు మెదలకుండెను. వ్యాసుఁడు
ఉత్సాహముతో నాతని వైపుననే చూచుచుండెను.

చ ప్ప య

మద మాతే కో యథా మద్య కా హిత జతలానా|
తథా కర్మమే నిరత పురుష కో విషయ బతానా||

పుని బోలే ముని వ్యాసా—‘ఆశ అబ హోగీ పూరీ|
కింఁకు కథా కుచ్ఛ కహీ ఆపనే అభీ అధూరీ||

దాసీసుత కై సే భయే, సంత సంగ్ కస లగీ మతి|

చఃత సుఖద సబ్ సునాదో, హోత హృదయ మే హర్ష అతి||

అర్థము

మదమత్తుఁ డగు వానికి మద్య మెట్లు హితముగ నుండునో, అట్లే కర్మ నిరతునకు విషయము లని చెప్పవలయును. తర్వాత వ్యాస మహాముని యిట్లు పలికెను—‘ఇప్పుడాశ నెఱవేఱఁ గలదు. కాని మీ రిప్పుడు చెప్పిన కథ కొంచెము అసంపూర్తిగ నున్నది.

మీరు దాసీ సుతు లెఱ్ఱైతిరి? సత్సంగమునందు నీ మన స్సెట్లు లగ్నమైనది? ఈ సుఖద చరిత్రము సంతను విని పింపుఁడు. అప్పుడు నా హృదయమునందు హర్షము కలుగఁ గలదు.

నారద పూర్వజన్మ వృత్తాంతము

శ్లో॥ ఆహం పురా తీత భవేభవం మునే|

దాస్యాస్తు కస్యాశ్చన వేదవాదినామ్॥

నిరూపితో బాలక ఏవ యోగినామ్,

శుక్రూషణే ప్రావృషి నిర్వి విక్షతామ్॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. ౧౭ ఆ. ౨౩ శ్లో.,

చ పృ య

ముని వర ! మ్రోనే మహామోహి వశ దుర్గతి పాతా|

కింతు కృష్ణ కీ కృపా పాత్ర వహో విపతి బితాతా॥

చారు చెరిత మ్రో మధుర కృష్ణ కే అతి సుఖకారీ|

ఉనకా అభినయ రచ్యో మునిన ఆజ్ఞా సిరధారీ॥

లీలా రాస విలాస కీ, అతి రహస్యయుత మధుమతా|

నిరఖి మునిన కీ సుధి గతా, మతి మోహిత నబ కీ భతా॥

అ ర్థ ము

ఓ వ్యాస మహామునీ! నేను మహామోహవశమున దుర్గతిని బొందితిని; కాని శ్రీకృష్ణుని కృపావిశేషమున నా నిపత్తును గడచితిని. శ్రీకృష్ణుని చారు చెరిత మతి మధుర మైనది; అతి సుఖకరమైనది. మునుల యాజ్ఞను శిరసావహించి దాని నభినయించితిని.

— * నారదుడు వ్యాస భగవానునితో నిట్లు చెప్పుచున్నాడు—
"ఓ మునీ! నీ పూర్వ కల్పమునందు నేను వేదవాదు లగు బ్రాహ్మణుల యింట నొక దాసీ గర్భమునఁ బుట్టితిని. ఆ సమయమున మా కడకు చాతుర్మాస్య వ్రతము కొఱకు కొంతకాల ముండుటకు కొందఱు మహాత్ములు గుంపుగ వచ్చిరి. నేను నా చిన్నతనములోనే వారి నేవకై నియుక్తుడ నైతిని.

అతి రహస్యయుతమును, మధుమయము నగు రాసలీలా విలాసమును మునులు కాంచి శరీరములు మఱచిరి. అందఱు మఱులు మోహితము లయ్యెను.

శ్రోతావక్త లిద్దరును రసికులై నచో సుఖద మగు నానంద ప్రోత యుబుకును. వక్తకంటె శ్రోత గొప్పతన మని చెప్పఁబడినది. వక్త గోవువంటివాఁడు. దాని స్తనములలో యధేష్టముగ పాలు నిండియున్నవి; కాని శ్రోత యను దూడ ఉల్లాస స్నేహములతో స్తనములందు కుమ్మి వాటి నది ప్రేమ పూర్వకముగ, బానము చేయనంతవఱకు గోవు పాల నీయనే ఈయడు. దూడ లేకపోయినప్పటికిని వ్యాపారి స్వార్థవశమున గోవుదగ్గఱనుండి పాలను లాగును; కాని దాని మీఁద వాని ప్రేమ లేదు. అనురాగముతోఁ దీయఁబడిన పాల గుణము అద్భుతముగ నుండును. తాంబూర తీగలలో సప్తస్వరముల సుమధుర ధ్వను లున్నవి. కాని యెవరైన వానిని మీటునంత వఱకు దానినుండి హృదయాహ్లాదమును కావించు సంగీత సృష్టి కలుగదు. నారదునివంటి వక్త, వ్యాసునివంటి వేదవేదాంగవేత్త, పరమ రసికుఁడగు శ్రోత యున్నప్పుడు రస సముద్ర ముప్పొంగకుండుట అసంభవము.

నారదుఁడు తన పూర్వజన్మ అసంపూర్ణకథను సూత్ర రూపముగఁ జెప్పి మెదలకుండునప్పటికి వ్యాసుని యుత్సాహ మతిశయించెను. ఆతఁ డత్యంతానురాగముతో “స్వామీ! మీ రొక యద్భుత విషయమును జెప్పితిరి. మీరు మొదట దాసీ పుత్రు లనియు, భగవన్నామ, గుణ, కీర్తన ప్రభావ

ముచే దేవర్షులైతిరనియుఁ జెప్పితిరి మీరీ నారద శరీరము
చేతనే దాసీపుత్రులైతిరా లేక వేఱు దేహము తోడనా?
మీరు పితామహులగు బ్రహ్మమానస పుత్రులని మే మిది
వఱలో వినుచుంటిమి. సృష్ట్యారంభమున నుద్భవించితి రనియు,
మీ వద్దకు మాయామోహము చేరఁజాలడనియు వింటిని.
అట్టియెడ మీ రే కర్మకారణమున దాసీ పుత్రులైతిరి?"
అని అడిగెను.

వ్యాసుని వాక్యములను విని మందహాసము చేయుచు
నారదుఁడు "వ్యాసదేవా! నే నీ నారద శరీరముచే దాసీ
పుత్రుఁడను కాలేదు. మొదట నేను ఉపబర్హణుఁ డను
గంధర్వుఁడను. స్వకృతాపరాధముచేతనే నేను గంధర్వయోని
నుండి యీమర్త్యలోకమందు శూద్రుఁడనై పుట్టితిని" అనెను.

అత్యంతాశ్చర్యమును బ్రకటించుచు వ్యాసుఁడు
'ప్రభో! మీ రొకదాని కొకటి అద్భుత విషయమును జెప్పి
గా నందేహము నినుమడించుచున్నారు. మీరు విశ్వమునం
ంతటను స్వేచ్ఛగా నే విఘ్నమును లేకయే భ్రమణము
నేయుచుండు రనియు, మీరు జన్మ కర్మబంధన రహితు
నియు లోకు లందఱును జెప్పఁగా నేను వినియుంటిని. అట్టి
యెడ నెప్పుడు గంధర్వులైతిరి? దాసీ పుత్రులెప్పుడైతిరి?
ఈ విషయములన్నియు మీ కెట్లు జ్ఞాపకమున్నవి? మాబోటి
వారికి నిన్నటిరాత్రి చూచిన స్వప్నముకూడ జ్ఞాపకముండదు"
అని అడిగెను.

నారదుఁడు తన స్వరమును గొంచెముగ హెచ్చించి ప్రేమకోప స్వరమున “వ్యాసా! నీవీ పిల్లల వలె శంకింప వలదు. అన్నిటి నెఱిగియు నీవు అజ్ఞానుల వలె ప్రశ్నించుచున్నావు. ఏమయ్యా! ఈ సృష్టి యిప్పుడైనదా? నీవు ఆదివారము మధ్యాహ్న మందు శ్వేతద్వీపములో నుండి, మరల ఆదివారముననే మధ్యాహ్న మందు బదరీవనమున శ్రీనారాయణ ప్రసాదము నెట్లు గ్రహించితివి? ఆదివార మొక్కటియే కదా! మధ్యాహ్న సమయము కేవలము ఆదివారమునాఁడే యుండను. ప్రతిదినమును ప్రాతర్మధ్యాహ్న సాయంకాలము లుండును, ఆదివారము, సోమవారము ఎల్లప్పుడును వచ్చుచుఁ బోవుచుండును. సంవత్సరము కాగానే ఆ ఆఱు ఋతువులు మరల మరల వచ్చుచుండును. ఇది నిరవధి. అనఁగా నెడతెంపు లేనిది. ఈ చక్ర మెల్లప్పుడును నడచుచుండును. మూర్ఖులు, అజ్ఞులు, సమయ, మహత్త్వమును, కాల విపర్యయమును దెలియని వారు సమయమున కవధి లేదా యని శంకించుచుందురు. ఆ బుద్ధిహీనుల దృష్టి యందు కేవలము కోన్నివేలు, లక్షల వర్షముల సమయమే పరిధిగా నున్నది. నా సమక్షమున నెన్నిమార్లు సృష్టి అయినదో తెలియదు. ఎందరు బ్రహ్మలు నేను చూచుచుండఁగనే మారిపోయినారో తెలియదు. మానవుఁడు నిద్రించి ప్రాతః కాలమున లేచి యెట్లాశ్చర్యమును జెందఁడో, అట్లే ప్రళయానంతరమున నీ సృష్టి క్రమమును గాంచిన నాకు ఆశ్చర్య మేమియు కలుగదు. బ్రహ్మసంకల్పముచే నేను పుట్టుచుండును, అందువలన నేను బ్రహ్మపుత్రుఁడ నని పిలువఁ బడుచున్నాను.

లేకున్న నే నెందఱ బ్రహ్మల రాకపోకలను జూచెడు వాడనో. నీవీ సృష్టిక్రమ శృంఖలా బంధములో పడవలదు. నముద్రములో సదా అనంతము లగు తరంగములు ఎట్లు వచ్చునుఁ బోవుచుండునో అట్లే ఈ సృష్టిక్రమముకూడ. గంగాప్రవాహమెట్లు నిరంతరము ప్రవహించుచుండునో అట్లే యీ సంసార చక్రము సాగుచుండును. దీని వార, తిథి, సంవత్సర చక్రములో పడితివా నీ కెన్నటికిని జ్ఞానము కలుగదు. దీనిలో సారాతిసార మగు భగవద్భక్తిని గూర్చి విచారించుము. ఏ సంఘటనముచే. ఏ ఉపాఖ్యానముచే వాసుదేవ భగవానుని చరణ చింతనము జరుగునో, ఏ కథా శ్రవణముచే గేశవుని వునీత పాదపద్మముల మీఁద ప్రేమ యుత్పన్న మగునో యదియే విచారణీయ మగు విషయము. నే నీ కల్పములోని సమాచారమును జెప్పటలేదు, వేటొక కల్పములోని సమాచారమును జెప్పుచున్నాను” అనెను. వ్యాసుఁడు వినీత భావముతో “దీనబంధో! నా సందేహము తీరినది. మీరు గంధర్వు లెఱ్ఱైతిరో ఆ వృత్తాంతము నిప్పుడు చెప్పుఁడు” అని అడిగెను.

కొంచెముసేపు మానముగనుండి మరల గంభీరుఁడై ప్రేమాశ్రువులను గుటియించుచు గద్గద కంఠముతో నారదుఁడు “వ్యాసా! ఈ కథ చాల మనోహరమైనది. హృదయమందు ప్రేమభావ సంచారము కావించునది. దానిని నీ సముఖమునఁ బ్రకటింతును. శ్రద్ధా పూర్వకముగ వినుము” అనెను.

ఒకానొకప్పుడు దేవేంద్రుని సభలో సమస్త ఋషులు, మునులు, యక్షులు, గంధర్వులు, విద్యాధరులు, దేవతా గణము కూర్చుండి యుండిరి. ఋషులు “నారదా! నీకు సర్వత్ర అవ్యాహతగతి కలదు. గోలోకములో సదా శ్రీహరి రాసలీల చేయుచుండు నని వినియున్నాము. ఆలీల అత్యంతాహ్లాద కారిణి. ఏలననఁగా దానికి జనని ఆధ్యాశక్తి శ్రీమతి రాధికాదేవి. నీ వనేకమార్లు గోలోకమునకు వెళ్ళుచుండువు. యత్కించిత్తుగ నా లీలా రసాస్వాదనమును మాకుఁ గూడ కావింపుము” అని అడిగిరి.

“మునులారా! నందనందనుని యాలీల అత్యంత రహస్య మైనది. అవన్నియు ప్రకృతి కతీత మగు విషయములు. ఏ యింద్రియములు స్వాభావికముగ నే విషయముల వైపునకు తమకుఁ దామే పరువిడుచుండునో అవి ఆ దివ్యలీల వెట్లు దర్శింపఁ గలవు? దీనివలన నొక నూతనానర్థము రాఁగలదు. ఆ ప్రకృత్యతీత మగు దివ్యాతి దివ్య సౌందర్యమందు కామభావ సంకల్పము కూడ కలిగెనా చేసిన దంతయు వ్యర్థము కాఁగలదు” అని నే నంటిని.

ఋషులు పట్టుదలతో “నారదా! మాకు చాల కోరికగ నున్నది. దానిని మేము చూడవలె నని ఆకులత చెందుచున్నాము. ప్రత్యక్షముగఁ జూచు భాగ్యము మా కెట్లు కలుగును? నీవు అధినయముద్వారా యత్కించి దాభాసముగ మాకు చూపించుము. దానివలన మేము కృత కర్మల మగుదుము” అనిరి. నే నిట్లాలోచించితిని— “సరే, యీమిషచే

నైనఁ గొంచెముసేపు కృష్ణకీర్తనము, కృష్ణ లీలా స్మరణము కలుగఁ గలదు. కావున ! నే నా మహర్షులను, దేవతలను కొంచెము వ్యవధి నడిగితిని. ఫలాని దినమున మీరు మా కభి నయమును జూపింప వలయు నని ఒక తిథి నిర్ణయింపఁబడెను.

ఋషుల యాజ్ఞను బొంది నేను గంధర్వ లోకమునకు వచ్చితిని. వ్యాసా ! దేవత లందఱలో గంధర్వులు, విద్యాధరులు సౌందర్యములో నద్వితీయులుగ నుండు రను సంగతి మీ రెఱిగినదే. ఈ గంధమాదన పర్వతము మీఁదకు గంధర్వ, విద్యాధర యువతులు విహరించుటకు వచ్చుచుందురు మీరు వారిని జూచుచునే యుందురు. సంగీతములో వీరు జన్మచేతనే ప్రవీణులుగ నుందురు. టెక్కలు రాగానే ప్రక్షుల పిల్ల లెగురుటకుఁ బ్రారంభించునట్లు గంధర్వులు పుట్టుకతోడనే తమకుఁ దామే సస్వరగానము చేయఁ బ్రారంభింతురు.

నే నా గంధర్వ విద్యాధరులలో అత్యంత సుందర బాల బాలికలకు రాస లీలాభినయ శిక్షణ నిచ్చితిని. వారికి విద్యుక్తముగ శ్రీకృష్ణ సృత్య శిక్షణ నిచ్చితిని. సఖులకు సంగీతమును నేర్పితిని. ఇంకా కావలసిన యుపయోగకరము లగు విషయములను గూర్చి శిక్షణ నిచ్చితిని. వారందఱు నా శిక్షణద్వారా పరమప్రవీణులైరి.

వ్యాసా ! ఆ సమయమున నా యుత్సాహమునకు మేఱలేకుండెను. నేను వేసిన యుద్యానవనమును జూచి తోటమాలి మన ముకురము వికసించినట్లు నాచే నేర్పఁబడిన

యా మనోహర రాసమండలీ ప్రవీణతచే నే నత్యధికానంద
 మును జెందితిని. నియత తిథి వచ్చినది. నందనవనములో
 నొక ప్రశస్త ప్రాంగణమందు రంగస్థల మేర్పఱుపఁబడినది.
 చిత్ర విచిత్ర దివ్యాంబరములచే చిత్ర విచిత్ర చాందినీలతో
 నా పందిరి అలంకరింపఁబడినది. అక్కడక్కడ నందనవనము
 లోని దివ్య పుష్పమాలలు వ్రేలాడుచుండినవి. విశ్వకర్మ
 స్వయముగఁ దన చేతులతో అద్భుత అతౌకిక రచనమును
 గావించెను. గోలోక దృశ్యము లన్నియుఁ బ్రదర్శింపఁబడెను.
 కల్పవృక్ష పుష్పముల మంద మంద సుగంధమును గైకొని
 మాకుతము మందగతిని వీచుచుండెను. సర్వత్ర దివ్యపుష్ప
 ములు వికసించినవి. వాటిపై మధులోలుపము లగు మత్త
 మధుపములు గుంజారవము కావించుచుండెను. మొదలు
 పెట్టుటకు ముందుగనే ఋషులు, మునులు, దేవతలు గంధ
 ర్వులు, యక్షులు, నాగులు వచ్చి తమతమ నిర్దిష్టస్థానము
 లందుఁ గూర్చుండిరి. ఇంకొకవైపు యావనమదముచే మద
 వతు లగు స్వర్గములోని అసంఖ్యాకములగు అప్పరసలు
 విద్యుత్సమాన మగు తమ దివ్య వస్త్రభూషణముల మెఱపు
 లచే నా సభను బ్రకాశింపఁజేయుచు నుండిరి. సభ క్రిక్కిరిసి
 యుండెను. ఒక సూది వేసినను ఆ శబ్దము వినఁబడునంతటి
 నిశ్శబ్దముగ సభ యుండెను. అందఱును తదేక దృష్టితో
 దత్తచిత్తులై రంగభూమి వైపునకే చూచుచుండిరి. ఇంతలోనే
 రంగభూమిమీఁది తెఱ పైకి లేచినది. ఆ గంధర్వ విద్యాధర
 బాలబాలికలు తమ దివ్యసంగీతము నారంభించిరి. తర్వాత
 రాసలీలాభినయమును జూపించిరి. అందఱును మంత్రముగ్ధుల

వతె మానముగ నుండిరి. ప్రేమకారణమున నందఱి కంఠములు రుద్ధము లయ్యెను. దేవతల కనుఁజెప్పలు పడవు సరిగదా, ఆ సమాజములోఁ గూర్చుండిన వారందఱకును యెప్పలు పడుటలేదు. తమ్ముఁ దాము మఱచిరి. వారు సమాధిస్థులవలె నా యభినయామృత సాగరమున నిమగ్నులైరి. బాహ్యజగత్తు వారికి గుర్తు లేనేలేదు. ఇట్టి సమయములోనే తెఱ పడినది. రెండవదృశ్యమును జూపుటలో ఆలస్యమైనది. నా మనస్సుకూడ అత్యంత సుందరులగు గంధర్వకన్యలయందు కొంచెముగ నాసక్తి చెందినది. ఆ సమయమున వారి యపూర్వసౌందర్యమును గాంచఁగానే చిత్తమందు కొంచెముగఁ జంచలత కలిగెను. ఇది వికారజన్య భావమో, ప్రేమవిస్మృతియో నేను నిశ్చయము చేయఁజాలకుంటిని. నేను నన్ను మఱచితిని. ఋషుల ఆనందమునకు విఘ్నము కలిగెను. దృశ్యమును దొలగించునప్పటికి వారి బాహ్యజగత్తు తోఁచెను. వారి ప్రేమసమాధికి భంగము కలిగెను. ఈవిధముగఁ దమ యానందములో నిట్టి యంతరాయమును గాంచి వారు దుఃఖితులై, ఆ దుఃఖావేశముచే 'వెళ్ళుము, నీవు గంధర్వుఁడవై యే రూపమం దాసక్తి చెంది నిన్ను నీవు మఱచితివో' వారి కధీనుఁడవు కమ్ము' అని శపించిరి.

అప్పటికి నాకు కన్నులు తెఱిపిడి పడెను. కాని యిప్పుడింకేమున్నది? అయినదేమో అయిపోయినది. బాణము ధన్యునుండి వదలినది. ఇక అక్షయమువఱకు వెళ్ళితిరును. అభినయము జరుగుచునే యుండెను. ఆనందములో నిరానంద తరంగములు పరువిడి వచ్చినవి. రంగభంగమయ్యెను. నేను

నీచరిత్ర వెళ్ళి ఋషుల పాదములను బట్టుకొని, నేనుద్ధరింపఁ
బడుట కుపాయము నడిగితిని. అంత ఋషులు “నీవు గంధ
వృక్షమై జన్మంపవలెను. ఎవరిని గాంచి నీ చిత్తమందు చంచ
లమై పోవద్దో వారు నీమీద అత్యంతానురక్తు లగుదురు.
కాని సత్సంగము, కృష్ణకీర్తన ప్రభావముచే మరల నీవు
నా కుండమై పుట్టుగలవు” అనిరి. ఇట్లనఁగానే సభ భంగ
మయ్యెను. ఋషులు, మునులు తమ తమ స్థానములకు వెళ్ళి
పోయిరి.

సత్సవాదులును, అమోఘవీర్యులును, తపోధనులు
యగు బ్రహ్మక్షుల వాక్యములు వ్యర్థములు కావు. కాలాంత
కాలమున నేను గంధర్వుఁడ నైతిని. అక్కడనుండికూడ భాగ్య
వంతుని బ్రహ్మశాపముచే నేను దాసీపుత్రుఁడ నైతిని. ఈ
కూడ జన్మములోనే నాకు సత్సంగము ద్వారా భగవ
ద్భక్తియు, కృష్ణకీర్తన ముం దాసక్తి కలిగెను. ఆ మూలమున
నా కీ శాపదేహము ప్రాప్తిం చెను.” ఇట్లు చెప్పి నారదుఁడు
తన పూర్వజన్మకథ నుపసంహరించెను.

చ ప్ప య

రింగ మామి క్షీ రమ్య రాశ కా రసమయ అభినయ ।
నిక నబి కో చి త్ర చమత్కృత హుఆ సు అతిశయ॥

మీ కే మృగ మే మైల ధన్యో, రస బిరస భయో సబ్ ।
నాకీలంపట హోడ మునిన మిల శాపదియో తబ్ ॥

అందన కరి విఠి కరీ, హోయ్ శాపకో అంత కస్ ।
కతి రంగతి హరి భక్తి హో నారద పుని, ముని కహ్యో అస్ ॥

అ ర్థ ము

రమ్య రసమయమగు అభినయము చేయుటకు రంగ భూమి నిర్మింపఁబడెను. ఆ రాస లీలలను గాంచఁగానే అందఱు చిత్తములు అతిశయ చమత్కృతి కలిగెను. నా మనస్సులో మైల ప్రవేశించెను. అప్పుడు రసమంతయు విరస మయ్యెను. అప్పుడు మునులు నీవు నారీలంపలుఁడవు కమ్మని శపించిరి.

వారి ననేకవిధముల వందనము కావించి వినతులు కావింపఁగా శాప మంత మగును. సత్సంగతిచే వారి భక్తి కలిగి మరల నారదముని వగుదు వనిరి.

గంధర్వుఁడుగా నారదుఁడు

శ్లో॥ అహం పురాభవం కల్పి

గంధర్వ ఉప బర్హణః ।

నాహ్నతీతం మహాకల్పే

గంధర్వాణాం నుసమ్మతే॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము 2 స్కం. ౧౫ ఆ. ౨౯ శ్లో.)

చ ప్ప య

ఇనీ సృష్టి నే పూర్వ కల్ప మేఁ అతి హీ సుందర ।

ఉప బర్హణ గంధర్వ నామ కా థా మైఁ మునివర ! ।

నఖ నే శిఖ తక్ సుఘడ్ మనోహర మేరీ మూరతి ।

దివ్య గంధయుత దేహ శరీరీ మానోఁ రతి పతి ॥

మేరే మనహర రూప పర్, అబలా అతి ఆసక్త ధీఁ ॥

మదన మధిత మదమత్త ధీఁ, సబ్ సమాన్ అనుక్త ధీఁ ॥

అ ర్థ ము

ఓ వ్యాస మహామునీ ! నే నీ సృష్టికి పూర్వకల్పమున
అతి సుందరుడను. ఉప బర్హణుఁ డను పేరు గల గంధర్వుఁ
డను. నా స్వరూపము నఖ శిఖ పర్యంతము బలిష్ఠమై మనో
హర మైనది. మన్మథునివలె దివ్య గంధము గల శరీరము
కలవాడను.

* నారదుఁడు యుధిష్ఠిరమహారాజుతో నిట్లు చెప్పెను— ఓ రాజా!
నేను గడచిన మహాకల్పములో ఉపబర్హణుఁ డను గంధర్వుడను. మిగిలిన
గంధర్వు లందఱును నన్ను మిక్కిలిగ సమ్మానించు చుండురు.

నా మనోహర రూపముపై అబలలు అత్యాసక్తిని జెందియుండిరి. వారు కామపీడితులై మదమత్తులై అందఱును సమానముగ ననురక్తులై యుండిరి.

మిఠాయి వమ్మువాడు మొట్టమొదట గోహకులకు మూల్యమును గైకొనకయే కొంచెముగ రుచి చూపించును. ఆ రుచిచే వా రాకర్షింపఁబడి వివశముగ మిఠాయిని కొని తీరెదను. అట్లే నారదుడు తన పూర్వజన్మ కథను చెప్పి, రాబోవు ప్రసంగమును సూక్ష్మరూపముగఁ జెప్పివేసెను. అంత భాగవత కథాలోలువుఁ డగువ్యాసుని యుత్సుకత అతిశయించెను. ఆతఁడు దేవర్షి నారదునితో “స్వామీ! మీరు అద్భుత మగు మీ పూర్వజన్మ కథను జెప్పి నాకు మిక్కిలి యుపకారము కావించితిరి. మీరు గంధర్వులై యెల్లు పుట్టితిరి. తర్వాత శూద్రుడవై యేల పుట్టితిరో వినఁ గోరుచున్నాను. భగవంతుని యొక్కయు, భక్తుల యొక్కయు చరిత్రలు సమాన సుఖము నొసంగునవిగ నుండును. ఇంతే కాదు. భక్తుల చరిత్రలు భగవచ్ఛరిత్రలకంటె మించినవి. మీరు భక్తులు కూడాను, భగవదవతారము కూడా. మీ చరిత్ర శ్రవణముచే నాకే కాదు సమస్త లోకమునకు సుఖ శాంతులు ప్రాప్తించును” అనెను.

వ్యాసభగవానుఁ డిట్లుడుగఁగా నారదుడు “ముని వరా! నేను నా తర్వాత వృత్తాంతమును వినిపించెదను. నీవు ధ్యానపూర్వకముగ వినుము. ఋషులయొక్కయు, మునుల యొక్కయు భావసమాధికి భావసంకరము కలుగుటచే వారికి

మానసిక వ్యధ కలిగెను. వారందఱును భగవద్భావమందు భావితులైరి. శ్రీహరి దివ్య లీల లందు వారి చిత్త మానకి చెందియుండెను. నేను వారి సుఖమున కంతరాయముకలిగించితిని. అందువలన వారు నన్ను గంధర్వుడవు కమ్మని శపించిరి. ఋషుల వాక్యము లన్యథా కాజాలవు. నేను పోయి గంధర్వులలోఁ బుట్టితిని. అక్కడ నా పేరు ఉపబర్హణుడు.

నా సౌందర్యమును గూర్చి చెప్పవలసిన దేమున్నది, సౌందర్యపు మూసలోఁ బోసి బ్రహ్మ నన్ను రచించినాఁడాయనునంతటి సౌందర్యముగ సఖిశిఖ పర్యంత ముంటిని. శరీర కాంతి తప్తకాంచన సన్నిభమై యుండెను. నవనీతము వంటి స్నిగ్ధత కలదు. నాకు శృంగారము చేసికొనుట యనిన చాల యిష్టము. ఎల్లప్పుడును శరీర సౌందర్యమునే వృద్ధి చేసికొను చింతలోనే యుండెడు వాడను. మనస్సులో మనోహరతా హంకారము వ్యాప్తమై యున్నది. నేత్రములు సదా మదముతో నిండియుండును. నా శరీరమునుండి సదా దివ్య సౌరభము బయలుదేలు చుండెడిది. ఆ మూలమున దగ్గఱ నుండువారు స్వయముగనే నా వైపున కాకర్షింపఁబడు చుందురు. వ్యాసా! సౌందర్య మదము మానవుని సత్పథము నుండి భ్రష్టుని గావించును. స్త్రీహృదయ రచన అత్యంత కోమల తంతువులచేఁ జేయఁబడినది. వాటిమీఁద సౌందర్య ప్రభావ మమితముగఁ బడుచుండును. సుసజ్జిత సుందర పురుషుని గాంచి, యేదో పరమ సాధ్వి మాత్రమే జాగ్రత్తగ నుండఁగలదు. లేకపోయిన సాధారణముగ స్త్రీల ధైర్యము

జారిపోవును. కావుననే శాస్త్రకారు లీ విషయముపై మాటి మాటికి 'తన తోఁబుట్టినవాఁ డైనప్పటికి, యువకుఁడైన పుత్రుఁ డైనప్పటికి ఏకాంతములోఁ జనువుగ వ్యర్థ సంభాషణము చేయరాదని చెప్పియున్నాడు. తన సోదరి కానిండు, పుత్రిక కానిండు, మాతృ స్థానీయ యగు వేతొక యువతి యగు పూజ్య స్త్రీ కానిండు, వారితో నేకాంతమున నధికముగ సంభాషింపరాదు, వారి హావభావ కటాక్షములను ధ్యానపూర్వకముగ నేకాంత మందు నవలోకన చింతనములు కావింపరా దని పురుషుల విషయములోఁ గూడ చెప్పఁబడి యున్నది. ఇద్దరలోను సౌందర్య మున్నయెడల విషలిప్త బాణమువలెఁ బనిచేయఁగలదు.

గంధర్వులలో నీవిషయము తేనే లేదు. వారు అందఱు తోడను నవ్వుదురు, ఆడుదురు, క్రీడింతురు. నా సౌందర్యము నెడల స్త్రీ లందఱును ముగ్ధు లగుచుండిరి. సుందర రసభరిత కుసుమ సమీపమున మధుపములు చుట్టుకొను నట్లు గంధర్వ యువతులు నన్నుఁ జుట్టుకొనుచుండెడువారు. మధుర వస్తువు కొఱకై చాల చీమలు తమకుఁ దామే గుమికూడి నట్లు చాల మంది గంధర్వ కన్యకలు నా దగ్గఱకు వచ్చుచుండెడు వారు. నృత్య మొనర్చుచున్న మయూరమును గాంచి చాల ఆడ నెమిళ్ళు దానిని జుట్టుకొని దాని యుత్సాహము సత్యధికముగఁ బెంచుచు, కొంచెముగ మధుర శబ్దమును జేయుచుండు రీతి నేను గానము చేయుటను గాంచి యా మదవతు లగు యువతులు తమ కోకిల కూజిత కమనీయ కంఠముతో నాతోఁ గలిపి పాడుచుందురు. అప్పుడు నా

యుత్సాహ మినుమడించి నాకళ యంతయు దాని కదియే ప్రస్ఫుటిత మగు చుండును.

నేను సౌందర్య మదమత్తుడను. నాకు లోకము కొంచె మైనఁ దెలియుట లేదు. సౌందర్య గర్వము నా వినయమును, సదాచారమును, లోక లజ్జను కూడ నాశము కావించినది. రూపవంతుఁ డగు వాఁడు తనతో సమాన మగు వాఁడెవ్వఁడు లేడను కొనుచుండును. ఈ విధముగ నేను సౌందర్య సురా పానము కావించి యున్నాత్తుని వలెనై ఆట పాటల యందును, నృత్యము నందును గాలము గడపుచుంటిని. నా గొంతుక మధుర స్వరము కలది. నా పాట కన్నియెడలను బ్రశంశయే. ఇ వన్నియు నున్నప్పటికి పూర్వజన్మ సంస్కారములకు వశీభూతుఁడనై నేను శ్రీహరి గుణాను వాద గీతములనే గానము చేయుచుండెడు వాఁడను. ఆ యీ విషయములను గూర్చిన అన్య గీతము లనిన నా కసహ్యము. అందువలన నా భగవద్గుణాను వాదమునకు సంబంధించిన కీర్తనల ఖ్యాతి సమస్త లోకము లందును వ్యాపించినది.

ఒకనాటి మాట. ప్రజాపతు లందఱును గలిసి యొక గొప్ప యజ్ఞమును చేసిరి. ఆ యజ్ఞమునకు గొప్ప గొప్ప గంధర్వులు పాడుటకుఁ బిలువఁబడిరి. గొప్ప గొప్ప అప్ప రసలు నృత్యము చేయుట కాహ్వానింపఁబడిరి. నాకు గొప్ప పేరుండెడిది. నాకుఁ గూడ ఆహ్వాన మందినది. ఇది నా కళా ప్రదర్శనమునకు ఉత్తమావకాశ మని గ్రహించి నేను కూడ ఆ దేవసత్రమునకుఁ బోయితిని. కాని నన్ను సౌందర్య సుర

ఉన్నత్తుని గావించినది. నేనొంటరిగ వెళ్ళలేదు. నామనోహర మండలితోఁ గూడుకొని మిక్కిలి యాడంబరముతో సన్నద్ధమై మిక్కిలి శృంగారముతో గర్వముతో నేను ప్రవేశించితిని. ఆ సమయమున నా శోభ అత్యద్భుతము. తన గంగ డోలు భారముచే మందమందముగ నడచు గోవుల మధ్య ఆఁబోతు వెళ్ళునట్లుగా తమ శ్రోణి పయోధర భారముచే మందగతిని మిడిసిపడుచు వెళ్ళు నా గంధర్వ యువతులచేఁ జుట్టుకొనఁబడి వెళ్ళుచుంటిని. చాల హరిణి సమూహము తమ యాధపతిని మాటిమాటికి తమ గొప్ప గొప్ప విశాల నేత్రములతోఁ జూచుచు వెళ్ళుచున్నట్లు కమల నయన లందఱు తమ కమనీయ కటాక్షములచే నన్ను సంతోష పెట్టుచు వెళ్ళుచుండిరి. ఆడ నెమిళ్ళతోఁ జుట్టుకొనఁబడిన యున్నత మయూరము సృత్యము చేయుచు మందగతి వెళ్ళునట్లు నేను గూడ వారి రూప మాధుర్యము నందానక్తుడనై సృత్యము చేయుచు వెళ్ళుచుంటిని. ఆడ యేనుఁగుల గుంపుచేఁ జుట్టుకొనఁబడిన భద్రగజము వాటిని బ్రేమించుచు వెళ్ళుచున్నట్లు నేను కూడ నా ప్రేమను గూడ వారిపైఁ బ్రదర్శించుచు సభలోఁ బ్రవేశించుచుంటిని. చాల ఆడు తేనె టీగల మధ్య ఝంకార ధ్వని చేయుచు వెళ్ళుచున్న మధు లోభి యగు మత్త మధుపమురీతి, తమ కాంతిచే దశదిశలను బ్రకాశింపఁ జేయు నా శ్యామ గంధర్వణిలతో గానము చేయుచు నే నా సభకు వెళ్ళితిని.

నే నచ్చట సభాసదులకును బ్రణామమును జేయ లేదు, దేవతలు, ఋషులు, ప్రజాపతుల యెడల సమ్మానము

నైనఁ బ్రదర్శింపలేదు. అప్పుడా సమయమున నేను నాలో
లేను. నా నెత్తిన పౌండర్యభూతమెక్కినది. అది నా వివేకము
నంతను నాశము చేసినది. లోకలజ్జ, వినయము, శిష్టాచారము
ఇవి కాముకులను వదలిపెట్టి వెళ్ళిపోవును. ఇంక నవి నా
దగ్గర నెందుకుండును. ఉద్ధత నిర్లజ్జనివలె నేనా సభలోనికిఁ
బోయితిని. ఈ యవినయమునకు విశ్వ సృష్టిచేయు ప్రజాపతు
లందఱును క్రుద్ధులై “అరే! నీ వవినయునివలె మా కవజ్ఞ
కావించుచు నీ సత్రమునకు వచ్చితివి, కావున నీవు శూద్రుఁడ
వగుము. భూమి మీఁద నీవు శూద్రుఁడవై పుట్టఁగలవు” అని
నాకు శాప మొసగిరి.

ప్రజాపతు లిచ్చిన యీ శాపమును వినునప్పటికి
బాగుగా భంగు త్రాగినవాని మత్తు పుల్లని పెరుగు త్రాగు
టచే దిగిపోవునట్లు నా పౌండర్య మదము దిగిపోయినది.
నా కన్నులు తెరిపిడి పడినవి. ఎటు చూచినను అంధకారమే
కనఁబడు చుండెను. ఇప్పుడు నేను దేవలోకమును వదలి
మర్త్యలోకమునకు వెళ్ళవలసివచ్చెను. అక్కడ శూద్రుఁడనై
పుట్టి యే యే కుకర్మలు చేయవలసి వచ్చునో తెలియదు.
నే నీ స్త్రీల వలలోఁ బడి నా సర్వస్వమును బోఁ గొట్టు
కొంటిని. సద్గుణము లన్నియు నన్ను వదలి యిదివఱకే
పోయినవి. ఏ సుందర గంధర్వ శరీరమును గాంచి నింతగ
సభిమాన గర్వమును జెందితిని దానిని వదలవలసి వచ్చెను.
నేను చాల పొరబడితిని. నే నిక నింతుల పొత్తు చేయును.
సదాచార భ్రష్టులఁ గావించు నీ సుందర వనితల సంబంధ
మింక నేను పెట్టుకొనను, ” అని యీ విధముగఁ బశ్చాత్తా

పము చెందుచు నేను ప్రజాపతుల పాదపద్మములకుఁ బ్రణామము కావించి, దీనతతో వారితో, నే నుద్ధరింపఁ బడుటకు పాయము నడిగితిని. ప్రజాపతులు “మా శాప మన్యథా కాఁ జాలదు. అయితే నీ వెక్కువ రోజులు శూద్రుఁడవై యుండవులే. చాల కొలఁది కాలములోనే నీవు దానినుండి విముక్తిఁ జెందెదవు. మహాత్ముల సత్సంగ ప్రభావముచే మరల నీకు దేవర్షిత్వము ప్రాప్తించును” అనిరి.

ప్రజాపతుల యీ వచనమును విను నప్పటికి నాకు సంతోష మయ్యెను. నా రూప మదమునకు, కామ చేష్టలకు పశ్చాత్తాపమును జెందుచు వెంటనే గంధర్వ యోనినుండి పతితుఁడ నైతిని. భూమి మీఁదకు వచ్చి యొక్క శూద్ర గర్భమునఁ బుట్టితిని. శూద్ర గర్భమున జన్మించినప్పటికిని నాకు సత్సంగము ప్రాప్తించెను. నాకు నా తండ్రి సంగతి తెలియదు. అతఁ డెవరో, ఏ గోత్రమువాఁడో తెలియదు. కాని నా తల్లి బ్రహ్మవాదులగు మునులకు దాసి. ఆమె యెల్లప్పుడును వారి సేవా శుశూషలయందే తత్పరురై యుండును ఇంక నామెకు సంతానము లేదు. ఆమెకు సర్వస్వము నే నే. ఆమె యేమియుఁ జదువుకొన లేదు. ఆమెకు పరమార్థ పథమునందును బ్రవేశము లేదు. ఆమె యీ సంసార సుఖములనే సర్వశ్రేష్ఠముగ నెంచుచుండును. సంసారులందఱెట్లో ఆమెయు నట్లే. మిక్కిలి దీన చిత్తురాలు, కృపణ. ఆమె మోహము, మమత, అంతయు నా మీఁదనే. ఆమెకు నేను బహిష్కాణమును. ఆమె యెల్లప్పుడు నా లాలన పాలనను గూర్చిన చింతతోడనే యుండె

డిది. నా కేదైన కొంచెము కష్టము తగిలెనా వ్యగ్రురాలయ్యెడిది. రాత్రు లంతయు మేల్కొని యుండి ఆమె నన్ను గాపాడుచుండెడిది. అక్కడక్కడ నుండి మంచిమంచి వస్తువులను పరీక్షించి తెచ్చి నాకు పెట్టుచుండెడిది. ఆమెకు ఎనిమిది జాములు నా ధ్యానమే. చివరకు నిద్రపోవునపుడు కూడ నన్ను గుఱించిన స్వప్నము చూచుచుండెడిది. ఈ విధముగ నేనై దేండ్లవాడ నైతిని.

మా అమ్మ మనోరథములు రాత్రింబవళ్లు పడువిడుచుండును. ఆమె యిట్లునుకొనుచుండెడిది— “ఇప్పటికి మా అబ్బాయి అయిదేండ్లవాడై నాడు. ఇంకఁ గొంచెము పెరిగి పెద్దవాడైన నింక నైదారేండ్లకు ఎక్కడనైన పిల్లను జూచి పెండ్లి చేసెదను. గజ్జల మ్రోతతో నింటికి బొమ్మ వంటి కోడలు వచ్చినట్లైన వారిద్దరిని ముచ్చటగఁ జూచుకొందును. అప్పుడు నా మనోరథము సఫల మగును. నేను ధన్యురాల నగుదును.”

వ్యాసా ! ఈ సంసారములో తల్లిదండ్రుల కొక్కటే శ్రేష్ఠమైన కోరిక యుండును. అదేమనఁగా— మా పిల్లవాడు పెద్దవాడు కావలెను. ముద్దవంటి చక్కని కోడలు రావలెను. దానికి కూడ పిల్లలు పుట్టవలెను. ఇంతవఱకే వారాలోచింతురు. ఇదియే వారి జీవితమున కంతిమ అభిలాష. మా తల్లివిషయములోఁ గూడ నింతయే. ఆమె ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రేమతో నిండిపోయి నాతో “ఒరే ! నాయనా ! చూడుము, నీ విట్లు చేసిన నీకు మంచి పెండ్లాము వచ్చు”

ననుచుండెడిది. వ్యాసా! నా కీ పెండ్లాము, పెండ్లిమాటలు
 కొంచెమైన నచ్చెడివి కావు. నా మీఁద తల్లి కింతటి
 మోహ ముండుటకూడ బాగుండలేదు. నేను పంజరములో
 బంధింపఁబడిన పక్షివలె నుంటి నని భావించుచుంటిని.
 బాల్యమునుండియు నాకు సాంసారిక విషయము లనిన విరక్తి.
 తల్లియెడల నా మవస్సులో మమత్వము లేదు. నా కది ఒక
 భారమువలెఁ దోచెను. ఆమె యేమైన ననుకొనునేమో నని
 యేమియుఁ జలికెడువాఁడను కాను; కాని యామె వివా
 హము చేసెద ననిన చేసికొనఁగూడ దనుకొనుచుంటిని.
 వ్యాసా! చిన్నతనమునుండియే పిల్లల స్వభావములు బయట
 పడుచుండునని తెలిసికొనుము. ఏ పిల్లలు మొదటినుండియు
 పెండ్లాము, పెళ్ళికూతురు అను మాటలు మాటలాడుచు,
 బాల బాలికలతో పెండ్లాటలు ఆడుకొనుచుందురో, వారు
 తప్పుక సంసారు లగుదు రని తెలిసికొనవలెను. అరంభము
 నుండియే సాంసారిక విషయముల యెడల నేవగింపు కలిగి,
 ఆటలలోఁ గూడ భవల్లీలానుకరణము చేయుచుండినను,
 అరంభమునుండియే సాధు సత్పురుషుల యెడలను, భగవ
 ద్భక్తుల యెడలను అనురాగ మున్నయెడల వారు ముందు
 ముందు సంతసాధువు లగుదురని తెలిసికొనవలెను. ఏదో
 విధముగ నీ ముసలిది రాలిపోయి, నా కండ్లముందు మృత్యు
 వాతఁ బడినచో తా నేదైన సరణ్యమునకుఁ బోయి శాంతిఁ
 బొందెద; హరిభక్తిలో నేను కాలము గడిపెద ననియు
 ప్రేమతో శ్రీహరి గుణములను గానము చేయుచుందు
 ననియు తలంచుచుంటిని. ఈ విధముగ తల్లి తలచుకొను

చుండెడిది; నే నింకొక విధముగఁ దలఁచెడువాఁడను. వ్యాసా !
ఈ విధముగ నాకు బాల్యము గడిచిపోయినది.

ఛ ప్ప య

హుతి యజ్ఞ ఇక విశద సభీ గంధర్వ బులాయే ।
విశ్వ సృజోఁ కీ ఆయను పా హమ్ సబ్ భీ నాయే॥

సుందరియోఁ సే ఫిరా రూప మద మేఁ మతవాలా ।
అవినయ మేరీ నిరఖి శాప సబ నే దే డాలా॥

జా, పృథ్వీపర్ అభీ తూ, శూద్ర యోని మేఁ ప్రకటహాఁ ।
మేరీ అనునయ సర్ కహా - సంత సమాగమ నికట హాఁ॥

అ క్ష ము

దేవలోకములో నొక యజ్ఞము జరిగెను. అక్కడికి
వేలు వేలుగ గంధర్వు లంద రాహ్వానింపఁబడిరి. బ్రహ్మ
దేవుని యాజ్ఞానుసారముగ మే మందఱమును అచ్చటికి వెళ్ళి
తిమి. సుందరీమణులచేఁ జుట్టుకొనఁబడి రూప మదముచే
మడించిన నా యవినయమును గాంచి, ఒరే ! వెళ్ళు, నీవు
భూమిమీఁద శూద్రుఁడవై జన్మింపుము.” అని శపించిరి.
అంత నేను కాశ్యమీఁద పడఁగా “అయితే నీవు సంతసమా
గమము కలుగుచోట పుట్టెద” వని యనుగ్రహించిరి.

శూద్రుడైన నారదునకు సత్సంగము

శ్లో॥ తత్రాస్వహం కృష్ణ కథాః ప్రగాయతా
మమగ్రహేణా శృణవం మనోహరాః।
తాః శ్రద్ధయా మేఽను పదం విశృణ్వతః
ప్రియశ్చ వస్త్వంగ మహాభతత్రుచిః॥ *

(శ్రీమద్భాగవతము ౧ స్కం. గీ అ. ౨౬ శ్లో.)

చ పు య

దాసీ కామైః పుత్ర కర్మ శుచి మేః గుచి రహతీ।

మేరీ మాతా మహా మోహ ముర్ముసే ధీ కరతీ॥

చాతుర్మాస్య నిమిత్త వహాః బహు మునివర ఆయే।

సేవా సౌఽపీ ముర్ము సునే హరి చరిత సుహాయే॥

సీధ ప్రసాదీ పాఞ్చ కేః, పాప పహాడ్ పలా గయే।

భగవత చరిత సుహాగయే, హియ మేః శ్యామ సమాగయే॥

* నారదుడు వ్యాసునితో నిట్లు చెప్పుచున్నాడు — ఓ పరిమ ప్రేమాస్పనుడ వగు నో వ్యాసా! మా అమ్మ నన్ను చాతుర్మాస్య దీక్షలో నొకే స్థానమున నివసించు మునుల సేవలో నియమించి నప్పుడు, నేను ప్రతి దినము కృష్ణ కథను వినుచుంటిని. ఆ మహాత్ములు నిత్యనియమముతో మిక్కిలి మధుర మనోహర మగు కథలను జెప్పుచుండెడివారు. ఆ కథలలో బ్రతి పదమును మిక్కిలి ధ్యానముతో శ్రద్ధా పూర్వకముగ వినుచుండెడు వాడను. అట్లు వానిని వినఁగా వినఁగా నెవని శ్రవణ కీర్తనము లత్యంత మనోహరములో, ఆ శ్యామసుందరుని మనోహర మూర్తి యందు నా మనస్సు లగ్న మయ్యెను, ప్రభు పాదపద్మము లందు భక్తి యుక్తవన్న మయ్యెను.

అర్థము

దాసీపుత్రుడ నగు నాకు శౌచ కర్మలందు రుచి
యుండెడిది. నా తల్లికి నాయందు మహామోహముండెడిది.
ఇంతలోఁ జాతుర్మాస్యలు గడుపుటకై చాలమంది మునిశ్రేష్ఠు
లచ్చటికి వచ్చిరి. నేను వారి సేవ చేయుటకు వియుక్తుడనై
వారు చెప్పకొను హరి చిత్రములను వినుచుంటిని.

వారి ప్రసాదాన్నమును దినఁగా నా పాప పర్వతము
పడిపోయెను. భగవచ్చరిత్రలు నాకానందము నొడఁగూర్చెను.
అవి వినఁగా వినఁగా నా హృదయములో శ్యామసుందరుఁడు
నిండిపోయెను.

ప్రపంచములో నెక్కడ చూచినను స్వార్థమే సామా
జ్యము చేయుచున్నది. అందఱును తమ తమ స్వభావముల
మీఁదనే కూర్చుందురు. అందఱును స్వార్థ సిద్ధికొఱకు తహ
తహ లాడుచుందురు. లోభియగు పుత్రుఁడు తండ్రి పరలోక
గతుఁడై పఁ దనకు మనోరథ సిద్ధి కలుగు ననుకొనును. స్వార్థ
పరుఁడగు తండ్రి - కుమారుఁడు తెలివిగలవాఁడై సంపాదించి
నన్నము పెట్టు ననుకొనును. అందఱ స్థితియు నిట్టిదియే యని
గ్రహింపవలయును. నిజమైన ప్రేమ గల సంబంధులు చాల
అరుదుగ నుండును. నారదునియొక్క పూర్వజన్మలోని దాసీ
మాత యెడల నిట్టి భావమును గ్రహించి వ్యాసుఁడు నవ్వి,
మఱలఁ జిటునవ్వు నవ్వుచు నారదునితో “స్వామీ! నాకొక
సందేహ ముత్పన్నమైనది. మీ పూర్వజన్మపు దాసీమాతకు
మీ మీఁద యింతటి మమతా మోహము టుండెడివి.

మీ కామయెడల నిసుమంతైన స్నేహములేదు. పైగా నామె
యెప్పుడు చచ్చునా? యని కోరుకొనుచుంటివి. కారణమేమి?”
అని అడిగెను.

వ్యాసుని వాక్యములను విని నారదుడు కొంచెము
గంభీరుడై, కొంచెముసేపాగి “వ్యాసా! ఈ జగత్తంతయుఁ
దమ తమ కర్మాధీనమై వర్తించుచుండును. మానవుడు
పూర్వజన్మ సంస్కారములచే వివశుడై సమస్త కాగ్యము
లొనర్చుచుండెను. పూర్వ జన్మములో నేదోవిధముగ సం
బంధ మున్నయెడల నాతడే వచ్చి యీ జన్మములోఁ
దమకు సంబంధుఁ డగును. పూర్వజన్మ సంస్కారములు
లేక యెవరితోడను సంబంధము కలుగనే కలుగదు. ఈ విధ
ముగానే ప్రపంచములో పద, ప్రతిష్ఠా, సర్వప్రియతల
స్థితియు నుండును. పూర్వజన్మములో యధేష్టముగ నన్న
దానము చేసినయెడల నీ జన్మమందు అట్టి ప్రసిద్ధి ప్రశంస యే
యుండును. అన్నదానము చేయక ప్రసిద్ధి కలుగనే కలుగదు.
పూర్వజన్మములో నెందఱయెడల సమదర్శిత్వమును బ్రక
టించునో ఆతఁ డంతగా లోకప్రియుఁడగును. పూర్వజన్మ
ములో నెంతగా బాహ్యతపస్సు చేసినాఁడో వానికి రాబోవు
జన్మలో అంతటి శారీరకసుఖము ప్రాప్తించును. బాహ్య తప
స్సుచే నాంతరిక శాంతి ప్రాప్తించును. వైరాగ్యము వలన
సమస్త ప్రాపంచిక సంబంధములం దుదాసీనత కలుగును.
ఇట్టి స్థితియే పుత్రాది సంబంధీకుల విషయములోఁ గూడ.
పుత్రు లైదు రకములుగ నుండురు. న్యూనహర్త, ఋణభోక్త,
ఋణదాత, ఉదాసీన, సత్పుత్రులు.

మన దగ్గఱ నెవఁడైన విశ్వసించి యేదైన వస్తువును దాకట్టు పెట్టిన, దానిని మరల వాఁ డడుగఁగా మన మీయ కున్న యెడల వాని కత్యంత క్లేశము కలుగును. అతఁడే వచ్చి మనకు పుత్రుఁ డగును. అతఁడు మిక్కిలి రూపవంతుఁడు, గుణవంతుఁడు, పితృ భక్తుఁ డగును. తండ్రి అతని కొఱకు చాల ద్రవ్యమును వెచ్చించును, చదువు చెప్పించును, వివాహము చేయును, చివర కాతఁ డల్పాయుష్కుఁడై చచ్చిపోవును. పూర్వజన్మములో వాని కా తాకట్టు ద్రవ్యము పోయిన యెట్లేడ్చినో అట్లే గుణవంతుఁ డగు పుత్రుఁడు చచ్చుటచే నీ తండ్రి దుఃఖించును.

ఎవరి దగ్గఱనైన ఋణమును గైకొని మనము తీర్చు కున్న యెడల వాఁడుకూడ వచ్చి పుత్రుఁ డగును. స్వభావముచే మిక్కిలి క్రోధి యగును. బాల్యకాలము నుండియే తల్లిదండ్రులకు దుఃఖము కలిగించుచుండును. రోగిగా నుండును. ఆటలో నైనను తల్లిదండ్రులను కొట్టి పరు వెత్తును. నవ్వును, అందఱతోఁ బోట్లాడును. ఇంటిలో కలహించును. ఒంటరిగా మంచి మంచి పదార్థములు తినును. తల్లిదండ్రులెప్పుడు చత్తురా యని ప్రతీక్షించు చుండును. చచ్చిన తర్వాత శ్రాద్ధ తర్పణములు కూడ చేయఁడు. ఈతడు ఋణభోక్త పుత్రుఁ డని పిలువఁబడును.

ఎవఁడైన మన దగ్గఱ ఋణము గైకొని యివ్వలే దనుకొనుఁడు. వాఁడు కూడ ఋణము తీర్చుటకుఁ పుత్రుఁ డగును. పుట్టఁగానే రాత్రింబళ్ళు పరిశ్రమ చేసి వాఁ డిసు

మంత్రేనఁ దినఁడు. రాత్రింబవళ్ళు ధనము సంపాదించి తల్లి దండ్రుల కిచ్చుచుండును. వారు చచ్చిపోఁగా వారికి మిక్కిలి కోలాహలముగ పైతృక కార్యములు చేయును. ఈతడు ఋణ దాత పుత్రుఁ డని పిలువఁబడును.

ఒకఁడు సత్పుత్రుఁ డగును. మన మేదైన దేవతకు గాని, భగవంతునకుఁ గాని, సంత మహాత్ములకు గాని సేవ చేసితి మనుకొనుఁడు, శ్రద్ధాపూర్వకముగ తపస్సు చేసితి మనుకొనుఁడు. వ్రతము చేసితి మనుకొనుఁడు. దానికి ప్రసన్నులై వారు స్వయముగఁగాని, పుణ్యాత్మ పురుషుఁడు గాని మన తపఃప్రభావముచేఁ బుత్రుఁ డగును. ఆతఁడు మాతా పితృ భక్తుఁడు, గుణి, సత్పాత్రుఁడు, ధార్మికుఁడు, దేవతా, ఋషి, పితృకార్య నిరతుఁడు, అందఱకు సుఖము నొసంగువాఁడు, వంశోద్ధారకుఁడు, సుఖసంపత్తుల భోగించు వాఁడు సత్పుత్రుఁ డని పిలువఁబడును.

ఒకడు ఉదాసీనుఁడుగాఁ గూడ నుండును. ఇతనితో మనకు పూర్వజన్మములో విశేష సంబంధ మేమియును లేదు. ఏదో కారణ విశేషము వలననో లేక శాప వశముననో పుత్రుఁ డగును. వానికి పుట్టి నప్పటి నుండియు మాయా మోహము లుండవు. జ్ఞాన ప్రభావము చేతనో, లేక భగవద్భక్తి కారణ ముననో ఆతనికి సాంసారిక కర్తవ్యము లన్నియు గౌణములుగ నుండును. వానికి భగవద్భక్తి యొక్కటియే కర్తవ్యము. ఆతఁడు పుట్టుకతోడనే ఉదాసీనుఁడుగ నుండును. సాధు సంగము కథాశ్రవణము, భగవద్భక్తి, సంతమహాత్ముల సేవ

భగవద్విగ్రహార్చనలయందు బాల్యకాలమునుండియే ఆతనికి
గుచి కలుగును. ఆతఁడు వివాహబంధనములోఁ బడఁడు.
ఒకవేళ నేదియో విశేష కారణవశమున బంధనములోఁ బడి
నప్పటికిని, ఆతనికి పుత్రులు పుట్టరు. లోభమును జెందఁడు.
పరోపకార నిరతుడై యెల్లప్పుడుండును. ఆతనికి పుత్రులు
కలుగని కారణ మేమనఁగా నాతఁడు పూర్వజన్మములో నెవరి
తాకట్టు సొమ్మును హరింపలేదు. ఎవరికిని అప్పులు ఎగబెట్టు
లేదు. ఏదియుఁ గోరలేదు. ఒకవేళ నేనబంధము చేతనైన
పుత్రుఁడు కూడ కలిగెనా వానిమీఁద మమకార ముండనే
యుండదు. అందఱు పుత్రులెట్లొ పేనినిగూడ అట్లే భావిం
చును. నౌకరులు, భృత్యులు, పశుపక్ష్యాదులతో నట్టి
సంబంధమో సోదర, మిత్ర, మాతా పితాది సంబంధులతోఁ
గూడ నట్టిదే సంబంధమని యెఱుఁగవలయును.

నా తల్లితో పూర్వజన్మములో నిచ్చి పుచ్చుకొను
సంబంధ మేమియును లేదు. ఉండిన ఆమె కుండవలసినదే.
నాకు మొదటినుండియు సాధుసంగము మీఁదనే అభిరుచి.
ఇంటిమీఁద నాకు ధ్యాస లేదు. మా తల్లి దాసీగా
నున్నది ఒక మంచివిద్వాంసుఁడగు బ్రాహ్మణునివద్ద. కాని యాత
నితో నేను చనువుగ మాటలాడెడువాఁడను గాను. ఆయన
దగ్గఱ నాకు సిగ్గుగ నుండెడిది. మేమాయనకు దాసుల
మైతిమి. మా కాతఁడు యజమాని. వ్యాసా! అందఱు
ప్రేమను గోరుచుందురు. ఇతరులప్రేమించుటకును అందఱు
నువ్విఘ్నము చుందురు. ఎవరికైన సత్యప్రేమ ప్రాప్తించినా,

మరల వారివలన హృదయపూర్వక ప్రేమ ప్రాప్తించినా వారే ధన్యులు. మా తల్లి మాత్రము మాయలోనే పడి యుండెడిది. ఆమెతో అటవిడిచి మాట్లాడెడువాడను కాను. నా మనస్సు సాధుసంగము కొఱకు తహతహ లాడుచుండె డిది. నేను బాల్యకాలము నుండియే గంభీరుడను, చతురుడను, సుశీలుడను, సర్వప్రియుడను, ఎవడైన మహాత్ముడు దొఱకినచో నాతని చరణముల మీదపడి యేడ్చి నా హృదయ జ్వాలను శాంతింపఁ జేసికొనవలె ననుకొనెడు వాడను.

యథార్థమగు వాసన యెన్నటికైన నవశ్యము పూర్తి యగును. అట్లే నా యీ సద్వాసనకూడ పూర్తి యయ్యెను. ఒకసారి జ్యేష్ఠమాసములోఁ గొందఱు మహాత్ములు మా గ్రామమునకు చాతుర్మాస్య వ్రతము నలుపుటకు వచ్చిరి. వారు ఎనిమిది నెలలు తిరుగుచునే యుందురు. నాల్గు నెలలు వర్షాకాలములో నొక్కచోటనే యుండి నియమ వ్రతము నలుపుదురు. మా గ్రామము గంగాతటమునఁ గలదు. అది బ్రాహ్మణ అగ్రహారము. ఈ సంవత్సరమున మునుటు ఆ చాతుర్మాస్యములు బాలింప నిశ్చయించిరి. ఊరిబయట భగవతీ భాగీరథీ తటమున నొక విస్తృతవనములో నా మునుల కుటీరములు నిర్మింపఁబడినవి. గ్రామస్థులు వారి భిక్షాదులకు తగిన యేర్పాటులు కావించిరి. అది మా యజమాని బ్రాహ్మణుని యింటి సమీపముననే. మా అమ్మ యెవరి దగ్గర దాసీగా నుండెనో ఆ బ్రాహ్మణుడు మిక్కిలి స్నేహముతో నాతో “అబ్బయీ! చూడు, నీ వా మహాత్ముల సమీపమున

నుండుము. వారి కే సేవ కావలయునో చాల ప్రేమతోఁ జేయవలయును. దీనివలన నీకు చాల మేలుకలదు ” అనెను.

నాకు నిధి దొఱకిన ట్లుండెను. నిర్ధనునకు ధనము లభించినను, గ్రుడ్డివానికి దృష్టి లభించినను, అపుత్రు డగు ధనికునకు పుత్రుఁ డుదయించినను, జన్మాంతర కారాగార వాసునకు విముక్తి కలిగినను ఎంతటి సంతోషము కలుగునో అంతకంటె నెక్కువ సంతోషము నా కీ విషయమునఁ గలిగినది. అక్కడ సమీపమందే మా అమ్మ యేదియో పని చేయుచుండఁగా నామెతోఁ గూడ మా యజమాని బ్రాహ్మణుఁడు “కృష్ణదాసీ! నీకుమారుని నే నచ్చట సాధు సేవకై నియమించితిని. వారు గొప్ప భజనానందు లగు మహాత్ములు. వారివద్ద భోజనాదులకు లోకేమియు నుండదు. అత్యుత్తమ మగు భగవత్ప్రసాదము నిత్యము లభించుచుండును. అదియునుఁ గాక ఆ మహాత్ముల సత్సంగముచే వీనికి మేలు కూడ కలుగఁ గలదు.

బీద తల్లి ఏదోవిధముగఁ దన సుతునకు సుఖము లభింప వలె నని కాంక్షించుచుండును. నా తల్లి మిక్కిలి ప్రసన్నతతో “వీఁడు మీ పిల్లవాఁడే. మీ యిష్టమువచ్చిన చోట నుంచుఁడు. మహాత్ముల సేవచే నేమి లభింపదు? వారి కృప కలిగి, వారు ఆశీర్వాదము నొసంగిరా మా పిల్లవానికి చక్కని పెండ్లాము వచ్చును ” అనెను.

ఆమెకు కోడలు ధోరణియే ధోరణి. మా యజమాని బ్రాహ్మణుఁడు నన్ను మహాత్ముల సమీపమునకుఁ గొనిపో

యెను. వారిలో నందఱకంటె వృద్ధుఁడును, అందఱకంటె గొప్ప మహాత్మునితో నాతఁడు “ ఈ కుట్టవాఁడు సుశీలుఁడు, మీ చరణ సన్నిధి నుండఁగలఁడు. మీకు సేవా శుశ్రూషలు కావింపఁ గలఁడు ” అనెను.

ఆ మహాత్ముఁడు నన్ను జూచెను. నా మీఁదఁ గృపా దృష్టులు పఱచుచు మధుర వాక్కులతో “మంచిది, ఇక్కడ భగవత్సేవ యందు సహాయపడఁగలఁడు. కొంచెము బాహ్య కైంకర్యము చేయఁగలఁడు” అనెను.

ఇంకేమున్నది, నా భాగ్యము పండినది. నే నా మహాత్ముల చరణ శరణమున నుంటిని. వ్యాసా! ఆ నాల్గు మాసములలో నాకు లభించిన సుఖము, ఇప్పుడీ పదునాల్గు భువనములలోఁ దిరిగి చూచినప్పటికిని నాకుఁ గనబడలేదు. ఆ మహాత్ము లందఱు నెంతటి గొప్పవారో, ఎంతటి త్యాగులో, ఎంతటి భజనానందులో చెప్పటకు వీలులేదు. వా రొక్కక్షణమైనను వ్యర్థముగ గడుపరు. అందఱు నరుణోదయమునకు ముందుగనే లేచెదరు, శీఘ్రముగ శౌచాది నివృత్తిని జెంది పుణ్యతోయ యగు భగవతీ భాగీరథీ యందు స్నానము చేయుదురు. వారి సంధ్యాది కర్మలన్నియు నక్కడనే చేసి వత్తురు. వచ్చి అందఱును జప, పూజా, పారాయణములలో నిమగ్ను లగుదురు. కొందఱు మహాత్ములు భగవత్సేవ యందుందురు భగవంతునికి హారతి జరుగునప్పుడు అందఱును గలిసి కీర్తన చేయుదురు. అంత విష్ణు సహస్రనామాది స్తోత్రములను, వేదపాఠము నొనర్తురు. భగవంతునకు నివేదన చేసెదరు. అందఱును గలిసి ప్రసాదమును గైకొందురు. గంగకు

వెళ్ళుదురు. మాధ్యాహ్నిక సంధ్యాకృత్యములను గావించుదురు. అంత నమృతోపమాన మగు భగవచ్ఛరిత్ర కథలు చెప్పఁగా సందఱును మిక్కిలి శ్రద్ధాభక్తులతో శ్రవణము చేయుదురు. మఱల సందఱును గలిసి భగవానుని సుమధుర నామములను సంకీర్తన చేయుదురు. సంకీర్తన నుండి లేవగానే అందఱును శౌచాదులకు వెళ్ళిపోవుదురు. సంధ్యా హారతి కాఁగానే కీర్తన జరుగును. సత్సంగము జరుగును. పరమార్థ చర్చ లేనిది ఒక్క ఖణమైన గడువదు. వారి కార్యము ల్నయు కృష్ణార్పణ బుద్ధితో, మిక్కిలి నియమ సమయమున సకాలమునకు జరుగుచుండును. ఎన్నడును ఏ కార్యమునందును ప్రమాదాలస్యములు జరుగనే జరుగవు. చూచుటకు నా వయస్సు చాల కొద్దిదైనప్పటికి పూర్వజన్మ సంస్కారముల చే నా కన్నియుఁ దెలియును. నా జీవితములో నీ స్వర్ణావసరము నాకు చాల అదృష్టము వలన వచ్చిన దను కొనుచున్నాను. దీనిని మిక్కిలి సావధానముగ దత్తచిత్తులై యుపయోగించు కొనవలయును. ఆ సాధువుల కెవరియెడలను మమతామోహములు లేక పోయినప్పటికిని, వా రందఱు సమదర్శనులై నప్పటికిని నా సరళతను, సత్యతను సేవాపరాయణతను, సంయమమును సదాచారమును గాంచి వారు నా మీఁద విశేష కృపఁ జూపెదరు. నేను గూడ అవ్యగ్రుఁడనై వారి సేవా శుశ్రూషలందు సదా తత్పరుఁడ నగు చుండును. అందఱకంటె వృద్ధఁ దపస్వియు నగు ఆచార్యుఁడు నా మీఁద పుత్ర స్నేహముంచెడువాఁడు. ఆతని నిష్కపటప్రేమనుబొంది నా హృదయ పద్మము వికసించినది. ఆతని ప్రియమైన స్వచ్ఛమగు తెల్లని

గడ్డమును జూడ వలె ననియే నా హృదయము కాక్షించుచుండును. ఆ మహాత్ముని దెట్టి తేజస్సు గల ముఖమండలము! ఆతఁడు నవ్వుచు సంభాషించుచుండెనా, ఆతని నోటి నుండి పూలు రాలుచున్నట్లుండెడిది. ఆతఁడు కథను జెప్పునపుడు అమృతవర్షము కురిపించు చున్నట్లుండును. చెప్పుచుండఁగా నాతని కంఠము గద్గదిక మగు చుండును. నేత్రముల నుండి ప్రేమాశ్రువులు ప్రవహించు చుండును. మధ్య మధ్య వాక్కు గద్గదిక మగుటచే కథ ఆగిపోవు చుండును. ఆతఁడు తనలో తా నుండెడివాఁడు కాదు. భావ మగున్నట్లై వేఱు లోకమునకు వెళ్ళిపోయెడు వాఁడు. ఆ లోకము నుండియే ప్రేమావేశములో దివ్యవాక్కులతో కథను జెప్పుచుండును. ఆయన యెప్పుడు మాట్లాడినను మొట్టమొదట ప్రేమతో బుజ్జగించుచు “బిడ్డా!” అనుచుండును. ఆతరువాత నేదైన పని చేయుమని చెప్పును. ఆహా! ఆయన సరళస్వభావ మెట్టిది?

నేనుగూడ నా శరీర మోహము నంతను ద్యాగము కావించితిని. ప్రాతఃకాలమున నాతఁడు లేచుటకు పూర్వమే లేచెడువాఁడను. లేవఁగానే ఆశ్రమమునంతను చిమ్మెడు వాఁడను. ఇంతలోనే టకటకమను పాదుకల శబ్దముతో కమండలువును జేతఁబూని ఆ మహాత్ముఁడు శౌచాదులకై పోవుచుండుట కనబడును. నేను చీపురును పారవైచి భూమి మీదఁ బడి సాష్టాంగ నమస్కారము చేయుదును. “అరే, ఎవరురా, అబ్బాయి, హరిదాసా! నీవు త్వరగా చాల పెందలకడ నిద్ర లేచెదవురా!” ఇట్లనుచు బుజ్జగించి వెళ్ళి పోవును. ఆతఁడు వెళ్ళిపోగానే ఆతని చరణముల క్రింది

ధూళిని దీసికొని మెల్లఁగా నాశిరస్సున శరీరముం దంతటను పూసికొనెడు వాఁడను. ఇంకను మహాత్ము లెవరైనఁ గనఁబడిన నందఱు చరణములకుఁ బ్రణామము చేయుచుండును. ఆశ్రమమునంతను చిమ్మి, కలయఁపి చల్లి బాగుగా స్వచ్ఛము కావించి నేను గంగాతటమునకు వెళ్ళుదును. స్నానాదులను గావించుకొని తులసీ పుష్పాదులను గోయుదును. ఆచార్య మహారాజువారి ఆశ్రమమున కొక ప్రక్క పూజావేదిక కలదు. ఇంకొకవైపు భగవంతునకు వంటశాల కలదు. నేను స్వామి సముఖముననే గంప పెట్టకొని కూర్చుండి భగవంతుని కొఱకు మాలలను గట్టుచుండును. స్వామివారి పూజా పాతములను గూడ చూచుచు వినుచుండును. వంటలోఁగాని, పూజలోఁగాని, ఇంక నేయే కార్యములలో అవసరముండునో అప్పుడు “హరిదానూ!” అని పిలుచుచుండును.

అప్పుడు నేను “స్వామీ! నేను వచ్చితిని” అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచుండును. తక్షణమేలేచి వారేపనిని జెప్పిన ఆ పనిని జేసి మరల నాస్థావమునకు వచ్చి కూర్చుండును. హారతియందును, పూజాకథయందును, కీర్తనయందు అన్నిటియందు మిక్కిలి శ్రద్ధతో సమ్మిశ్రత మగుచుండును. ఆ ముని గణ మెట్టి మనోహర కీర్తన చేయుచుందురు! ఇప్పుడు కూడ దానిని స్మరించిన నా హృదయము గద్గదిక మగుచున్నది. వారిలో నొక గౌరవర్ణము కలిగి పొట్టిగానుండు గొప్ప రూపవంతుఁ డగు మహాత్ముఁ డుండెడువాఁడు. ఆ మహాత్ముని చెట్టి మనోహరమగు మూర్తి. ఆతఁడు వీణను మీటుచు భగవద్గుణానువాదమును గీర్తించుచుండిన కోకిల కూజితము

వలె నుండెడిది. ఎట్టి మధురస్వర మా సాధువుది ! ఆగీతముల నెట్టి తన్మయత్వముతో గానము చేసెడువాఁడు ! పాడగా పాడగా శ్రావణ భాద్రపదములలోని వర్షము వలె నాతని నేత్రములనుండి అశ్రువర్షము గుటియు చుండెడిది. అక్కడ నున్న మహాత్ముల కన్ను లన్నియు నీటితోఁ దడిసి పోయెడివి. నేను నా యశ్రుపూరితము లగు నేత్రములతో ననిమేషముగ నాతని వైపునకే చూచుచుండెడు వాఁడను. ఇటువంటి వీణ నాకు గూడ నుండిన నేను కూడ ప్రేమలో మునిగి శ్రీకృష్ణ కీర్తనము చేయుచుందునుగదా యని నేను నా మనస్సులో మాటిమాటికి అనుకొను చుండెడు వాఁడను. ప్రేమతో ప్రభు యశమునకు సంబంధించిన పదములను గానము చేయుదును. కాని దానీ పుత్రునకు వీణ యెక్కడి నుండి వచ్చును ? ఒకవేళ వచ్చిన దానిని వాయింతుట నేర్పున దెవకు ? అందుల కని లోననే యిముడ్చుకొనియుండి యా కీర్తనమును వినియే సంతసించెడు వాడను. ఆ సుమధుర గానమును ఎంత విన్నను తృప్తి కలుగదు. ఇది యింకను జరిగిన బాగుండునని నాచిత్తము కోరు చుండెడిది; కాని అక్కడ సమస్త కార్యములు సమయాను సాయముగ జరుగును.

భగవంతునకు నై వేద్యము కాఁగానే సంతమహాత్ములు పంక్తిగాఁ గూర్చుండి భగవన్నామోచ్చారణము చేయుచుఁ జేయుచుఁ బ్రసాదమును గైకొనఁ గానే వారి ఆకులన్నియుఁ దీసివేయుదును. వాటి కంటుకొనిన అప్పుకణము లను మిక్కిలి సావధానముగ నేటి, వారి యాజ్ఞను బొంది యా మహా ప్రసాదమును గైకొనెడు వాఁడను. ఆచార్య మహాత్ముని

పశ్చిమములో మిగిలినదానిని గూడ యేటి తినెడు వాడను. ఒకదినమున నేను వినీత భావముతో వారిని “స్వామీ! నేనీ ప్రసాదమును గైకొందునా?” అని అడిగెడువాడను. ఇది విని కొంచెము సేపు ఆతఁ డాలోచించి “సరియే” అనును. ఇంకేమున్నది. నా పని అయినట్లే. వ్యాసా! శుద్ధముగా వంట చేసి భగవంతునికి సమర్పించి పచ్చని కోమల తులసీ దళములను వేసి ప్రభువున కర్పించిన యప్పు డా యన్నము ‘మహాప్రసాద’ మగును. ఆ మహాప్రసాదమును సంత భగవద్భక్తులు తీసికొనిన తర్వాత మిగిలినది మహా మహాప్రసాద మనఁబడును. ఆ ప్రసాదమును వారి యాజ్ఞచే శ్రద్ధాభక్తులతోఁ గైకొనిన సమస్త పాపములు నశించును. అంతఃకరణ మాలిన్యము పోవును.

పెద్ద పెద్ద పాత్రలలో ప్రసాదము తయారు చేయఁ బడును. వాటిలో తులసిని త్రుంచివేసి భగవంతునకు సమర్పింపఁబడును. తర్వాత మహాత్ము లా పాత్రలను తోముదురు. నేను చిన్నవాడ నైతిని. నే నంతటి పాత్రల నెత్తను లేను, వారు నా కెన్నడును తోమవలసిన దని చెప్పను లేదు. చిన్న చిన్న పాత్రలను నేను తోమి తీసికొనివచ్చెడు వాడను. దినమున కొక్కసారి మహాత్ముల ఉచ్చిష్టాన్న ప్రసాదమును దిని నేను ఆనందించెడు వాడను. దానిని దినుట చేతనే నా యంతఃకరణము శుద్ధమై పోయినది. ప్రసాదమును గైకొనిన తర్వాత కథలో కూర్చుందును. ఏకాగ్రచిత్తముతో కథను వినుచుండును. తర్వాత మరల గంగాతటము నకు వెళ్ళి మంచి మంచివి చాల తీసికొని వచ్చుచుండును.

శౌచక్రియకై మహాత్ములు సరళముగఁ దీసికొని పోవుటకై చక్కని పచ్చని మృత్తికను త్రవ్వి తీరమార్గమున నుంచుచుండెదను. ఆ మహాత్ముల చర్య నాకు చాల ప్రియముగ నుండెడిది. నా జీవితము నిర్ఘ్నము గదా యనుకొనెడు వాఁడను. నాదికూడ ఒక జీవితమైనది. పృథ్వికి భారభూతుఁడనైతిని. తులసిని కోయునపుడు “ఈ తులసి యెంతటి ధన్యమైనది? భగవత్సేవకు ఉపయోగించుచున్నది. ఆతని నెత్తికెక్కుచున్నది” అని యేడ్చెడు వాఁడను. పుష్పములను దీయుచు వాటికి లోలోన నమస్కారము చేయుచు “ఓ పుష్పములారా! మీరు పూచినందులకు సార్థకము చెందితిరి. మీరు భగవత్సేవ కుపయోగించు చున్నారు. నా బోటి మూఁడున కా ప్రాప్తి లేదుకదా! పలుదోముపుల్లలు కోయుచు “ఈ వృక్షములోని యీ కొమ్మలు సాధుకార్యమం దుపయోగపడుటచే ధన్యములైనవి” అనుకొనుచుండును. మృత్తికను త్రవ్వచుఁ గూడ “నా కీ మృత్తిక చాల మంచిదియే. ఈ విధమైన నా భక్తిహీన జీవనమందు నాకు మాటిమాటికి దుఃఖము కలుగుచున్నది. ఆ మహాత్ముల దగ్గఱ చాల గోవులున్నవి. నేను వాటి దూడలతో నాడుచుందును. పచ్చని పచ్చిగడ్డిని దెచ్చి వాటి నోళ్ళలోఁ బెట్టుచుందును. వాటిని సోదకులవలెఁ బ్రేమించుచుందును. ఈ విధముగ నా మహాత్ముల సత్సంగములో నా కా దినములు గడచుటయే తెలియలేదు. ఎప్పుడు తెల్లవారినదో ఎప్పుడు ప్రొద్దు కుంకినదో కూడ నాకు తెలియలేదు. అక్కడ కథా కీర్తనలయొక్క

సుమధుర గంగాప్రవాహము ప్రవహించుచుండును. ఆ ప్రవాహము నిరంతరము అవ్యాహతగతిచేఁ బ్రవహించుచుండును.

ఆచార్య స్వాములకు రాత్రులందు చరణసేవ కూడ నేను చేయుచుండును. ఆ తపోధనుని స్పర్శ యెంత సుఖదమైనది ! ఆయన తన నిస్వార్థప్రేమచే నన్ను స్నేహ సాగరములో నిమగ్నుని కావించెడువాఁడు. ఎప్పుడైన సత్సంగములోఁ జర్చ నడచునెడల ఇతర సాధువులతో నా విషయమున “ఈ కుఱ్ఱవాని వయస్సు చాల చిన్నదే కాని మంచి సుస్కారిగాఁ దోచుచున్నాఁడు. కథ నెంత ఏకాగ్రదృష్టితో వినును ! కీర్తన గద్గదికుఁడై యెల్లు చేయును ! వీఁడెవఁడో యోగభ్రష్టునివలెఁ దోచుచున్నాఁడు” అనుచుండును. మహాత్ముని ముఖమునుండి ప్రశంసను విని లోలోన నాకు చాల సంతోషము కలుగుచుండెడిది. కాని లజ్జావశమున నేను తల వంచుకొననైన వంచుకొనెడువాఁడను; అక్కడనుండి లేచి యింకొక చోటికినైన వెళ్ళిపోయెడువాఁడను.

ఆ మహాత్మునకు నా కథాజీవనమందు చాల ప్రభావము పడినది. నా మతి శ్రీకృష్ణ చాణారవిందములమీఁద అచలముగ నున్నది. నా కీ జగత్తంతయు స్వప్నమువలెఁ దోచుచుండెను. నాకు సర్వత్ర శ్యామసుందరుని మనోహర మూర్తియే గోచరించుచుండెను. సదసద్రూప మగు నీ జగత్తును నేను పరబ్రహ్మ స్వరూపముగ నాలోపలను అనుభవించుచుండును. ఈ బౌద్ధ్యాప్రపంచము మాయకము. తనకు తానే కల్పింపఁబడినదని తోచును.

నాకు తల్లిని గూర్చిన చింతయు లేదు, ఇల్లును గూర్చిన చింతయు లేదు. తల్లి ప్రతిదినము వచ్చి నన్ను చూచిపోవుచుండెడిది; మహాత్ములకుఁ బ్రణామము చేసి పోయెడిది; గంటలకొలది కూర్చుండును; మహాత్ముల శమక్షమున నేడ్చెడిది; నాకు మేలు కలుగవలెనని ప్రార్థన చేసెడిది. మహాత్ములు ఆమెను వివిధ విధముల నోదార్చుచు “అమ్మాయీ! ఈ నీ పుత్రుఁడు మిక్కిలి తెలివిగలవాఁడు. వీని విషయములో నీవు చింతింపఁగూడదు” అనుచుండురు. కాని బ్రహ్మ మాతృహృదయమును చాల విచిత్రముగ చిత్రించినాఁడు. ఆమె ప్రతి దినము నన్ను “అబ్బాయీ! ఏమియు కష్టము లేకుగదా! భోజనాదు లన్నియు సరిగా జరుగు చున్నవి గదా?” అని అడుగు చుండును. నేను “అమ్మా! ఇచ్చట మహాత్ముల శరణములోఁ గష్టముతోఁ నేమి పని? ఇక్కడ సర్వత్ర ఆనందమే ఆనందము” అనెడు వాఁడను.

ఈ విధముగా వ్యాసా! ఆ దినములెంత సుఖముగ గడచినవి. ఇది చెప్పవలసినదికాదు; నా హృదయసునకే తెలియు. ఇట్లు చెప్పుచుఁ జెప్పుచు నారదుని కంఠము రుద్దమైపోయెను. ఆతఁడు కొంచెముసేపు భావసమాధిలో నిమగ్నుఁ డయ్యెను.

చ ప్ప య

కృష్ణ కీరతన కరూఁ కథా నితప్రతి శుభ సునతా ।
సేవా శ్రద్ధా సహిత సభి సంతని కీ రతతా ॥

సురత మనోహర చరిత మైల మన కో సబ్ ఛూట్యో ।
శ్రీపతి పదపద రతి భఈ జగత సే నాతో టూట్యో ॥

చిత్త భమర సతసంగ మధు, శ్రీహరి గుణ గానే లగ్యో ।
మనమేమోదమహాభయో, హృదయప్రఫుల్లితహర్షాంగయో

• స్థము

ఓ వ్యాసా ! నేను ఆ మహాత్ముల సత్సంగములో నున్నప్పుడు శ్రీకృష్ణకీర్తనము చేయుచుండెడువాడను. ప్రతినిత్యము శుభచరిత్రలను వినెడువాడను. సమస్త సాధు సంతమహాత్ములను శ్రద్ధాభక్తులతో సేవించెడు వాడను. ఈ మనోహర చరిత్రలను వినగా నా మనస్సులోని మలినమంతయుఁ బోయినది. శ్రీ మహావిష్ణుని యందు ప్రీతిగలిగినది. జగత్సంబంధము తెగినది.

— చిత్త భమరము సత్సంగ మధువును గ్రోలు చుండును. శ్రీహరి గుణగానము జేయుచుండును. దానివలన మనస్సునకు మహామోదము కలిగినది. హృదయము ప్రఫుల్లిత మైనది.

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్ లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow :

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం, రాజమహేంద్రవరం - 533101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. ప్రతకథలు - పూజలు

1. శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4. సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5. వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6. కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7. త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	10-00
8. త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9. క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10. మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11. వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12. శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13. కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటంతో)	25-00
14. సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15. ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16. సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17. శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18. శివదీక్ష	10-00
19. కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20. సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21. తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22. స్త్రీల ప్రతకథలు	36-00
23. స్త్రీలప్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేడునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24. పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరీపాటంతో)	36-00
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26. ఆరువ్రతాలు	30-00
27. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

28. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31. లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34. కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35. శివపూజ	10-00
36. వీరభద్ర పూజ	10-00
37. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40. రామదేవుని కథ	10-00
41. శివదేవుని కథ	10-00
42. లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43. వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44. బ్రహ్మాంగారి నిత్యపూజ	10-00
45. సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46. నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47. రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50. 16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51. పార్వతీకల్యాణం	25-00
52. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53. పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54. అష్టనాగపూజ	36-00
55. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58. ఏదేవునికి ఏవిధముగాబీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59. ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60. హనుమద్ వ్రతం	36-00
61. పంచాయతన పూజ	63-00
62. 28 వ్రతములు	120-00

63. కలశపూజలు (92కేసారి)	150-00
64. కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)
65. ప్రాంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)
66. గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4. స్థూలాక్షరీలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5. లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6. స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రాస్సైజు)కేస్బైండ్	108-00
7. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి: (63)	24-00
9. విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రాస్)	25-00
10. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రాస్)	36-00
11. లలితా సహస్రనామములు	24-00
12. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13. దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15. శివ సహస్రనామములు	24-00
16. విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17. గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19. గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21. శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22. సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25. మణిభీషవపర్ణన (పెద్దది)	24-00
26. సంద్యావందనం	24-00
27. మంత్రపుష్పమ్
28. త్రిభాషా హనుమాన్చాలీసా	15-00
29. హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30. మణిబీష్టపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31. ఆరు చాలీసాలు	10-00
32. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34. ఆరుదండకాలు	5-00
35. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37. దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దినీస్తోత్రంతో)	10-00
38. సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39. భగవద్గీత మూలం	27-00
40. రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41. స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42. పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43. పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44. పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45. పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46. మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48. కుజదోషం	10-00
49. కాలసర్ప దోషం	10-00
50. మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51. దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52. పంచసూక్తములు	10-00
53. సంధ్యావందనం	10-00
54. రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55. గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60. నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61. మహాన్యాసమ్	36-00
62. సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63. గోమాతపూజావిధానము	10-00
64. ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65. ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66. ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67. శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68. అర్చన	40-00
69. నిత్యదేవతార్చన	40-00
70. సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71. శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72. చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73. శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74. వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75. శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రొన్)	63-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రొన్)	63-00
6. నవనాథ చరిత్ర	99-00
7. శ్రీసాయిచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8. శ్రీగురుచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10. అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13. శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14. శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17. "శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20. శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడిసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఓక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపల్లి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్కబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (సూర్యయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గ (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్ జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషం నేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికం నేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడిస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడిస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్యర పంచాంగం (2013-14 నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జ్యోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిథున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖకాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

జి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్ధరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతి:	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

**రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు**

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహూర్త చింతామణి-పార్వ2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ట సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండి)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో “వాస్తువిద్య” నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5. గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6. వాస్తు పూజ	63-00
7. వాస్తు సూత్రములు	63-00
8. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9. గృహవాస్తు వర్ణులు	99-00
10. విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11. విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12. విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13. ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14. శుభవాస్తు	270-00
15. వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16. వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17. హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18. గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19. వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20. గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21. జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22. వాస్తురత్నాకరం (క్రిందపల్లి)	63-00
23. వాస్తుశిరోమణి	120-00
24. వాస్తుసంగ్రహమ్	63-00
25. పంచవాస్తు పారిజాతం	120-00
26. వాస్తుడిండిమమ్	63-00
27. వాస్తుదుందిభి	120-00
28. విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్బైండి)	250-00
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30. జలివాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31. మయవాస్తు (గోరసపీఠభద్రాచార్య)	120-00
32. వాస్తు జ్యోతి	63-00
33. మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35. వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్ర-శాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన	63-00
2. తంత్రజాలం	63-00
3. మంత్రశక్తి	63-00

4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6. తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7. యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12. సదాచార దీపిక	63-00
13. యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14. ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15. బదనిక తంత్రమ్	63-00
16. ఉచ్చిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17. గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18. గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21. పాశుపత తంత్రం	99-00
22. పంచదశ మహాఘట్ట తంత్రం	99-00
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24. మంత్రసిద్ధి	120-00
25. పరశురామతంత్రమ్	108-00
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27. శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32. సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33. హవన తంత్రం	250-00
34. షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35. శాక్తీయతంత్రం	250-00
36. రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38. హిరణ్యకూలినీ తంత్రమ్	250-00

39. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43. శాంతితంత్రమ్	250-00
44. యంత్రసిద్ధి	360-00
45. శ్రీ లక్ష్మీ తంత్రమ్	360-00
46. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఙ్కమ్)	360-00
47. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఙ్కమ్)	360-00
48. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50. కామధేనువు తంత్రం	360-00
51. శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52. శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53. కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54. ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55. సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3. భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00
23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25. దేవీ లీలామృతం	99-00
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27. పురాణపండ రామాయణం	99-00
28. పురాణపండ భారతం	99-00
29. పురాణపండ భాగవతం	99-00
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31. కాలసర్ప యోగం	99-00
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34. వేదసూక్తములు	99-00
35. వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36. పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37. సూక్తిరత్నాలు	99-00
38. హనుమచ్ఛ్రిత్ర	99-00
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41. సాలగ్రామములు	99-00
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడి	99-00
43. శనిగ్రహరెమిడిస్	99-00
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45. వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్మ్యాచింగ్గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్గైడ్) ..	99-00
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్కరక్షన్ ..	99-00
48. న్యూమరాలజీ రెమిడిస్	99-00
49. మూకపంచశతీ	99-00
50. శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్షల్ఆర్ట్స్ ౨ (కరాటే,కుంగ్ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తీక పురాణం	36-00
76. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్కార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు	120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత	120-00
89. సహస్రలింగార్చన	120-00
90. శ్రీ శివగీత	120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు	120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్ బైండింగ్) 250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా 120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము	200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము	200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు	63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు	63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని	36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్ బైండింగ్)	270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని	99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర	36-00
102. భగవత్ స్తుతి	63-00
103. సూర్యోపాసన	36-00
104. కాశీఖండం	250-00
105. దేవీభాగవతం	360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం	216-00
107. ధర్మసందేహాలు	216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు	250-00
109. రామాయణం	600-00
110. పోతన భాగవతం	900-00
111. శివమంత్రములు	63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యబీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్ గైడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. ఫుడ్ థెరపి	63-00
21. న్యూచురల్ థెరపి	99-00
22. సంపూర్ణ ఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24. యోగామంత్ర	63-00
25. యోగా మండే టు సండే	63-00
26. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్ టుడే	99-00
27. హెల్త్ ఫైల్	108-00
28. వస్తుగుణపాఠం	250-00
29. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30. వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31. నాటువైద్యం -(కేస్ బైండ్)	360-00
32. నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33. ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యుష్ష - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యుష్ష లీలామృతం	30-00
2. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనపాటలు	63-00
3. శ్రీ అయ్యుష్ష పూజాకల్పం	20-00
4. శ్రీ అయ్యుష్ష భక్తి గీతాలు	20-00
5. హారతిగైకొనుమా	40-00
6. శ్రీ అయ్యుష్ష దీక్ష F	10-00
7. శ్రీ అయ్యుష్ష భజనమాల F	10-00
8. శ్రీ అయ్యుష్ష నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. భవానీదీక్ష P	10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సాభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొజ్జిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినిస్టెల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనావిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్ వెజ్)	63-00
3. శాకాహార వంటలు	30-00
4. మాంసాహారవంటలు	30-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6. అందానికి చిట్కాలు	30-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12. పసందైన ఫాస్ట్ ఫుడ్ వంటలు	30-00
13. వలావ్లు, ఫ్లైడ్ రైస్లు, వెరైటీరైస్లు	30-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15. బ్రేక్ ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17. మైక్రోవేవ్ వంటలు	99-00
18. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23. నోరూరించే నాన్ వెజ్ వంటలు	99-00
24. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్ (క్రాస్ సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్కాలు (భైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్దగడరామరావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్ చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250-00
నారద సంహిత	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	60-00
మయమతము - వచనము	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక
మహాదశా పారిజాతం
వాస్తు నారాయణీయం	120-00
యోగావళీఖండం	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే సూర్యమరాలజిప్ట్ (డావూడ్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి...	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్ బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

**సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి
ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.**

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ణి కారికలు	200-00
నవుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్తంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తోట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చింతామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ట సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్త్రుతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు, ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు, మహాత్మ్యములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం.

www.mohanpublications.com

From :

☎ : 0883-246 25 65

MOHAN PUBLICATIONS

Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel

Rajahmundry-533 101 (a.p.)

mohan
PUBLICATIONS

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

ఉచిత Pdf బుక్స్ కై : - www.granthanidhi.blogspot.in

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద,
మంత్రశాస్త్రాది అనేక విషయాలు
తెలుసుకొండి... ఫ్రీబుక్స్
MOHAN PUBLICATIONS
పేజ్ లైక్ చేయండి.

granthanidhi
THE TREASURE OF PAGES
FIRST EVER TELUGU FREE E-BOOKS
DOWNLOADING WEB PORTAL
www.granthanidhi.com

Kinige.com

మా ఇ-బుక్స్ కినిగె ద్వారా కానుకగాలు
చేసుకొనే వచ్చును.

dailyhunt

మా ఇ-బుక్స్ డైలీహంట్ ద్వారా
అత్యధిక డిస్కంట్ ఆఫర్లతో లభించును.